

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De deo uno, et trino - Cod. Ettenheim-Münster 202

Bach, J.

[S.l.], 1636

Pars I

[urn:nbn:de:bsz:31-118088](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-118088)

TRACTATUS

de Deo uno et deo trino

DEO

Præsentis Tractatus duas habebit partes. Prima erit
de Deo uno. proxima de Deo Trino.

PARS I

DE DEO UNO

Nomine unius Dei hic non intelligimus Deum præcise,
prout habet unitatis attributum, ratione cuius dicitur
esse unus Deus non multiplex, de quo agit S. Thomas i.
parte q. ii. de Deum secundum se, sive Deum secundum
ea oia quæ sunt communia omnibus tribus divinis per-
sonis, quoniam autem hæc materia valde brevis est nec
tota vides anno tractari potest, deo præcipuas atq. celebri-
ores illius partes disputandas seligimus. Omissis igitur
ijs omnibus de quibus S. Thomas agit i. parte ab initio
vix ad q. i. cui titulus est: quomodo Deus a nobis
cognoscatur, ab ipsa Dei cognoscibilitate, sive a præ-
dictæ quæstionis materia, nostris disputacionibus
faciemus initium.

Disputatio I.

DISPUTATIO I

De modo quo Deus a creatura cognoscitur.

Non est hic sermo de modo quo Deus cognoscitur per cognitionem abstractivam rursus confusam & in alio, his est pertinent ad Philosophos, sed de modo quo Deus a creatura cognoscitur per cognitionem claram & intuitivam, id est, representantem obiecta prout est in se, quae per transienciam & similitudinem cum oculi visione, quae obiecta veritate clara percipitur ut praesens, appellatur visio. & quoniam autem haec disputatio paulo longior futura est, atq; ad Dei visionem, ex cuius cognitione, nobilitate, cognoscibilitatis Dei dependet, tria concurrent, scilicet, lumen gloriae, & obiectum, ideo disputationem hanc in tres quaestiones subdividam. Prima erit sic. Obiectum considerato in ordine ad visionem Dei. 2da. de lumine gloriae. 3tia. de obiecto virginis, ex his & quatuordecim manifestum fiet quoniam modo Deus a creatura cognoscatur vel cognosci possit.

QUESTIO I

De intellectu considerato in ordine ad
visionem Dei.

CAPITULUM I

An intellectus creatus possit elevari ad videndum
intuitivum Deum?

Supponendum est tanquam certum nullum intellectum qui

de facto iam creaty ut nra. humany vive. Anglies pœ. nactur
vel per vias nales vivere. Deum viderent. e. de. pœ.
videntem constat ex definitione: Concily Viennensis, ut re-
fertur in Clem. ad abbatem de. heret. ubi erroris damnant
asserentes intellectualem naam n̄ indigere lumine elevante ad
videndum Deum, id. e. conceptum potuit de frange. ex multis
scriptura locis, ut ex illis Pauli verbis in Rom. Si grāa Dei
vita aeterna, vita. e. aeterna in Dei visione consistit, quare
necesse e. Dei visionem haberi ex grāa Dei n̄ ex viribz nales.
idem colligitur ex illis verbis Satrie b. q. oculy n̄ vidit Deus,
atq. te. q. pœ. parasti expectantibus te. ubi e. particula illa
atq. te. significat necessitatē auxilij grāe ad videndum Deum,
nec obicit q. Propheta loquatur de. oculis, q. per oculum illi
oculy menti, ^{cum} corporis oculy n̄ possit illa rāte videre Deum,
ut infra pluri bz ostendemus.

Præterea q. illi iam de facto creaty h̄oīs per vias
vires nales videre Deum. constat etiam ex multis Patribz qui
videri possit apud alios, illud videri tñ remanet examinandum
an illi creaty possit saltem supnaturaliter videre Deum.

Quædam e. illi iam creatum pœ. saltem supnaturaliter
videre Deum. e. cuius propriis, inter q. Catholico, requi-
dem hoc etiam e. de. pœ. ubi q. de definitione e. a. Benedicto
ij. p. ut alij volent, 12. in Extrav. relata ab Hieronimo
de. Satrii verbo beatitudinis, ubi definitur futuram in beatis
visionem divina ecclie intuitu q. e. facillimam. idem definitum e.
in Concil. Vienn. ut refertur in Clem. de. nra. de. heret. e. in Flor.
v. ij. ubi habetur h̄oīs recedentes in grāa videri claris
ipsum Deum videri e. unum sicut e. porro prædicta loca
recte potuerunt ad colligere e. definire. ex pluribz scripturae
locis, ut ex illis Chri. verbis Matth. 5. beati nra. corde quo-
nam ipsi Deum videbant. ex illis Matth. 18. angeli eorum
semper vident faciem Patris. ex ima Joas 3. videbimur
sicuti e. ex ima Pauli ad cor. 3. videmus nunc per speculum
in enigmate, tunc a. facere ad faciem, nunc cognosco ex parte,
tunc a. sicut e. cognosco sum. nec hæc loca possunt exponi de cog-
nitione Dei abstractiva aut de visione Dei secundum aliquam
imaginem corpoream, ut in illi errantes viderent, respiciam
visus sine defectu pœ. significat cognitionem intuitivam,
Angeli a. qui videntur faciem Patris videre, cum vias in cor-
poris n̄ possit videre Deum secundum aliquam imaginem
cor =

corporeano. idem probari potest ex Patribus quos alij referunt.
2° de pte conitio: qd simpliciter Deum virtutibus
videri ab illis creatis vel implicat ex parte obiecti eius Dei
vel ex parte illius creati. primum a. dicitur si sit: qd si ex parte
obiecti implicat id ostendit ad eo qd Deus sit extra latitudinem
obiecti illius creati, atque hoc e. falsum, siquidem pota illius
ita creati non humana quam Angelica sit, ut certum e. cognoi-
cere confuse e. abstractiva Deum, quem nullo modo potest attingere
si Deus est extra latitudinem obiecti et pota illius creati,
sicuti quibus v. g. si sit illo modo attingere sonum eo qd
sonus sit extra latitudinem obiecti quibus, propterea qd Deus
n. sit extra latitudinem obiecti illius creati sit. qd illius
his pro obiecto verum a quo specificatur, porro si extra e. res
intra latitudinem veri e. summam verum qd e. Deus, si
respondeas Deum ut abstractibilem sive prout sit cognosci
abstractiva e. confusi n. a. ut virtutibus sive n. sit cognosci
abstracte vel intellectiva e. intra latitudinem obiecti illius creati.
contra e. qd ratio confusi e. distincti n. sit modo se tenentes ex
parte obiecti, sed ex parte pota illius creati, ex illis a. n. sit
provenire simpliciter visionis Dei in illis creatis, ut mox
ostendemus.

Iam vero qd ex parte pota vel illius creati n. im-
plicet Deum ad eorum illius videri virtutibus. pte: qd id qd
pe. tenet ex parte pota n. repugnat a Deo suggereri per con-
fortationem e. claritatem emendat pota, sicuti qd solum ex parte
pota virtutibus repugnat qd n. videtur clare. solum qd Deus
videtur eandem potam ad videndum clare. solum, e. sicut
ex eo qd solum ex parte huius rationalis immensum in ma. re-
pugnat qd illa pro eo dicitur seipsam virtutibus cognoscit, sit Deo
eandem huius exuberantem in ma. clarare ad cognoscendam seipsam
per cognitionem distinctam e. virtutibus, quare licet illius creati
n. pota naturaliter videre Deum, poterit tamen illum videre repugnator,
sicut etiam oculi corporei licet n. pota naturaliter videre colorem,
intensivorem latitudinis octo graduum, potest tamen eum videre repugnator
licet si Deus per miraculum oculo proponeret colorem huiusmodi
intencanis atq. ipsum oculum peculiariter dirigere e. confortaret,
similiter si color infinite intensus est possibilis oculi corporei
per organum Dei potest illum attingere.

Ally cum S. Thomas 3. parte q. 12. art. 1. in fine
concludit corp. in propositionem conclusionem probans, qd inest huius naturalis
affe-

appetit videnti creatorem siue causam primam veram omnium & 3.
vix prima causa debet esse potius, cum appetit sine desiderium
nata nunquam tenet ad impossibile.

De hac re multas patitur difficultates & proceues
ex eo quod in illa vel e sermo de appetitu innato, vel de obilitate
si dicatur primum cum debet appetit elicitus etiam rerum
impossibilium, si bene ex tali appetitu inferatur possibilitas visio-
nis inquitur a Deo. si vero dicatur primum contra e, quod si
in nobis datur appetit innatus visionis intractus. Per finis
visionis intractus. Per est naturalis rationibus, quod si datur appe-
titus innatus sine naturalis rerum naturalis impossibilium, & idem quod
dam s. Thome rationem recipiunt, alij admittunt illam solum tan-
quam probabilem coniecturam, alij vero motus illam defendunt,
nos a. quod ad alia maioris momenti properamus nihil omphus
circa illam dicimus. alij alias rationes pro nostra conclusio affe-
runt, nobis a. pro eadem doctrina, praeterquam cum sit contra res, &
ut ex repugnantis cordat, supra alata suffragant.

Obicit primo s. Thome cap. i. dicitur Deum nemo vidit
unquam, idem alij Scripturae locis habetur. ino jma ad Timoth.
si Deus dicitur esse invisibilis, ut constat ex illis verbis: Regi-
norum immortalis & invisibilis. & ex illis. nullus hominum
vidit sed nec videre potest. idem colligitur ex multis alijs locis
Scripturae quae passim referuntur ab authoribus.

De loca allegata illud de visione Dei in hac pro-
sentis vita, potest etiam illud de visione comprehensiva quae
subest Deo cognoscatur quantum e cognoscibilis, alia vero
loca quae potest afferri ex Scriptura vel Patribus nisi rursus
alio ex praedictis modis debent illigi de visione illius quae
dem se communi aut certe de visione Dei per oculos corporales.

Obicit s. Thome: si illud creatio potest naturaliter videre
Deum vel eum videat sub ratione finita vel sub infinita. primum
dici si potest, quod cum Deus si videtur intractus, ino prout e
in se. nec potest dici eum, quod tunc visio Dei simul est finita
& infinita. finita, quod est actus utriusque producta ab illa creatio
& finito, app in eo recepta & existens, est a. infinita, quod quo
appetit & obicit eo affectus e visio, cum igitur Deus sit obicit infi-
nito affectum eius visio erit infinito affectus.

Quaevis illud creatio naturaliter elevat ad
videndum Deum non videat sub ratione infinita se tenentes ex
parto obicit, si tunc inde sequitur visionem Dei ab illa creatio produ-
tam

tam esse infinitam, quod licet ex incremento affectionis obiecti exeat
 etiam affectio cognitionis et visionis, non tamen crescat arithmetice
 hoc sive equaliter, sed tamen geometrice vel proportionaliter, ac pro-
 inde licet visio intuitiva Dei procedat ab illius creati sit,
 perfectior quavis, visione carnislibet alterius rei creaturæ, non tamen
 est infinita perfecta, nimirum eo quod ex parte ipsa finita re-
 pugnet ab illa procedi vel in ea recipi visionem infinitam perfec-
 tam, neut etiam requiritur quod sit illa creatura infinita perfecta
 ut respondens ex Philosophia, ubi contra eum habet, S. Thomas,
 Peripateticus est, meliori schola Theologorum ac Philosophorum
 pro infinitum creatum implicare contradictionem.

Obijciat 3tio: Deus vel est extra latitudinem obiecti
 illius creati, vel intra. si primum dicatur sequitur illatum
 non potest elevari ad videndum Deum, quod implicat illatum elevari
 ad aliquid quod sit extra latitudinem obiecti ipsius, sicut implicat gustum
 v. g. ad percipiendum sonum, et implicat ardentem elevari
 ad adieciendum doctorem etc.; si vero dicatur Deum recipitur Deum
 esse obiectum proportionatum illius creati, eo quod cuiuslibet potest sit
 proportionatum in ratione obiecti quicquam intra latitudinem obiecti
 naturalis illius continetur, atque ita illius poterit etiam ratione adhiberi
 videri Deum, quod tamen est manifeste falsum, ut constat ex superioribus.

Respondeo: Deum non esse extra sed intra latitudinem obiecti
 illius creati, patet tamen inde sequi quod Deus sit obiectum ita proporti-
 onatum illius creati ut ab eo commensurabiliter videri possit ipsius
 finis, non est, quia licet Deus sit intra latitudinem obiecti illius
 creati eo quod Deus possit commensurabiliter ab eodem illius percipi
 confiteri vel adhiberi, non tamen in viem illius potest commensurabiliter
 cognoscere, ut utitur Deum, quia est ratio improporcionata ad cog-
 noscendum Deum, ea ratione per vias vias commensurabiliter, quoniam
 vis huiusmodi improporcionem Deus potest tollere per elevationem
 suam ad eam, in qua nullus implicatio deprehenditur nec potest
 haberi ex parte, neque obstat quod gustus non potest a Deo elevari
 ad gustandum sonum vel ardentem ad adieciendum doctorem, quia
 sonus non est intra latitudinem obiecti gustus neque odor intra lati-
 tudinem obiecti ardentis, et de eo est duplex ratio.

Quæritur: Si aliqua potentia possit exercere aliquam actionem
 circa aliud obiectum non sufficiens ut deo possit illud elevari ad alium
 actum superiororem, vel supernalem circa eum obiectum. Et licet
 non debet illius potest naturaliter habere actum cognitionis abstractæ
 circa Deum, non tamen sequitur quod possit elevari ad cognitionem
 intuitivam.

intuitivam eruditionem. *Ans.* si ex habere capacitate ad rem
et non aliam. *Ans.* a. p. q. q. ad idem. v. g. h. actum circa sonum,
et tunc non potest elevari ut habet cognitionem abstractivam vel imaginari-
am circa eundem sonum, quia huiusmodi actus est supra capaci-
tatem auditus.

Quod distinguendo *Ans.* si ex elevatio potest ad actum
superiorem vel regularem circa idem obiectum necessario sequatur
hinc potest potest elevari etiam ad obiectum extra latitudinem sui
sicut natus, si a. ex praedicta elevatio, si non regatur nego *Ans.*
et consequens ad probandum antecedenti dicitur ex eo quod auditus ele-
vetur ad cognitionem abstractivam vel imaginariam soni neces-
sario sequitur etiam auditum potest etiam elevari ad cognoscendum
vel percipiendum aliquid extra latitudinem sui obiecti nempe
colorem, saporem etc. quia si elevaretur ad cognitionem abstrac-
tivam soni, elevaretur etiam ad cognoscendum sonum prout est illi-
gibilis in se prout habet convenientiam cum se. intelligibili, et
per consequens potest elevari ad se intelligibile licet constitutum
per extra latitudinem obiecti ignis auditus, simuliter si auditus potest
elevari ad imaginariam soni potest etiam elevari ad imaginariam
coloris, saporis etc. quae est extra latitudinem obiecti auditus, quia
si elevaretur ad imaginariam soni, elevaretur ad cognoscendum
sonum prout est imaginabilis in se prout habet convenientiam cum
saporem, colorem etc. in ratione imaginabilis, et proinde sicut ad ean-
dem potest prout cognoscere sonum ut est imaginabilis et coloris
in se saporem etiam prout est imaginabilis, ita etiam auditus
potest elevari ad cognoscendum colorem, saporem etc. quae est extra
latitudinem obiecti auditus, ex his a. obiter colligi potest quod quando
supra probantes nostram conclusionem dicitur. in q. 10 tenet ex parte
potest non repugnat suggeri a. Des per confortationem et elevationem
per unum potest, hoc intelligendum est. ut si de elevatio, quae sit
ad operandum peculiariter magis circa aliquid quod sit intra lati-
tudinem obiecti in unum potest, et in qua elevatio, neq. virtualiter
inclinetur elevatio ad aliquid extra latitudinem obiecti eiusdem
potest, ut est v. g. elevatio potest auditiva ad imaginandum sonum,
quae elevatio virtualiter inclinetur elevatio ad imaginandum
etiam colorem, odorem, et quodcumque aliud imaginabile, sed de hac
re infra cum tractabitur ex oculo corporeus potest elevari ad
videndum Deum, nonnulla etiam alia dicenda erunt.

Obiectis q. 10. Potest magis dicitur ad illud evocatum quam
sonus a gutta, siquidem Deus infinite distat ab illa evocato, sonus
a gutta.

a. non nisi finite dicitur a gustu cum utrumque utens male
et finitum, atque gustus non fit elevari ad gustandum sonum.
Et neg illius creato potest elevari ad videndum intuitu. Deum.

¶ Q. si obicitur probaret intentum ex eodem principio
potest etiam probari Deum non potest a nobis cognosci illo modo, neg
abstractivus, potest igitur sic potest argui. Deum magis dicitur ab illius
creato quam sonus a gustu, siquidem Deus infinitus dicitur ab
illius creato, sonus .a. non nisi finite dicitur a gustu, sed gustus
nullo modo potest cognoscere vel percipere sonum. Et neg illius
creato potest illo modo percipere vel cognoscere Deum, et consequenter
neg abstractivus potest Deum cognoscere. R. 2do dicitur dis-
tinguendo finis, Deum magis dicitur ab illius creato quam sonus
a gustu magis in ratione entis concedo, siquidem hoc sic dicitur
finite, illa vero infinite, magis in ratione obiecti et potest nego, si-
quidem illius creato per suas vires naturales potest Deum cognoscere
aliquo modo pimum confusum et abstractivus, gustus .i. nullo
modo potest gustare aut percipere sonum.

Dices: intelligibilitas tanquam passiva consequitur
ad ens. Et sic est magis substantia in ratione entis ubi est minor
substantia in ratione intelligibilis, sed inter finitum et infinitum est
infinita substantia in ratione entis. Et etiam in ratione intelligibilis
et etiam in ratione potest et obiecti, et per consequens illius creato
qui infinite dicitur a Deo non poterit elevari ad eum cognoscere
Deum intuitu.

R. substantiam nihil probare, quod minus probet
signum si vim habet, probat etiam neg in confusis negab-
abstractivus Deum potest cognosci ab illius creato, quod est contra experi-
entiam experientiam. Ad hoc concedendo obicitur quod Deus
cum sit ens infinitum habet etiam infinitam intelligibilitatem,
et per consequens hanc rationem infinite dicitur ab illius creato qui est
potest intelligendi finitum, hoc tamen non impedit quod minus Deus sa-
pienter, confusivus intuitu per virtutem finitum illius
finis videtur ab illius creato, neutri non obicitur. Illa substantia
infinita Deus potest ab illius creato etiam naturaliter cognosci
et illius confusum et abstractivus.

Obyectus 2to: si illius creato videret intuitu
Deum necessarius ipsum comprehenderet, quod obiectum videtur quantile
curiosum est Deus aut non attingitur aut totum attingitur,
sed magis Deum comprehendit ab illius creato. Et etiam
implet Deum videri ab eodem illius.

R.

De negando seq: antecedenti, ad probandum dico obere 5.
 inveniuntur si attingatur per visionem transp[er]at[am] attingit[ur]
 totum totaliter & totalitate extensiva, n. a. b. necesse est attingatur
 totum totalitate intensiva, in qua nos censu[m] conu[er]sare
 roem comprehensionis, ut infra explicabimus cum os-
 tendimus Deum comprehendi n. p[er] se, vel quia e[st] saltem necessa-
 ria ad comprehensionem.

Obijci bto: illi creati ex se nullam h[ab]ent pot[est]at[em]
 ad visionem Dei intuitivam & n[on] p[oss]unt elevari ad cognoscendum
 Deum huiusmodi visione. Ad hanc objectionem quod res-
 pondendum est constat infra, cum definitur ex oculis corporeis
 potestatem ad videndum Deum, ubi explicabitur quid sit pot[est]as
 intellectualis illi ad videndum intuitivum Deum.

Denique ex dictis colligi potest errasse in fine. Formosus,
 & multos alios quos, ut refert Alpharabius, dicebant Deum n[on] p[oss]e
 videri nisi in quadam luce, vel imagine creata a Dei effluente,
 & loca scripturae a nobis supra allata interpretabantur h[oc] cogna-
 tione abstractiva vel de visione Dei e[st] imagine, cui intelligen-
 tia non nisi fidei repugnant eadem loca e[st] analogice illud Ioh[ann]is:
 vidimus eum suum e[st] & illud Pauli: faciem suam per speculum
 in enigmate, tunc a facie ad faciem, qui e[st] Deum cognoscit
 solum abstractivum, vel per imaginem, n[on] dicitur vidisse Deum
 simpliciter, nec dicitur videre Deum sicut e[st], nec videre Deum
 facta ad faciem.

CAPUT II

An aliquis intellectus creabilis possit natura- liter videre Deum.

Ex dictis capite procedenti constat Deum licet n[on] p[oss]it connate-
 liter videri ab illo intellectu creato, p[oss]e t[ame]n ab eo supernaturaliter videri,
 cum vero definitur dicitur e[st]: an p[oss]it a Deo propter aliqua creatura
 intellectiva ad hoc facta ut ea per suas vires naturales p[oss]it videre dis-
 tincte & intuitivum Deum, atq[ue] ipsa visio Dei sit illi connaturalis.

Supponendum e[st] a[ut]e[m] q[uo]d licet Deus p[oss]it creare substantiam
 intellectualem, placens determinate figurata e[st] & amabilem effecti-
 orem, nullam t[ame]n creaturam intellectualem esse possibilem qua[m] h[ab]et
 infinite

infinite affectu, id. a. supponitur ex Phila, ubi coniter probari
solet n. posse dari infinitum in rebus creatis, ac proinde nulla
nubria e. p. obis cui conveniet illis, infinis, id. e. infinita
affectu aut virtutis, hoc a. supposito.

Quidem e. nullam creaturam ee. possibilem que
per suas vires naturales possit videre, scire, & intueri. Deum.
has propositiones vera e. consensu omnium Theologorum, nec obdat
p. aliqui contrariam doctrinam tribuant. Maiori, Molina,
Valentia, Secari, nam hi si attente legantur contrarium deter-
minatim n. asserunt, sed tm videntur velle adum ee. aliam
illam rationem qua manifesta probet aut demonstret non propo-
sitionem. nonnulli vero docent oppositam sententiam ee. feda-
loram, alij vero temerariam.

Ita propositio imo ex Scriptura, quid em Deus,
imo ad Timoth. cap. j. verbis illis: Qui seculorum immortali
e. invisibili simpliciter e. absolute, virtus invisibilis, qd debet
illij respectu futurum naturalium etiam possibilem. idem signifi-
catur illis verbis psalmi. j. ponit tenebras latibulum suum.
imo ad Corinth. cap. 2. quia st. Dei nemo novit nisi Spiritus
Dei qui in ipso e. ad Rom. 6. gratia Dei vita eterna; visio e.
Dei e. vita eterna dem st. alia huiusmodi Scriptura loca
videri possit apud alios quibus locus significatur Deum n. p. ee.
connaturaliter videri ab illo illius creati aut creabili.

Deinde pot probari ex consensu Patrum quos refert
Salas tom. j. in primam de tract. 2. disp. 3. sect. 2. num. j.
& alij, diffinita e. a. assignare rationem cur implicet dari
illatum creatum qui per suas vires naturales possit clare videre
Deum, & ideo in assignanda ratione predicta impossibilitatis dis-
crepant inter se Authores, nos e. falsis nonnullas precipuas,
atq. celeberrimas afferemus & confutabimus, postea veris d. as. nro
iudicis veras assignabimus.

Primo igitur positam conclusionem quidam probant
hoc modo: nulla creatura creabili pot ee. connaturalis modo cog-
noscenti Deum nisi ex creaturis, atqui hic n. e. modo cognos-
cendi intuitivus Deum, vt. satis p. ee. nulla e. possibile creatu-
ra cui possit ee. connaturalis visis Dei intuitivus.

Id. hac res n. e. firma, qd facile negari pot maior,
supponat nulli creaturae possibili connaturalem ee. modum cognos-
cendi Deum intuitivus, qd Authores contraria sententia negant, &
e. id qd nunc e. in questione.

2do probant alij qd si a Deo crearetur aliqua substantia 6.
 cui esset connatales viro Dei, huiusmodi substantia esset signatales
 & non esset signatales. Sed qd pbr: qd visio Dei est signatales & non pbr
 est proportionata & connatales nisi subto & substantia signatales. Et
 substantia illa cui esset connatales viro Dei esset signatales. iam vero
 pbr substantiam illam non fore signatalem ad naturam, pbr, a qd natura
 est principium motus, & quodlibet eius in quo dicitur potest fieri deo
 physica. Et si potest dari substantiam cui sit connatales clara Dei
 visio, eadem substantia erit principium eadem mutationis physica
 visio visiois Dei in seipsa, ac promittit ad eadem substantia non
 esset signatales sed naturalis, siquidem haberet in se naturam, id est
 principium mutationis physica.

Sed contra hanc rationem est, qd nisi Deus diceret sub-
 stantia signatales non solum in eodem huiusmodi qd non habet principium
 mutationis physica in seipso, sed etiam in eadem & cognoscendo, qd
 videlicet potest fieri & componere que non potest fieri nisi per se, ita
 potest aliquis dicere substantiam finitam signatalem esse illam
 que quidem non ut super omnem substantiam finitam eo qd non potest esse
 supra seipsam, sed ut super omnem substantiam de facto iam creatam,
 atque huiusmodi substantiam esse problemem existit generatur in ea, visio-
 nem claram Dei fore connatalem, que sicut sit signatales eo qd
 ut supra exigentiam reliquarum omnium iam creaturam, non tamen esset supra
 exigentiam substantia cui dicitur esse connatales.

Tertio probant alij hac ratione: qd impossibile est ut
 aliquid dependens a libera Dei voluntate sit connatales ali-
 cui creaturae vel ab ea connataliter exeat, sed visio Dei
 intellectualis necessario dependet a libera Dei voluntate, & nulla
 creatura est potibilis cui sit connatales viro Dei.

Sed nec haec ratio est firma pbr: qd maior illig & mani-
 feste falsa, signatam calor ignis, frigus aqua, & quodlibet accidentis
 connatales subto pbr a libera Dei voluntate, cum Deus potest
 huiusmodi accidentis privare accidentem, & tamen idem accidentis con-
 nataliter exeat haec visio.

Quarto probant alij hoc modo: qd visio clara
 Dei efficitur totaliter ab ipso Deo & nulla creatura est potibi-
 lis a qua huiusmodi visio ullo modo connataliter efficitur
 vel cui eadem visio sit connatales.

Sed contra hanc rationem est, qd falsum est huiusmodi, signi-
 ficant supra plures & satis clara ostenduntur visiois Dei in
 potest fieri totaliter ab ipso Deo, sed necessario debet fieri
 etiam

etiam ab ipso illi creato, cuius operatio vitalis. deinde
etiam: His verum est, n. in. in. sequentur intentum,
q. etiam visio totaliter efficeretur a Deo post adhuc diei
visionem et connatalem alteri illi creato potibile, sicut
ipse impregnat angelica secundum eorum et probabilitatem
sentiam efficitur a solo Deo, et in se Angelis connatales,
et in inferno sua rationalis in maiorem dispositionem et organizationem
fit a solo Deo, et in se connatales etiam mai. et ab ea vari-
tur.

Quinto probant alii: sicut calor ignis n. p. se
connatales alteri quam igni, nec, splendor solis nisi soli,
ita huius glorie p. e. participatio, nam diuina et cui e. con-
natales visio Dei n. p. se, connatales ipsi soli Deo, et per con-
sequens nec visio Dei q. e. connatales nisi ipsi Deo.

Sed hoc ratio n. videt, q. bene responderi p. he-
men glorie proprium Dei est ineratam q. hoc n. p. se
connatales, sicut creatura, verum ex hoc n. p. se inferri p.
hemen glorie creatum q. principium visionis creati Dei
n. p. se e. connatales vlti creaturae.

Denique probant alii: q. si est potibilis substantia
creata cui est connatales data Deo visio, sequeretur ab
humani creatura p. se naturaliter cognosci Deum et unum in
cetera et trinum in personis, nihil enim videndo connatales
Dei etiam videtur etiam personas, hoc a. e. contra Patres,
qui constanter docent fidem mysterii n. p. se naturaliter cognosci.

Sed haec etiam ratio facile soluitur, nampe dicendo
Patres hecotes ea de illi iam creato ita ut n. respectu cuius
cum illi creatibilis sed in respectu vis illi iam creati negat
mysterium Trinitatis et naturaliter cognoscibile, alia etiam
ratio debiliores arguantur ab alijs, quas referre n. e. opera
preterea cum nullo negotio solui possunt.

Sed vero efficaciter contra ratio patet: q. si creatibilis
et aliqua substantia qua per suas vires naturales pot. videre
Deum vel ea est infinita perfectionis, et virtutis illius in infi-
nita vel finita. Primum dici n. p. se, q. infinita perfectio
creata contradictionem implicat, ut supra statutum e. si di-
catur eorum contra e. q. certum e. ut constat ex supradictis,
angelum iam creatum n. p. se per suas vires naturales videre Deum
dicitur prout e. in se, sed ratio a priori est angelus iam creatus
n. p. se per suas vires naturales videre Deum intuitiva prout e.
in se

in se, q̄a Deo e illimitato, & infinito secundum affectionem,
 & ideo infinito excedit illud. Angelicum qui e finitū, &
 limitatū, atq̄ hac eadem rāo h̄m militat in q̄a. substantia illimitata
 creabili, cum oēs substantia creabilis sit finita, & consequenter in-
 finite excedatur ab ipso Deo infinito & illimitato secundum affec-
 tionem & eētiam. & nulla substantia creari pot̄ cui sit connatū. In-
 dere intuitiue. Deum prout e in se, q̄a. ideo Deus n̄ pot̄
 connatūter videri ab Angelo, q̄a Angelus e finitū & limitatū
 & ideo infinite exceditur qui secundum affectionem & eētiam e
 infinito. It̄ q̄a n̄ repugnat Deum connatūter videri ab Angelo
 est q̄ Deus sit ens vel substantia aut substantia r̄p̄nāns, q̄a alioquin
 Angelus n̄ pot̄ vllū ens spirituale aut vllā substantiam spiritu-
 alem intuitiue cognoscere, q̄ e manifeste falsum, cum Angelus
 seipsum & alios. It̄ Angelus e h̄m r̄p̄alem intuitiue
 cognoscat. & rāo a priori cur repugnet Deum connatūter
 videri ab Angelo illa sola e, q̄a Deus e ens infinitum &
 illimitatum secundum affectionem & eētiam. Sedes infinite.
 excedit ^{Angelicum} finitū & finitū, neg. e. vllā alia rāo om̄a priori
 talis impossibilitatis sit assignāti, atq̄ hanc rāoem tetigit etiam
 Saques j. parte. disp. q̄s. cap. j. num. 2.

Ex dictis igitur condit quantitates substantiam eius
 creatam esse creatibilem ex eo q̄a in se sit finita affectionis
 & solum n̄ habere affectionem in rāo, entis cum Deo, ita ut pot̄
 illum per vllam multiplicationem vel additionem affectionis ad-
 quata, sed neg. in rāo, pot̄ e obiectu respectu rationis intuiti-
 uae, ita ut per suas naturales pot̄ Deum clare & intuitiue cog-
 noscere prout e in se, sed hoc conuenit ipsi soli Deo.

Deo primo sit n̄ ideo repugnare Deum clare videri
 ab Angelo connatūter, q̄a Deus e infinito affectionis & Ange-
 lus finitū quacūq̄ rāo, sed finita tali finitate, nempe conten-
 ta intra terminos talis affectionis, ita ut si Deus creet sub-
 stantiam aliquam spirituatē affectionem Angelicā iam creata,
 pot̄ e illi connatūter videri Deo.

Sed contra e, q̄a si hoc sit verum, sequitur curiung
 Angelo pot̄bile qui sit affectior supremo Angelo iam creato
 etiam parum excedat eum in affectione, & connatūter cla-
 ram Deo visionem, hoc. a. olo gratis assēteretur, nam cum
 supremo Angelo secundum affectionem reliquos oēs inferiores
 excedat, nec t̄n dīrecto conueniat illi connatūter cog-
 noscere Deum intuitiue, sed t̄m cognoscere illum abstractiue
 licet

licet affectus quam reliqui cognoscant, cur similiter n̄ asserit
substantia creaturā quā sit affectior Angelo supremo, conascere,
tū cognitiōnem abstractivam Dei affectiorem in quā sit cog-
nitio abstractiva Dei quā convenit Angelo supremo natura
iam creato, cum Dei cognitiō abstractiva pot̄ ee affectior, &
affectior in infinitum? certe n̄ pot̄ asserri sufficiens ratio
vel fundtu. id asserendi, ee gratis, ut dicitur.

Quod dicitur Do. qd. ratio cur Angeli n̄ pot̄ conasci-
ter videre Deum n̄ ee, qd. Deuse infinito, secundum affectivam
Angelo vero finito & limitato, sed qd. Deus e substantia sup̄naturalis,
Angelo a. substantia naturalis, ac providet visio intuitiva Dei qd. pot̄ ee
congrua Angelo, qd. accidens sup̄naturalis n̄ pot̄ ee congrua, nisi
substantia sup̄naturalis, hoc a. qd. obstat quo minus Deus pot̄ creare
aliquam substantiam intellectivam, sup̄naturalem cui sup̄naturalis visio
Dei sit congrua.

Secundo contra e, qd. quando dicitur p̄ Deo a Deo
creari substantiam sup̄naturalem cui sit congrua visio Dei qd.
per substantiam sup̄naturalem intelligitur substantia quā sit supra omnem
naturam, id e, supra omne principium motus sive mutationis physice
aut realis intrinsece in quo e ipsa natura, vel intelligitur substantia
quā secundum affectionem sit supra omnem naturam substantiam iam
creatam q. Primum dicitur n̄ pot̄, qd. implicat contradictionem,
significans huiusmodi substantia e naturalis & n̄ e naturalis, simi-
liter e sup̄naturalis & n̄ e sup̄naturalis. e naturalis qd. vero
in se haberet naturam sive principium motus vel mutationis phy-
sice cuiusmodi e visio Dei. n̄ e naturalis qd. e sup̄naturalis,
& consequenter e supra omnem naturam, similiter e sup̄naturalis,
qd. hoc supponitur. n̄ e sup̄naturalis, qd. alioquin, e etiam
supra se ipsam nec haberet in se principium mutationis physice
cuiusmodi e visio Dei; si vero dicitur e dum contra e, qd.
nullum e fundtu asserendi Angelum iam creatum quatenus
e talis substantia finita n̄ pot̄ conasci ter videre Deum, quan-
libet a. substantiam intellectivam affectiorem creaturam p̄ con-
scititer videre Deum, licet etiam illa infinite, sicut Angelus
iam creatus, distet a affectione Dei cum ipsa sit substantia fini-
ta & limitata, Deo a. substantia infinita & illimitata cum
dum affectionem e etiam.

Tertio dicitur qd. ratio sup̄naturalis qd. licet ois substantia
creabilis sit finita & limitata n̄ tū ratio sit importabilis
substantia creata cui sit congrua visio Dei, figuram etiam
con-

conflatum ex illu[m]i[n]e creato & lumine gloria eluante
nam ad visionem Dei & aliquis finitum & limitatum & =
cunctum affectionem, & tñ ei & connat[ur]alis visio Dei.

Sec[un]do contra e[st], q[uo]d conflatum ex illu[m]i[n]e creato & lumi[n]e
ne gloria n[on] e[st] ca[us]a principalis visionis Dei sed ca[us]a intrinseca
licet connat[ur]alis per quam Deus tanquam ca[us]a principalis efficit
eamdem visionem, ut infra ostendens, ac p[ro]inde ex eo q[uo]d eodem
conflat[ur] sit connat[ur]alis visio Dei n[on] licet inferre p[ro]p[ter] etiam dari
substantiam finitam & limitatam cui visio Dei sit connat[ur]alis,
q[uo]d talis substantia e[st] ca[us]a principalis visionis intrinseca Dei q[uo]d
impleat, ut colligitur h[ec] co[n]tra eadem substantia e[st] finita &
limitata nec alia de ca[us]a repugnat q[uo]d angel[us] per tales vires
natales videat Deum, nisi q[uo]d e[st] substantia finita & limitata secun-
dum affectionem & e[st]iam, & it[er]um infinite distat a Deo secun-
dum affectionem in infinito & illimitato, ac p[ro]inde licet con-
flatum ex illu[m]i[n]e creato & lumine gloria sit intrinseca & be-
thor rerum supernat[ur]alium) connat[ur]alis ca[us]a visio[n]is Dei,
n[on] tñ p[ro]p[ter] dari substantia cui secundum se sit connat[ur]alis eadem visio.

Quo[m]o[d]o aut[em] si p[oss]it dari aliqua substantia cui sit con-
nat[ur]alis visio Dei, necessario illa debeat e[ss]e ca[us]a principalis eius-
dem visionis, & per consequens n[on] p[oss]it e[ss]e solum ca[us]a intrinseca
illig[ur] p[ro]p[ter] q[uo]d substantia illa ex vis[us]u principalis intrinsecis & ex na-
tura exigit visionem Dei atq[ue] visio Dei e[st] debita eadem substantie
& visio Dei n[on] e[st] nigra natura illig[ur] substantia, & per consequens ea-
dem substantia & visio Dei e[ss]ent in eodem rerum ordine. praeterea
praedicta substantia n[on] excederet affectione visionis Dei imo eam
excederet q[uo]d substantia ex natura sua e[st] p[er]fectior sibi accidentibus
sibi debita, ac p[ro]inde etiam gustabit actu vitali sibi debita &
connat[ur]ali, & eadem substantia e[st] ca[us]a principalis visionis Dei, q[uo]d im-
pleat q[uo]d aliquid p[er]fectius sit ex h[ab]itu sua vis[us]u principum natale
per se imp[er]fectioris & n[on] sit ca[us]a principalis illig[ur], alioquin pos-
sem[us] dicere ipsum n[on] e[ss]e ca[us]am principalem coloris sed intrinsecam,
similiter horum & h[ab]itum n[on] e[ss]e ca[us]am principalem illig[ur]is
aut volitionis que natale negat[ur] e[ss]e ca[us]am principalem visionis
aut sensus illig[ur]is, q[uo]d e[st] absurdum, n[on] alia de ca[us]a n[on] q[uo]d repug-
nat p[er]fectis e[ss]e ca[us]am intrinsecam & connat[ur]alem ad eadem alia
quod alio imp[er]fectis.

Quo[m]o[d]o si dicitur h[ab]ere h[ab]ere gloria de visio[n]e connat[ur]ale
ad visionem, ac p[ro]inde p[oss]it etiam dari substantiam illu[m]i[n]eum
que sit ca[us]a intrinseca & connat[ur]alis visionis Dei.

Contra

Contra e, qd lumen gloria licet sit signale sicut
 & visus, cum tñ ex sua nat̄ sit orationem ad visionem tan-
 quam ad finem & finis sit nobilitas atq; perfectio, neq; ad re-
 sum orationis, propterea cum lumen sit vitale, sicut &
 visus existeret & in perfectione a visione que est vitalis & quam-
 vis lumen gloria possit esse in terra, connatalis visionis Dei, nulla
 tñ subtilis sit ex connatali in terra erasem visionis.

2do contra supraposta a posteriori p̄t̄ hoc
 modo: si possit dari subtilis cui est & connatalis visio Dei illa est
 connatalis gr̄a habitus h̄i n̄i, sed consequens implicat
 contradictionem. G. sequela ma: constat: qd gr̄a est dispositio
 ad gloriam cum sit remota glorie, cui a. & connatalis forma
 est etiam connatalis, dispositio ad finem. Minor varie probari
 potest, cum nonnullis in nos ne eam probamus: gr̄a sanctifi-
 cans facit filium Dei adoptivum iuxta illa verba Joannis j: Dedit
 eis potestatem filios Dei fieri nimirum per gr̄am, ac prout
 si possit esse subtilis cui est connatalis visio Dei, eadem subtilis
 ex suis intrinsicis principijs est Dei filia, & tamen ex ydem
 principijs est Dei serva, qd quilibet creatura que creatura
 est iuxta ydem creatio est Dei serva, sed implicat contradictionem
 qd una & eadem nat̄ ex ydem principijs naturalibus sit serva &
 filia Dei & implicat contradictionem subtilis cui sit connatalis
 visio Dei.

Probis in respondere qd creatura sit ex suis prin-
 cipijs intrinsicis & naturalibus simul serva & filia, qd id potest salvari
 per diversos conceptus nempe qd sit serva ratione creatio, qd
 vero ratione creatio atq; ita nonnulli respondent.

Id contra e, qd producta subtilis ex principijs
 intrinsicis erasem remota est connatalis & debita, verum
 ex ydem principijs eadem, subtilis est connatalis & debita
 filia & vere eadem subtilis ex ydem principijs est connatalis
 serva & filia respectu eisdem Dei, quod filia Dei est qui-
 dem naturalis, si tñ subtilis erasem illa quam humana
 Christi nat̄a h̄t per orationem hypostaticam per accidentalis, si
 eisdem consideret in forma accidentali, gr̄a connatalis.

2do dicitur potest rati significata negando implicare
 contradictionem, qd aliquis connataliter sit serva Dei & con-
 nataliter h̄t gr̄am sanctificantem, siquidem de facto huma-
 na Christi nat̄a & naturaliter est creatura & serva, & tñ eadem nat̄a
 connataliter est debita gr̄a, & per consequens illa duo non
 requirunt

regnant etiam inter se etiam inter se etiam inter se regnant
inquantum possunt esse simul.

Sed contra e, quod humana Christi natura ex suis in-
trinsicis principijs e creatura e serva, quia o. e illa dotata
ex beneficio vniuersis hypostatica cum Verbo diuino illi col-
lata, ac proinde etiam inter se absolute e sequa, ex suppositione
o. e beneficio vniuersis hypostatica e conuenienter huiusmodi gratia sanc-
tificantem quae h regnant inter se, atque n daretur subtra-
hita cui ex intrinsecis principijs est conueniens gratia sanc-
tificans humani subiecti ex ipse suis intrinsecis princi-
pijs est serua e filia respectu eadem Dei, quod implicat con-
tradictionem, sicut implicat quod eadem subiecto ex eodem princi-
pio intrinsecis conueniens e calidum e frigidum, quomodo-
cum e. calidum e frigidum et contraria, ita etiam e ser-
uum e filium respectu eadem et opposita, quare huius per
vniuersis e beneficium Dei coniunguntur in Iusto e seruum
e filium Dei adoptiuum, implicat in quod illa conuenienter
sunt coniuncta vel proueniunt ex eodem intrinseco prin-
cipio, sicut quomodo calor e frigus contrarium possunt, ut
multi docent, per absolutam Dei potentiam huius simul in eodem
subiecto, implicat in quod conueniant eodem subiecto ex intrinsecis
eius principijs.

Obijciens primo: nullo modo conueniunt implicata
contradictionis eam h possunt esse subiecta creata quae conuenienter
viseat Deum e d n e Deo, denegandum.

Respondeo negando huius, sed implicata e, quod aliquid
subiecta creata vnde vna finitatis e limitatio, quod quem
infinita dicitur ab infinita e illimitata affectione Dei, repug-
naret conuenienter vniuersis Dei, ut videtur ex prima con-
clusionis probare e n repugnet, si ipsa est possibilis; alia
contradictio quae colligitur ex eadem probare. Ergo eadem sub-
stantia creata est conuenienter Dei serua e n serua, filia
e n filia.

Obijciens secundo: e possibilis substantia repugnans eodem
e possibilis substantia cui sit conueniens Dei vniuersis. huius est: quod
e possibile accidens repugnans e etiam e possibilis substantia repug-
nans.

Respondeo negando huius si rigorose loquamur, quod si daretur
substantia repugnans rigorose loquenti ea est supra omnem naturam
nunc supra e principium mutationis physicae, cuius huius est
capax

capere, ac providere. Et etiam supra se ipsum, quod implicat. Quod
si dicitur per a Deo creari substantiam supernam, id est perfectam
in virtute quam de seipso creata habentem in concisione, sed
negamus talem substantiam esse, esse connatam Dei visionem, quod sci-
licet illa est finita et limitata, et per consequens infinita,
distaret ab infinita perfectione Dei, quia infinita substantia
repugnat connatitati visionis Dei, ut constat ex supra dictis.
Ad probationem antecedentis negamus consequens, si scimus nos de super-
naturalitate proprie dicta, ex eo et quod per dicitur substantia
creata rigorose supernaturalis sequitur eam esse supra etiam
supra seipsum, ut constat ex dictis, quod implicat, ex eo et.

Quod dicitur accidens supernaturalis, nullo implicatitia consequitur.
Dicitur: accidens supernaturalis, potest habere virtutem sibi
connatam, sed tale virtutem est substantia supernaturalis et dicitur substantia
supernaturalis. Minor pars: quia substantia naturalis non est virtutem propor-
tionatum accidenti supernaturali et non est virtutem illi connatam,
alioquin huiusmodi accidentis de seipso naturali sans
virtutem, quod repugnat.

Quod negando maius: ad probationem dico virtutem naturalem
esse virtutem connatam accidenti supernaturali, ut de vino Dei, licet
accidens supernaturalis est Dei vino per se ipsi illi connatam, quia vino
est accidens supernaturalis existit tale virtutem licet virtutem non existat
virtutem vel accidens supernaturalis, quamvis a. Dem virtutem sit
naturale, secundum se, et secundum suam naturam, potest tamen esse
proportionatum accidenti supernaturali si quidem prout illud
dicitur virtutem consideratur in ordine ad agens naturale, sed prout
connatam agens, supernaturalis, quod potest in eodem virtutem operari
supra ipsam naturam et existantiam.

Obijciens tertio: Deus potest producere substantiam
perfectiorem et perfectiorem in infinitum et potest producere
illatum perfectiorem illatum idem creato et informato hu-
mine gloria et potest producere illatum qui per se ipse hu-
mine gloria potest videre Deum vel eum esse connatam hu-
mine gloria, et per consequens ipsa Dei virtutem.

Respondeo negando utramque consequens: ratio est, quia videtur illatum
ut substantiam humani gloria est ut virtutem superiori me rerum
supernaturalium, qualibet a. substantia creata est quilibet illatum creatus,
secundum se consideratus et in ordine rerum inferiori me naturali,
et ideo quantumvis Deus crearet substantiam vel illatum perfectiorem
et perfectiorem, nunquam tamen crearet illatum perfectiorem illatum
inferiorum.

informato lumine gloria, quia scilicet ille progressus creandi
illiusmodi perfectionem & perfectionem non fuerit in eo ordine, in quo
est illius simul sumptus, cum lumine gloria.

Quies illius simul cum lumine gloria & finita
perfectionis sicut est quoniam huiusmodi & substantia creata potest tunc crescere
potest adaequet, imo et superet perfectionem huiusmodi & ipsius illius
simul sumptus cum lumine gloria.

Respondeo negando consequens: quia cum sint in diverso ordine
nunquam substantia quantumvis crescat potest adaequare perfectionem
huiusmodi gloria, sicuti per similem rationem angulus contragredientia
quantumvis crescat nunquam potest adaequare angulum recti-
lineum, nec altitudo navis quantumvis crescat potest unquam
adaequare perfectionem substantia naturalis, nec substantia corporea
quantumvis crescat secundum perfectionem potest unquam adae-
quare perfectionem substantia spiritualis vel angelica, eo quod non sunt
in eodem rerum ordine vel genere.

Obiicitur quod: Dei visio potest esse connaturalis prin-
cipio rationis quo creato nempe huiusmodi gloria, quo Beato-
rum illius videtur Deum & etiam potest esse connaturalis prin-
cipio quod, in substantia creata qua ut quod dicitur videtur
Deum.

Respondeo negando consequens: dignitas est, quia non primo lumine
gloria est supernaturalis quam visio Dei, ac proinde hoc potest esse illi
connaturalis absque ulla absurditate, contra vero visio Dei non potest esse
connaturalis principio quod sive substantia creata, quia atrox
est illi connaturalis tanquam causa principali de regnat, et
constat ex supra dictis.

Obiicitur etiam: potest dari substantia illiusmodi composita
cuius forma substantialis exigit materiam suam & a qua non exigitur,
sicut visio Dei exigit illiusmodi creaturam & ab eo non exigitur,
atque huiusmodi substantia est supernaturalis, si quidem eorum forma sub-
stantialis est supra naturam sui subiecti. Et quod materia & huius-
modi substantia illiusmodi potest esse connaturalis visio Dei licet ea
sit supernaturalis.

Respondeo negando maius: quamvis ea a nonnullis reccati-
onibus admittatur, ratio autem illam negandi est, quia materia non est per se
complebilis in ordine ad faciendum, unum per se nisi per formam
quam ipsa exigit, atque in se forma non exigitur a materia, non potest
illi tribuere perfectionem quam ipsa exigit, nec oblat de Per-
bium divinum faciat visum per se eum humana Christi natura
licet

licet ab ea n̄ exigatur, q̄ Verbum divinum p̄ suam infinitam
perfectiorem continet eminentes & æquivalenter perfectionem
subsistentia creata & ideo p̄ illam sup̄plere & facere unam
per se cum eadem n̄a licet ab ea n̄ exigatur, contra verò
nulla p̄t eī mōa subtilis que n̄ sit cōtrahitur incompleta, &
cōtrahitur erigat aliquam s̄m̄ substantialem, quoniam h̄a. oēs s̄m̄
p̄t̄iles s̄t h̄m̄tata p̄fectionis deo nulla s̄m̄ contrahit aliam
eminenter vel æquivalenter, & per consequens n̄ p̄t sup̄plere
defectum alterius s̄m̄.

Q̄ 2do. transeat maior & minor nempe q̄ ea
substantia, est purioris inædugatis, nempe secundum s̄m̄
negō s̄t q̄ illa s̄m̄ eō connatū. h̄m̄t gloria, rōd & q̄
substantia simplex & intellectualis sive spiritualis ut ē Angelus
est perfectior p̄dicta substantia, nec t̄ Angelus ē adeo effectus
ut t̄i n̄t connatū. h̄m̄t gloria aut visio Dei & neḡ est
connatū eīdem substantia videre Deum.

Obijes q̄ cognitio abstractiva Dei ē con-
natū h̄a ē substantia intellectuali creata licet ea sit finita &
& etiam aliqua substantia spirituali saltem creatibili vel p̄t̄ibile
ē connatū visio Dei.

Q̄ primo obijctionem si vim h̄a p̄bat etiam
q̄ h̄a ē dī substantia spirituali sit connatū cognitio Dei
intuitiva sive illi visio sicut eīdem substantia ē connatū
cognitio Dei abstractiva, q̄ ē falsum. 2do. Q̄ negando
conseq: rōd dignitatis ē, q̄ cognitio intuitiva Dei ē mul-
to perfectior quam cognitio Dei abstractiva, ac proinde, ex eo
q̄ cognitio Dei abstractiva sit connatū substantia intellectuali cre-
ata, quatenus illi connatū cognoscere creaturas & per eas tan-
quam per effectus primos illarum cāam nempe Deum, n̄ licet
inferre, p̄t̄ dī substantiam creatam cui etiam sit connatū
cognitio intuitiva Dei p̄t̄ ē in se, neg. ē. ē paritas in cog-
nitione, & ideo finitas ē limitatio substantia creata p̄t̄ in se-
dire, quo magis cognitio intuitiva Dei sit connatū eīdem
substantia, licet n̄ impediatur quo magis illi sit connatū cognitio
Dei abstractiva quam substantia creata p̄t̄ habere per suas vires
n̄ales, eo q̄ etiam per suas vires n̄ales p̄t̄ cognoscere crea-
turas qui s̄t effectus Dei & s̄t medium ad cognoscendum abstrac-
tivē Deum.

Periq̄ obijes contra eīdem rōdē conchē q̄
sanctificans n̄ ē dispositio ad visionem Dei & eīdem rōd male
fundatur

fundatur in huiusmodi doctrina.

Et quodam sanctificantiem e qua necessario praeparatur
vita ad vitam beatificam sine praeparatur ut vita realis
huius mundialis e premium principum visionis Dei inae saltem
ut propria dispositio ad illam, ac providere nos supra vi sumus
notae dispositiones h rigorosa sed lato sumpta prout significat
aliquid necessario praeparatum ad visionem Dei e necessario con-
nexum, qd nobis sufferebat ad vitam praeparatum. potius etiam
afferri duo q obiectiones qua ex supra dictis facile solvi possunt, eas
cum suis resolutionibus habes apud Salas tom. 1. in i. inam. d. d. tract.
1. d. 2. c. 2.

Ex supra dictis colligitur visionem Dei e tanto
speciosis ut nulla virtus creata vel creabilis possit ee causa
principalis illius habet Deus ut causa principalis e huius gloriae
ut causae instrumentales post illam consueverunt causae.

CAPIT. III

An visio Dei possit a Deo fieri sine con-
cursu intellectus?

Supponendum e intellectum active concurrere ad visionem Dei
quod est actus vitalis e id quo vivens formaliter se movet ab in-
structione visio. a. Dei cum sit intellectus actus vitalis. pro-
rea idem sit qd ita se hnt illius ad illuminationem supernalem atq ad
visionem Dei, sicut se hnt voluntas ad volitionem supernalem,
atq voluntas active concurrat ad volitionem supernalem,
ut constat ex Concilio Tridentino sess. 6. can. 4. ubi anathema
dicitur ei qui dixerit liberum arbitrium a Deo motum e
existentium nihil cooperari assentiendo. Deo excitanti atq
vocanti, quo ad obtinendam beatificandi gratiam se disponit,
atq praeparat, neq hoc dissentire si velit, sed veluti in huius
quodam nihil aliud agere mereq passivus se habere. dem con-
stat ex cap. 5. eundem sermonis ubi definitur huius gratia exci-
tanti atq eductanti liberi assentiendo e cooperando disponi
ad beatificationem ita ut neq hoc ipse nihil agat in praesentem
illam recipiens.

Quod si dicas concilium solum velle qd liberum
arbitri-

arbitrium respectu superioris consentit agens ut quod
potest auxilium Dei in se recipere, sicut aqua per calorem
in se receptum ad ignem calefit, licet ipsa immediate vere
nullo modo influat in calorem.

Contra e, quia si hoc est verum, nullus actus volun-
tatis est in eius potestate, & consequenter nullus actus volun-
tatis est liber, ut patet, & per consequens nec bonus, aut meritorius
nec malus, aut demeritorius. Deo contra e, quia si bene concilium
diceret liberum arbitrium cooperari Deo vel eius gratia e, auxi-
liis patet: quia liberum arbitrium nihil operaretur, & nec gratia
Dei cooperaretur, quia cooperari necessario supponit operari.
Denique contra e, quia Concilium cap. ult. aperte docet liberum
arbitrium non volentem recipere, motionem Dei sed etiam illi coope-
rari, ex his igitur constat etiam illud, actus, concurrere
ad visionem Dei cum, ut diximus, eadem ratione, illeque coactus se
habet ad visionem Dei e, illationem supernaturalem quae ratione voluntas
sed se habet ad voluntatem supernaturalem.

Supponendum e, 2do illud ad visionem Dei sicut
e voluntas ad actum suum concurrere non solum concurrente actu
suo in genere e, effectivis, ut constat ex supradictis, sed etiam
concurrente substantivis, sive in genere, e, in actu, sicut in
tellectu visionem tanquam e, in actu, e, substantivis, sicut in
de, quo non videtur potest dubitari, ac primum quando quaeritur
utrum visio Dei potest fieri absque concurrente illius, hancmodi con-
trouersia potest illigi non solum de concurrente actu, sed etiam
de concurrente substantivis, & de utroque infra dicendum erit.

Supponendum e, 3tio in quatuor actionibus sive
actibus vitalibus, ut e, illud e, volitio, dolo, in actu, alterum e,
procedere ab ipso vivente, alterum e, tendere in terminum
sive in obiectum, nempe ipsum percipiendum vel appetendum. hoc p.
e de predicamento qualitatis, illud de predicamento actus
onis, utrum. ac hoc ab illo ex natura rei distinguitur, sicut
vixta eadem sententiam generaliter distinguitur a re generata
natura e, argumentis a suo termino, qui potest remanere
etiam sine illo vel ab illo distinguitur a parte rei, infra
constabit.

Advertendum e, solutionem priorum controuersia-
rum pendere ex illa alia: an actus visionis Dei recipitur distin-
guatur ab actione per quam procedit ab illius, quae diffi-
cultas conuenit cum illa: an actus illius recipitur distinguitur
ab

ab actione per quam fit, inquam illa: an actus ille, volun- 12.
tatis, & aliter similis pota vitalis s. e. e. quoad rem praesentem eadem via omnium actuum procedentium ab huiusmodi potentia vitalibus; ex natura rei distinguatur ab actione per quam proceditur, quamvis a. hoc controversia ad Philosophos maxime pertineat, quoniam in illo, quatenus comparatur ad actus imperatit ille, & voluntatis, pertinet etiam ad Theologos haec solutio pendet ex decisione illius, deo e re non legitime, hic definimus, an actus visionis Dei sine potestate: an actus ille, & voluntatis, ex natura rei distinguatur ab actione, per quam fit a sua potestate vitali, s. idem e atque quare: an actus ille, & voluntatis, extrinsece importent actionem per quam procedunt a potestate vitali illius aut voluntatis, postea per ex definitione huius controversiae facile erit de re proportionali iudicare.

Dico primo. visio Dei seu quilibet actus ille, & voluntatis extrinsece importat actionem per quam procedit a sua potestate vitali. & hoc est manifesta sententia Aristotelis, ut infra patet. & etiam S. Thomas 1. parte q. 74. art. 1. ubi ait de ratione conceptus corporis esse, ut procedat a consequente. q. q. de veritate art. 2. in 5. ubi assertit de illigere creatum proprie loquendo esse secundum dicere atque in ratione actus facti actus dicenti inveniuntur actuum influxum procedendi verbum, unde etiam prima parte q. 74. art. 1. ad 3. ait in actu dicendi inveniuntur habitudinem originis, proterea 2da 2da q. 23. art. 2. docet actum charitatis in nobis non potest esse ab extrinseco sine actu concurre voluntatis nostrae s. sic probat: amor de sui ratione est voluntarius & implicat contradictionem diligere non est voluntarium, sed contra rationem voluntarii est ut habet a principio intrinseco & implicat actum charitatis esse a solo principio intrinseco & de mente S. Thomae & actus charitatis est per consequens omnis actus voluntatis & ille extrinsece procedat a potestate vitali illius aut voluntatis. Idem tenet Petrus Arenal tom. 1. in 1. parte. disp. 19. cap. 3. Quinbr. in 3. lib. de hinc cap. 8. q. 1. art. 3. pro nobis etiam facit cois sensu Peripateticorum in hb. 2. Ethic. cap. 10. & cois sensu interpretem Aristotelis qui in predicto commento actionis inveniunt actionem in actionem tractantem & immanentem, cuiusmodi voluntas est ois actiones & voluntates, imo & sensus. Idem docet Medina 1. 2da q. 3. art. 2. Barner q. 15. art. 2.

art. 2. conel. 3. Suarez j. parte summa Theologicae lib. 2.
de attributis cap. 11. num. 7. Canariensis j. partes p. 2. art. j.
disp. 4. parte j. 22. e. alij recentiores, eadem th. conel. e. con-
tra multos dicentes illationem e. reliquos actz vitales e. de genere
qualitatis, n. a. e. actionem nisi grammaticalem, hoc e. synaf-
catam verbo actionis, cum th. revera n. sit actio scilicet vera qua-
litas, inter eos. a. qui d. docent e. Scotz in 3. dist. 3. q. 6.
e. alibi, Durandus dist. 27. q. 4. Ferraricus lib. 2. contra
gentes cap. 2. Saretang j. partes p. 79. art. 2. e. alibi.

Ita conel. ex his jmo, nempe lib. 10. Ethic. cap.
3. ubi ait operatoz virtutum, quas certum e. e. actz vitales,
ut e. ois volitio e. illatio, n. e. qualitates, cup. a. quando vir-
tutum n. j. possit considerare nisi in actione vel in qualitate
tendentia voluntatis in obtin. bonam aut certe in eadem quali-
tate e. actione per quam illa fit. Atles negando operatoz vir-
tutum e. qualitates manifeste significat illes e. actiones,
quando th. Philo. docet operatoz virtutum n. e. qualitates,
hoc n. dicit ut significet illes n. e. illa raba. qualitates, cum
ois actio e. ois influxus sit in aliquam terminum vel effectum
ab ois actz voluntatis e. illis que alteri similes p. ma-
ifeste dicit tendentiam p. virtutis in obtin. qua tendentia e.
qualitas, nec ut ostendat in quibz actibz voluntatis hinc vir-
tutis p. p. r. o. c. e. m. qualitates extrahit ineluctabilem rationem actionis,
ita ut operato virtutis n. sit mea qualitas, sed qualitas cum
actione per quam ea fit. Idem probari pot. ex alijs locis eius-
dem Philo. ut lex 3. de h. a. ff. 23. ubi docet sentire
e. motum p. f. e. h. e. v. m. l. e. m. i. p. p. dicere e. illigere, quibus
verbis significat sensationem e. illationem ita dicit modum
e. actionem ut comprehendat etiam eius terminum, sicut e. actio
illa duo comprehendit, proterea in p. r. o. c. e. m. i. a. n. s. cap. 5. q. d.
de opere e. pati inter actiones enumerat delectari e. cogitari
tagi, atque electio e. contritio e. actz vitales sicut e. illatio e.
volitio e. eorum oram e. eadem v. r. o. deniq. in notis mani-
feste faciunt duo alia loca ex eodem Philo. allata a
Ponnero. loco cit. albertum e. lib. 3. de h. a. ubi illationem
enumerat inter actiones, albertum e. lib. 12. Metaph. ubi ex eo
quod illatio n. derivat a corpore ostendit dari in nobis ali-
quam actionem a corpore absolutam.

2do p. h. ex Conel. S. d. s. 6. cap. 10. ubi definit
liberum arbitrium. Contestando cooperari gra. quibz verbis
signifi-

significat actum emittendi gratia ee actum cooperandi, & con- 13.
sequenter rationem actionis inibi: in actu voluntatis, siquidem
cooperari inchoat quoad actionem & actionem & scilicet. 19. cap. 9. ubi
contritus, dolor, & detestatio de peccato commisso, dicitur motus
atque si actus voluntatis ut e contritus, detestatio & dolor n
inchoet etiam actorem n potest simpliciter & absolute,
sive modo qui necessario e identificatus cum actione. addi
potest S. Regalibus qui saepe voluntatem, ide, velle, sine voluntatem
appellat animi motum.

Terio pto conctis rade: qd si actus vitales nempe
illius e voluntatis n inchoat etiam actorem sine
in eorum recedit si distinguatur ab actione per quam fit &
procedit a pota vitali sequenter quatuor manifesta absurdas.
primum e nullam dari actionem moralem foaliter & imme-
diate bonam vel malam. Eum e nullum dari actum meri-
torium vel demeritorium. 3. triam qd cum illis manifeste con-
tingitur e nullum actum virtutis ee foaliter, & immediate
bonum & consequenter nec vllum actum vitij ee foaliter & im-
mediate malum. 4. tum e nullum actum virtutis aut vitij
ee foaliter & immediate liborum qd e contra eorum sententiam.

Primo. as pto requi primum absurdum: qd si actus illius
vite vno Dei sine actus voluntatis ut e actus moralis quo-
rum ut diximus e eadem via ita, fit per actionem a se distinctam
vel actio illa e foaliter & immediate, bona vel n e bona foaliter
n e bona foaliter & necessario tendit in bonum honestum gra-
tia sui ipsum appetendo, & per consequens eadem actio vere e actus
moraliter bonus, cum actus moraliter bonus nihil aliud sit quam
tendentia in bonum honestum gra-
tia sui, ut admittunt ad uerarij,
sive deus ante appetitij boni honestitatis ita falsum est
actum moralem bonum fieri per actionem a se distinctam.
si vero dicitur actionem illam per quam fit actus moralis bonus
n ee foaliter & immediate bonam, ut tenentur asserere aduerrarij,
necogantur admittere actum moralem bonum ee identificatum
cum actione per quam fit, qd ipsi pernegant: hic appor. actus mo-
ralis bonus n ee in se immediate bonitatem foalem ut n sit
immediate liber e bonitas foalis debeat ee foaliter & immediate
libera & si actus moralis sit bonitatem foalem necessario eam
habet vel parturget mediate ab ipsa actione per quam fit, cum nihil
aliud prius sit a quo illam participaret, potest atque actio per
quam fit actus moralis, ut ostensum e, n ee in se bonitatem
foalem

foalem cum n̄ sit bona, foaliter & nullo acty moralis p̄
 habere bonitatem foalem vel n̄ eē bona formaliter aut ex foa-
 liter malis, cura sit eadem ois rāo acty moraliter boni & acty
 moraliter mali quoad rem presentem. qd. a. acty moralis
 boni debeat eē boni vel immediate vel mediate, siā habere
 bonitatem vel foaliter & immediate, vel eam habere foa-
 liter mediate, & participare ab alio qui eam h̄t intrinsece
 immediate, n̄ p̄p̄no ex ima. Ede tractat̄ de acty huma-
 nis, imo per se p̄t̄, p̄terea constat ex coḡo si per possibile vel
 impossibile, acty moralis boni eēt impedit̄ ab alio actu volun-
 tatis indifferente, ita ut n̄ eēt liber nisi immediate, & dependen-
 ter ab illo, profecto acty ille impedit̄ nullo modo habet boni-
 tatem foalem, sicut eēt boni moraliter & similiter nullo acty
 moralis p̄ habere bonitatem foalem, cum p̄ sit in se immedi-
 ate liber, sed t̄n mediate & dependenter ab actione per quam
 fit, quā nullam h̄t bonitatem foalem neq̄ immediate neq̄
 mediate.

Quod a. nullo acty moralis sit immediate vel
 foaliter liber si distinguatur ab actione per quam fit, in quo
 nititur n̄ conclusio probat̄ p̄t̄: qd. si acty voluntatis de se
 acty moralis distinguatur ab actione per quam fit nullus
 e acty voluntatis cuius acty negat̄ pot̄ componi vel uniri
 cum oibz praequisitis ad ipsam actum, siquidem neq̄ per abso-
 lutam. Obi potam negat̄ actus voluntatis p̄ componi cum ipa
 actione per quam fit a voluntate, alioquin effecty pot̄
 simul fieri & n̄ fieri, simul eē & n̄ eē, ut per se p̄t̄, qd. e
 ois impossibile. & nullo acty voluntatis erit foaliter & immedi-
 ate liber cum de rāo eius qd. e foaliter & immediate libe-
 rum sit ut cum oibz praequisitis ad ipsam pot̄ componi ne-
 gat̄ eundem qd. e foaliter & immediate liberum, ut suppono
 cum negant̄ qd. p̄p̄no p̄p̄no eē & asserant̄ qd. distinctio-
 nem inter actum vitalem & actionem qua ille dependet a
 pot̄a vitali, contra quos solus solus agimus in presentia,
 neq̄ e. h̄t disputat̄ contra ponentes p̄p̄no p̄p̄no qd.
 qd. h̄t impugnari & alij argutis, nimirum eandem p̄p̄no p̄p̄no
 immanem destruunt̄, qd. p̄p̄no ad imam d̄e.

Ex his igitur constat nullam dari actionem
 siue actum moralem foaliter & immediate bonum, si actus
 vitalis distinguatur ab actione per quam fit, imo sequit̄
 nullam actum moralem neq̄ foaliter immediate neq̄ foaliter
 mediate.

mediatē ēē bonum, q̄ n̄ fit ēē foaliter ē immediate bonum 34.
 cum n̄ ut foaliter ē immediate liber si sit distinctus ab actione
 per quam fit) ut supra ostendimus, neg p̄ ēē bonū foaliter me-
 diate, cum neg ab actione per quam fit neg aliunde possit
 mediata participari bonitatem foalem, ac p̄inde si illa opera
 vel actus moralis sit bonus erit bonus t̄m maliter, ut ēēt actus
 virtutis imperatus ab actu indifferenti ē ac eum necessario conse-
 quens. q̄ a. diximus de actu bono applicandum ē etiam actui
 malo cum huius ē actus boni ut eadem oīo rāo, ac p̄inde nul-
 lus oīs erit actus moralis foaliter bonus aut foaliter malus si
 oīs sit aduersariorum sententia auerentium actum vitalem
 distingui ab actione per quam fit fit.

Item vero p̄ nullum t̄m actum meritorium vel
 demeritorium, q̄ ē t̄m absurdum concipiens ex ordinacione
 actus vitalis ab actione per quam fit. sic p̄ p̄. q̄ actus merito-
 rius debet ēē aut foaliter ē immediate bonus aut certe bonus
 foaliter mediate ē dependenter ab alio actu foaliter ē imme-
 diate bono, atqui si actus vitalis distinguitur ab actione per
 quam fit nullus actus moralis fit ēē foaliter bonus immediate
 neg mediate ē nullus erit actus meritorius vel demeritorius
 si actus vitalis distinguitur per ab actione per quam fit. Maior
 supponitur ex jma rāo, ē satis p̄ ex eo q̄ certum ē ē igit
 homine rāo videtur ēē manifestam, nempe rāoem meriti vel
 demeriti tanquam passionem consequi ad bonitatem foalem
 vel foalem malitiam actus, ac p̄inde actus meritorius vel demer-
 itorius debet ēē bonus inue malus foaliter aut ex se ē immediate
 aut certe dependenter ab aliquo alio actu ex se foaliter bonum
 vel malum inue ab eo dependat immediate t̄m mediate, cum
 in rebus n̄ possit dari processus in infinitum. Minor a. constat ex
 p̄tate p̄mi absurdi, atq̄ ex his necessario sequitur nul-
 lum oīs dari actum meritorium vel demeritorium si actus
 vitalis distinguitur ab actione per quam fit.

Item cum absurdum, q̄ etiam implicat contradic-
 tionem ē ex precedentibus absurdis necessario sequitur vel in
 is implicite contractur, ē in is nullum actum virtutis ēē
 foaliter bonum p̄e ullam actum vitē ēē foaliter malum, cum
 nullus actus moralis possit ēē foaliter bonus aut foaliter malus
 si actus vitalis distinguitur ab actione qua fit, ut supra ostend-
 imus ē.

Ex supradictis a. colligitur quom absurdum nempe

¶ In actibus vitalibus distinguitur ab actione per quam fit nul-
lus actus virtutis aut vitij, imo nullus oio actus voluntatis nisi
in se formaliter, & immediate liber sed tamen ut liber, mediati & per
denominacionem extrinsecam ab actione per quam fit quies
& ipso actu tanquam suo termino nam prior a quo & origine
& liber, sicut & actus exterior dicitur esse liber solum per deno-
minacionem extrinsecam ab actu interno voluntatis imperante,
imo nullus oio erit actus interior, quia solum actus immediate &
formaliter liber dicitur actus interior, contra vero distinctione in-
ter actum voluntatis & actionem per quam fit nullus actus volun-
tatis potest esse formaliter & immediate liber, & per consequens nullus
erit actus interior.

Quarto ratio in ipso conclusio: quia in actu vitali
ut in actu voluntatis gratis & absque necessitate ponuntur ex
natura rei distincta dea illa ratio nempe ratio actionis & ratio
tendentis in obiectum suo terminum vel qualitatis actus & hanc debet
distingui ex natura rei. Consequenter patet. Hinc patet: quia bene potest dici &
illud quod actus voluntatis nisi illa qualitas sine tendentia se-
cunda dependens in fieri & consequenti ab ipso principio vitali
sive ab ipsa voluntate in genere causa efficientis, quemadmo-
dum e. d. v. g. duratio, & reliqui modi hanc dependentiam a suo
obiecto in genere causa materialis per dependentiam ex natura rei dis-
tinctam a seipso sed per dependentiam oio identificatam, si-
militer dici potest actualitati vitalem dependere a sua causa vitali
in genere causa efficientis nisi per dependentiam & distinctionem a
parte rei sed nisi identificatam cum distinctione absque necessitate
invenienda nisi sit, nec ulla sit necessitas nec ullam efficientem fundere
predictam distinctionem asserendi, ut infra constabit ex solutione
objectionum.

Quinto patet: quia de conceptu intrinseco actus vitalis
a. g. amoris & illationis & actualis dependentia eorumdem
factum a principio vitali voluntatis vel illius rationis influxus
& concursus actibus dependentem potestatem ad predictos actus & actus
vitalis a parte rei hanc distinguitur ab actione qua fit a parte
vitali. Consequenter satis patet. Hinc patet: quia si deus produceret in
voluntate, amorem absque concursu actus eiusdem voluntatis,
ut fieri potest iuxta sententiam doctorem sapientium distinctio-
nem inter actum vitalem & productum concurrentem, tunc volun-
tas amaret & hanc amaret quod implicat. amaret quidem, si re-
ponitur fuisse productum amorem in voluntate, qui eam
formaliter

foaliter condiscitur a matrem, sicut calor potius in vitro condiscitur 35.
 sicut robur foaliter calidum. ex altera vero parte licet ha-
 beret huiusmodi actum, si in amaret, quia amare est velle bonum,
 atque velle bonum si sit illigibile, sine aliquo conatu et efficientia
 vel determinata actu ad bonum alterius proveniendi ab intrin-
 seco. Similiter si Deus in illius Petri vix provocaret illi-
 quae ab eo concussa actus eiusdem illius tunc Petri illigeret et
 illigeret quod implicat; illigeret quidem quod supponitur in illig-
 illigibile fuerit productam illationem; contra vero si illigeret, quia
 illigeret est attendere ad obiectum, atque si sit concepti attendere ad
 aliquid sine conatu spiritus attendentis qui necessario importat
 aliquam efficientiam. ex his a. p. de ratione entitatis
 quam importat actus amoris et voluntatis si solum est ratio quali-
 tatis sine tendentia in obiectum, sed etiam dependente a voluntate
 in genere, et efficientia et applicante ad amandum, simili-
 ter de ratione entitatis in qua consistit actus illationis si solum
 ut qualitas sine tendentia in obiectum illigibile sed etiam dependente
 centrali ab illius actu se mouente et applicante ad aliquid cog-
 noscendum, vnde experimur quod magis attendimus ad unum obiectum
 eo magis nos potest attendere ad alia, ex quo colligitur attentionem
 et conatum illigibile.

Denique probari potest quod omnis actus vitalis, ut est actus
 actus cognitionis et amoris, est vita in actu deo. Et de quo
 foaliter substantia vivens se mouet ab intrinseco, et per consequens
 se ipse motus ab intrinseco, si quidem motus est de per se foaliter
 aliquid se ipsum impetere aut mouetur a se ipso vel ab alio; quia
 nisi vera ratio si potest assignari, ut etiam alii bene notantur,
 cui implicat dari substantiam illatorem quod si potest illam cognitio-
 nem producere sed tamen recipere a Deo, sicut Angeli sciunt unum
 consuetudinem certam recipiunt a Deo, quod impressis rerum quas
 potest cognoscere intuitivum. Obiectiones quoque potest adferri
 contra propositionem iam probatam, et faciunt contra sequen-
 tem, et ideo illas commodis infra propositionem istam solvemus.

Dico deo. Visus Dei non potest per ullam potentiam fieri
 ab eo concurrens actus illius. pro hac propositione faciunt omnes
 philosophos negam allegati pro conclusionem precedentem, et alii inter
 quos est Pasquier in 2da d. 9. cap. 3. et alii qui licet essent
 factum vitalem ex natura rei distinguunt ab actione, per quam procedit
 a sua potentia vitali, negant tamen virtutem Dei vel actionem actum
 vitalem potest fieri ab eo dependentiam actus a sua potentia vitali,

In reuera parum coherenter dicitur dici; nra vero conclusio e
contra ocs supra relatos contra primam propositionem, exceptis
tu Vaquez & in quibus alys.

Hac propositio pte abq argis inductis ab autho-
ritate nra a rades quibus e probata prima propositio, cum e.
Illa probant actionem nrae dependentiam a pota vitali in genere
caae efficientis e de intrinseca rade causabilis acty vitalis, neq
actus vitalis distingui ab actione per quam fit a pota vitali e
visio Dei sit acty vitalis, consequenter idem probant de visione
Dei, ex quo manifeste sequitur visionem Dei h pte fieri abq
concurra illius.

Obijes primo: qd Deus se solo efficitur, quic-
quid efficit ead ead in hoc illigatur solum de. qd qd qd n
indant e etialiter dependentiam a caa ead nrae dependentiam
ab humaniori caa nrae dependentiam conceditur, hi a sermo
sit etiam de ipa qua intellunt dependentiam a caa ead nra den-
tificatam e etialem negatur hns e conseq; neq nra reprobatio
quicquam derogat diuina cogita, qd nra n arguitur in Deo
hns effectio ex eo qd ipa n potit producere chimaram, eo qd chimara
in se implicat contradictionem, ita quod nulla arguitur impeditio
in Deo, eo qd ipa n potit se sola abq concurra actio illius
creati efficitur visionem, nisi qd implicat poni visionem Dei effe-
ctue independentem ab illius creati, vs ex reprobatis cogitay, atq
hoc nrae magis persuadet, qd Deus tanta coeem sentiam n fit ponne
vltim modum v: q. obi, dusegem, vel visionem abq eorum obto,
imprum qd moti nrae e etialiter dependent a pte nrae
h modi.

Obijes 2do: visio Dei sit ead acty vitalis illius
creati, licet actus n procedat ab ipa illius tanquam a principio
immediato e gratis inseritur illam n pte e nisi actus pteat
ab illius. Conseq; pte. hns pte: qd ad hnt vs visio sit acty vitalis,
sufficit qd in genere caae efficientis procedat a lumine glorie, qd
sit dea pota vitalis, eo qd dicitur ordinem ad actum, cuius obto
continetur intra limites obto adequati pota vitalis illius, qd
hoc e, qd ex eo qd etiam visio dicitur acty vitalis nra illius, per
hoc qd ipa nrae ordinem a illius, licet illius n dicitur ordinem
ad ipsam.

Ro a. dicitur et sic considerat in hoc qd de ratione actus vitalis e ut
ut in quo vivens in statu naturali se fortiter movet ab intrin-
seco, hoc e. reperitur in visione si illi in eam actu in se habeat
sicut illi illam si respiciat neg exigit, atqui de. rabe. tota vitalis
e ut ut ab intrinseco debita vultu naturali ut e vultu illius
aliquin si erit illi pota vitalis, ac provide, neg visio per actum
dependentiam a lumine poterit dici actus vitalis, cum lumen si de-
beat ab intrinseco substantie illius, ut infra constabit.

Obicies 3to: omnis enim actus vitalis fieri v.g.
vel charitatis pot fieri dependenter ab habitu, ut fit in vultu, et
independenter ab habitu, ut fit in dicitur qui incipiunt ex
deus vel subsistentur e actus vitalis fieri, charitatis etc si depen-
det fortiter deus ab habitu, et per consequens neg expro. fortiter
dependent ab illi, aliquin nunquam fieri pot sine habitu.

Ro negando Ans e a seculo et actum fieri, charitatis etc
qui fit in habente habitu, habitum fieri vel charitatis se ipso fortiter pen-
dente ab eodem habitu e pota illi aut voluntatis, si in eo talis
actus neg fieri absolutam Dei potam pot fieri, abq huiusmodi
habitu e illi actus vero fieri vel charitatis qui fit in eo qui
si huiusmodi habitum expro fortiter pendet ab aliquo principio
transiente vel a Deo extrinseco ambiente e ab illi actus volun-
tate, e ideo actus fieri charitatis e qui fit in habente habitum
fieri vel charitatis e vultu dicitur ac vivens in illo qui fit in
habente huiusmodi habitu, quamvis e. ipse actus si est in se ipso
ter se ex parte obiecti vel modi tendendi in obiectum, in valore dicitur
ex parte principiorum a quibus dependens.

Obicies 4to: Illeto divina e actus vitalis, nec in
metu actionem proprie dicitur, sed in e actus grammati-
cals, ut fit ex eo qd illeto divina e concitata spiritus sancti,
nec in eo pot illetonem quicquam agitur vel produciatur e vultu
vivendum e etiam de illeto, creata, ac provide, visio Dei
poterit a Deo produci abq concurrendo actus illi creati.

Ro fit quibus illeto divina e equalis, hoc e.
illeto divina e eobis tribus divinis personis si virtuat, veram
actionem, e qd per illam ut sic nihil produciatur per illeto
in divinitatem, notionalam qua e propria. Patris produciatur, Verbum
divinum, e qd illeto eobis e notionalis reatit eodem fit ad-
huc verum e dicere illetonem divinam e productivam.

ideo involuere veram actionem.

Re 2do quoad dicitur de ratione illationis esse modum
vel actionem per quam fit ab illa sermonem esse de illatione tunc
creata, quia cum ipsa non identificatur cum potentia vitali aut vita
radicali sua cum ipsa substantia directa sed ab ea distinguitur,
ita ut sit vita actualis, necessario debet impetuere actionem
profectionem a vita radicali et mediante huiusmodi profectione
connecti cum illa. contra vero illatio divina extrahit eum
non idem cum ipsa Dei substantia, ideo nullam exigit actionem
modum per quam connectatur cum ipsa Dei substantia, vel con-
nectatur in ratione actus vitalis sive vita in actu 2do et vita
actualis, et ideo S. Thomas q. 4. de veritate art. 2. ad 3. recte
docet Deum potest intelligere sine potest aliquid procedat, quia in ipso
est idem illatio et intelligere, quod in nobis non accidit. Ut a. melius
percipatur distinctio inter actum vitalem illationis creatae
et actum vitalem illationis divinae, addendum est actum vitalem
creatum et operationem per quam vivens creatum in suo statu naturali
se movet ab intrinseco sive ab intrinseco, si perficit, vivens
etiam creatum vere actum vitalem sibi facit, unde actus vitalis
necessario distinguitur a sua potentia vitali et a vita radicali, et id-
circo actus vitalis creatus potest impetuare et motum et veram actionem.
ex his a. patet quod actus vitalis non tamen per inhaerentiam connectatur
cum ipsa substantia vivente tanquam cum suo obiecto, sed etiam per
actionem tanquam cum sua efficiente, quod per identitatem multo
melius cum illa connectitur quam actus vitalis creatus per actionem
et inhaerentiam connectatur cum potentia vitali aut vita radicali creata.
ex his a. colligitur quod cum supra dicitur motum et determinationem ac-
tionem esse de ratione amoris et volitionis, motum vero et attentionem
esse de ratione attentionis et cognitionis hoc intelligendum est de amore
et volitione de illatione et cognitione creata, quae est distincta a
sua potentia vitali. Si si negamus aut volitionem sine motu et de-
terminatione actus divinae voluntatis negamus illationem divinam sine
motu et attentione divini intellectus apprehendimus, non oritur ex natura
obiecti sed tamen ex imperfectione ipsi motu cognoscendi.

Obiectis 3to ratio est contra illationis processum consistit
in tendentia ad obiectum sive in hoc quod ipsa illatio actu exprimat et re-
praesentet obiectum, sed haec totum salvatur ab actu dependentia ab
ipso intellectu, et talis dependentia non est de contra illationis, et per consequens
neg de contra visionis Dei et visio Dei poterit fieri sine praedicta
dependentia. Si nego me. quia ratio est contra illationis creatae
grater

inter sententiam in obitu vel representationem eundem obitu 57.
includit etiam, processionem a potentia vitali illius, sine qua
processione illud non est actio vitalis nec vita actualis.

Quare in illius qualitate aliqua qua praevisio habet rationem
tendentis in obitu absque dependentia effectiva ab illius, sed illa
qualitas est illius, siquidem exprimeret et repraesentaret illius
obitu & influxu actus illius in illationem non est de eius essentia
et per consequens potest ab eis separari & vniu. Dei poni, sine influxu
actus illius. **2°** transeat ma: nego min: quia qualitas illa
non est vita, hoc est, non est actus vitalis sine vita in actu. Sed vita
actualis, siquidem non est de quo se vivens movet ad intrinsecum, ac
proinde est qualitas quasi mortua qua illius modo quodam mor-
tuo tenderet in obitu, nec vero ex eo potest dixerim transeat potest
a Deo proveni. praevisam qualitatem sine activa processionem a
potentia illius, concedimus tendentiam visionis in Deum qua
vivere producit actu esse in Beatis & de qua solent hic
dignitatem, distinguere ab actione per quam fit, ac proinde
potest ab ea divinitus separari, quia visio Dei, qua vivens recipit,
in Beatis est identificata cum actione per quam fit ab illius,
et supra ostendimus ex pluribus, & praecipue ex actu vo-
luntatis qui quod ad rem presentem non differet
a visione beatifica, cum sit eadem omnino. ra-
tio omnium actuum vitalium immanentium, qui
de facto fiunt aut procedunt a suis potentibus vita-
libus ubi correspondentibus, ac proinde ex hoc con-
sequenter inferimus absque dicimus visionem Dei non
posse fieri aut conservari absque concursu activo
intellectus.

Nihil deest.

2° 2° potest etiam negari ma: quod si quis dicat ten-
dentiam illam in Deum tanquam in obitu absoluta Dei potentia
productam absque concursu activo illius esse actum vitalem non quidem
eo potest actu procedat vel actus procedat a potentia vitali illius, sed eo potest
ex sua natura exigat procedere, & effectus non pendere ab illa, contra
est quod si hoc sit verum similiter potest a Deo poni in voluntate
qualitas sine tendentia voluntatis in actus bonum absque influxu
activo voluntatis in eundem actum, hoc a. requirat, quia aliquam
amor

amor e volutio pot n ee voluntaria, qd implicat, cum de raõ
 acty voluntarij sit actiue procedere ab intellectu, e a voluntate,
 nimirum loquendo de actu voluntario creato, eodem. a. e. vñ. raõ
 tendentia voluntatis in obetu bonum, atq tendentia, acty illigij in
 obetu verum sine illigibile ob sãti pñ. 2do contra e, qd sequi-
 retur Deum pbe potere in voluntate tendentiam amoris in aliq
 bonum qd voluntas per actum suum efficaciter nollit amare, ac
 providet voluntas per illam tendentiam amoris in se a Deo propue-
 tam coactè amaret illud bonum, siquidem acty amoris consistens
 in eadem tendentia est contrarij e oppositj acty efficaci propue-
 rationis voluntatis, qd repugnat iura coram se hãm, imò ex
 eadem repugnante sequitur qd in eodem voluntate, pot ee simul
 amor e bonum efflax eundem obetu, ob faule, illigi p ex modo
 dictis. Sequela. a. coactè repugatur impõibili. 3tio contra
 e, qd illigibile ut illigibile e acty vitali nra vita in actu 2do, e,
 vitalitas actualis, sed tendentia illa per ad uerarios act illigibile,
 qd est vita in actu 2do e vitalitas actualis qd scripta fõaliter est
 connexa cum potã vitali illigibile tanquam cum sua caa effici-
 ente, qd e volũq. rãgõntum. deniq contra e, qd si verã vit
 ex ea sequitur n pbe assignari racem cur Deo n pot facere ali-
 quam illigibile tendentiam, in obetu illigibile, qua n exigit
 efficienter pendere ab intellectu, e per consequens n implicabit
 substantia cui sit connexus potã tendentia, ut supra etiam dixi-
 mus. Sequela. a. e. absurda.

Obijes. bto: si illigibile vel illigere fõaliter e pro-
 ducere aut saltem includit actionem productivam quicquid
 diceretur illigi diceretur produci, diceretur. Sed consequens e falsũ
 q. Minor per se pñ. Major pñ. qd cum de raõ illigibilis duo
 sint, nimirum productio, e qualitas, atq illigere duo illa includat,
 sequitur rem illigibilem eo ipso qd illigatur pbe denominari productã
 ab illa productã ^{productio} qualitate, e ee effectam ab illa qualitate.

Respondendo ma: ad ambagõem dico illigere sine
 illigibile includit quãdam productionem vel actionem, sed n termi-
 natam immediate ad rem qua illigitur, sed ex alio modo, conigi-
 endi formatam ad qualitatem vel tendentiam in obetu eam
 qua identificatur, e dico huc qua illigibile creata pñ dicitur pro-
 duci, n hã res illigibile, per huiusmodi productionem pñ denominari
 productã. addo eandem difficultatem, habere locum etiam in
 pñ modis qui capiuntur a bto per causalitatem sub identifica-
 tam, quare sicut huiusmodi qualitas denominat modum
 subter =

substantiandi vel materialiter cadendi, n. a. ipsum obitu, via etiam
actio per quam fit illud et c.

Obiicit 7mo: nutrire, augere, & generare et
operatio vitales, sed in us terminas distinguntur ab actione per
quam fiunt & idem dicendum e de oibz actibz vitalibz, & per
consequens visio Dei poterit fieri sine huiusmodi actiones.

Re. negando contq: ratio e, qd nutrire, augere, & ge-
nerare, quia si operatio coeas oibz videntibz etiam imperfectis,
importat actionem transeuntem & terminum illy eius effectum
qui fit remanere sine illa, & per consequens etiam fiunt a solo
Deo sine dependentia a pota vitali, contra vero nutrire, & au-
gere, quae si operatio coeas oibz qualibz, intelligere, & velle, quae si
coeas oibz creaturis immutabilibz, n. si actiones transeuntes, & sed
immutabiles, quae videlicet manent in qua pota vitali a qua pro-
veniunt, nec vagantur nisi cum ab illa procedunt vel con-
servantur, ac proinde n. e. necesse ut importent terminum ex natura
rei distinctum ab actione per quam fiunt a pota vitali.

Obiicit 8mo: Intellectus illuminationem appellat actionem
grammaticalem & male, aueritur de ratione illuminationis e. acti-
onem per quam fit ab intellectu, & deo illam n. pot. fieri abqz influxu
actus intellectus.

Re. negando huius nullibi e. apud hunc reperit
talis propositio aut modo loquendi, ut fit etiam colligi ex eo qd
Vasquez, qui contrariam requirit sententiam, & citatur auctoritate
Aristoteli ubi fit, nihil tale pot. se offert.

Obiicit 9mo: S. Thomas 1 parte 2, 34 art. 1.
ad 3. sic ait: Illigere importat eodem habitudinem illigentis
de rem illigam, in quo nulla ratio originis importatur, sed solum
informas quendam in illigam modo prout illigat notat, fit actu per formam
rei illigam.

Re. textum inducitur revera e deo clarum, ut
n. videatur proe. exponi, nos in S. Thomae ipsum S. Thomam oppo-
nunt; mo. vni loco plura etiam S. Thomae & loca obijerunt,
nimirum ea quae supra attulimus pro via prima propositione, gra-
tiae vero ratio, & primo quidem doctrinam ab illo traditam q. 4.
pro veritate art. 2. ad 3. ubi docet o. illigere creaturam proprie
loquendo e. dicere abqz in ratioe sua dicendi inchoari reflexionem
actuum in expressionem obitu, & e. in eadem expressionem sine
illuminationem ipsam obitu. Deinde opponunt doctrinam ab illo tra-
ditam 2da 2da q. 27 art. 2. in corp. ubi expresse docet
actum

actum charitatis in nobis n̄ pot̄ eē ab extrinseco sine concursu
actus voluntatis nr̄e, actus. a. charitatis & visionis nr̄e illatio-
nis, quoad rem presentem, eē eadem rō rō, ut supra totas diximus,
& per se p̄t̄.

¶ Dico 3to. Visio n̄ p̄t̄ a Deo produci atq; con-
curru maali & sustentatio illius creati. In hac proportio-
ne conveniunt fere oēs illi Authores qui negant visionem Dei
p̄t̄ a Deo p̄t̄ extra illatum, vel p̄t̄ a Deo produci atq; concurrere
actus ip̄ius illius, eō qd̄ visio sit atq; vitalis, & de rōe intrin-
seca atq; vitalis sit ut p̄cedat ab intrinseco ip̄ius viventis
& in eo recipiatur, nam quomamdam dōm Authores ponunt,
visionem Dei supra foaliter pendere ab illatu in genere eā
effluentis, ita fere oēs docent eandem visionem supra foaliter
pendere ab eodem illatu in genere eā maalis, ex quo manifesto
requiritur modo p̄t̄ta conclusio.

¶ It̄: qd̄ sustentatio visionis Dei n̄ distinguitur
ab ipsa visione, ex nr̄a rei, sed eadem visio supra foaliter de-
pendet ab illatu tanquam a sua eā obiectiva & radicali, sicut
etiam p̄t̄ & de rōe recipis foaliter dependet a suo obiecto. Et
visio n̄ p̄t̄ a Deo produci atq; concurrere maali ip̄ius illatus
vel atq; dependentia visionis ab illatu tanquam a eā maali.
Conseq. p̄t̄: qd̄ aliquoquin si visio Dei produceretur atq; p̄t̄
dependentia visio Dei eēt ipsa & n̄ eēt igitur. eēt igitur qd̄ sup-
ponitur n̄ eēt ipsa qd̄ n̄ eēt foaliter identificata cum actuali
dependentia ab illatu in genere eā maalis, cum ita ipsa sit,
foaliter identificata cum eā actuali dependentia. It̄
brigheriter p̄t̄. primo. a. p̄t̄: qd̄ in naturalib; nec in sup-
natib; auctoritate & distinctio atq; necessitate vel atq; radicali
& sufficienti fundito ex quo talis distinctio colligatur, atq; n̄
nullum eē huiusmodi fundito. p̄t̄: qd̄ si talis fundito eēt maxime
eēt separabilitas visionis Dei ab ip̄so illatu, atq; huiusmodi
separabilitas n̄ datur. constat, qd̄ visio Dei sicut eē quæritur
illatū & actualis dependentia illatū in obiecto & visio Dei nec
per absolutam Dei potam p̄t̄ eē extra illatum vel ab
Deo separari qd̄ aliquoquin si visio Dei p̄t̄t̄ur extra
illatū eēt actualis dependentia illatū in obiecto, & n̄ eēt
actualis dependentia, eēt quidem, qd̄ eēt illatū, deinde n̄ eēt
actualis dependentia illatū in obiecto, qd̄ n̄ eēt coniuncta cum illatu,
ac p̄t̄t̄ nec illatū per ipsam actu tenderet in obiecto in quo
rō actualis dependentia foaliter consistit.

R. Den

19.
Actualem tendentiam illius in obiecto suo appetitivam, quae scilicet ex sua natura exigit in actualis tendentia in obiecto.

Secundo contra est, quod sicut ubi est actualis locus rei locabilis est duratio actualis duratio rei, ita etiam intellectus est actualis cognitio vel perceptio obiecti, et per consequens actualis tendentia in obiecto, sicut etiam ex coram sensu ubi est id per quod res est actu in loco, et quare est id per quod res est actu durans, ita etiam ex coram sensu intellectus est actualis cognitio obiecti et actualis tendentia in obiecto, unde etiam intellectus dicitur operatio intellectus, operatio autem non est ratio appetitiva sed actualis, quare, sicut implicat contradictionem poni ubi non est actu obiectans, vel poni durantem in actu facientem durare, ita implicat contradictionem poni intellectum qui non ut seipsum ponat cum intellectu et constituat intellectum actu intelligentem, vel actu sentientem in obiecto.

Item vero dicitur per idem bonum, nempe quod visio non distinguitur ex natura rei a concursu materiali quo sustentatur ab intellectu; hoc autem patet: quod si visio non ex natura rei distingueretur a concursu materiali quo sustentatur ab intellectu, sequeretur etiam concursum materiale quo actus voluntatis sustentatur in voluntate distinguere ab eodem actu, sed consequens est falsum. Et maior patet: quod est eodem modo utrumque cum obiecto sit actus vitalis. Minor patet: quod si actus voluntatis recte distingueretur a concursu materiali quo sustentatur a voluntate, sequeretur nullum actum voluntatis esse finitum et immediate liberum, quidem cooperatus ille materialis est non prior ipso actu, et negatio ipsius actus non potest componi cum obiecto prout presupponeat ad existentiam eiusdem actus, inter quos est etiam etiam concursus ille materialis non prior ipso actu, ex hoc autem sequitur via illa absurda, quae supra in 3^{ia} probare primae conclusionis ostendimus sequi ex distinctione actus vitalis ab actione per quam ipse fit a sua parte vitali.

Tertio patet idem bonum: quod concursus actusque intellectus et visionis non distinguitur ab ipso actu visionis, ut constat ex praedictis. Et nec concursus materialis intellectus ad visionem ab ea distinguitur, alioquin concursus materialis ab ad illam est non prior non solum ipsa visione, sed etiam concursus actusque cum illa identificatus, ac promiscue intellectus, respectu visionis non est principium effectivum, quidem est causalitas materialis qua intellectus cooperaret ad visionem et non prior causalitate efficiente intellectus identificata cum visione, ac proinde intellectus respectu visionis non est

n. est primum principium, unde potest, & per consequens nec
 ea efficiens ipsius visionis, sed est ratio falsum.
 Ex negationibus colligitur falsum est, quod multi
 asserunt, nempe quod per organum Dei visio Dei potest poni in
 lapide, vel extra intellectum, siquidem si poneretur in lapide,
 vel extra intellectum, adhuc aliter fieret intellectum videnssem
 Deum & actu n. fieret, fieret quidem, per visio est patitur
 & actualis intellectus & actualis sensus, constituit intellectum per
 intelligentem, & actu tendentem in obiectum, n. fieret, a. q. n. est
 illud in intellectu.

2do colligitur entitatem visionis imo est
 concursus alterius actus vitalis n. unum suo obiecto sine qua
 vitali in sua recipitur mediante aliqua visione distincta, sicut hie
 vitalis unitur corpori, vel frigus materiae aquae & q. sed unum organum
 formaliter, quod visio se ipsa formaliter dependet ab intellectu tanquam a
 obiecto, ut visus, necessario etiam supra videtur intellectui tanquam a
 suo obiecto, nihil e. q. potest esse ab alio in genere casu materialis
 hinc in unitum ei tanquam obiecto, ex his a. sequitur quod Deus
 n. potest ita ponere in intellectu visionem ut ei sit unita, & ipsam
 informat ab eo inhaerentia & dependentia ab illo tanquam a
 obiecto, licet multi censent posse Deum miraculose efficiere ut
 calor unitur obiecto & ipsum constituat formaliter, aliter unum ab eo
 materialis dependentia ab ipsa obiecto.

CAPITULUM III

An intellectus concurrat ad vitalitatem & super-
 naturalitatem visionis?

Quod intellectus activus concurrat ad visionem constat ex supradictis,
 sed remanet definendum: an, ita concurrat ad visionem ut
 concurrat ad eius vitalitatem & supernaturalitatem. pro deci-
 sione huius controversiae praemittenda est aliqua de celebri-
 ribus Theologorum placitis circa potestatem obedientialem, cuius
 cognitio est ois necessaria ad solvendam propositam contra-
 dictionem.

Advertendum est a primo nomine potestatis obedientialis
 significari potestatem per quam aliqua res naturalis concurrat ad
 eandem

eadem aliquid, qd n̄ p̄ simpliciter vel tale modo caari
 vritis, n̄ae sine vltis caa n̄ales n̄aliter caantis, cum a.
 pota obedientialis sit duplex, alia passiva, alia activa; pota
 passiva obedientialis e illa qua recipit aliquid ab agente
 sup̄nati sup̄naler operante, ex quo sequitur qd res
 n̄alis per potam passivam obedientialem necessario debeat
 aliquid habentia, quando e. aliqua res recipit aliquid subiec-
 tiva, necesse e vt adveniat saltem illius unione vel recepti-
 onem; pota vero obedientialis activa e illa per quam res
 n̄alis, q̄ concurrens ad efficiendum aliquid sup̄nate, aut su-
 pernate modo, cum a. res n̄alis per huiusmodi potam n̄
 operetur secundum exigentiam sui n̄ae, sed tm̄ ex beneficia
 vito e libera voluntate, vel imperio Dei eleuantis ipsam vira-
 n̄alem ad operandum, hoc huiusmodi pota appellatur pota
 obedientialis e pota obedientiae, quamvis a. p̄t. conter. con-
 veniant in hac explicacoe nois pota obedientialis, valde tm̄ dis-
 crepent inter se, in assignando quidnam proprie ut pota obedi-
 entialis e per quid ficialiter constituitur, hic a. nois solum.
 dicimus de pota activa obedientiali illiq̄ e voluntatis in,
 ordine ad actus sup̄nates, qd hac sola pota facit ad rem vram,
 ex vs. a. qua dicantur de pota obedientiali activa illiq̄ e vo-
 luntatis, facile colligi qd quid dicendum sit de pota obedi-
 ali passiva eiusdem illiq̄ e voluntatis, qd a. in illa e vo-
 luntate sit pota obedientialis huiusmodi activa manifeste colli-
 gitur ex auctoritate Scripturae, Conciliorum, & S. P. P. quibz
 ostenditur homi cooperari graa Dei e chere, aliquos actus
 vrgentes, vt st actus fari Chrictia, actus Charitatis, vicio
 Theatificas e, p̄cipue vero d̄ p̄t. ex Concilio Trid. sess. 6.
 cap. 4. vbi anathema dicitur ei, qui dixerit liberum arbi-
 trium a Deo motum e excitatum nihil cooperari Deo e,
 sed veluti inanimes qdam nihil ois agere, merito passives
 se habere.

Advertendum e 2do quosdam velle potam acti-
 vam obedientialem illiq̄ e voluntatis ficialiter constitui
 per n̄ regnantiam ad actus sup̄nates, huc per negacoe ois
 impedimenti vel fice contrariae aut regnantis in ordine ad
 actum sup̄nalem. Verum hac doctrina n̄ placet, qd illius
 e voluntas per potam suam obedientialem causat efficienter actum
 sup̄nalem personis charitatis e, sed nihil p̄t. vire caare
 illam effectum qd in se e h̄t aliquam virtutem causam
 talis

talis effectus sive indirectam sive principalem, cuiusmodi nō ē
nō repugnancia praeiudicium. praeterea eadem dicitur in pla-
cet, qđ si est verba, sequeretur actus supernales visionis Dei, chari-
tatis &c. nō ē actus vitales, ut infra combatit, sequela a. ē falsa.

Advertendum ē qđ alios voluit potam obedi-
entialem actum illius ē voluntatis ē identificatam cum ipso
illius ē voluntate, ita ut sit ipsa illius ē voluntas, quatenus ē
principium ad aequatum productivum operatio supernales, ita ut ē
operandum indiget tm imperio Dei, sicut pota progressiva aialis
ita ē principium motus progressivi, ut ad efficiendum huius motum
nō indiget nisi imperio voluntatis aut appetitus sensitivi.

Ad haec sentia nō ē vera, qđ si illius ē voluntas ita
est principium ad aequatum actus supernales, ut ad eum producen-
dum aliam indiget extrinsecis divina voluntatis imperio, sicut
pota progressiva sola determinate voluntatis indiget ad motum
progressivum, sequeretur illius ē voluntatem haberi inclinationem
nō intrinsecam ad producendum actum visionis beatifica et
actum charitatis &c, sicut pota progressiva hā inclinationem ad
motum progressivum, ac prout sicut motus progressivus nō supra-
ngam vel exigentiam pota progressiva, ita visio Dei ē actus
charitatis nō est supra naturam ē exigentiam illius aut voluntatis
ē per consequens huiusmodi actus nō est supernales sed naturales, qđ
suo falso.

Advertendum ē qđo alios censuit, potam obedi-
entialem illius ē voluntatis respectu actuum supernalem ē, idem,
cum entitate eorumdem potarum prout participant rationem eorum
creaturae, qđ, quam ita ē obiecta Deo creatori, ut eas ipse pro libito
suo potis elevari ad sit producendos actus supernales.

Sed contra ē qđ illius ē voluntas prout participant
rationem eorum creature nō ē pota vitales, sicut nec lapis ē pota
vitales licet participant rationem creaturam, ac prout nec actus
supernales ab illis procedentes certis vitales, et quoniam etiam
talis qđ ē creatura Dei potis ab ipso elevari ad producendos actus
vitales fortiter loquendo, qđ falso ē, et per se. p. 11.

Advertendum ē qđo falsam etiam ē eorum sententiam
qđ voluerunt potam obedientialem illius ē voluntatis ē ita
identificatam cum ipse potentia, ut per relationem transcenden-
talem ipse representat actus supernales, sive ita ut eadem pota
hant in se aliquam vel rationem realem, qua extrahit solum sit
qđ actus supernales. nō a. ē manifesta, qđ inde sequeretur
neg

neg visionem beatificam, neg actum charitatis, neg illum diuina 21.
actum e' supradialem, siquidem nullo acty est supra nam aut
exigentiam illay, aut voluptatis, sed quilibet acty qui dicitur
supradialem vere est conuulsio ysem potentis & iuxta ipsarum
exigentiam, siquidem eadem pota in se habereat ratione realem
ad huiusmodi acty actualiter ordinatam.

Aduertendum e' vlt' alios velle potam obedientialem
illay e' voluntatis, secundum quam, eadem pota eleuantur in acty
supradiales, e' identificata cum illam a se voluntate, ita ob eadem
potam obedientialis est ipsa affectio eiusdem illay e' voluntatis
productiua suorum actuum naturalium, quatenus huiusmodi pota,
ex eo q' in se tales s't, hnt of points vni cum agente supradialem,
ex quo consortio q'q' supradiales pota recipi. Porro q'cum he-
tiores actum naturalem respectu talis pota appellant terminum
primarium, eo q' eadem actus specificet eandem potam productiuam
& q' eo per ordinem transcendentalem recipiantur, e' huiusmodi
pota s't q' eodem actus, tanquam q' nullum finem, qui acty naturales
s't per impossibile, si eent potibiles, etiam eadem pota est impossibilis.
contra vero negant acty supradiales recipi a huiusmodi pota,
obediencialem sive ab illa aut voluntate, similiter negant
eandem potam e' q' eandem actus, ac prouide, si per impossibile
acty supradiales tent impossibiles, aut adhuc eent eadem pota
illay e' voluntatis, eo q' p'cipi acty si int' terminus primarius
aut specificatus eandem potarum, sed tm terminus tharius
aut pota per accidens.

Hanc a. doctrinam, que nobis praeter bona multis
similibz, que habent in nat, potius recte declarare e' confirmare,
v.g: arbor per se h't virtutem suam potam vitalem generatiuam.
mali per se, est hanc fructum eadem pota vitalem respicit tanquam
terminum suum primarium per relationem transcendentalem tan-
quam e' q' q' est, a eadem vero arbor ex coniunctione cum
nucis arbore, hanc ex imitatione in eam generat nucis primum,
q' dicitur dicitur Periconoe, hic a fructu h' e' terminus
primarius, ad tm dicitur e' per accidens virtutis generatiua resi-
stentis in arbore per se, siquidem hac vnto q' recipit nucis
potam neg e' q' ipsum, ac prouide tharius per impossibiles nucis
potam est impossibile, adhuc est potibiles arbor per se cum sua
virtute generatiua mali per se. praeterea e' q' h't virtutem
sue potam vitalem generatiuam equi, qua recipit equum tanquam
suum terminum primarium, q' quem ipa e' tanquam q' nullum finem,
quo

quo collato ipsa etiam tollentur, eadem in pota ex coniunctione
 equi cum anima producat mulam, qui n. e terminus primarius
 eiusdem pota, vel per se intentus, sed terminus datus, et per eundem
 liquorem pota generativa equi n. e ex se ordinata ad generandum
 mulam, sed ex eo qd ipsa e talis in se est productiva equum,
 h. e. qd facta coniunctione equi cum anima pota producat
 arat. Ita de digesta iper, sed in aliquo modo h. e. mulla, id e. mulla
 sic igitur haec pota vitalis, illativa e pota vitalis volitiva ex
 se respiciunt actus tuos naturales tanquam terminum suum prima-
 rium, et pp illos sunt, ex eo a. qd pota per se illos producat,
 h. e. etiam ut per actiones pota producat aliquid aliquo modo
 simile, nempe actus supernaturales, atq. ita illos pp per actiones pro-
 ducere visionem Dei, quae e aliquo modo similis illationi naturae
 e abstractiva Dei, e voluntas actum charitatis supernaturalem
 qui e aliquo modo similis actui charitatis naturali cuiusdam Dei,
 ros. a. tur neg naturarum respectu arboris pernicis, neg mly
 respectu equi, dicantur e effectus e supernaturales sed naturales, qd
 arbor pernicis, e equus producat. praedictus effectus ex consorcio
 cum caa naturali e factus vi carum naturam, contra vero illos
 e voluntas dicitur supernaturaliter carere actus supernaturales, qd
 eos producant ex consorcio cum caa supernaturali, qd consorcium ipa
 n. exigant, qd n. pot fieri vi illius facti naturalis, cuiusmodi e
 lux gloria, vel habitus charitatis etc. aut Deus extrinsece existit
 amicus, e ex consorcio cum talia caa supernaturaliter factus, dico illos
 e voluntas quando producant actus supernaturales, dicuntur supernaturales
 elevati ad operandum, e merito, cum tunc producant aliquid effectus
 suis actibus naturalibus e rade consorcij cum caa naturali e supernaturali-
 ter factus. his a. proximo.

Dico primo. Visio Dei ita effluenter procedit,
 ad illam creaturam, ut per ordinem ad ipsam volam illam h. e. rade
 actus vitalis. e consorcio.

Ita qd illi n. concurrat ad visionem secundum
 aliquam radem eorum pota vitali e pota n. vitali, sed ut pota vitalis
 e neg illum aliud principium concurrat ad visionem modo
 praedictam e pota. illi n. concurrat ad vitalitatem visionis rade
 praedictae. h. e. ita qd illi ut illi e concurrat ad visionem
 illi e concurrat, ad eam, qd illi n. e, e ipsa fit e regitur ab
 illi, qd e illi, atq. illi ut illi e pota vitalis e illi,
 ut illi e actus vitalis, qd a. nullum aliud principium ea rade
 concurrat ad visionem, manifestum e. Consq. etiam constat, qd n. pota

potia vitalis ut talis e. concurrere ad actum vitalem quin con- 22.
currat ad eum ut vitalem, & per consequens ad omnes vitalitatem.

2do pto: qd qd visionis beatifica prout e acty vitalis
faciliter conuolat in hoc qd ut operat per quam substantia, vnde n.
ab intrinseco seipsum mouet vel per seipsum, atq; substantia crea-
ta sine hinc rursus angelis, dum pponit in te. viderem Dei.
dicitur mouere seipsum per hunc extrinsecus infusum, vel
per aliq; auxilium Dei transiens aut per extrinsecam Dei
assistentiam, sed per potiam illi creatam quam ex se hinc. Epola
potia illi creatam e illa per ordinem ad quam visio Dei hinc vocem
vitalitatis.

Confirmatur: qd visioni prout hinc vitalitatem,
sive prout e acty vitalis, correptione potia vitalis, inuis ita
in hoc facilliter e vita, qd actum vitalem in se recipiat e. ab eo
efficienter se moueat sine efficiat, atq; vlti illi ita se hinc reg-
nati visionis beatifica, sicut qd, e. deo neq; hunc neq; Deus licet
efficienter concurrat ad actum visionis Dei, n. tñ per illam
denominat per aut. dicuntur videre Deum.

Obijes: Deus e causa principalis visionis, illius
a. sola causa intrinseca illi. & visio debent denominare ad
potiam Deum videntem quam illi creatam, & per consequens
in rade acty vitalis constructio per ordinem ad ipsam Deum,
n. a per ordinem ad illi creatam.

Respondeo negando conseq: denominatio e. videntis quam
tribuit visio beatifica n. conuenit causa principali visionis,
sequens visio n. denominat videntem nisi illud eam principium
aut intrinseca ea quo procedit, cum visio ut visio sine ut
acty vitalis ut acty immutans, atq; n. e. spia intrinseca, rursus
causa principali qui e Deus, sed tñ sua, causa intrinseca e. substantia
quod e illi creatam, e deo vltim illi creatam denominat
videntem.

Obijes 2do: potia illi creatam creata vel requirit
visionem Dei, vel n. requirit, si respicit & visio e acty illi
communes, si n. respicit, & visio Dei n. e. acty illi, qd quali-
bet acty respicitur a potia cui e acty, ac prinde visio n. e.
acty vitalis respectu potia illi creatam. Respondeo visionem Dei
n. respici ad illi creatam, nego tñ eam n. e. actum illi, si quidem
neg. potia generatua equi respicit vltim aut diuersa speciei,
ad eum, e. tñ ab eadem potia per accensens tale. aut prout vlti qd.

Prima 2do. Illi creatam actum concurrat
ad

ad superna dignitatem visionis beatificae. & contra ista con-
tra. nonnullos qui dixerunt illud creatum, cum sit res non
supernalis sed naturalis, non concurrere ad superna dignitatem visionis
sed ad eandem actus superna dignitatem solum nomen gloriae quod est
eiusdem supernae. Item dicitur esse contra. Neque j. parte
q. 2. art. 5. ubi dicitur quod res una eadem causa proxima
concurrunt ad unum eundem effectum semper in eadem ma-
nente respondere uni causa, alteram vero alteri.

Pro: quod superna dignitas visionis non est distincta ab
ipsa substantia vel affectione intrinseca actus visionis, sed illius
actus concurrunt ad substantiam visionis & etiam concurrunt ad
superna dignitatem eandem actus, quod utrumque e. duae partes a parte
rei ut identificata a parte rei in se agens non potest unam ex iis
attingere quin simul etiam attingat aliam.

Obicitur: illud creatum est res naturalis & non potest attingere
superna dignitatem visionis tanquam causa principalis vel tanquam causa
instrumentalis, contra quod agens ordinis inferioris non potest extendere ad
res ordinis superioris. Respondetur: consequens, illud creatum non potest
se extendere ad superna dignitatem visionis tanquam causa principalis
vel tanquam causa instrumentalis contra modo concedo, tanquam causa
instrumentalis & supernaturaliter elevata per superadditionem alius finis
supernae, nempe per extrinsecam Dei amissionem nego conseq:
quoniam e. res naturalis nego, ut causa instrumentalis contra aliter
sive secundum suam exigentiam attingere potest effectum supernalem
vel superioris ordinis, ut videtur huiusmodi effectum attingere, ut
causa instrumentalis supernaturaliter, explicato modo, elevata e.

Ex dictis colligitur quod quamvis ratio visio Dei sive
illius est actus voluntatis in ratione vitalitatis differat ab ope-
rationibus extrinsecis & reliquis operationibus quae dicuntur
vitales, ut de nutritio, augmentatio, generatio &c, nam gene-
ratio cum non maneat nec recipitur in ipso vivente, a quo
procedit, sed in ipsa materia geniti prius, proprie loquendo
non est actus vitalis, sicut nec illa ratio est actus im-
manens, sed dicitur vitalis ex eo solum quod procedat a
substantia vivente, nutritio vero et augmentatio ita pro-
cedunt a vivente, ut in eo etiam recipiuntur & manent, ex
hac de causa dicuntur actiones immanentes & vitales, non
tamen recipiuntur in ipsa anima vel potentia vitali a
qua procedunt, & secundum hanc rationem non sunt actiones
permanentes sed transeuntes, sensationem autem ita manent
in ipso

in ipso vivente a quo procedunt, ut iuxta nonnullos recipi- 23.
antur etiam in eorum materia, secundum alios solum in huius-
ma. deniq. secundum alios in toto composito. Ont. m. verò
visio Dei est illi qui actus tum intellectus tum voluntatis ita
procedunt a vivente, ut recipiantur & maneat etiam in ipsa
potentia vitali a qua immediate sunt, & ideo huiusmodi
operationes proprie dicuntur immanentes, & sunt perfectis-
sime vitales, cum maneat non solum in ipsa substantia
vivente, qua illos producat, sed etiam in ipso principio quo
ipsa producantur nempe in ipsa potentia vitali. Illud
autem ad plenioram rei presentis notitiam videndum est,
quod visio & reliqua operationes vitales in hoc differunt ab
operationibus non vitalibus provenientibus ab intrinseco
rei vel substantie: sicut & secundum multos motus corrupti
in lapide, vel motus sursum in igne &c. quos motus alij dicunt
esse a ca. generante illorum: quod visio & reliqua operati-
ones vitales ita proveniant ab intrinseco, ut per eas vivens
perficiat quidem seipsum, sed non acquirit perfectionem
sibi debitam pro proximo instanti seu primo generationis
sue, cuiusmodi n. e. motus corrupti in lapide, cum lapis
per motum deorsum se moveat ad locum deorsum qui est et de-
bitus etiam pro primo instanti generationis suae.

CAPIT. V.

An oculus corporeus per absolutam Dei
potentiam possit videre Deum?

Adverbum est pro solutione propositae controversiae, quando
quaeritur: an oculus corporeus possit elevari ad videndum Deum,
id est illi dupliciter, nimirum an possit elevari ad cognos-
cendum vel percipiendum Deum cognitione sensitiva
sive qua sit sensatio, vel an possit elevari ad percipiendum Deum
cognitione intellectiva quae sit intellectiva.

Sciendum est impossibile esse ut oculus corporeus elevetur
ad videndum Deum. Ita ocs Theologi & PP. vide Vass. in j. p.
diss. 40. c. 2. docet oppositum esse errorem manifestum, hinc illud
expresse definitum Ciceronis. Item fere hinc lib. 2. de attributis ne-
gativis cap. 6. num. 5.

Plz

Abt. conchis imo ex multis P.P. qui videri possunt apud
alios, quia eam potam videnti Deum negant oculis corporeis
quam credunt intellectui creato, sed intellectui creato solum credunt
potam obedientialem videnti Deum. Et hanc negant oculis
corporeis, & per consequens negant oculos corporeos esse elevari
ad videntium Deum.

2^oo. p^o p^o r^o c^o: q^o pota visiva oculi, velia dis-
tincta ab entitate sua, vel e^o identificata cum illa. si primum,
vultum quare actus quo pota visiva oculi pergeret Deum, vel
est illud, vel est ex aliis, q^o datus medium. si primum a. dicitur
q^o q^o illud se ipso formaliter e^o etiam taliter e^o actualis tendentia illis
in Deum intelligibile, ut constat ex supra dictis, ac primum implicitus,
visionem Dei, quae e^o illud, pota in pota visiva, q^o aliquis est
actualis tendentia illis in obiecto est e^o actualis tendentia illis.
si vero dicitur e^o tendentia contra e^o, q^o tendentia ex sua e^o pota
manifestum e^o, terminatur solum ad sensibile, q^o e^o materiale, e^o corpo-
reum. Reg. a. neg e^o materiale neg corporeis, sed solum improprie e^o quiri-
tuales, e^o ideo per talem actum pota visiva oculi n^o pota Deum
pergeret. si vero dicitur potam visivam oculi esse identifi-
catam cum ipsa entitate sua, ut multi recte docent, tunc semi-
liter quare actus quo pota visiva oculi elevata pergeret Deum
vel est sensus, vel est intellectus, atqui n^o pota esse sensus, q^o sensus
ex sua e^o n^o e^o nisi obiecta sensibiles et materiales, Deus a. n^o e^o talis,
vultum actus, ille n^o pota esse intellectus, q^o intellectus n^o pota subiectari
nisi in intellectu que in hie prout e^o intellectus cum intellectu sit actu-
alis tendentia illis in obiecto e^o intellectus se ipso formaliter sit vultum
cum ipso intellectu, ut constat ex supra dictis. Et visiva Dei nullo modo
pota esse in pota visiva oculi, neg oculo pota ad huiusmodi visionem
elevari.

Adde, qui pota visionem Dei esse quidem intellectum
e^o de ipse illis e^o ut sit actualis tendentia illis in obiecto,
hoc tamen repugnare quo minus per absolutam potam sua e^o
e^o e^o visiva Dei sit in intellectu Petri e^o in oculo eiusdem, sic e^o.
visiva Dei est actualis tendentia illis in Deum, licet simul
est tendentia pota visiva oculi in eundem Deum.

Ad contra e^o q^o quicquid e^o etiam taliter tale, utique
ponatur e^o e^o tale, aliquis ubi est vultum sua e^o e^o, q^o aliquis
intellectus sit visiva Dei e^o etiam taliter tendentia illis in obiecto. Et
n^o pota in oculo, q^o ubi n^o est actualis tendentia illis in
obiecto, e^o per consequens n^o est intellectus, q^o implicita contradictionem;
pluribus

pluribus alijs eadem repponit facile refelli potest.
 Tertio patet: quia oculi corporei ex eorum sensu non potest elevari
 ad percipiendum totam vel partem eius, quia visus est extra
 latitudinem obiecti adaequati oculi corporei & nec oculi corporei
 potest elevari ad cognoscendum vel percipiendum Deum, cum etiam
 visus sit extra latitudinem obiecti adaequati oculi corporei, si-
 quidem obiecti adaequatum eiusdem oculi necessarium est materiale &
 corporeum, Reg. a. e. his immutabilis.

Denique patet: quia voluntas non potest elevari ad videndum
 Deum, nec illud ad eum amandum, & nec oculus corporeus
 potest elevari ad videndum Deum. Sicut patet ex eorum sensu. (Causae:
 patet: quia illud non est minus inproportionale ad amandum Deum,
 nec voluntas minus inproportionata ad videndum Deum,
 quam sit oculus corporeus ad videndum eundem Deum. plura
 sunt afferri ad confirmationem supra posita conditionis quae
 visui sunt apud alios.

Obicitur ino. Job cap. 19. dicit in carne mea videbo
 Deum meum, & glossa ordinaria in eum locum eadem verba
 intelligit de visione divina beatae & vere oculi corporei potest ele-
 vari ad videndum Deum.

Respondetur cum S. Thoma in Job lect. 2. q. 1. interlin.
 & alios interpretibus verba illa referenda esse ad visionem humanae
 naturae. Quod, neg. hac interpretatio caret fundito, cum Job supra
 dixerit, scio quod redemptor meus vivit & ex terra sic legat:
 & in carne mea videbo saluatorem meum.

Obicitur etiam: maior est distantia inter intellectum cre-
 atum & Deum, quam inter oculum & Angelum, sed Reg. potest repe-
 rare pro eadem distantiam & potest etiam superare posteriorem, &
 per consequens si oculi potest elevari ad videndum Deum Angelum,
 qui est spiritalis & constituitur extra latitudinem obiecti adaequati
 oculi corporei, poterit etiam elevari ad videndum Deum licet
 spiritalis & constitutum extra latitudinem obiecti adaequati
 oculi corporei.

Respondetur distinguendo, maius est distantia
 inter illud creatum & Deum in ratione entis quam sit inter ocu-
 lum corporeum & Angelum, concedo, siquidem haec duo sunt finita,
 Deus vero est infinitus & illud creatum finitum, maior est distantia
 inter illud creatum & Deum in ratione obiecti & potius quam
 sit inter oculum corporeum & Angelum, nego. maius: siquidem Reg.
 est intra latitudinem obiecti adaequati illius, cum particeps
 rationem

rationem entis et, vix, qd e obitu specificatum illud, e esse-
met Deus post ab illu creato naturaliter cognosci, cognitione
abstractiva; contra vero Angelus cum n sit materialis neq cor-
poreus aut sensibilis, necessario e extra latitudinem obitu de-
quari oculi corporei, e ideo oculi corporei n p elevari ad
videndum aut recipiendum Angelum; ex his a. colligi p
oculum corporeum esse, elevari ad visionem vel cognitionem
Angeli, qd huiusmodi visio sine cognitione neq est sensus neq
illud.

Obiicit 3to: illud p cognoscere n ens ut
privacem, negacem e, licet n ens n sit intra latitudinem
obitu dequari illud qd e ens. Et etiam oculi corporei potuit ele-
vari ad videndum Deum licet Deus n sit intra latitudinem obitu,
ad dequari oculi corporei. R. negando n ens n ee obitu illud,
quamvis e. n sit obitu illud primarium qd ens, vere tñ e obitu
illud d'arum qd si secundum aliquos n pot ee obitu assensus,
eo qd talis actus n pot variari nisi circa verum reale vel appa-
rens, ut ipi aiunt, rationem p ee obitu assensu per quem actum
illud fugit ab obitu falso vel a n ente, atq hoc convenit cum
illis que ante reperiri in Tractatu de Penitentia tradidimus
cum diximus obitu voluntatis n solum ee bonum qd e obitu illud
primarium, quatenus ipsa voluntas p operari per actus prosecuti-
onis, sed etiam malum, qd e obitu d'arum voluntatis e recipere
ab actibus voluntatis consentitibus in fuga.

Obiicit 4to: res corporee in Sathis elevantur ad pro-
ducendam physicam quam Intalem e ignis inferni corporei elevari
ad producendam physicam in hiebo e spiritibus amantibus dolorem
spirituum e similiber oculi corporei ad producendam visionem
Dei, qd n minus gra e extra terminos effectus naturaliter produci-
lis q rebus corporeis, e odor spiritualis extra terminos effectus
naturaliter producibilis ab ipse, quam visio Dei sit extra terminos
effectus naturaliter producibilis ab oculo corporeo.

R. dicit aliqui hoc Deum elevari oculum ad pro-
ducendam e recipiendam in se visionem, negant tñ inde sequi,
qd oculi corporei possit videre Deum. sed hanc rationem n
ee bonam constat ex dictis capite sequenti.

igitur transeat hie qd a multis negatur, dicitur
quo consequens, qd oculi corporei elevari tanquam hiebo maxime
ad producendam visionem Dei in aliquo illu creato, ita ut
huiusmodi visio pendat n solum ab eodem illu tanquam
a pōa

a potestate vitali est ab oculo solum tanquam a causa materiali extrin- 25.
 seca, nunti gratia in priori secundum aliquos physici pendet a
 virtute corporis, vel dolor spiritualis demeritorum ab igne in-
 ferri, at hoc modo dicimus transeat consequens a. transeat,
 quia multi id negant, & utrum bene nec ne. h. & hunc locum definire,
 ut oculus corpore tanquam potestate vitali elevari ad producendam
 in se visionem Dei nego consequens ratio disparitatis est, quia potestas
 obedientialis producit gratiam, dolorem spirituales & visionem
 Dei per modum causa materiae & instrumentalis & mortua, si datur in
 creaturis fundatur in re creata, prout est res creata in genere.
 contra vero potestas obedientialis producit visionem Dei per modum
 causa aut principij vitalis fundatur in intellectu creato prout est talis
 ens creatum hinc prout est illius creato, & ideo licet oculus post
 per absolutam Dei potestatem concurrere ad productionem visionis
 beatificae in intellectu creato, h. tunc potestas elevari ad producendam
 visionem beatificam in seipso, quia in eam per potestatem vitalis
 obedientialis producit, cum in huiusmodi potestatem obedientia-
 lem non particeps, cum ut constat ex dictis supra.
 Ex dictis colligi potest nec ullum alium remedium potest
 elevari ad videndum vel persequendum Deum, quia eadem
 ratio de oculo.

QUESTIO II

De lumine gloriae.

ARTICULUS I.

An intellectus indigeat lumine gloriae ad videndum Deum.

Constat ex supradictis intellectum creatum potest videre Deum, & qui-
 dom ita ut activus concurrat ad ipsam Dei visionem, si per
 vires suas naturales sed per potestatem obedientialem, iam vero exami-
 nandum est, utrum illi indigeat lumine gloriae ad eandem visionem.

porro

22
porro nota huiusmodi gloria intelligitur qualitas quaedam superna-
lis & permanens superaddita illi cui, quia deum, illi, elevatur
ad eliciendum Dei visionem, sicut eadem potentia illi cui per
habituem fidei elevatur ad eliciendum actum fidei supernalis,
& voluntas per habituem caritatis elevatur ad eliciendum actum
charitatis supernalis.

Supponendum est tanquam certum de hoc, quod illi
creato indigeat aliquo principio supernali ad videndum Deum,
sive illud sit habitus creatus, sive aliquid aliud, constat ex scriptis
Venerabilis in Christo ad nostrum de hereticis. ubi definitur beatus
indigere lumine gloriae ad videndum Deum, quod definitur
ad damnandum errorem ^{hereticorum} & Beguinarum asse-
rentium intellectuali naturam non indigere lumine gloriae ipsam
elevante ad videndum Deum, quod ab ex Concilio definitione
constat aliquis, supernale primum ad cognoscendum visionem ex ne-
cessariam illi cui creato ad illud eliciendum, sive illud sit qua-
litas permanens, sive aliquid aliud transiens, ut quod definitio
Concilio non sit illi de lumine increato, et aliter voluerunt,
quod quando Concilium definit beatos indigere lumine gloriae
ad videndum Deum, ut is significat per lumen gloriae illi
aliquid distinctum ab ipso Deo. huiusmodi a. innotatum non
est. non. neque Concilium sit illi de ipsamet visione clara Dei,
et aliter dixerunt, ut quod dum Concilium definit illum indigere
lumine ad videndum Deum loquitur de lumine, ut vel aliquo
distincto a visione, alioquin definitur illum indigere. vi-
sione ad visionem quod est negatorium & definitio Concilio ne-
cessario debet illi de aliquo creato supernali primum ad visio-
nem sive permanente sive transiente, quare tunc remanet exa-
minandum: an lumen supernale permanens sit illi cui necessa-
rium ad visionem Dei.

Supponendum est rursus eam eadem eadem subordi-
nari prima in agendo, ita ut non possit agere absque eo quod causa prima
concurrat cum illa, & ideo nulla potentia creata licet naturalis
& ex se ois completa in actu primo proximo ad agendum, sed
ultimo complebitur per determinationem Dei de concurrendo cum
illa. hoc a. & discrimen inter potentiam naturalem & potentiam
supernalem, quod potentia naturalis prescindendo ab existentia
supernali potest existere concurrentem Dei & eius cooperationem licet
non semper eam exigat, eo quod interdum desit, aliquid aliud
naturale praequisitum ad actionem, v. g. potentia ignis cale-
factiva

factura, que est naturalis, ab illa virtute signata, quod dicitur 26.
est exigit concurrere Deum ad calefaciendum lapidem, in tunc com-
per exigit concurrere Deum ad calefaciendum lapidem, in tunc com-
pini ponitur debita approximat ignis ad lapidem pro cale-
factura ignis in exigit concurrere causa prima ad calefacien-
dum lapidem. pro vero obiectivis prius secundum se conti-
derata in exigit concurrere causa prima ad effectum, sed tunc illum
exigit dependenter ab aliquo signato, quod dicitur sine eo medi-
ante. v. g. pro obiectivis illis ad elicendum actum fidei
secundum se accepta in exigit concurrere causa prima ad elici-
endum actum eundem fidei signatis. eundem tunc coposum
exigit supposito actu signato pro affectionis, quo voluntas
imperat illi ut procedat actum fidei signatis, quod dicitur
supposito tali actu pro affectionis, iam Deus illi ut dicitur
ministrat et preparat ad concurrendum cum illo ad proce-
dendum actum fidei. his a. promissis.

Dicendum est illatum ad visionem Dei indigere
lumine, quod ut aliquid permanens. e. S. Thoma 1. parte q.
12. art. 5. e. lib. 3. contra Gentes cap. 63. Aristoteli in locum
allegari ex 1. parte S. Thoma e. Ferrariensis in locum cit.
ex lib. 3. contra Gentes, Suarez lib. 2. de attributis negativis
cap. 14. e. 10. Vasquez tom. 1. in 1. partem disp. q. 2. cap. 1. idem
sententia alij apud Suarez e. Vasquez locis cit. Contrarium
tribuitur Scoto, Durando, e. Arredo, sed nonnulli offendunt
eos ita in ista sententia. illatum tunc creatum in indigere lumi-
ne ad videndum Deum et voluerunt quendam innominati apud
Arredum q. lib. 9. art. 5. ex quibus nonnulli dixerunt illatum
in indigere lumine ad visionem Dei, sed illi dari de facto ad
maiores affectionem sine ad melius ee. alij negaverunt dari tale
lumen de facto distinctum a visione clara Dei addentes ipsam
Dei visionem appellari habitum lumi-^{ny} permanens quam
ht. alij docuerunt lumen in distinctum ab ipso concurrere signato
Dei ad visionem, ita quodam innominati apud Scotum in qto.

Probant nam conclusionem nonnulli ex Conclio Reg-
nensi supra allegato dampnante errorem oxianum nam illi-
uam in indigere lumine gloria ipsam elevante ad videndum
Deum.

Sed huiusmodi probas in h. vim, q. Conclium
ibi in ⁱⁿ attendebat dampnare errorem Regardorum e. Regy-
narum auctentium illatum. Bostorum per suas vires naturales
videre

videre Deum atq; alio Dei auxilio, quare cum definit
 mentes beatorum indigere lumine gloriae ad videndum Deum
 satis erit Conclutio, si dicatur per lumen gloriae illius aliquid
 principium supernale, prorsum ad visionem sine permanens
 sine transiens; addo tñ obiter in isti nove luminis gloriae n
 pōc illius habitum charitatis & grāe, ut nonnulliixerant
 apud Gabrielem in 4to dilt. 5. q. 2. art. 3. dub. 2. qd
 Conclutum asserit illibum beatorum indigere lumine gloriae
 ut ipse per lumen elevetur ad visionem Dei, atq; neg habitus
 charitatis neg habitus grāe elevat, illibum beatorum ad Dei visi-
 onem, ut constat qd huiusmodi habitus n̄ est etiam in victoribus,
 nec tñ in iis p̄stant huiusmodi elevationem.

P̄t̄ efficacitor propositio haec dicitur: illis visio-
 nis indiget habitus supernalis & permanenti ad hoc ut eliciat
 actum fidei supernalem, similiter voluntas indiget habitus
 charitatis & spei supernalem & permanentem ad elicendum actum
 charitatis & spei supernalem. Et etiam illis creatis indiget
 lumine supernali & permanenti ad producendam in se visionem
 Dei. (Contag. p̄t̄. 1. q. 1. p̄t̄. 1. q. 1. p̄t̄. 1. q. 1. p̄t̄. 1. q. 1.)
 visio n̄ est magis supernaturalis quam actus fidei vel spei & charitatis,
 ita illis p̄t̄ in ordine ad visionem Dei, quomodo modum
 illis p̄t̄ respectu actus fidei & voluntas respectu actus spei &
 charitatis, ac proinde sicut illis indiget habitus supernali
 & permanenti fidei & voluntas habitus supernali & permanenti
 charitatis & spei, si per huiusmodi habitus permanentes ele-
 ventur ad elicendum actum fidei vel spei aut charitatis, ita
 etiam illis licet indiget habitus supernali & permanenti lumi-
 nis gloriae ut per eum elevetur ad visionem Dei. hūc p̄t̄ ex
 Tractate de Fide, spe, & Charitate, & p̄t̄ quē, constat ex Trid.
 sess. 6. cap. 7. ubi definitur in iustificandis infundi habitum
 fidei, spei, & charitatis, quos cum aliis deficiant a deo
 nisi per peccata opposita, ut dicitur Tractate allegatob, sequit
 eodem habitus fidei, spei, & charitatis permanentes, nulla a.
 rā p̄t̄ assignari cur huiusmodi habitus permanentes infundant,
 nisi qd illis & voluntas indigent habitibus permanentibus ut
 eleventur ad elicendos actus virtutum supernaturalium.

Obiactio prima: aqua Baptismi n̄ est magis impro-
 portionata ad producendam grām in Anima quam n̄ illibum
 ad producendam visionem Dei in seipso, sed aqua n̄ indiget
 ille qualitate supernata ad producendam grām in Anima
 Et neg

Et neg illis indiget lumine supradito ad produendam visionem 27.
Dei in seipso.

Re vel aqua Baptismi concurrat solum moraliter ad produendam gratiam baptismalem, ut in illa docent, vel concurrat physice, ut alij volunt, si concurrat solum moraliter, profecto nulla qualitas supradita supradedita a aqua, ut eo modo producat gratiam, quia Deus intuitu Smtu Baptismi absq. ulla qualitate supradita supradedita potest producere gratiam Smtalem in hie, id est Smtu sine aqua baptismi producere moraliter gratiam. si a. aqua baptismalis concurrat physice ad produendam gratiam Smtalem, tunc dicitur, si sit portabilis qualitas supradita supradedita a aqua, cuius aqua baptismalis elevatur ad produendam physice gratiam in hie, cuius etiam gratia producta est aliquid transiens; si a. Smtu physice concurrat ad produendam gratiam, tunc dicimus, si portabilis sit qualitas supradita supradedita a aqua, cuius aqua baptismalis elevatur ad produendam gratiam in hie, ut nulli concedunt, tunc est quod huiusmodi qualitas sit admittenda in Smtu; si a. predicta qualitas non sit portabilis, ut nonnulli concedunt, si nobis non obest, tunc videndum erit Smtu elevari ad produendam gratiam sine ulla qualitate supradita a Deo, extrinseca assistente, deinde nego consequi objectionis, rationis, ut patet, quia cum visio Dei sit aliquid permanentis in illu, ideo in illu, ut ipse connotat operetur, debet dari aliqua qualitas permanentis ad produendam huiusmodi visionem, cum huiusmodi qualitas non repugnat.

Dee. Obiectus 2do: primus actus fidei, spei, et Charitatis potest procedere a sola et nuda potentia illius aut charitatis assistente, Deo extrinseca. Et etiam visio Dei potest procedere a nuda potentia illius creati sine ulla habitu luminis supradito. De primis actibus fidei, spei, et Charitatis, cum potest esse dispositio morans sine per modum merito de congruo requiritur ad visionem habitu eiusdem fidei, spei, et Charitatis, non necessarius exigit influxum ulla habitu supradita vel qualitatis saltem permanentis supradita illius aut voluntati. Dixi saltem permanentis, quia si sit portabilis qualitas transiens, quae elevat illu ad aut voluntatem ad huiusmodi operationem, de qua res non est hic locus definiendi. In predictis potentibus huiusmodi qualitas, capienda est, visio .a. Dei cum sit in se necessaria, non potest haberi ratione dispositionis meritoriae.

ad habitum humani, ac proprio ipsa, ut conualiter, fiat,
 exigit influxum humanis gloria inhaerentis in illi, et
 permanentis, quando a diximus primis actus fidei, spei, et
 Charitatis non exigit influxum vllig qualitatibus superadditis
 permanentis et supradictae illi, aut voluntati, tunc in qui-
 bus colunt de jo primis actibus fidei, spei, et Charitatis qui
 eliciuntur ab adultis quando convertitur ad fidem vel iusti-
 ficatur, huiusmodi, et actus neq. exigant neq. possit fieri.
 Dependunt ab habitu ad quem disponent, alioquin inter
 eodem actus et habitum daretur mutua dependentia, et mu-
 tua provitas in genere, ead. efficientis et in actis, imo et
 in eodem genere, ead. efficientis, quatenus habitus precedat
 ut actum in genere, ead. efficientis, physicae, et actus habitum
 in genere, ead. efficientis, meritorie vel moralis, sed e contra
 conuicem et probabiliorem sentiam, ut suppono ex Phila.

Quaerens: quid tribuat humana gloria illi?
 R^o lumen gloria, ut constat ex dubiis, elebat illi, ad
 visionem Dei, verum et magis explicatur huiusmodi eleuatio
 nullas propositiones circa illam afferemus.

¶ Dico autem primo. Lumen gloriae non ita
 eleuat illum creaturam ad visionem Dei ut eam in se recipi-
 at nec tanquam obiecto eis totale, nec tanquam obiecto parziale. Est
 contra Cabram 3 parte. p. g. art. 2. disp. 8. ^{1^o} 2. ubi dicit
 huiusmodi esse dispositionem inaealem illi ad visionem Dei, eo qd
 visio recipitur immediate in lumine, mediate vero in illi.
 Etiam contra Salas tom. j. in jnam. 2da tract. 2. disp. 8.
 sect. 3. ad jo. dicentem non esse improbabile qd visio recipitur
 in toto aggregato ex illi et lumine gloriae, nra vera proportio
 e conuicem recepta a Theologis.

¶ P^o eadem conuicem: qd in visio Dei, recipitur in
 lumine gloriae vel recipitur in eo tanquam in obiecto et receptiuo
 totali, vel tanquam in obiecto et receptiuo parziale, sed tantum
 dici pot. e. Minor per a. p. 1. Prima pars vniuersalis p. 1. qd in
 visio totaliter recipitur in lumine, illi non videtur potum
 per se loquendo e simpliciter, sed tm denominatiue. Ex per acci-
 dens, nempe subiectando lumen in quo visio immediate recipi-
 retur et subiectaretur, atque hoc e absurdum. ¶ Minor
 huiusmodi per a. p. 1. qd actus vitalis cuiusmodi e visio Dei
 imo e per se competit potum vitali, et per consequens videtur
 Deum, primo e per se conuenit potum, quod potum videre,
 cuius =

quomodo dicitur. Major. a. p. q. q. videre. Deum, q. effectus
 foetus visionis Dei, primo e per se convenit ei cui primo e
 per se convenit vno, quare si vno Dei primo e posse recipi-
 atur in humine gloria, eidem humini primo e per se convenit
 fo. huius effectus foetus, qui e videre. Deum, e. per consequens
 eidem etiam humini primo e per se convenit effectus formalis
 eundem visionis Dei.

Iam vero 2da pars minoris primi argu, quae erat
 visionem Dei n recipi in toto aggregato ex humine e illu-
 huc in humine tanquam in obto partiali. P. q. q. vno Dei
 effectum suum foetum tribuit sibi illu. n. a. humini e vno
 Dei n recipitur in humine, q. receptio visionis in obto ordi-
 natus solum ad hoc ut vno tanquam fo vitalis tribuat illi suum
 effectum foetum vitalem qui e videre. Deum. praeterca vno
 q. q. nulla e necessitas aut ratio sufficientis ad attendendum
 q. vno Dei recipiatur etiam in humine, neq. e. vlla hu-
 rummodi ratio q. assignari e. ne abq. necessitate multiplicetur
 obto visionis Dei, negandum e visionem Dei vno modo recipi
 in humine.

Obijcies imo: illu. secundo um se n h. p. q. am
 completam vel natalem, ad sibi incompletam e vno contrariam
 ad recipiendam e sustentandam visionem beatificam e illu. n.
 per lumen gloria debet elevari ad recipiendam e sustentandam
 visionem Dei, et qui n p. ad hoc elevari nisi etiam ipsum lumen
 in se tanquam in obto partiali recipiat visionem Dei e a m.
 tanquam obto partiali sustentet. e.

q. concedo totum primum argu. sed nego assump-
 tum, ratio e q. satis probabiliter dicitur q. q. lumen gloria super-
 natalem sufficienter elevet illu. n. ad recipiendam e sustentan-
 dam visionem beatificam, elevet, inquam, per suam entitatem
 inherenter in illu. n. disponendo ipsum ad recipiendam e susten-
 tandam visionem, sicut calor e siccitas v. p. disponit maam
 primum ad recipiendam e sustentandam foam ignis, quemad-
 modum e. maam prima ex se n e complete apta ad recipiendam
 e sustentandam eandem foam nisi disponatur per calorem e sici-
 tatem qua e illu. n. dispositiones natales, ita quoq. illu. n. per se
 sumptis e inproporcionatq. ad recipiendam e sustentandam
 visionem Dei nisi ad hoc disponatur per lumen supernale gloriae.

Quae: lumen gloriae n p. elevari illu. n. ad
 efficiendam visionem beatificam, nisi ipsum human immediate
 simul.

simul cum illi effectiva concurrat ad producendam visionem Dei & neg. lumen gloria sit elevatum illum ad recipiendam & sustentandam visionem Dei, nisi in moderate simul cum illi concurrat ad illam recipiendam & sustentandam.

¶ Re negando conseq: ratio dignitatis est, quia cum causa efficiens contineat in se virtutem effectum in se illi ad visionem per lumen elevari in genere causa efficiens nisi ipsum lumen sit tale, ut in eius virtute effectus alius, quia rade continetur visio, quod est ipsum lumen, hoc cum illi effectus concessit ad visionem, atqui illi in genere causa materialis & subiectiva sufficienter & signatim elevatur ad visionem per positionem agentis, quod supra eius naturam & existentiam sit in ipso illi efficiens habere visionem, eo est ipso quod est agens potens habere visionem efficienter in illi supra eius naturam, sit etiam illi supra naturam recipere & sustentare visionem, ac provide signatim elevando illi in genere causa materialis & subiectiva ad visionem & solum denominando a positione hominis elevantis ipsum illum, sive est ipse illi prout connotat lumen in se inhaerens vel etiam ipsum elevans ad efficiendam visionem & dignum ad eam recipiendam, atque ex his sit ^{cur} lumen non debeat recipere aut sustentare visionem licet elevet illum ad eam recipendam & sustentandam, & quidem ita ut etiam ipse visionis sustentationem quod sit & identificata cum visione, abingat in genere causa efficientis, sicut etiam agens naturale non modo formam naturalem quam producit, sed etiam eius sustentationem materiale effectivam est.

¶ Dicitur rursum: cuilibet agenti naturali respondet in se ipso potentia naturalis receptiva & etiam cuilibet agenti supernaturali debet respondere potentia receptiva vel passiva supernaturalis, est per consequens illi ita elevatur per lumen gloria, ut hoc cum ipso illi recipiat visionem beatificam.

¶ Re dicitur: consequens, cuilibet agenti naturali correspondet potentia passiva, quae sit naturalis. Quod quidem deo humanae extrinsecam ab ipso agente naturali, sive quoad id quod dicitur in obliquo est natura agens supernaturalis, concedo, quia sit supernaturalis quoad naturam, vel quoad id quod dicitur in recto nego. Conseq: quia ipsamet entitas rei naturalis respectu agentis supernaturalis potest agere in illam vel etiam eam disponere supra eius naturam & existentiam dicitur potentia receptiva est passiva supernaturalis, ratio autem agenti naturali correspondet potentia passiva naturalis.

nales etiam quoad suam entitatem, agenti vero supradicti suffi-
 cienter potest corrigendere potia supradictis solum quoad denominatione
 extrinsecam e, qd agens naale cum n agat supra exigentiam vel
 nam sibi supponit potiam passivam naalem quoad entitatem
 cum a. agens supradicta agat supra nam sibi, n nec ratio
 exigit sibi supradicta iuxta eius exigentiam operetur, vel
 qd etiam disponat iuxta ratio exigentiam. Dixi vel qd etiam
 disponat, qd agens supradicta potest elevari potiam passivam sup
 naalem quoad entitatem etiam n non disponat illam per aliquod
 supradicta supradictum, ut contingit cum Deus infundit graam
 iustificacionem in hanc infantis baptizati, in quo casu Deus
 qd agens supradicta, producit graam elevat ab hanc pueri
 ad recipendam graam nulla pueri supradicta fuit supradicta
 disponente hanc ad recipendam graam, unde etiam probabili-
 ter negari potest hanc gloria disponere illi ad recipendam
 visionem, hanc ex hanc illi elevat ad offerendam eadem
 visionem, illi in videtur e contra S. Thomam, qui n semel
 dicit hanc gloria disponere illi ad visionem beatificam.

Dico 2do. Lumen gloria ita elevat illi
 ad recipendam visionem Dei ut ad eam activis concurrat.
 e contra sententia contra solum in 4. dist. 14. q. 2. art. 2. Ocean
 q. 13. art. 5. ad 6. Maiorem in 3. dist. 14. q. 4. Purporem
 dist. 49. q. 2. num. 21. e alios asserentes hanc n concurrere
 activis ad visionem beatificam, sed tm vt dispositionem
 vel conditionem sine qua non.

Pro conchlo: qd si hanc gloria n concurreret activis
 ad visionem beatificam, sequeretur illi ex se habere vim pro-
 ductivam eadem visionis completam, sed hoc e oro falsum. Et
 Maior constat, qd si hanc gloria n concurreret activis ad
 visionem dicit, qd hanc hanc e vim productivam visionis p qd
 no vim eig productivam, e per consequens hanc eum illi
 condituere unam totalem virtutem visionis productivam,
 ac p hanc illi ex se habere vim completam productivam visionem.

Minor o. p. qd si illi habent ex se vim productivam visio-
 nis completam concurreret ad visionem per potiam naalem n
 a. per potiam obedientialem, qd e contra eorum sententiam Theolo-
 gorum e falsum, ut constat ex supradictis, e praecipue ex eo qd si
 illi habet potiam naalem ad videri hanc Deum, sequent
 e veram hanc propositionem: illi creatis potest naaliter vivere.
 Rem abq in auxilio Dei supradicti supradicto, sed hoc e
 contra

contra Concilium Viennense in Clem. ad unum de hereticis,
ubi damnantur assertentes quilibet intellectum naturam esse natu-
liter beatam, nec indigere humine gloriae ipsam elevante ad
videndum Deum, atqui si ille creatus haberet potestatem naturalem
videri Deum, natura intellectualis naturaliter videret Deum & naturaliter
esset beata, qd est contra Concilium.

Quodvis intellectum creatum indigere lumine gloriae
ad visionem beatificam non tanquam principio elevante ipsum
intellectum, sed tanquam dispositione necessaria ad recuperandam
visionem, sicut etiam materia prima indiget quantitate ad recipi-
endam formam substantialem vel etiam alias formas accidentales, licet
quantitas nullo modo active influat in formam substantialem vel
accidentalem; atq; hoc dices sufflere ad salvandum Concilium.
praeterea ad salvandum idem Concilium dicitur qd intellectum creatum
ad visionem Dei indigere humine gloriae non tanquam principio
effectivo, sed tanquam conditione sine qua non & necessario
ad eandem visionem; sicut etiam natura substantialis indiget sub-
sistentia ad operandum, cum sit subsistentia ad operandum natura
origatur non tanquam principium effectivum vel ratio activa;
sed sicut in conditio sine qua non, ut conditio etiam ex eo qd
substantia veri a veri & cuiuslibet alterius diverse personae
non est activa, ut couiter cum S. Thoma, docent Theologi, est quod
aliquid ratio agendi ad extra non est conditio sicut tribus personis, nec
omni operatio ad extra respectu illarum est, indidua.

Seco contra, eadem gloria potest naturalis, saltem illa quae sit
indidua ad actum, ut est naturalis potestati creati intellectus ad videndum
Deum, si talis potestati naturalis daretur, exigit intorsum reduci ad actum,
alioquin esset frustra, & quando potestati hoc modo redigitur ad actum
naturaliter agit & operatur. Si intellectus creatus sit potestati naturalem ad
videndum Deum aut non indiget lumine gloriae ad visionem Dei,
qd est contra Concilium Viennense loco citato, aut si indiget lumine
gloriae, idem lumen non erit supernaturalis, siquidem erit iuxta exis-
tentiam intellectus creati, ac proinde natura intellectualis erit in propria
naturaliter beata, qd est contra idem Concilium.

Reinde eadem responsio, quatenus assertit potestati
dici lumen gloriae esse sicut conditionem sine qua non regulatam
ad visionem Dei, impugnatur: qd si ita dicatur, sequitur de quo-
libet alio habitu, potestati dici sicut conditionem sine qua non
operantis, & in omnem idem dicitur poterit de qualibet re, quae
sponte alio sequitur & ablata auferretur, qd est confundere
de

de. genus efficientis cum ipsa conditione sine qua non, quoniam
 videtur de. quahbet res, qua contra aliam requiritur & ablata arc-
 feritur, utrumq; eam esse eadem efficientem, nisi aliunde contrari-
 um constet, ita etiam cumposito lumine gloriae ponitur & se-
 quatur visio Dei & illo ablato & tollatur, nec sit vide. collig-
 gatur hinc gloria esse sine conditionem sine qua non respectu
 visionis, dictandum & hinc effectivè concurrere ad visionem.

2do ite. propositio: qd ita se habet human gloriae
 ad visionem Dei, quomodo ad se habet supernas charitatis
 ad suum actum, & habitus reliquarum virtutum supernaturalium ad
 suos actus, de habitus charitatis & reliquarum virtutum supernaturalium
 actus concurrunt ad actus suos &c., Maior per se constat. Minor
 ite ex ipso qua a nobis dicitur & e contra dicitur in Tractatu
 de Fide, Spe, & Charitate, ubi dicitur: an actus praerogativarum vir-
 tutum sint supernales.

Denig. ite: qd quotiescumq; aliquid praerogativè
 ad productionem alterius, nec virtus huius effectiva, & illi improp-
 portionata, si se illi denegari, siquidem hac ratio colligitur, qd pro-
 portio dari eadem eadem, eo qd dicitur v. g. ignem praerogativè ad
 productionem ignis, nec ab igni & improporionata virtus ignis
 productiva, atqui hinc gloriae praerogativè ad visionem Dei, ut
 constat ex Genulo Hennessi, & ex alijs supradictis, nec virtus
 intrinseca productiva visionis Dei & improporionatae lumine glo-
 riae, si in eodem ordine verum supernaturalium in quo & visio, videtur
 nec virtus intrinseca productiva ignis & improporionatae calori &
 licitati & vere hinc gloriae effectivè concurrere ad visionem Dei.

Obiectio: premium & a solo premiante, sicut meri-
 tum & a solo merente, & visio beatifica quae est ultimum pre-
 mium bonorum operum, & effectivè a solo Deo premiante, & a
 lumine gloriae.

2do primum, arguere non valet, qd minus probat, signi-
 ficat, utrumq; rationem beatificam, nec ab illius creatore pro-
 ducere effectivè, si & ois factum, ut constat ex supradictis. 2do
 Deo premium visionis beatificae ut premium, & prodest a solo
 Deo premiante, tanquam a eadem efficiente principali, eodem vero
 visio secundum suam entitatem prodest a lumine tanquam a eadem
 intrinseca, ut supra indicavimus, & infra ex professo ostendemus, nec in
 hoc quicquam absurdum est, sicut nec est in eo qd meritum secundum
 eam suam entitatem atq; meritum est a Deo principaliter,
 ut meritum a. sit a merente, cum in Deum sed in voluntatem

et substantiam a creatam, a qua procedit, denominet merentem, atq; ex his p[ar]tibus h[ab]et creatura n[on] p[ri]ncipaliter beatificari nisi a Deo remuneratore, p[er] t[ame]n instrumentaliter beatificari ab aliqua creatura, cuiusmodi e[st] lumen gloriae.

Obijes 3tio d[omi]no: lumen gloriae, a proportione quam h[ab]et cum lumine corporeo, dicitur lumen, sed lumen corporeum n[on] concurrens effectiv[us] ad visionem ocularem, sed t[ame]n ut conditio sine qua non e[st], neq; lumen gloriae concurret effectiv[us] ad visionem Dei sed t[ame]n ut conditio sine qua non.

Respondent aliqui negando n[on]n[on]: siquidem volunt lumen effectiv[us] concurrere ad visionem, sed q[uod] concurrat effectiv[us] ad species visibiles, de qua res viden[te] potest somnari. lib. 2. de h[ab]itu cap. 3. q. 4. art. 2. verum quicquid sit de hac re, respondendum e[st] transeat maior e[st] minor, nego consequens: ratio disparitatis e[st], q[uod] lumen corporeum supponit pot[est]at[em] visivam in se o[mn]i completam, praeterea supponit in ob[ject]o visibili virtutem transmittendi, sua effectiv[us]i species visibiles, ac p[ro]inde dicit[ur] q[uod] ip[su]m lumen corporeum solum ut conditionem sine qua non illuminationem ob[ject]i visibiles requirit ad visionem ocularem, contra vero lumen gloriae n[on] supponit in ill[us] creat[ur]a pot[est]at[em] completam producentem visionem beatificam sed incompletam, ac p[ro]inde debet illud creaturam complere in parte talis pot[est]at[is], nempe constituendo cum illo unum totale principium intrinsecum respectu actus signaalis, id e[st], visionis.

Deniq; obijes: si lumen gloriae requiritur ad visionem beatificam, aut requiritur q[uod] vitalitatem eundem visionis, aut q[uod] eius signaalitatem, sed neutrum dicit[ur] p[er] e[ss]e. Maior p[ar]t[is] q[uod] nihil in visione p[ot]est assignari ad q[uod] lumen requiritur. Minor etiam constat, q[uod] visio ut vitalis e[st], adaequate respondet principis effectiv[us]i vitali, id e[st], illi[us] visio h[ab]et signaalis, adaequate respondet etia[m] divi[us]e concepti per modum generis ad visionem, ac p[ro]inde, lumen frustra ponitur in ill[us]o.

Ad coequatum humanis requiri ad actum visionis beatificae n[on] ratio vitalitatis sed ratio signaalitatis eundem actus, quae n[on] p[ot]est sufficienter haberi a pot[est]ate neq; ab ip[s]o Deo ut e[st] ob[ject]u[m] visivis, ut infra ostendemus.

Quo 3tio. Lumen gloriae concurret ad visionem Dei n[on] ut causa p[ri]ncipalis sed ut intrinsecus. Pro hac propositione potest afferri multi Theologi, quos omitto, quia licet

huc eadem proportio colligatur ex ipsorum virtutibus vel primis, si
 in ab illis expresso tractatur, e contra alios recentiores qui
 dicunt lumen esse causam principalem visionis, illud vero
 causam instrumentalem. *Prima ratio*: quia causa efficiens conuen-
 rans ad effectum signa perfectionem, si potest ad eum concurrere
 et causa principalis, sed tamen ut instrumentalis, atque lumen gloriae
 et intellectus ipsa visione beatifica ad quam effectum conuenit &
 maior e contra recepta, neque ob aliam rationem causa principalis
 magis distinguitur ab instrumentali, quam ex eo quod causa principa-
 lis aut sit effectior effectui si non equeuoca, aut certe ut ag-
 spectata si sit uniuoca. Minor, a. *secunda*: quia lumen est effectus visi-
 onis beatificae non contra siue quod eodem modo dicitur lumen huius
 rationem magis ordinati ad visionem beatificam et ex-
 pectabile solum est illam, ipsa vero est maxime effectus expectabi-
 lis quod recipiam, cum sit beatitudo et possessio Dei & vere
 lumen est intellectus visionis beatificae, eadem merito ita
 dicitur, quod finis semper est effectior obiecto in qua non habet aliam
 perfectionem quam rationem magis ordinati ad eandem finem.
 Quod probatur et eadem minor, quia deus ens vitale, coe-
 ris partibus effectus esse non vitalis, atque visio beatifica
 autem est qualitas vitalis, lumen vero gloriae est qualitas non
 vitalis et reliqua sunt paria, siquidem utrumque est in eodem ordi-
 ne rerum supernaturalium, uno visio respicit immediatè Deum
 per modum obiecti, lumen a. non respicit in mediatis. Deum, sed
 per mediantem visionem quam respicit ut finem terminum
 et effectum suum. Et lumen non continet in se tanquam in
 virtute causa principalis perfectionem visionis beatificae, et per
 consequens non est causa effectum ut potest esse causa principalis eius-
 dem visionis. *Prima ratio* a. coheret lumen conueniens ad
 visionem ut instrumentum ipsius Dei, cum nihil aliud potest assignari
 cuius sit instrumentum. *Obiicit* vis causa conueniens ad effectum
 sibi proportionatum conuenit et causa principalis siue sit
 causa uniuoca, ut ignis ad ignem, siue aequiuoca, ut ignis ad calo-
 rem, atque lumen conueniens ad visionem conuenit ad effectum
 sibi proportionatum cum sit in eodem ordine rerum supernaturalium
 in quo est visio & lumen. *Respondeo* negando min: quauis enim lumen sit
 in eodem ordine rerum supernaturalium in quo est visio nihilominus est
 intellectus eadem visione, quia secundum naturam suam specificam est
 ratio sua differentia essentialis intellectus partemque rationem omnia
 resp.

supernaturalis quam visio, ut colligitur ex reprodictis, videtur etiam
etiam rationis naturalis, licet sit in eodem ordine rerum naturalium in quo
est virtus creata, tamen modo, quia differentia essentialis imperfectionis
participat rationem entis naturalis.

Obiicitur 2°: huiusmodi habet se per modum potentiae,
siquidem vis habet supernaturalis ut est huiusmodi virtualiter continet
suum actum et dat in facili potestatem, sed potestatem ut dat potentiam, atque
potentiam est effectivus suo actu et huiusmodi est effectus visionis, et per conse-
quens non est causa instrumentalis sed principalis visionis.

Respondeo huiusmodi respectu visionis se habet per modum potentiae
instrumentalis non principalis, si tamen datur potentiam creatam propria dictae
qua habet rationem causae principalis, de qua res non est huiusmodi longinquitate
satis, nec huiusmodi visionem beatificam continet virtualiter, vir-
tute principalis sed tamen instrumentalis, sicut etiam reliqui habitus licet
supernaturales eadem ratione continent actus suos, ac provida negatur
huiusmodi est effectus visionis, aut potestatem per modum causae principalis
concurrere ad visionem beatificam.

Deposuit obiectus: ad unum effectum non potest concurrere
plura instrumenta, atque illud cum sit improporcionatus
ad visionem ad eam concurrere ut instrumentum, et conditio ex supra-
dictis et huiusmodi non potest ad illam concurrere per modum causae in-
strumentalis.

Respondeo distinguendo nimirum: ad unum effectum non
potest concurrere plura instrumenta eundem rationis transecta, non potest
concurrere plura instrumenta diversa rationis negatur maior, et affertur
instantia, quando quis terra secat lignum ad sectionem con-
currit ut causa instrumentalis non solum motus terra, sed etiam durities
et talis figura ferri aut sepe. Ad id eundem effectum potest
etiam concurrere plura instrumenta eundem rationis, nam ad eundem
motum navis potest concurrere plures manus, plures funes, plures
catenae, et dico maior obiectio est etiam simpliciter negari.

2° Dico 2°. Lumen gloriae ita concurrere ad
visionem ut ratio eundem luminis illud in productione visio-
nis beatificae connaturaliter operetur. Et contra opinio, inter
Theologos, qui asserunt illud creatum de potentia absoluta
potestatem videre Deum absque lumine gloriae, et ita volent a Deo
in beatos infundi huiusmodi gloriae ut illi connaturaliter Deum
videant.

3° Obiicitur quod causa 2^a qua ita operatur ut exigat con-
currere et operari causa prima connaturaliter operatur, sed illud
creatum

creaty in productione visionis beatifica eo modo operatur atq
 hoc fit a lumine G. Major per se fit. Memor fit: qd lumen
 gloria inherens in illitu creato exigit concurrunt ead prima
 ad productionem visionis Dei Etiam illig creaty mediante lumine
 gloria exigit concurrunt & cooperatiom ead prima ad productionem
 visionis Dei, & per consequens etiam illig conualiter reu lumine
 operatur, imo cum illig creaty per absolutam Dei potiam post abq
 lumine gloria eleuari ad videndum Deum, ut infra contabit,
 n alia ratio fit assignari curia beatos infundatur hunc gloria,
 nisi ut eorum illig eleuetur ad videndum conualiter Deum.

Obiectis: qd n e natale, n fit ee conuale, sed visio
 Dei n e natale & n fit ee vlli conuale G. illig creaty per lu-
 men gloria n eleuetur ad operandum conualiter in producti-
 one visionis beatifica.

Respondendo ma: nam graa habitualis e habitus
 vium virtutum supernaturalium s conuales vioni hypotheticae
 sine humanitati. huius ratio eadem vionis, nec hi s in ce-
 natales sed supnatales, dicuntur igitur conuales, qd fit in huma-
 nitate. Vni iuxta exigentiam vionis hypotheticae, sig fit debita,
 famuliter igitur illig creaty per lumen gloria eleuetur ad pro-
 duendam ei habitudam in se conualiter vionem Dei, eo quod
 visio Dei in illitu informato per lumen gloria consequatur
 iuxta illig exigentiam.

Obiectis 2do: n e conuale illitur creato habere
 lumen gloria. & neg e illi conuale habere vionem beatifi-
 cam G. falsum e qd illig per lumen gloria eleuetur ad produ-
 cendam in se conualiter vionem Dei.

Respondendo 2do: Anis, illig procedendo a graa
 sapientiarum e habituali n hi conualiter lumen gloria
 concedo, illig supposita graa habituali, e supposito qd fia vit
 in statu termini n hi conualiter lumen gloria nego. Anis, qd
 sicut habitus habitus charitatis vel Religionis supnatales aut al-
 teris similis virtutis tanquam pota comparatur cum graa
 habituali tanquam cum primo & radicali principio ~~facto~~
 vite supnatales, eadem ratio lumen gloria pro statu, n vix
 sed termini comparatur cum eadem graa habituali, ac pro-
 inde, sicut huius ratio graa habitualis conualiter hi
 in voluntate, habitum charitatis vel Religionis &c, ita etiam in al-
 tera vite ratio eadem graa conualiter hi in illitu lumen gloria
 tanquam proximam vel ultimam determinatorem ad dicendum
 actum

actum visionis beatifica, & hoc lumen gloriae praevidet illi ut
ipso connaturaliter efficiat & fiat eandem visionem. his absolutis
provisandum est an lumen gloriae habeat rationem speciei impressae repre-
sentantis Deum, sed de hoc re. infra eodem modo disputabimus.

CAPITULUM II

An intellectus creatus sine lumine gloriae possit videre Deum.

Constat ex dictis esse necessarium lumen gloriae de lege ordinaria de
visionem Dei ut ipsa visio connaturaliter fiat, iam demonstrandum est:
utrum ad eandem visionem sit ita necessarium lumen, ut nec de
potest absolute effectus luminis suppleri possit.

Dicendum est Deum per suam operationem potest elevare
intellectum ad videndum Deum sine lumine. Thomas in q. dicit.
q. 9. g. 2. art. 2. q. de verit. a. 11. scilicet in 3. dicit. 31. q. vi. dicit q.
dicit. q. 9. g. 11. & cum eo lectibus, Suarez lib. 2. de attributi negativis cap. 16.
& alij apud ipsum. & contra apud eundem in q. dicit. q. 9. g. 11. a. 3.
vult finem, quatenus in a. q. 9. 12. 1. p. 1. Thomas & alios.

Pro: quod Deo de facto elevat intellectum humanum ad primam
actum fidei, & voluntatem ad primum actum spei & charitatis iusti-
ficationem ab ipso habitu supernaali & in hoc tenet in intellectu aut voluntate
quod per quos Deo ab ipso habitu humanis gloriae elevare intellectum ad actum
visionis Dei. Consequenter: sicut a pari, siquidem primus actus fidei est & reper-
nitur, sicut est & ipsa visio. Item pro: quod primus actus fidei est & exposito
ad habitum fidei, atque arde quod procedunt ipsos habitus, si possit per eos
habitus fieri.

Propter quod primos actus fidei, spei & caritatis quidem ad
habitus sibi correspondentes ita ut sint priores in genere causae materialis,
sed de ipsi posteriores naturae in genere efficientis, eo quod in hoc genere verum
pendent a prioribus habitibus. Sed contra est, quod sicut duo non possunt
esse mutuo priora & posteriora eandem eandem vel etiam diversam
speciem causarum in eodem genere causarum, cuius causalitas supponit existentiam
in causa, ipsa neg. duo possunt esse priora & posteriora ad invicem in diverso
genere causarum, cuius causalitas supponat existentiam in causa, & e. per ipso. 2do
contra est, quod alios non est unum colligat primam gratiam non cadere sub merito.
3tio, quod sequeret falsum est quod Deo nos iustificatos non deserat, nisi
prius

prius a nobis deseratur, qd e contra Genuinum Trid. scos. 6. cap. .ii. deniq contra e, qd ex ea sequeretur primam cogitationem hoc ee voluntariam, cum bn prima cogitatio n possit pendere a volitione aut a voluntate, etiamsi alio modo illectio concurret ad volitionem, alio modo volitio ad illectionem, sed in his n immoror, qd ex Phia ex sententia cori bene possumus supponere matrem ^{causalitatem} qd supponat existentiam in causa implicare contradictionem.

Contra eandem responsionem Doce principaliter, qd licet actus fidei e charitatis iustificans est nae prior e posterior habitu ad quem disponit, nullu bn pot assignari implicanti in hoc qd Deus elevet illectionem aut voluntatem ad elevandum actum fidei vel charitatis absq oi habitu, e similiter n implicat contradictionem qd Deus absq humine gloria elevet illectionem ad visionem beatificam. hinc pbr: qd si implicat illectionem aut voluntatem elevandi ad actum fidei vel charitatis signalem elevandum absq oi habitu, vel implicat eo qd habitus fidei aut charitatis e tota virtus agendi ipsi illecti respectu actus fidei, e tota virtus agendi voluntatis respectu actus charitatis, vel qd huiusmodi actus st principium essentialiter requisitum respectu consequentis actus fidei e charitatis signalis, sed neutrum dici pot. Maior est. Minor quoad porem partem pbr: qd ex Concilio Trid. supra ostendimus illectionem e voluntatem n se habere nisi passive nec rursus inanimis respectu actuum signalem quibus hoc Deo vocanti e eis grae correspondet, ac pvidere habitus fidei e charitatis n e tota virtus illecti aut voluntatis effectus pviditorum actuum signalem.

Jam vero Doa pars eiusdem minoris, nimirum qd habitus fidei vel charitatis n sit principium essentialiter requisitum ad quemlibet actum fidei vel charitatis. pbr: qd si quilibet actus fidei e essentialiter exigit habitum fidei, vel exigit huiusmodi habitum quatenus ipse vitalis, vel quatenus signalis, n quatenus e vitalis, qd actus fidei quatenus e vitalis essentialiter solum exigit concurrunt porem vitalis huiusmodi e illecti, n a. concurrunt habitus fidei qui habitu n e porem vitalis, similiter nec quilibet actus fidei quatenus e signalis essentialiter exigit concurrunt habitus fidei, qd ad effectum signalem sufficit effectus concurrunt Deo ut agens huiusmodi per concurrunt signalem, ac pvidere actus fidei quatenus huiusmodi concurrunt signalem n exigit signalem concurrunt agentis signalis intrinsecus, cuiusmodi e signalem habitus

habitus fidei.

Confirmatur eadem ead a part minoris, qd habitus
moralis fidei e similes dantur illi et voluntati n ad agen-
dam simpliciter sed ad eperidum conatilig, ut constat ex motis
in qua couiter dicantur, in Tractatu de Fide, he, e, e, atqui Deus
pt supplere oia que st necessaria solum ad conatilig agendum.

Confirmatur rorrum hec ead a part ega epam de fidei.
epre habite fidei e Charitatis remanet in illitu e voluntate pua
obtentualis actiua ad actiam Charitatis, ut constat ex vs puly
supra ostendimus illitum actiua e immenabi conentore ad visio-
nem beatificam & Deus abq habitu fidei e Charitatis pt eleuare
illitum ad eliciendum actiua fidei e voluntatem ad eliciendum
actum Charitatis.

2o Rpen pt rati supra facta ad probandum
nam conuicem pmos acti fidei, spei, e Charitatis etia piam
sme habitu fidei e c qui est qualitas permanens in voluntate, n in
elicit abq auxilio Dei ratiua transeunte, e contradistincto ab
qo actu fidei e c e ratiua defectum habitus fidei.

Deo contra e qd n e signon illa contradictione cur
Deus per suam oigiam n pot etiam abq humiori auxilio
transeunte eleuare illitum e voluntatem ad eliciendum actum
fidei vel Charitatis, siquidem ad hoc probandum fidei pot appli-
cari supra allata ad ostendendum, q implicat qd Deus abq
habitu fidei e Charitatis eleuat illitum aut voluntatem ad
eliciendum actum fidei vel Charitatis, siquidem quoad rem gra-
uentem eadem e ois rati de habite vel Charitatis, e de auxilio
transeunte, exhibito ad eliciendum actum fidei vel Charitatis,
quare eam Deus per suam oigiam pot supplere defectum ha-
bitus fidei vel Charitatis respectu acti fidei aut Charitatis,
ut constat ex ratiua rati, poterit etiam per suam oigiam suppl-
re defectum auxilij transeuntis eleuatis illitum aut volunta-
tem ad eliciendum actum fidei aut Charitatis.

Ex his a. constat eum dicitur illitum creatum
per absolutam Dei potam pte eleuari ad visionem beatificam
sine homine gloria hoc illigi pot, ita ut Deus per se solum
abq o alio principio creato etiam transeunte simul cum
illitu creato pot efficere visionem beatificam. eandem respon-
sionem aliter impugnat Arzobis in j. partem tom. j. disp. 2o.
cap. 4. di. constat obiecto e n pot ean gratietum quexpi-
um transeunt ad eliciendam visionem beatificam vel acti
acti

acty signales.

2do p^o n^o conctio: q^a Deus p^o simul
cum v^oro artificis concurrere ad effectum artificiorum absq^e
motu eundem instrumenti nimirum per suam vigorem suppleo.
Do defectum motus ipsi v^oro signati, neg e^o hoc e^o illa
implicancia, similiter Deus per suam vigorem p^o suppleo de-
fectum cuiuscunq^e alteri instrumenti in productione cuiuslibet
effecty n^ost^o qui ab illo p^o p^ocedat essentialiter & similiter
Deo per suam vigorem p^o in illis creato suppleo defectum
humani & cuiuscunq^e alteri auxilij transcuntis in ordine ad
productionem visionis beatificae.

Obijes primo: S. Thomas 2da 2ae q. 175. art. 3.
ad 2. sic ait: divina c^ota d^oderi n^o p^o ab illis creato nisi per
lumen glorie, q^o dupliciter p^o participari, primo per modum
f^oe immoventis, & sic beatos facit sanctos in patria; alio
modo per modum c^ontinuae passionis transcuntis.

2° S. Thomam loco cit^o cum affirmat divinam
c^ontinuae n^o p^o videri nisi per lumen glorie participatum vel per
modum f^oe permanentis, vel per modum c^ontinuae passionis tran-
scuntis, bene p^o illi de p^o Dei ordinaria, sive connaturaliter
aliquo modo agente, n^o a de p^o o^o absoluta, eo q^o velit
etiam quando Deus videtur transunter a minimo etiam
visionem debere infanti aliq^o principij p^oterum tran-
sientis, ut v^ono aliquo modo fiat connaturaliter, nempe a Deo
concurrente iuxta exigentiam principij transcuntis super-
additi ipsi illi.

Obijes 2do: impossibile e^o caam agere nisi in
quantum e^o actu, ut condat ex. forte 3° p^ophie, sed nullus
illis creato respectu visionis beatificae p^o e^o in actu res-
pectu visionis sive lumine &

2° negans min: q^a quando dicitur impo-
sibile e^o eam agere nisi in quantum e^o actu, n^o p^o e^o sermo
de actu 2do, ut manifestum e^o, sed t^o de actu primo sive
remoto sive proximo, qui fit per applicacoem agentis, atq^{ue}
hoc totum p^o haberi sive lumine, siquidem illis ad elici-
endam visionem beatificam p^o applicari intrinsece per ipsum
lumen in se receptum vel extrinsece per decretum Dei,
p^o e^o v^oty creato & obedientialis illis fieri sive v^oluntatis
compleri in actu primo, id e^o, applicari ad agendum immedi-
ate ab ipso Deo.

Dices:

Quæstio: impossibile est intellectum applicari ad cognoscendum aliquid obiectum absque visione proxima eiusdem obiecti, sed Deus non potest uniri intellectui creato per modum obiecti nisi per hunc. **R.** negando visionem obiecti ad cognitionem præsequi essentialiter licet prærequiratur concisaliter, scilicet: quod Deus potest supradialiter movere oculum ad visionem, scilicet licet eandem visionem non præcedat visio intentionalis albi cum oculo facta per speciem visibilem albi. Sed etiam si talis visio præsequeretur essentialiter, adhuc sine lumine sufficienter salvari potest visio etiam divina cum intellectu per solum decretum dei concurrendo sine lumine ad visionem.

Obiæctio ista: impossibile est dari actum eundem sine actu primo, agere est essentialiter supponit potest agere, sed hunc dicitur agere et tota potest agendi illius in ordine ad visionem beatificam hunc potest esse dari visionem sine lumine.

R. negando hunc esse totam potest actionem illius in ordine ad visionem Dei, sed est tunc principium agendi tunc produciendi visionem, hunc essentialiter requiritur ad visionem Dei ut visio Dei est, et dico Deus per suam oporiam potest suppleretur minus defectum elevando ipsum intellectum extrinsece hunc elevatur intrinsece per ignem lamen.

Quæstio: elevare intellectum ad visionem Dei est effectus formalis hunc, sicut actu videre. Deum est effectus formalis visionis hunc. **R.** negando Deus potest se solo formaliter suppleret visionem Dei creatam, ita neg se solo potest suppleret, hunc creatum.

R. negando hunc, quod videre Deum est operari vitaliter est effectus formalis intrinsece intellectui, qui effectus hunc potest constitui nisi per formam intrinsecam intellectui, id est per operationem vitalem ipsius visionis; contra vero elevari intellectum ad videndum Deum si accipitur in actu primo ut hunc debet accipi, est effectus formalis abstractus ab intrinseco et extrinseco, qui actu est intrinsece si constituitur per hunc, ita potest esse extrinsece intellectui, eo quod sine lumine a sola Dei oporiam per decretum ipsius Dei de concurrendo cum illo sine lumine ad visionem constituitur. ex quo potest hunc Deus per suam oporiam decreto applicatam intellectui, cum formaliter salvari ad visionem, hunc per hunc formaliter elevatur intellectum in actu deo sed tunc efficienter.

Quæstio rursum: intellectus a lumine gloria hunc formaliter potest non potest ad visionem hunc sine lumine hunc potest videre Deum. **R.**

Deo dicitur: *Ans*, illud per hunc gloriam h^o q^o sit poia proxima
 & exposito vii videtur aliquo modo conuoluerit debeat vii
 si Dei condico, per hunc gloriam h^o q^o sit poia incompleta, vel
 obiectualis de visionem beatificam nego *Ans*, q^o illud huius
 modi poiam obiectualis h^o ex nigro, neg hunc gloriam illud
 aliud pro dat, ut nupradiximus, nisi proximitatem poia sitam
 in exigentia finis decreti diuini de concurrendo ad visionem
 inuel ipis concurrere diuini ad eandem visionem, huiusmodi,
 a. proximitas poia pertinet n^o ad simpliciter agendum, sed tm
 ad conuoluerit agendum cum pot a Deo decreti & dari sine
 hunc e sine ulla praexigentia ex parte creaturae con-
 curry ad visionem beatificam.

Obijcies, q^o n^o sit voluntas libera eleuari a Deo
 ad operandum supraalter hunc principio grae creatae inherente
 in ipa voluntate & neg illud sit eleuari ad videndum Deum
 abq^o o principio creatae visionis inherente in illitu sine princi-
 pio supraalter nupradicto permanente vel transeunte.

Respondet Krubal i. tom. in j. partem disp. 20. cap. 5.
 concedendo *Ans*, & negando conseq: disparitatem. a. dicit e, q^o
 voluntas illi tm acty, effectus liberi ab intrinseca inclinacoe,
 qualis in voluntate n^o e ad acty supraales in sola virtute
 innata & obiectualis voluntatis, e ideo contendit infusam
 aliquam inclinacoe, debere procedere in voluntate. ut ipa
 producat acty supraales, contra vero cum vno Dei n^o sit libera
 sed necessaria, ideo, inquit idem author, n^o requiritur ex parte
 illius intrinseca eiq^o inclinacoe ad actum visionis Dei, & per
 consequens nec ulla principium illi creatum supraale in-
 herens in ipa illitu sine, permanente sine transeunte.

sed contra hanc repositionem e, q^o si acty volun-
 tatis supraales libere ebtigiter erigit in voluntate principium aliq^o sui
 creatum e supraale, vel illud erigit quatenus ipse e vitalis, vel
 quatenus e liber, i. primum, q^o alioquin etiam vno Dei cum
 sit vitalis ebtigiter erigeret in illitu aliq^o principium sui
 creatum e supraale, q^o tm quemet Krubal negat. n° 2dum,
 q^o acty voluntatis libera nihil aliud erigit ebtigiter, nisi ex
 parte voluntatis negacoe acty contrarij, e ex parte illius
 cogitacoe congruam e videlicet proponentem obij voluntati
 contra q^o ipa voluntas debet operari, neg ex parte voluntatis
 alie inclinacoe ab intrinseco requiritur ebtigiter ad actum
 illi prater poiam intrinsecam obiectualis, qua n^o argetur
 per

22
vltimum principium supradictum negaditum voluntati, quia in-
tens procedens ab huiusmodi principio supradicti n̄ e ab intrin-
seco ipsius voluntatis, neque neg huiusmodi principium e identifi-
cationem cum ipsa voluntate, neque e ab intrinseco illi, sed e supra
illius naturam e existentiam.

Quod dicitur e igitur obiectioni negando Ans, cur a.
negether condat ex supradictis.

Obicies 6to: visio Dei ratione vitalitatis e vitaliter
exigit concursum potentie vitalis. Etiam ratio supradicta e vitaliter
exigit concursum huiusmodi creati supradicti, e per concursus Dei
n̄ potest supplere defectum hominis, sicut nec potest supplere defectum
illius.

Respondeo negando conseq: ratio disparitatis e, quia visio
cum sit vitalis. Ideo e vitaliter exigit principium vitale, cuius-
modi d̄ illius, a quo ipsa formaliter e vitaliter dependet, ut condat
ex supradictis. contra vero visio quatenus e supradicta, e vitaliter
quidem dependet a principio supradicti, verum quia n̄ solum huius-
modi etiam Deus e principium supradictum, deo ipse Deus, ab eo
productionis supradicta visio, potest supplere defectum hominis
in productione visionis beatificae, licet n̄ potest supplere defectum
illius creati ab eo destructione vitalitatis visionis, e potest visio
etiam sine huiusmodi potest habere supradictam in ordine ad
Deum tanquam ad principium supradictum, n̄ potest a. habere vita-
litatem in ordine ad ipsum Deum tanquam ad suum principium
vitale, per concursum vitalem, siquidem visio Dei creata
ut vitalis, n̄ comparatur nisi ad principium vitale creatum
cuius solius e operatio immans.

Obicies ultimo: actus liber e positus divina
voluntatis n̄ potest esse sine aliquo effectu ad extra, sed decretum
diuinae eleuandi illud creatum ad videndum Deum e qui-
dam actus liber e positus divina voluntatis e, n̄ potest esse sine
aliquo effectu ad extra positus, qui ponatur in illud creato
e in illud creato debet esse aliquid principium creatum quod in
ipso illud producat, neque e. potest assignari talis aliquid effectus
qui oratur immediati ex voluntate Dei libera eleuandi
illud ad videndum Deum.

Respondeo obiectionem propositam n̄ potest solui nisi prius
explicetur, in quaenam condat actus liber Dei, de qua re
infra dicendum e, ex vi. a., quae de eadem re infra dicent,
falsae obiectionis potest solui.

Caput 3.

CAPIT. III.

An ex perfectiori intellectu cum aequali lumine gloria sequatur perfectior visio Dei?

Sensus proposita controuersia e: an maior affectio illius creati conferat ad perfectionem visionis Dei, ita ut si sint duo intellectus inaequales secundum suam affectionem propriam et intrinsecam, v. g. illius angelicus & illius humanus, qui habent aequale lumen, gloria v. g. ut ex affectu sit visio Dei qua consequitur ex intellectu angelicus & lumine ut ex, quam visio consequens ex intellectu humano & lumine aequali.

Respondendum e tanquam certum quando quaeritur: an maior affectio illius conferat ad maiorem perfectionem visionis Dei, si de perfectione de maiori visionis affectione quam materiali, quam scilicet visio habet ex eo quod procedat a perfectione intellectus, sine ex eo quod habet perfectionem dependentiam quatenus procedit a perfectione principio actiuo, & quatenus ad ipsum ut tale e dicitur relationem transcendentem dependentiam, qua ab eodem principio in ratione talis dependentiam specificatur extrinsece tanquam a termino. Si maior affectio illius etiam cum aequali lumine gloria potest conferre ad huiusmodi maiorem perfectionem visionis Dei procedenti scilicet sicut etiam conceditur visionem corpoream & ocularem alibi per v. g. procedentem ab hia in oculo humano prout procedit ab eodem hia nobiliorem affectionem habere dependentiam, quam habet visio eundem alibi procedens ab hia materiali & corruptibili, cuiusmodi e hia lincei v. g. vel aquila, etiam visio procedenti obitu existens in oculo lincei vel aquila prout tendit in obitu sit perfectior, quam visio eundem obitu existens in oculo humano, prout ea similiter respicit idem obitum vel in ipsum tendit. Illud igitur tunc remanet controuersum: an visio Dei procedens a perfectione intellectus & aequali lumine gloria sit perfectior prout tendit in obitu, ita ut per ipsam clarior vel intensius exprimitur & cognoscatur obitu sine Deo, quam cognoscatur per visionem procedentem ab imperfectiori intellectu cum aequali lumine gloria.

Ricea =

Quidum e a pfectiori illitu cum aequali lumine gloria non
procedere visionem Dei pfectiorem pbi quam scilicet Deus pfectio
aut melis cognoscatur; ita S. Thomas 1 parte, q. 12. art. 6.
manifeste. neg. oppositum, ut bene nonnulli receptiores ad-
vertunt docet 3 parte, q. 10. art. 4. ad 2. Dum aut pfectionem
visionis Dei magis e. attendendam ex pfectione luminis quam
ex pfectione illitu, illa e. particula, magis, ibi sumitur pro
particula potius, sicut internum sumitur apud divinas litteras
& Scriptores Catholicos. Idem docet Scotus in 4to dist. 49. q. 3.
art. 2. Vasquez disp. 47. a num. 32. Suarez lib. 2. de attri-
butis negativis cap. 21. Arabal disp. 22. cap. 2. & 3. Alas
in 1. de tract. 2. disp. 5. sect. 7. & alij multi apud ipsam.
e. contra opinio contra Durandum in 3. dist. 4. q. 1. Scotum
in 4. dist. 50. q. 5. Richardum dist. 49. art. 3. Cajetanum
in 3. part. q. 10. art. 4. Molinam disp. 2. in art. 6. p. 12.
S. Thoma & nonnullos alios, quos habes apud Suarez loco supradicti.
num. 3.

Probant aliqui noam propositionem: qd si ex meli-
ori illitu cum aequali lumine gloria procederet pfectior Dei
visio, sequeretur pbe e. in beatis visionem Dei inaequalem,
atq; inaequalitate meritorum, nempe ex inaequalitate illitus,
nisi si Angeli & ho. sint aequales quoad merita aequali lumine
gloria a Deo recipiant, ac pvide. cum Angeli hat illitum
e. q. pfectiorem quam ho., imiliter inaequalem sine
pfectionem visionem Dei habeat sine meritorum inaequalitate.

Seco haec ratio facile solvi potest, dicens quod si duo
hnt aequalia merita e. inaequalem pfectionem illitu ei, qui
hat pfectionem illitum, minus lumen dari quam alteri, nempe
solum tantum quantum cum illitu pfectiori sufficit ad effici-
endam visionem debitam illi meritis, e. q. aequali visioni
debita alteri qui hat aequalia merita sed imperfectior illitum,
atq; ita semper quando erunt aequalia merita, erit aequalis visio.

Seco probant alij hoc modo: si ex pfectiori
illitu cum aequali lumine gloria procederet pfectior visio, se-
queretur pbe illitum ratio, nec pfectionis, compensare defectum
luminis, ita ut nullo lumine indigeret ad videndum
Deum, sed hoc e. oio falsum e. sequela antecedentis pth: qd
si illitu pfecto ut unum cum lumine ut unum producat visio-
nem ut unum v. g. e. illitu pfecto ut duo cum lumine, ut
unum producat visionem ut unum cum dimidio, illitu hat unum
gradum

gratum affectionis naturalis per se sumptis est abiq; lumine suffi-
 ciet ad Formidorem gradum affectionis visionis, & per consequens
 poterit illis per suam affectionem naturalem sufficere ad produ-
 cendam visionem sed abiq; lumine, ut in casu proposito
 ad producendam visionem habentem dimiduum unius gradus
 affectionis.

Sed per has res e firma, qd respondet qd si licet
 quando plures cae partiales ad aliquem effectum concurrunt uni-
 voci, & eodem modo, ut plures hoies concurrunt ad trahendam
 unam navim, potit una cae partialis, adeo crescere in affectione
 ut si indigeat affectione alteri ad eadem eundem effectum, quando
 hi plures cae concurrunt, sive in modo ad eundem effectum, sive
 rite concurrunt illis, si lumen ad visionem Dei, cum illis concur-
 ret ut principium effectivum quidem sed determinabile, contra vero
 lumen ut principium determinativum, qd magis infra explicabitur;
 tunc fieri n. potit qd una cae partialis qd incrementum sua af-
 fectionis potit compensare totalem defectum alteri concedi; atq;
 hoc primo manifestum e in causis intrinsicis, nam si crescat
 potentia mea aut sua crescit quidem e affectio effectus & constituti-
 onis, ex mea e sua, nunquam hi potit adeo crescere affectio mea vel sua,
 ut ad effectum n. requiratur mea e sua, sive ut mea vel sua per se
 sumpta potit sufficere ad constituendum effectum componem.
 praeterea idem potit in causis extrinsecis sive efficientibus, nam
 si verum sit, qd nonnulli docent, affectivam potentiam visivam cum
 aequali specie visibili efficiere affectionem visionem, profecto cresce-
 re affectione potentia visiva crescit etiam effectus visionis, nunquam
 tamen fieri poterit ut potentia visiva abiq; specie visibili potit efficiere
 visionem, nimirum qd species visibiles in eodem modo concurrunt
 ad visionem quo ipsa potentia visiva, sed diverso modo, nempe ut prin-
 cipium determinativum ipsius potentiae visivae.

Tertio, probant alij qd illis concurrunt ad visionem
 beatificam qd prout hi talem vel talem affectionem, sed precise
 prout e potentia vitalis, ut potit, ingruunt, ex eo qd illa concurrunt ad viti-
 orem ut ei tribuat solum vitalitatem, atq; qd illis sit affec-
 tivis, nihil confert ad vitalitatem visionis, siquidem visio n.
 potit esse magis vel minus vitalis, sed vis visio e eodem modo vel
 ex vitalis.

Sed contra hanc rationem e, qd si illis precise prout
 e potentia vitalis concurreret ad visionem beatificam, sequeretur
 etiam potentiam visivam e quamlibet aliam potentiam sensitivam,
 cum

cum sit pura vitalis, p[er] elevari ad videndam Deum, sed con-
 sequens e[st] factum, ut corhat ex n[on] videtur &. Sed si h[ab]uerit
 hanc, quam impugnans, quando asserunt illudum p[er]cise ut
 vitalem concurrere ad visionem, su[m]m[us] illudum ut vitalem
 n[on] vitalitate co[m]mune de vitalitate illius, eadem r[ati]o sic ex-
 phicata refellitur sequenti impugn[ati]o[n]e.

Secundo igitur casus p[er]o impugnatur, q[uo]d visio Dei
 ab illu[m]i[n]e h[ab]et n[on] solum vitalitatem, sed etiam totam suam entitatem,
 quidem verè tota entitas e[st] tota p[er]fectio visionis beatificæ
 effectivè p[ro]ducit etiam ab illu[m]i[n]e tanquam ab inf[er]o Dei, neq[ue]
 p[er]sequam[ur] e[st] in visione, q[uo]d ab illu[m]i[n]e n[on] dependeat effectivè.

Deniq[ue] atq[ue] sic probant: illud[um] creatu[m] n[on] p[ro]v[en]it e[st]
 talis vel talis p[er]fectionis sed ut illud[um] e[st], sive, ut ip[s]i loquuntur,
 p[ro]v[en]it h[ab]et capacitatem visionis Dei ad eandem visionem deus-
 sum, atq[ue] vis illud[um] in r[ati]o[n]e capacitatis visionis conveniant
 q[uo]d in ea differunt & necesse e[st] ut p[er]fectio visionis, taxetur a
 lumine, nullo habito respectu ad p[er]fectionem sualem illius.

Sed contra e[st], q[uo]d ip[s]i n[on] emittunt r[ati]o[n]em cur illud[um]
 creatu[m] n[on] p[ro]v[en]it e[st] talis vel talis p[er]fectionis, sed sub r[ati]o[n]e cor[por]is illud[um]
 elevatur per lumen ad visionem, in quo e[st] tota difficultas. Secundo
 contra e[st] q[uo]d factum e[st] illudum creatum p[er]cise p[ro]v[en]it e[st] capax visio-
 nis per lumen elevari ad visionem, nam si hoc e[st] verum, inde sequens
 illudum per lumen elevari solum ad recipiendam visionem, n[on] autem
 ad eam efficiendam, q[uo]d capacitas solum e[st] ad recipiendum, n[on] ad effi-
 ciendum.

Probat igitur a nobis sup[er]proposita conclusio: q[uo]d gr[ati]a
 sanctificans elevat substantiam illudum creatam ad concipiendum
 cum Deo in bonis n[on] videtur, sive ad hoc ut ip[s]a sit p[er]cise Deo &
 filio eius acceptus, elevat, inquam, illam p[ro]v[en]it ip[s]a e[st] sub-
 stantia illudum, creata in genere, e[st] p[er]cise p[ro]v[en]it e[st] capax
 p[er]cise concipiendi, n[on] autem p[ro]v[en]it e[st] talis vel talis substantia illudum,
 sive p[ro]v[en]it h[ab]et talem vel talem p[er]fectionem & etiam lumen gloriæ
 ad efficiendam visionem Dei elevat illudum creatum p[er]cise
 e[st] illud[um] substantia illudum creata in genere, ac p[ro]v[en]it e[st] n[on] ele-
 vat illam p[ro]v[en]it h[ab]et talem vel talem p[er]fectionem maiorem vel
 minorem & maior p[er]fectio illud[um] nihil confert ad p[er]fectionem
 visionis, ac p[ro]v[en]it e[st] illud[um] creatu[m] p[er]fectior cum generali lumine
 gloriæ n[on] p[er]cise p[ro]ducere visionem Dei p[er]fectiorem, q[uo]d n[on] concurrunt
 fac visionem Dei nisi p[ro]v[en]it elevatur ad lumen. Primum aut[em]
 constat, q[uo]d gr[ati]a sanctificans respicit substantiam intellectivam
 creatam

opus artificiosum.

¶ Quidam dicitur. An quando dua caa efficiunt simul eundem effectum is producitur effectus p maiorem perfectionem alterius caa, quando inhiatum ratio maioris perfectionis h't maiorem proportionem ad producendum effectum concedo, quando vero ratio maioris perfectionis n't h't maiorem perfectionem proportionem ad producendum effectum nego. An, e' conseq: qd illud perfectior licet prout e' illud h't aliquam proportionem, ut eleuetur a lumine ad efficiendam dei visionem, n't in ratio sua maioris perfectionis naalis h't maiorem proportionem ad producendam visionem, beatificam, nempe eo qd illud perfectior n't e' perfectior sed tm ut sub ratio cuius illud creati respicitur a lumine, e' ab eo eleuetur. Ad primam probationem antecedentis qd perfectiorem speciem obiecti visibili qua talis e', si tm in aequali pota virtute efficiat perfectiorem visionem, ratio sua maioris perfectionis naalis e' magis proportionatam ad producendam visionem eiusdem obiecti, e' ideo talem speciem simul cum eadem vel aequali pota pot' efficere meliorem e' perfectiorem visionem in oculo, perfectior. a. illud ratio sua maioris perfectionis naalis n't h't maiorem proportionem respectu visionis beatificae, sicut nec oleum nec balsamum, licet sint multo perfectiora secundum suam nam quam sit aqua, h't maiorem proportionem ad producendam gram in vitro (Chrysmatis, quam in aqua Baptismi in vitro, n't in aqua, oleum, e' balsamum phisice concurrant ad productionem grae. Ad 2dam eundem antecedentis probationem similiter qd in vitro artis, etiam quatenus perfectior e', habere maiorem proportionem ut ab artifice eleuetur ad efficiendum opus artificiosum, e' ideo artifice in vitro meliori e' perfectiori operi perfectioris opus artificiosum pot' efficere.

¶ Obijes dco: species naales illud licet concurrant per potam obiectivalem cum habitu fidei ad actum eiusdem virtutis, si tm sint meliores e' clariores cum aequali habitu fidei generant meliorem e' perfectiorem actum fidei, sicut Theologus cum aequali habitu fidei h't meliorem e' perfectiorem actum fidei de mysterio Trinitatis v: q: e' etiam perfectior illud cum aequali lumine gloriae poterit producere visionem perfectionem dei.

¶ Respondent nonnulli concedendo huc, e' negando conseq: qd species naales, in quibus, eleuantur ad actum fidei non

non uterque, sed iuxta proportionem ipsarum specierum, species p. distincta elevatur ad producendum actum fidei distinctum, species vero minus distincta ad producendum actum fidei minus distinctum, quia unaquaeque species, ut aiunt, elevatur in quantum est species, sed in quantum est species talis obiecti, et in quantum habet proportionem ad illud ad hoc ut circa idem obiectum producat actum supernaturalem, quare cum una species melius vel clarius representet obiectum quam altera, deo etiam actus fidei potest esse inaequalis pro inaequalitate speciei; contra vero intellectus, inquitur, elevatur ad visionem Dei tanquam ad obiectum ad quod nullam habet proportionem, ac proinde cum deus ille creatur nisi ex improportionati ad idem obiectum nempe Deum, oes ele-
vantur eodem modo ad operationem ubi improportionatam, non elevari, sicut species in quantum habet proportionem ad hoc, vel illud obiectum in quo sunt inaequales, sed elevari sub ratione consuetudinis sub qua oes habent aequalem improportionem ad obiectum divinum.

Sed contra hanc proportionem est, quia licet species abstractiva representans Deum elevetur prout est species representans tale obiectum, non tamen inde necessario sequitur quod species clarius et melius representans Deum, quae est in Theologo, in eo etiam causet actum fidei de ipso Deo perfectionem, quam habet rusticus de eodem obiecto, eo quod rusticus habet speciem imperfectiorem Dei representativam, nam species Dei representativa potest concurrere ad actum fidei de ipso Deo non prout habet talem vel talem perfectionem individualement, sed prout est species representativa talis obiectum Dei.

2do contra est, quia inter speciem inserientem actum fidei supernaturalem est intellectum in ordine ad visionem ponit hoc discrimen, quod species elevatur prout habet proportionem ad actum supernaturalem. contra vero ille creatus elevatur ad obiectum infinitum cum quo nullam habet proportionem, non bene. a. assignat huiusmodi discrimen, quia sicut species abstractiva representans Deum elevatur immediate ad actum fidei supernaturalem versante circa Deum, ita etiam ille creatus elevatur immediate ad visionem versantem circa Deum, et sicut species abstractiva Dei, ut est species talis obiecti, habet proportionem ut elevatur ad productum actum fidei supernaturalem, ita etiam ille creatus habet proportionem ut elevetur ad visionem Dei.

Quod si dicant intellectum creatum prout habet rationem

rationem eandem illi creati habere huiusmodi proportionem, n. a. prout e. talis, vel talis affectionis, contra vero speciem Dei representativam n. solam prout e. species talis obiecti, sed etiam prout e. talis vel talis affectionis habere proportionem ad actum fidei supernaturalis, & vero speciem meliorem pro caritate affectivam actum fidei supernaturalis.

Contra e. qd. Auctores praedictae proportionis n. assignant nec potest assignare, rationem, cur talis species prout e. affectus representativa Dei potest habere proportionem ad eorum actum fidei supernaturalis affectionem, contra vero illud affectus ut talis, n. habet proportionem ad eandem affectionem Dei rationem quam caritas illius affectus.

Ademq. huic objectioni cum Arubal dix. 22. cap. 4. num. 22. & Pasquer apud ipsum negando Ans. & dicitur qd. species meliores vel affectiviores intercurrentes actus fidei eandem affectionem apprehensionem terminorum de quibus dicitur, qd. cum huiusmodi apprehensio sit naturalis, species affectiviores naturales potest conferre ad maiorem affectionem eandem apprehensionis. Contra vero cum apprehensio eandem terminorum sit naturalis, e. actus fidei ad eandem concurrat sit supernaturalis, e. ad illum apprehensio terminorum concurrat ut elevata, deo ex eo qd. affectivior species caritas affectivior apprehensio, n. licet inferre. qd. etiam affectivior apprehensio caritas affectivior actum fidei supernaturalis, imo, ut notat Arubal ibid. sapienter contrahit ut hoc est simpliciter qd. qui habet imperfectam apprehensionem terminorum fidei, maiori affectione quam hoc est ingenio e. docti per assensum supernaturalis operentur circa res fidei.

Dices: experientia constat Theologum habere affectionem essentiam fidei supernaturalis de ipso Deo v. g. quam Philosophus videt, ut patet ex reflectione illius quam Theologus potest habere supra naturam actum fidei supernaturalis.

Respondeo negando talem experientiam, qd. etiam negamus nos potest per actum reflexum vel experimentalem eandem nosse immediate nos actus naturales, ut rati probavimus in Tractatu de Fide, spe, & caritate, e. colligitur ex eo qd. cum huiusmodi actus sint extra naturam, n. sunt intra latitudinem obiecti naturalis nostri illius, ac proinde idem illius n. potest circa illa fieri per cognitionem experimentalem, quae e. naturalis.

Obijciat ultimo: n. implicat sua naturam elevans, illud ut affectivior ad eandem visionem beatificam & potest dici

diei & lumen gloriae huiusmodi, ac prout ex affectione illius
cum aequali lumine potest provenire melior & perfectior Dei visio.

Primo pro diei transeat, his, negando consequens quod
illo modo poteretur lumen gloriae non esse proportionatum gradui
habituali, cum tamen sit eius propria, ut constat ex supradictis.

Re. Do. & negando his, quod cum efficere Dei visio-
nem & eam recipere sint necessario connexa, & illius perfectior non
habet maiorem proportionem ad recipiendam visionem beatificam, quam
illius perfectior, cum omnes illius creati secundum suam naturam, ac rece-
dant a conversatione cum Deo in bonis supernaturalibus, nec illius imper-
fectiori sit magis inebita visio beatifica quam illius perfectiori,
hinc profecto sequitur nec illius perfectiorem habere maiorem
proportionem ad efficiendam visionem beatificam quam habet illius
perfectior, & per consequens nec velle fore signales & potibiles, quae
tenent illius perfectiorem et talis est ad efficiendam visionem beati-
ficam.

Ex his a. necessario sequitur nec illum illius quan-
tumvis perfectum esse potibidem ex quo cum aequali lumine gloriae
perfectior Dei visio provenire potest, quod cum quilibet illius creaturae
perfectioris potibiles infinite distat a Deo, nullo modo potest illi esse
debitum commercium sine ^{conversacione} conversatione cum Deo in bonis supernaturalibus,
curismodi est visio intuitiva Dei, contra est illi debita cognitio Dei
abstractiva, ut subiecta ⁱⁿ illius, efficiatur in ordine ad
Deum ut ad suum principium, hoc est, potest illum colere, vene-
rari &c. ac prout cum quilibet illius creaturae curismodi perfectioris
infinite distat a Deo, hoc est visio ut Dei sit regnum illius
exigentiam, nullo illius creaturae, hinc alia perfectior, sit habere ma-
iorem proportionem ad recipiendam vel efficiendam Dei visio-
nem, quam habet illius imperfectior, & per consequens nullo illius
perfectior cum aequali lumine gloriae potest efficere perfectiorem Dei
visionem.

CAPITULUM III

An lumen gloriae habeat rationem speciei impressae?

Sensus propostio controversiae est: an lumen gloriae sit species reprae-
sentans illius creaturae ipsum Deum, sicut species impressa Petri v. g.
exhibens in Angelo ei Petrum representat. ut a. melius sensus
eandem controversiam persequitur.

Adver =

Advertendum e[st] speciem intelligibilem e[ss]e duplicem nem-
per expressam & impressam, species expressa e[st] ipsa quae vitalis, quo
faciliter subiecta illi cuius percipit vel cognoscit obiectu[m]. Porro huius-
modi species dicitur formalis similitudo, formalis imago, & formalis repre-
sentatio obiecti, h[ab]entem eod[em] quod huiusmodi species hat, ut alicui volu-
cruat similitudinem in natura cum obiecto suo, sicut eod[em] quod sit eius-
dem naturae & eiusdem essentiae cuius e[st] ipsum obiectu[m], hoc e[st]. e[st] o[mn]i-
falsum, ut patet ex multis, & praecipue, ex eo quod species expressa e[st]
illud e[st] accidens spirituale, obiectu[m] a. illis sensu & subiecta e[st]
eius compositionem vel materiam. nec huiusmodi species dicitur formalis
imago obiecti, sed ipsa ut cognita ducit in cognitionem obiecti dum
ipsum per illam cognoscit, sicut imago obiecti cognita nos ducit
in cognitionem obiecti, neg. per cognitionem vel illuminationem
obiecti cognoscitur species expressa vel ipsa illud, species igitur
expressa formalis dicitur formalis similitudo obiecti, eo quod ipsa cognita
h[ab]et ut quod sed ut quo ita faciat obiectu[m] praesens illi cui, perinde ac si
e[st] illi formalis similis, vel e[st] formalis imago illius, vel eo quod
cum illi in ipsum obiectu[m] ita coniungatur eam potest voluntatis potest
operari circa ipsum obiectu[m] cognitum, perinde ac si obiectu[m] e[st]
re ipsa, in se & coniunctum eam voluntati in ordine ad ope-
rationem eiusdem potest. Species impressa distinguitur ab
expressa tantquam alicuius eam procedens, & ad ipsam prope-
ditum, denominatur a. impressa, eo quod ab aliqua causa effi-
cienti, nempe a Deo vel illi cui agente imprimatur, id e[st] producatur
in illi cui subiecti. Eadem species impressa dicitur similitudo, imago
& representatio virtualis, quia e[st] similitudinem, imaginem, & re-
presentationem formalem obiecti, id e[st] speciem expressam quae dicitur ex-
pressa, sed quae exprimat sive representet obiectu[m] modo explicate,
ut a. proposita controversia communi & clari dissolvatur in hoc
capite tres erunt dubitates. Prima erit de modo quo species im-
pressa intelligibilis concurrat ad speciem expressam. Secunda: utrum obiectu[m]
intelligibile potest immediate concurrere ad speciem expressam eam
efficiendo. Tertia demum erit: an lumen gloriae ad visionem Dei
concurrat per modum speciei impressae representantis Deum.

Dubitatio I.

QVIBIATIO I

Qua ratione species impressa concurrat ad speciem expressam.

Supponendum e primo ex Phila racem instrum nales explicanda est per analogiam & proportionem ad artium instrum cum ea sint notissima, sicut etiam ipsa explicuit Aristes lib. 2. de generacoe # 54. 55. lib. 2. de hist. th. 2. 8. lib. 1. politic. cap. 3. Et alibi ac proinde rad cae instrualis in eo debet contribui in quo fertur proportio cum instrumentis artium, ita ut illa qua in ordine ad effectus nales hnt proportionem cum instrumentis artium sint cae instruales nales, qua vero proportionantur artificio sint cae principales, atq; in hac doctrina congruunt oes.

Supponendum e 2do racem instrumenti n consistere in hoc qd instrum sit id qd agit ut motum ab alio, nam quamvis instrum artium agit ut mota ab artifice, ut constat in terra, malleo &c. s; tñ aliqua cae, qua agunt mota ab alio & s; principales, s; tñ: nam multae cae 2da s; cae principales, & tñ Aristes docet oes caas 2das s; ad primam motorem immotum motas moveri, similiter illeq; & subina illetrina n agit nisi moveatur ex per seem impressam, & tñ neq; subina Alitina n agit illeq; & instrum species impressa, contra vero semen in generage plantae d instrum, nec tñ agit ut motum a planta, qua e cae principalis, & s; tñ n existit dum semen operatur, unde n p; movere semen quando ignem terra madatum producit plantam.

Tercio supponendum e radem instrum n consistere in hoc qd agat per virtutem supadditam sibi indebitam & receptam ab alio. s; tñ: qd prima qualitates ut calor, siccitas &c. s; cae instrumtalis per quam subina nales agent, calor a siccitas & c. n agent per virtutem receptam a subina sibi indebita, similiter semen e instrum generacoe viventis, ut recte docet Aristes lib. 2. de generacoe animalium cap. 2. & 3. nec tñ semen agit per virtutem acceptam ab alio sibi indebitam.

Supponendum e 4to qd sicut bene instrum artium in hoc ab artifice distinguuntur, qd instrum subordinantur aliteri tanquam id quo agent agit & operatur, artifice vero e id quo operatur

operatur & cui tribuitur actio, neq. e. proprie. penecillo pingis,
sed pictor penecillo, ita etiam ut in huius & instrumentis naa-
lib; seruetur analogia & proportio cum artifice & instrumentis
artium, ruggonim; eadem instale naalem ee. illam quae e. id
qua agens agit & operatur, ead vero principalis e. id q. simpli-
citer agit & cui tribuitur actio, ex quo pat. qd. de videri instrumenti
primo e. ut subordinetur alteri ead. 2do ut se hat solum ut quo-
sive ut medium, aut virtz qua ead principalis agit & operatur.

Supponendum e. sto instrum naale, poe. remi
dupliciter. primo proprie e. rigore. 2do late. si primo modo
acquiratur, debet habere proprie utramq. conditionem modo assigna-
tam, q. si aliqua ead sit aliquo modo alteri subordinata in agendo
vel aliquo modo e. impelle; agat ut virtus alteri, ead accipit
ex ab alio, in quo tunc hoc videtur agere, per illam sive me-
diante illa, tunc ead qua ab alio fuit causas vel aliquo modo
e. ei subordinata in agendo, & aliquo modo instrum alterius, e.
ideoq. S. Thomas lib. 2. contra Gentiles cap. 21. §. 4. docet qd. qd.
caas inferiores agentes reduci in caas superiores, sicut instrales
in primarias ut in Deum, ead qd. hant ee. causam ab illo ead em
subordinata, sicut in agendo, quamvis revera ead ead simpliciter
loquendo h. sint ead instrales Dei ad principales, cum sint id
q. simpliciter agit & hoc generet horum, e. ignis p. p. caat alium
ignem, vnde. tm. pot. dici ead instrales secundum quod, quatenus
hnt aliquam impellam p. p. portionem cum instrum; arti-
um in hoc q. acciperunt ee. a Deo, ita ut Deus videatur medi-
antib; illis agere, sic etiam si quis ab alio dimittat lapidem qui
descendens frangat aliqd. vas, dimittens lapid. ex dicitur per
lapidem tanquam per instrum; fregisse vas, neq. revera lapis
per motum ab eis gravitate eadum fuerit ead fractionis
vasis, lapis a. dicitur fuisse instrum; similitentis, e. qd. aliqua
ratio fuerit illi subordinata in causa vasis fractione.

Deus supponendum e. qd. licet in ois v. instrum;
constat in hoc qd. agit ut motum ab alio, sicut supra vidimus,
quod o. b. aliqd. agens movet aliqd. ad actionem ei indebitam,
hoc e. instrum; ipso moventis, atq. hoc pat. n. solum in instrumentis
astrum sed etiam in alijs, nam. illib; v. g. in productione visio-
nis Dei agit ut instrum; Dei, qd. Deus per hunc elevat & movet
illorum beatorum ad visionem eidem illib; indebitam, sicut gratia
voluntas in productione atq. r. p. n. h. agit ut instrum; Dei, qd. Deus
per habitus r. p. n. h. voluntatem elevat ad operationem r. p. n. h.
ipsi

ipsi voluntati indebitam, sicut malleus agit ut instrumentum 42.
fabri, eo qd a fabro per motum localem eleuetur ad actionem
sibi n̄ debitam v: g. ad formam clavis, rāo. a. a priori huius
rei e, qd eo ipso qd aliquis ab alio agente mouetur aut eleuatur
ad actionem sibi indebitam, agit tanquam virtus astringit in quo
constat rāo ois iustri, ut constat ex dictis. his. a. suppositis.

Aduertendum e jms quoddam velle speciem im-
pressam concurrere ad speciem expressam eo qd supplet distantiam
obiti, atq in hoc consistere minus speciei impressae, hoc si
numatur prout verba sonant, falsum e, qd alioquin hū rāoalis
vel eius illius potest absq velle speciei impressae cognoscere corpus
vel mēam sibi intus presentem e oia accidentia eodem
modo sibi presentia, similiter oculi pupilla potest absq velle
speciei sibi impressae percipere e videre scriptam, qd tñ e mani-
feste contra experientiam, praedicta a. sequela patent, qd si
species e minus speciei e suppleri distantiam obiti e ubi n̄ e
obiti distantia, species illius impressa, n̄ erit necessaria, ac proinde
sine illa potest cognoscitiva poterit operari.

Aduertendum e qd alios voluisse mēam speciei
impressa e representare obitu potest, sed neg hoc e verum, aut
certe rem sufficienter n̄ explicat, ite qd representare obitum
illius, vel e facere obitu praesens illius, e hoc species impressa
n̄ facit proprie loquendo, ut constat ex supradictis; vel e digne
potiam in cognitionem rei, si a. species impressa n̄ facit, vel
facit ut medium cognitum, vel ut medium incognitum. primum
potest n̄ p̄, qd res cognoscitur immediate, sine absq oia
medio cognito, nec tñ cognoscatur nisi per speciem impressam, neq
ut dicit qd mēam speciei impressa constat in hoc qd tanquam
medium incognitum faciat rem cognosci, nam vel facit rem
faciliter cognosci vel efficienter. si primum dicatur, contra
e, qd hoc n̄ potest ad speciem impressam sed ad speciem expressam e
ad ipsam formalem obiti cognitionem; si vero dicatur, speciem im-
pressam facere efficienter rem cognosci, contra e, qd hoc nihil
potest quam efficienter caere speciem rei expressam sine cog-
nitionem, atq; etiam illius efficienter caere speciem rei expressam,
nec tñ illius n̄ rāoem speciei impressae, quare per illud n̄ suffi-
cienter explicatur rāo n̄ae mēam speciei impressae.

Aduertendum e qd alios dicitur rāoem e minus
speciei impressae consistere in hoc qd concurrat ad expressam
vniendo obitu potest in rāoem intelligibilis. sed neg pot hoc praecise
astringit

amplius sufficienter id quod in presentia quaeritur, nam
quando dicitur speciem impressam concurrere ad speciem ex-
pressam variando obiectu poia in ratione intelligibilis, vel significat
quod species impressa suppleat abiectionem obiecti, & hoc supra,
confutandum, vel significatur quod species impressa faciat obiectu
praeclarum sine univocum intentionaliter, ^{quod} hoc fit in egra-
ret & indiget explicatioe.

Advertendum est quod alios docere rationem et
muni, speciei impressae consistere in hoc, quod ipsa concurrat,
ad speciem expressam assimilando & proportionando obiectu poia.
sed contra haec doctrinam est quod vel inten-
tionaliter obiectu per speciem impressam ^{concurrat} assimilari poia & poiam
obiectu realiter, vel assimilari intentionaliter; si dicitur
assimilari intentionaliter, quod obiectum est quod sit assimilari
intentionaliter & explicatioe indiget, si a dicitur assimilari
realiter, contra est, quod ille Angelus v. g. per speciem impressam,
qua mediantem cognoscit substantiam corpoream, potest realiter
dissimulari obiectu quam assimilatur, cum ^{est} modi species in sit
substantia per accidens, nec sit materialis aut corpora sed immaterialis
& spiritalis. praeterea contra est, quod sequeretur quod si duo
Angeli vis similes essent sibi intimi, praesentes neque indigeret
specie impressa ad alterum cognoscendum, quod tamen contrarium reperitur
& facile refelli potest.

Advertendum est quod multos praesertim
ex recentioribus auctore speciem impressam habere pro munere
concurrere ad speciem expressam completando & ultimo constituendo
obiectu in ratione intelligibilis; quod si quaeras quid sit ultimo complere
obiectu in ratione intelligibilis, hoc tamen illi explicans: obiectum creatum
non est ens completum, in ratione intelligibilis nisi habeat virtutem
concurrendi simul cum poia ad cognitionem, & quod ens crea-
tum ut est efficiens in ratione entis ipsa est deficiens in ratione illi-
gibilis, nec habet immediate virtutem concurrendi ad cog-
nitionem sui, ideo data est ei species impressa tanquam virtus
activa ipsius, quae tanquam principium simul cum poia
illius concurrat ad illuminationem, in egra ideo species impressa
dicitur variaria obiecti & obiecti remanet, ut explicetur vis activa
loco obiecti, ne igitur praesertim huiusmodi explicent doctrinam
quam circa rationem, vel munus speciei impressae, contra vero
aliqui negant de ratione speciei impressae intelligibilis est, ut tanquam
instrumentum obiecti effectiva concurrat ad speciem expressam, sed eam
volunt

volunt concurrere determinando illud ad hoc potius obiectum quam ad aliud, utra vero ex praedictis sententias vera sit sequenti propositionibus definemus.

Primo. Non omnis species impressa illegibilis concurret ut instrumentum obiecti ad speciem expressam eiusdem obiecti quae representat. Pro hac propositione faciunt multi doctores infra allegandi.

1° p^o. Quia species impressa negationis aut privationis non concurret ad speciem expressam negationis aut privationis tuncquam eius instrumentum. Et non omnis species impressa illegibilis concurret ad speciem expressam tuncquam instrumentum obiecti quae representat. **2° p^o.** Quia negatio et privatio cum sit ens negativum inde non ens, non potest, ut constat ex eodem sensu, producere vel effectivum causare ens reale positivum, cuiusmodi est species expressa et cognitio negationis vel privationis. Adde quod nihil tuncquam causa principalis potest producere aliud effectum seipsum, atque si species impressa negationis aut privationis concurreret ad speciem eius expressam vel cognitionem ut instrumentum obiecti, tunc negatio et privatio tuncquam causa principalis per speciem suam impressam ut per suum instrumentum causet et producat ens reale, scilicet cognitionem sui, negationis aut privationis aliter subordinata in huiusmodi productione vel causatione, ut per se patet.

2do p^o. Quia species impressa entis rationis vel rei impossibilis non producit speciem expressam entis rationis vel rei impossibilis ut instrumentum eiusdem. Et non omnis species impressa concurret ad speciem expressam ut instrumentum obiecti quae representat. **3° p^o.** Quia cum ens rationis et res impossibilis non habeat rationem veri entis realis, ideo non potest phyice causare vel producere cognitionem, quae est ens reale.

Denique p^o. Quia species impressa representans naturam vel essentiam virtutem, non potest in productione speciem expressam vel cognitionem virtutis esse ut instrumentum eiusdem esse virtutis, tuncquam virtus non sit activa nec actiones et virtutum sed singularium et supportorum. Et non omnis species impressa illegibilis concurret ad speciem expressam ut instrumentum obiecti quae representat.

Confermantur simul omnes supradictae rationes contra eos, qui dicunt eadem principalem quae agit per instrumentum illud concurrere per instrumentum ad actionem productivam effectus, ut eum immediate attingat, sive ut ipsa actio immediate fense =

pendat etiam ab ipsa causa principali confirmatur, inquam,
contra illos: quia negatio, privatio, ens ratio, res impossibilis &
virtus, vel simul cum specie sua impressa immediate concurrunt,
ad productionem speciei expressae & cognitionis sui, vel non.
primum nulla ratione dici potest, quod est contra eorum sensum, quod
actio realis, cuiusmodi est productio cuilibet speciei expressae
vel cognitionis, potest immediate, & effectivae pendere ab ente,
ab ente ratio, a re impossibili &c. &c. tanquam a causa efficiente.
si autem dicitur eodem & iuxta principia praedictorum authorum
sola species impressa privationis, negationis &c. non nullo modo ipsa
negatio, aut privatio causat speciem expressam sive in cognitionem
negationis, privationis &c. & per consequens aliquid obiectum ad produc-
tionem speciei expressae non concurrunt per speciem impressam
tanquam per instrumentum suum.

¶ Veri sunt quibus artibus supra factis non dari speciem
impressam negationis, privationis, entis ratio &c.

¶ Secundo contra est, quod nihil cognoscitur nisi per
speciem illius impressam, ut videri docent Philosophi, sed negatio,
privatio &c. cognoscuntur & datur species eorum impressa.

¶ Tertio contra est, quod generati datur species expressa negationis pri-
vationis &c. ita saltem Deus per operationem suam potest ponere
in illius creato speciem impressam negationis, privationis &c. ab ip-
satis species impressa in productione speciei expressae negationis
&c. si ageret ut virtus vel instrumentum negationis &c. ut constat ex
supradictis.

¶ Dico. 2do. Nulla species intelligibilis impressa
ex eo quod sit species impressa talis obiecti concurrat ad eius
instrumentum ad speciem expressam obiecti. dicitur ex eo quod sit species
impressa talis obiecti, quia non negaverim concedendum esse, quod
aliam rationem speciem impressam representativam illius
agentis vel huiusmodi, ut instrumentum eiusdem illius vel huiusmodi
concurrere ad speciem expressam & cognitionem eiusdem illius
agentis & huiusmodi quia fuit producta.

¶ Tertio propositis: quia alioquin species impressa
negationis, privationis &c. in productione speciei expressae ageret
ut instrumentum obiecti quod representat, quod non est falsum, ut constat
ex supradictis.

¶ 2do potest: quia si species impressa intelligibilis,
ex eo quod sit species obiecti impressa vel eius representativa in productione
speciei expressae, agit ut instrumentum obiecti quod representat, vel hoc
colligitur

speciem impressam e ea mediante moueat illud ad speciem expressam, vel colligitur ex eo qd species impressa ex sua natura instituta ut in productione speciei expressae agat tanquam virtus ignis obiecto qd representat, atqui sedulo sic impressa representat hinc illud agentis vel hinc rationis nulla alia species impressa illegibilis representativa rei create producitur ab obiecto qd representat, ut constat in reliquis obiectis speciebus receptis in intellectu humano, et in speciebus angelicis quas angeli hinc in eo obiecto productas sed a Deo congenitas ab instanti sua creatis, vel successiuo productas ab eodem Deo tanquam ab auctore, nam, et conuictis docent Theologi, similitudine qd si vis videri colligitur qd species impressa illegibilis in productione speciei expressae agat ut instrumentum obiecti, eo qd ex natura sua sit instituta ut in productione speciei expressae agat tanquam virtus obiecti illegibilis, sicut: qd si esset videri colligeretur, maxime ex eo qd e species impressa obiecti vel eius representativa, atqui ex hoc si potest colligi, qd aliquam, omnia speciei impressa cuiuscumque obiecti conueniret, ut ex sua natura esset instituta, ad hoc ut in productione speciei expressae ageret tanquam virtus obiecti qd representat, ac proinde id etiam conueniret speciei impressae negotii, et uisui, et hinc rationi, rei impossibilis, vel virtuti, qd e factum, ut constat ex dictis.

Obiectis: species visibilis in productione visionis agit ut instrumentum obiecti visibilis qd representat et etiam species illegibilis impressa in productione speciei expressae agit ut instrumentum obiecti illegibilis qd representat.

Res distinguendo hinc, species visibilis in productione visionis agit ut instrumentum obiecti visibilis eo qd sit species illius impressa vel representativa negotii, eo qd ut producta ab obiecto visibili per illam tanquam per primum effectum mouet primum virtutem ad inuentionem sui conceptus hinc, et negotii conceptus, qd species impressa illegibilis excepta specie representativa illius agentis vel hinc hinc producitur ab obiecto, nec ipsum per illam mouet illud ad speciem expressam vel cognitionem sui, nec ex sua natura e instituta ut in productione speciei expressae agat ut virtus ignis obiecti, ut constat ex dictis.

Obiectis 2do: species impressa illegibilis dicitur e semen et vicaria obiecti et species impressa illegibilis in productione speciei expressae agit ut instrumentum obiecti qd representat, sicut semen in productione plantae agit ut instrumentum plantae, e vicaria agit ut instrumentum principis.

Po
L

De propositionem illam species impressa, semper vel quasi
 semen obiecti & eius vicaria, coiter circumfertur quod dicitur
 rariot, ea tñ nec pñ nec probari. Et si vultur intelligatur, imo ar-
 gumentis supra factis pro vna, vnde hoc satis probatur, contrarium.
 Hæc eandem propositionem à hoc vltimo modo allegari illi nisi de
 de species impressa illius agentis & hinc rationalis, aut etiam de specie
 impressa rei potius singularis cognita ordo conuoluitur, modo
 infra explicando, quæ res cum necessario debeat efficere
 aliquam operationem, ut spiritus ratione cognoscatur aliquo etiam
 modo sine remote, per aliquam suam operationem conuenit ad
 productionem species impressas per quam ipsa representatur, &
 ideo lato modo eadem species impressa pñ dicitur quasi semen
 aut vicaria, siue quasi instrumentum rei quam representat, qua
 tenet eadem res singularis remote, per species impressam tan-
 quam per aliquem suum effectum aliqua ratione mouet intellectum
 ad sui cognitionem, sicut pñ similem rationem cap. 2 de pot
 dicit instrumentum cap. prime siue spiritus Dei, & agant spiritum pñ
 dicit per nos filios quasi per instrumentum suum nos nos genuisse,
 ut constat ex si qua supra diximus in supponendis.

Obiicit 2to: species impressa intelligibilis facit
 obiectum intelligibile, & complet ipsum in ratione intelligibilis, ut
 exister docent Theologi & Philosophi. Et verò species impressa
 intelligibilis tanquam instrumentum obiecti intelligibilis conuenit ad
 speciem expressam eandem obiecti.

De concedo hinc, & nego consequi, aliquem
 si consequentia teneret, amitteret probari potest intellectum
 esse instrumentum obiecti intelligibilis, hæc ratio illius conuenit obiecti
 in ratione intelligibilis, æquidem illius denominat obiectum intelligibile,
 vnde dicitur intelligibile, intellectu intelligibile, ut colligitur ex his
 quæ de aera & verbis docet Aristoteles cap. 3. Et illius & instru-
 obiecti intelligibilis in productione speciei expressæ, hæc est manifeste
 falsum, sicut igitur obiectum denominatur intelligibile extrinsecè
 ab intellectu tanquam a forma extrinsecæ, nec tñ illius & instrumentum
 obiecti intelligibilis, ita etiam obiectum intelligibile pñ a species impressa
 denominari proxime intelligibile tanquam a forma extrinsecæ, quæ
 videtur posita ipsum obiectum proxime potest intelligi.

Obiicit 3to: species impressa tunc solum datur
 quando obiectum est distans vel imparportionatum & didantia
 vel imparportio obiecti suppletur per species impressam, ac pro-
 inde eadem species notat obiectum siue tanquam eius virtus
 influat

influit in actum cognitionis.

45.
Res falsum est quod species tunc solum datur vel tunc
solum sit necessaria quando obiectum est distans, hoc. a. p. 1. nam
oculi pupilla non dicitur a seipsa, et tunc seipsam videre non potest nisi
habet speciem sui virtutem, similiter qualitates tangibiles in-
terdum non distant ab organo tactus, nec tunc sentiuntur nisi
per defectum speciei imprensae. praeterea quod species impressa illi-
quibiles sunt necessaria, licet obiectum non videtur nec sit improprio-
riatum, p. 1. quia hinc realis unita cognosci non videtur a seipsa
nec est obiectum sibi improprium, et tunc tunc seipsam non cognos-
cit, nisi est defectum speciei representativae sui, ut infra osten-
demus. Similiter angelus alterum angelum licet sibi intime pro-
ximum et sibi proportionatum non potest cognoscere nisi per speciem eius
impressam, ut coniter conceditur, et satis condatur ex infra di-
cendis.

Olycies v. p. S. Augustinus lib. 9. de Trinitate
cap. 12. in his: unde liquido concedendum est quod omnis res quomodoque
cognoscitur cogenerat in nobis notitiam sui, ab utroque. e. nobis no-
titia partem a cognoscente. et cognito, itaque mens cum seipsam
cognoscit sola pars est notitia sua, et cognitum est et cognitor
ipsa est.

Res imo S. Augustinum hoc ita illigi, ut quando
dicit rem quae cognoscitur cogenerare vel parere in nobis notitiam
sui, hoc huiusmodi verba velint tantum significare obiectum aliquo
modo concurrere ad cognitionem sui non efficiendo cognitionem sed
tunc eam terminando, atque haec responsio in eo fundari potest. Sicut
Augustinus paulo post verba allegata docet etiam rem quae amatur
generare amorem sui in ipso amante, eo quod ipse est amabilis, nec
tunc obiectum amoris ad amorem concurrit ipsum efficiendo, sed tunc
terminando.

Res 2do S. Augustinum textu citato velle, tunc
quod omnis res singularis quomodoque cognoscatur cognitione naturali, et
quae nullam omnino cognitionem signalem presupponat, cogeneret
et pariat sine effectu aliquo modo cognitionem sui, siquidem
omnis talis cognitio mediata et remota derivatur ab huiusmodi re
singulari, nimirum mediante aliqua eius operatione, et per conse-
quens omnis talis cognitio aliquo modo generatur a suo obiecto, quam-
vis e. ego non videtur Casarem v. g. nec ipse speciem sui impressam in
me immediate producent, quia tunc ipse multas fecit operationes externas,
ex quibus per multa intermedia ad me derivata et illig notitia
de Casare potest aliquo modo dici generari in me notitiam sui
per

per intermedia tanquam per infra latiori modo supra, qua-
simuliam hanc aliquam analogiam licet imperfectam eam in-
strumentis proprie dictis cum instrumentis artium, ut constat ex supra-
dictis in supponendis, dicitur a. S. Augustinum in loqui de cog-
nitione rei singularis singulari vel naturali supponente cognitionem
supradictam, quod certum est huiusmodi cognitionem potest esse totam
ut nullam obiecti sui operationem praesupponat, ut si Deus faciat
michi revelationem de aliqua re aliam omnino ignota et nullam
habere operationem, tunc est. praesentata res cognoscetur per speciem
nulla propterea ratione, neque mediata, derivata ab obiecto.

Ratio 3ta. Ratio vius, minus speciei impressae
illigibilis in hoc consistit, quod ipsa potest esse illigibilem quam
est indeterminata ad operandum et non operandum, ad opera-
tum circa hoc obiectum et circa illud determinat ultimo ad ope-
randum vius ad cognoscendum hoc potest obiectum quam aliud.
Ita exprimitur Saueley de his q. 3. de actu illigibili. Circa i. parte
tract. 4. disp. 40. cap. 6. num. 66. et multi alij, hoc est, si ois
qui docent lumen gloriae habere rationem speciei impressae representan-
tis Deum, quos dubitase sequenti allegabimus.

Ratio 4ta. Ratio vius, minus speciei impressae visi-
bilis in hoc consistit, quod ipsa potest esse visibilem ex se indeterminatem
vel indifferentem ad operandum et non operandum, ad operandum
circa hoc obiectum visibilem et circa illud ultimo determinat ad ope-
randum circa hoc obiectum visibilem, potest, quam circa aliud. Etiam
minus speciei illigibilis debet esse potest esse illigibilem indetermi-
natam et indifferentem ad operandum et non operandum, ad opera-
tum circa hoc et circa illud illigibile, determinat ad opera-
tum circa hoc potest illigibile, quam circa aliud. Ans per se patet,
quia antequam species impressa visibilis ponatur in oculo, licet
potest, visiva sit proportionata ad operandum, si tamen operatur, quod
non est ultimum determinativum ad operandum, et cum ex se
sit indifferens ad operandum et non operandum, ad operandum
circa album et circa nigrum et, si patet ex se determinari ad ope-
randum potest circa album quam circa nigrum, statim a. atq.
in oculo ponitur species albi v. g. potest visiva determinatur
ad visionem huius potest obiecti quam alterius, atq. ex his constat
quod ratio speciei visibilis consistat in hoc, quod sit ultimum
determinativum ratio visiva ad operandum circa hoc potest
obiectum quam circa aliud. Consequenter etiam primi determinatis
patet: quod ut Philosophici est cum fundato in hac materia procedamus,
debemus

debemus a speciebus nobis maxime notis, cuiusmodi est species vini: 46.
hiles proinde ad species illegibiles que nobis et minus notae,
atque de his quod tunc presentem idem dicendum est quod de illis di-
citur, cum sit eadem ratio, ut per se fit.

¶ Per se fit visum quae potest visum hanc a specie
visibili sed a presentia obiecti visibilis determinari ad
visionem huius potest obiecti visibilis quam alteri, ac promissio simi-
liter dicitur potest illicitum humanum visum corpori ad illicitum
quodam specificationem determinari a phantasmate, et quodam exer-
citur a voluntate.

¶ Sed contra est, quia species visibilis posita in oculo,
etiam sine presentia obiecti, determinat potest visum hanc ad
visionem huius potest obiecti quam alteri, ut contra est ex eo quod
si quis die apererit oculos vel arbores viventes, potest quia
oculos querit adhuc per aliquam breuem temporis moram
videt colorem viridem, similiter species representans remem,
qui ex altera parte immersus sit in aqua, determinat ad vi-
dendum remem fractum et determinat ad visionem huius
potest obiecti quam alteri et minus speciei visibilis atque in ipsam
referendum est, hanc a. in presentiam obiecti visibilis, et consequen-
ter determinat illicitum ad cognitionem huius potest obiecti illegi-
bilis quam alteri erit minus speciei illegibilis, cum sit per ratio.

¶ Deinde contra est, quia species impressa illegibilis
posita in angelo et in hanc separata, in quibus hanc est phantasma,
determinat illos ad illegendum potest hoc obiecti quam aliud
et species impressa illegibilis posita in illicito visum corpori, potest
ut adhuc eundem illicitum determinat ad cognoscendum hoc
potest obiecti quam aliud, nec talis determinatio potest referri in phan-
tasmata, sicut nec simul determinatio in angelo et hanc separata
potest referri in phantasmata, que cum sint accidentia corporis et
materialia potest referri in angelo vel hanc separata, que sunt substantia
spirituales et immateriales et determinat ad illegendum hoc potest
obiecti quam aliud, et minus speciei illegibilis.

¶ Per se rursus fit visum hanc, quod ratio speciei illegibilis
considerat in hoc quod determinat illicitum ad operandum circa hoc
potest obiecti illegibile quam circa aliud, quia si daretur habitus fidei
qui determinaret ad operandum tunc circa hoc potest mysterium
fidei quam circa aliud, ille vere esset habitus, et hanc esset species.

¶ Sed contra est, quia huiusmodi habitus vel determinat
illicitum ad tale mysterium reuelatum et talem reuelationem, et

consequenter =

consequenter ad veritatem Rei ut applicatam tali mysterio
 et applicatam per talem revelationem, vel non. si dicitur pri-
 mum, tunc habitus ille fidei non solum haberet rationem habitus
 elevantis et proportionantis potam intellectivam obiecto formali fidei,
 sed etiam haberet rationem speciei impressae, ut patet ex eo quod in
 productione actus fidei faceret id quod facit species sensibilis albi
 in productione visionis albi. si vero dicitur eodem, tunc
 habitus ille fidei non haberet rationem speciei impressae, quia non
 haberet rationem ultimo determinantis potam intellectivam ad
 querendum circa hoc potius obiectum quam circa aliud, quia
 in re consistit ratio speciei impressae.

Secundo patet quod contra: quod potam intellectivam ex se est in-
 differens et indeterminata ad cognitionem huius obiecti et cognitionem
 illius, ut per se patet. Et ut hoc potius obiectum cognoscat quam aliud, debet
 determinari per aliud principium ad cognoscendum potius hoc obiectum
 quam illud, sed nullum huiusmodi principium determinans potam
 intellectivam praeter speciem impressam intelligibilem. Et verum magis speciei
 intelligibilis impressae est determinare potam intellectivam ad querendum
 potius circa hoc obiectum quam circa illud.

Quod dicitur in nulli, sicut oculi vel potam visivam ex
 suis intrinsicis principiis est determinata ad videndum quod habet
 obiectum sibi in debita distantia applicatum, ita etiam potam intellectivam
 ex suis intrinsicis principiis est determinata ad intelligendum quod habet
 obiectum applicatum per phantasma, ea tamen ratione, qua illud est deter-
 minatum ad calefaciendum quod habet calefactibile sibi applicatum,
 ac proinde nulla est necessitas speciei intelligibilis ad determinan-
 dum intellectum ad cognoscendum hoc potius obiectum quam illud.

Ter contra est quod species sensibilis determinat oculum
 et potam visivam ad visionem etiam quando obiectum visibile
 verum non est applicatum, ut constat ex supra dictis. Et potam visivam
 non est ex suis intrinsicis principiis ultimo determinata ad vi-
 dendum obiectum visibile, vel hoc potius visibile quam illud, sed
 huiusmodi determinationem habet a specie visibili, id est, ab applica-
 tione vel praesentia obiecti, similiter species impressa intelligibilis in An-
 gelo est hinc separata a corpore, in quibus nullum est phantasma,
 determinat intellectum et animam separatam ad intelligendum hoc
 potius obiectum quam illud. Et etiam species impressa existens in
 intellectu univo corporei praedicta ratione determinat eandem intellectum,
 cum non potest assignari sufficiens ratio disparitatis.

Obiicitur: potest aliquid ad hoc distrahi vel occupare.

aliter =

attentionem, in cogitando de aliqua re, ut quamvis hat oculos 47.
aperios, h tñ videt præteritatem vel aliam rem sibi ante oculos
positam, in qua tñ casu speciem eorum vultem hō in oculo &
falsum ē qd rōd vel mung speciei impressæ ultimo determinat
præteritatem cognoscitivam ad operandum circa hoc potius obiectum
quam circa aliud.

Quo quando nos dicimus rōem vel mung speciei
impressæ ēē debenturque ultimo potiam cognoscitivam ad cognos-
cendum hoc potius obiectum quam aliud, in ita ēē intelligendum ut
species impressæ quoad specificitatem ultimo determinet potiam
ad operandum potius circa hoc obiectum quam circa aliud, & præter-
ita determinet etiam illam ad operatōem quoad exercitium
in simpliciter vel absolute ois, sed potius reliquis oibz requisitis,
ut ē sufficiens attentio sine negatōe distractionis ad illa.
Vnde etiam quando dicimus speciem impressam determinare potiam
cognoscitivam ad cognoscendum hoc potius obiectum quam aliud, nos
velle qd determinet efficienter sive cum ipsa potia efficiendo
cognitionem huius potius obiecti quam alterius, neq. ē. dici pot.
qd species impressæ determinet potiam solum tanquam conditio sine
qua non, qd alioquin conditio sine qua non, confunderetur
cum causā efficiente, & ois causā efficiens rōd potest tolli, ut colligi pot
ex supradictis.

DUBITATIO II.

An ullum obiectum intelligibile concurrat ad in-
tellectionem sui efficiendo eam immediate?

Certum ē Deum tanquam causam per immediatam & generalem
concurrentem effectivam concurrere ad quamlibet speciem expres-
sam & cognitionem sui creatam, sive ea sit abstractiva, sive
intuitiva, sicut etiam simili rōe, tanquam causā primā &
generalem immediate & effectivam concurrat ad quamlibet
aliā cognitionem & quamlibet alium effectum, quare sentus
proposita controversiā ē: an ullum obiectū intelligibile potest
obiectū immediate & effectivum movere, illud ad cognitionem
sui, qd ē immediate, determinare, illud ad sui cognitionem
causā rōe, qua potia illicita mediantē speciei impressæ. Deter-

determinando ad cognitionem obiecti, quod per illam representat, quoniam a. si illi rei, per vel obiecto conuenit mouere effectiue & immediate intellectum ad cognitionem sui, id maxime concedendum e Deo respectu illius beati & visionis beatificae, deo definiens quod in re presenti de ipso Deo sit tenendum, atq; ex huiusmodi definitione, facile constabit quod de reliquis obiectis sentiendum sit.

Dicendum e Deum ut obiectu n mouere effectiue & immediate intellectum beatorum ad visionem sui. Pro hac propositione faciunt oes auctores sequenti dubitatio alleganda, qui asserunt Deum a beatis uideri per lumen gloriae tanquam per speciem impressam. & si contra alios asserentes Deum effectiue & immediate per modum obiecti mouere intellectum beatorum ad visionem beatificam, quod etiam asserunt de Angelo respectu propriae cognitionis, qua seipsum cognoscit, atq; horum doctrinam utpote conuicere licet semper nobis de falsitate, respectam, nos etiam in Tractatu de Angelis & alibi supponimus numerum illum locum reuocantes definiendum, quidnam de huiusmodi re. nostro iudicio sentiendum eet.

Primo propositio: quod si Deus per modum obiecti tanquam causa particularis effectiue & immediate conuenit ad producendam visionem beatificam, sequetur praedictum concursus Dei ut causa particularis ea ore superfluum, sed hoc ipse dicit, & neg id uide. istud sequitur. Minor per se patet. Arg: ma: patet: quod ad productionem visionis beatificae nihil aliud requiritur nisi potentia illius proportionata & ultimo determinata ad operandum, & obiectu potens terminare ipsam visionem, atq; potentia illius a beati per lumen e sufficienter proportionata & determinata ad producendam visionem beatificam sive ad operandum circa Deum, ut constabit dubitatio sequenti. praeterea Deus per se absq; ullo alio particulari concursu e aptus ad terminandam eandem visionem, siquidem terminare cognitionem n dicit concursum effectiuum se. tenentem ex parte obiecti terminantis & ois alij concursus effectiue e immediate procedens a Deo per modum obiecti e ois superfluum. Ans. in quo solo patet e difficultas. patet: quod ad productionem cuiuscumq; actus est necessarius uoluntatis nihil aliud requiritur praeter potentiam uoluntatis proportionatam per habitum supernaturalem ad operandum & obiectu quod debet terminare huiusmodi actum uoluntatis & similiter dicendum e ad productionem actus uisionis Dei nihil

nihil aliud requiri praeter potam proportionatam & deter- 43.
minatam ad operandum, & obitu potens terminare, visionem
beatificam, neg. e. & aut sit assignari vlla sufficiens dignitas.

2do pti: qd si Deus ut obitu effectiue & im-
mediate concurreret ad visionem sui, veri Deus praeter omni-
potiam haberet aliam potiam foaliter operandi ad extra foaliter
indivinatam ab eadem vigora, sed consequens e oio falsum & ab-
surdum &c. Maior pti: qd vigora Dei vel e foaliter identificata
cum eis voluntate, vel certe e etaliter executiva sine eha, &
habet subordinata Dei voluntati, atqui si Deus per modum obitu
sue ut obitu concurreret effectiue & immediate ad visionem sui
beatificam, talis concursus e oio necessarius, ita ut posito lumine
gloriae in illata beati voluntas Dei h poest vlllo modo eadem
immediate impedire praerictum concurrum, ac praerictae con-
cursus immediate proveniret a potia Dei, qua neg sit Dei volun-
tas neg sit subordinata Dei voluntati & veri in Deo, si ipse
ut obitu effectiue & immediate concurreret ad visionem beatificam,
praeter vigoram e alia potia operandi ad extra, qua n e executiva
sive voluntati subordinata in agendo, e per consequens ne copia-
rio ex operabitur ad extra. Minor pti: syllogismi infracti
piti: primo: qd neg Patres, neg Theologi agnoscent in Deo vlllam
potiam agendi ad extra praeter ipsam vigoram. 2do eadem mi-
nor pti: qd potia agendi necessaria ad extra inviduit imperfioni,
ignidens oio determinatio e necessitas ad aliquid extrinsecum neces-
sario inviduit aliquam imperfionem in quo e talis determinatio
e necessitas, neg e. determinatio e necessitas agendi ad extra e
fectio simpliciter simplex, melius e. e cam habere quam habere,
ignidem effectus e habere in sua libera voluntate, btm concurrum
effectivum ad extra, quam h habere.

Tertio pti: qd neg ut obitu effectiue & immediate con-
curreret ad visionem beatificam, sequeretur qd aliqua potia seu virtus
activa ad extra eet in vna persona divina, qua virtus n eet in
reliquis divinis personis, ac praerictae in Deo praeter vigoram eant
tres potia activae ad extra reigta, inter sea distinctae, sicuti distinguunt
inter se, personae divinae, sed hoc e contra eandem sententiam Eccliae, P.
& Theologorum. E n e admittendum. 3to ma: pti: qd divina Pator-
nitas, proot e talis e didinguitur a reliquis personis divinis, im-
mediate e effectivum moveret illum beati ad cognitionem sui, idem
dicitur de Filiatione. E vngula personalitates divinae haberent
nam propriam & peculiarem virtutem activam ad extra, et praerictae
tres

tres virtutes actiua ad extra recipi vnter se distincta eent in Deo
propter originem, atq; hęc ita pntcipi. Et contra Melaniam in poms.
Disp. 2. d. 10. & Salas tom. 1. in qnam dca tract. 2. sect. 5.
num. 4. d. ubi docent predictum conuersum ad visionem beatifi-
cam pcedere. foaliter ab etia Dei.

¶ Sed aliquid idem inconueniens sequi si datur spes
impressa Dei, vel dicatur hunc glorie e. spem impressam Dei
representatiuam, nam spes impressa etia Dei debet mitti
immediate ab ipsa etia prout ea distinguitur ab origina.

¶ Sed contra e. si licet spes sensibilis necessario emittat
vel producat immediate ab ipsis obiectis e. accidentibus sensibilibus,
nulla tñ spes impressa intelligibilis necessario producat ab obiecto illi-
gibili, siquidem nullum obiectum intelligibile creatum producit speciem
sui impressam, si illud agentem excipias nam inqnis, vt conter
docetur in tractatu de Angelis, spes Angelica et in Angelis ab in-
stanti creatore ipsorum a Deo congenita, vel certe in illos a Deo
tanguam a fathore nra necessitate infunduntur, similiter spes
impressa intelligibilis, qua et in hie, n producentur ab obiecto intelligibili,
sed ab illitu agente, vt constat ex tractatu de tra, et p pntotatis
sicut igitur Deo per suam liberam voluntatem e originem producit
in Angelis spes impressas rerum illis debitas, ita etiam dicendum e
si debet in Beatis spes impressa Dei, cam producit n necessario
a Deo sine ab eis etia per modum obiecti, sed ab illis origina
per voluntatem liberam applicatam ad operandum, nam inter pxi-
cata Dei propria qua ei conueniunt e n conueniunt creaturis hoc
etiam dno ipse Deus e obiectu voluntarium illis creati e visionis
beatificae, quatenus per spem sine hunc glorie a se productam
determinat e mouet illitum creatum ad visionem sui, licet
etiam pot libere, sine spe e immediate per originem suam mouere
e determinare illitum creatum ad visionem beatificam, licet hoc n fuerit
communale modo, vt ex parte supra explicatum e, infra magis constat.

¶ Sed dno quidam librum ad visionem sui n totum conuer-
tere per mouere obiecti e vt eam specialem, sed etiam vt eam primam,
e vltimam, sub qua rone fit suspendere rorum conuersum e impedire eam ca-
litem eam dca vel particularis, quamuis ergo conuersio ille Dei prout,
obiecti specialis foaliter loquendo n est liber, et tñ liber prout eam vntas,
e per consequens cam sit idem conuersio, pot impedi dno a Deo etiam
posito hunc glorie in illitu beati, licet Angelis quando vult intelligere
seipsum conuertit vt obiectu per suam substantiam e conuertit etiam vt cog-
nitio per piam illitum, e licet conuersio substantia ipsius vt obiectu
non sit

non sit liber, q̄ si illi subordinatur voluntati, & p̄ impu- 49.
diri a voluntate, ne actu se illigat, hinc & totum illum op-
eratum realiter & librorum angelis, q̄a t̄y illo conuersus p̄
ab angelo impedi.

Contra e, q̄ ex hac responsione sequeretur in
Deo esse aliq̄ principium productivum inae principium assi-
uum ad extra, scilicet distinctum ab omni, siquidem actus
Dei eius attributa scilicet distincta ab omni, si inme-
diate obiectum visionis beatificae, & per consequens per modum
obiecti tanquam causa efficiens immediate, & effectivè concurrant ad
causam finem licet inaequale, sed q̄ simul cum actus & pro-
ditis attributis Deum conuertat etiam per op̄iam tanquam causa
prima & vniuersalis. Praeterea cum etiam relatio personales, sint imme-
diate obiectum visionis beatificae etiam ipsi per modum obiecti immedi-
ate & effectivè concurrerit ad visionem beatificam, ac prout in
Deo prout op̄iam tres erunt pota operativae ad extra a parte
rei inter se distinctae. Respondetur contra eandem responsionem, e,
q̄ etiam ex ea sequitur esse in Deo aliq̄ principium inae
operativum ad extra necessarium, imo plura esse huiusmodi prin-
cipia, quae in operanda a reat directe subordinata Dei volun-
tati, sed ex se sunt necessario determinata ad operandum ad
extra licet inaequale. hoc. & inviduit duplicem imperfectionem,
ut constat ex dictis, ac prout repugnat infinitae Dei affectio-
ni quae omnino imperfectionem excludit.

Ex supradictis. a. colligitur, q̄ licet conuersus
Dei ad visionem beatificam iuxta responsionem allatam est
liber prout pendet ab op̄ia Dei, n̄ t̄ est liber sed necessarius
prout immediate pendet a reliquis Dei attributis, etia aitate,
& relatione personalibus, sicut conuersus quo ignis & Deus conuer-
sunt ad prout uterum calorem licet sub sit liber prout pendet
vel procedit a Deo, e in necessarius prout procedit ab igne,
quasi sicut ignis vere e causa necessaria respectu p̄t̄nchi
conuersus licet idem conuersus sit liber respectu Dei, ita etiam
etia Dei e ei attributa, scilicet distincta ab omni, si
relatio divina erunt causa necessaria respectu conuersus ad visi-
onem beatificam, licet idem conuersus sit liber respectu divinae
omnipotentiae.

Deniq̄ ex eadem responsione sequitur ipsam Dei
op̄iam concurrere ad visionem Dei dupliciter. Primo ne-
cessario n̄e tanquam causa necessaria operativam ad extra,
quaboz

quetengiam ipsa concurrat per modum obiecti, sicut concurrunt
cetera & reliqua Dei attributa. 2do libri, quatenus concurrunt
et subordinata diuine voluntati, & est ois inarditum &
impfectionem inuoluit.

Quis igitur quidam respondent, qd licet oia Dei
attributa & relacio personales sint obiectum virginis beatifica,
sola tñ opora dicitur immediati concurrere n alia attributa
& multo magis relacio personales, qd relacio diuina n it que-
retur ad extra, aia s. opera Trinitatis & ois eiy operaco
ad extra et in diuina, alioquin darentur, inueniri, in Deo
tres pota productura ad extra, qd videtur durum.

Sed contra e, qd si Deus per modum obiecti effec-
tue concurrat ad visionem beatificam, quicquid e in Deo, qd
sit obiectu immediatum & terminatum visionis beatificae,
debet eo obiectu motum respectu eiusdem visionis, ita effectiua
& immediato concurrat ad visionem, sed cetera Dei & oia eiy attri-
buta & personalitates si immediatum & terminatum obiectum
visionis & oia illa debent eo obiectu motum visionis, &
oia debent effectiua & immediati concurrere ad visionem
beatificam; Maior e certissima etiam apud aduersarios.
Maior pñ: qd totum id qd per modum obiecti effectiua con-
curreret mediante ipse impressa ad visionem beatificam,
si ea fieret mediante ipse, debet concurrere effectiua & im-
mediati ad visionem beatificam si ea fiat sine ipse, ut pñ
ex eod alio debet effectiua & immediati concurrere ad cog-
nitionem, qd per speciem impressam representaretur si ea cog-
nicio fuerit mediante ipse, alioquin n concurreret immedi-
ato per modum obiecti, si quidem concurreret immediati per
modum obiecti e, qd idem formaliter quoad cognitionem sui
effectiua moueret per ipse impressam vel per eam
representaretur, moueat immediati. Et tunc ipse ad hu-
iusmodi cognitionem, at si visio beatifica fuerit medi-
ante ipse, qui equis e in Deo, qd sit immediatum & termina-
tuum obiectu visionis beatificae, sive qd immediati per eam for-
maliter representaretur concurreret effectiua mediante ipse impressa
ad visionem beatificam & quicquid e in Deo, qd sit immediatum
& terminatum obiectu visionis beatificae, que fit sine ipse impressa,
debet eo obiectu motum sine debet effectiua & immediati concurrere
ad eandem visionem beatificam, ac porro Deus n solum
per signum sed etiam per cetera & reliqua oia attributa & ois
relacio

relaciones personales effectivas e immediate, concurrunt ad visionem 50.
beatificam, ex hoc a. consequitur intellectus in Res e. reliqua ab
iura regni illata.

Respondet p[ro]p[ter] eadem maius: q[ui]a aliquid immediate mouere
sive concurrere per modum obiecti ad cognitionem e[st] q[uo]d o[mn]es facultates
q[ui]e s[un]t in obiecto e[st] et obiecta terminatiuum cognitionis sunt etiam eis
obiecti motuum, id e[st] moueant e[st] concurrunt effectiue immediate
ad eandem cognitionem, atqui n[on] solum cogita sed etiam e[st]ia Dei,
e[st] reliqua eis attributa, q[ui]a si facultates distincta ab cogita e[st] o[mn]es
relaciones personales, et obiecta terminatiuum visionis beatifica eam
immediate terminant. Et si Deus per modum obiecti mouet e[st] concurrunt
ad visionem beatificam, n[on] solum Dei cogita sed etiam e[st]ia Dei
e[st] reliqua eis attributa e[st] o[mn]es relaciones personales effectiue e[st] immed-
iate mouet e[st] concurrunt ad visionem beatificam, q[ui]a e[st] abstrudum
ut constat ex supradictis; Minor e[st] apud o[mn]es e[st] u[er]ta. Maior p[ro]p[ter] q[uo]d
si aliquid terminet cognitionem, e[st] aliquid aliud, licet ab illo solum
facultate distinctum, n[on] terminet cognitionem sed t[ame]n moueat ad illam,
nec t[ame]n proprie dicitur mouere vel concurrere ad cognitionem
per modum obiecti: q[ui]a videlicet id q[uo]d mouet facultate n[on] e[st] obiectu[m] ali-
quin etiam id q[uo]d effectiue mouet ad cognitionem, ex natura rei,
subiungetur ab eo q[uo]d terminat cognitionem, adhuc illud potest
t[ame]n mouere per modum obiecti ad cognitionem, q[ui]a e[st] o[mn]is facultas.

Præterea contra eandem responsionem e[st] q[uo]d e[st]ia
Dei e[st] o[mn]ia eius attributa e[st] o[mn]es relaciones personales terminant
visionem beatificam, nec e[st] necesse iuxta eandem responsionem
ut ad visionem effectiue moueat, si cogitacionem excipias, e[st] etiam
v[er]um dicitur q[uo]d de cogitacione ipsa, q[ui]a nulla potest assignari ratio, cur
potius cogitacione debeat immediate concurrere nimirum per modum
e[st]ia particularis ad visionem beatificam, hoc a. p[ro]p[ter] q[uo]d si v[er]g
concurrit immediate ex parte obiecti requiritur ad cognitionem,
maxime requiritur q[ui]a ad cognitionem n[on] solum debet concurrere
potius sed etiam obiecti ip[s]ius cognitionis, e[st] talis concursus obiecti e[st]
necessarius ad cognitionem, q[ui]a e[st] eis obiectu[m] e[st] q[ui]a ipsa cogitacio e[st]
quasi potius vel potius obiecti e[st] q[ui]a ipsa cogitacio e[st]
beatifica debet ad Deum per modum obiecti concurrere, atqui ip[s]e
et cogitacionem etiam ipsa Dei e[st]ia e[st] reliqua eis attributa e[st] relaciones
e[st]ia v[er]a e[st] obiecta terminatiuum visionis beatifica, nec t[ame]n ex
parte ipsorum requiritur v[er]g peculiaris concursus immediate per
modum obiecti. Et neq[ue] ex parte cogitacionis requiritur talis concursus sed
t[ame]n concursus generalis, sicuti requiritur ad reliquos effectus creatos.

Denig
D

Denique per coniecturam: quia nulla res creata quantumvis
praesens vel applicata potest cognosciturus per modum obiecti effecti-
vae, & immediate mouere eandem potest ad cognitionem sui.
& gratis & absque fundamento asseritur Deum per modum obiecti effectiuae
& immediate mouere illatum beatorum ad visionem beatificam.
Consequenter patet. Anus per inductionem, primo. e. res sensibiles quantumvis
sui applicatae vel intus praesentes sensibus, in se eos effectiuae
vel immediate mouent ad sensationem, atque hoc constat ex auctoritate
Aristotelis, & omnium Peripateticorum dicentium sensibile positum supra
sensum non facere sensationem, praeterquam dum constat experientia neg-
e. illum obiectum sensibile potest sensitivum, cui est intus praes-
sens, mouet ad cognitionem sui sensitivam, ut pupilla oculi non mo-
uet potest visivam, sicut nec visibile externum si oculo sit
applicatum a se ipso, sed in medio est illa ratio mouere potest
visivam ad visionem sui.

Secundo, neque subtilia spiritalis vita maxime, ut obiecta
reales dum est in corpore, licet sit identificata cum eis, illata ut
sensu satis comiter docet, illum effectiuae mouet ad cognitionem sui,
neque subtilia omnia abstracta a materia inue. spiritalis, ut obiecta angelus,
licet sit intus praesens & applicata alteri angelo cum effectiuae
& immediate ^{mouet} ad cognitionem sui, ut comiter dicitur in Tractatu de
de angelis, & infra patebit & verum, nulla res creata quantumvis
intus praesens vel applicata potest cognosciturus quocumque ea sit
sit eam, per modum obiecti effectiuae mouere ad cognitionem sui.
Ad ea tamen, quae modo dicta sunt, varia potest afferri rationes quae
singulas impugnantur necesse est.

Primum autem responderi potest saltem qualitates tangibiles
ut est calor, frigus &c. praesentes & immediate applicatas tactui cum
moueret ad sensationem, neque eas sentire mediante ulla specie impressa.

Sed contra est quia etiam in qualitatibus tangibilibus
contrarium experientia constat, nam si manus appropinquetur igni,
statim sentitur ingens calor, qui profecto in ea intentione non
potuit tam cito produci in manu, sed etiam patet ex eo quod si
manus statim atque fuit igni appropinquata, remouetur non amplius
sentitur illi calor in manu, qui si realiter in manu productus
est in illa intentione, profecto etiam in manu et igne remota
saltem per aliquam breuiorem temporis moram sentiretur. praeterquam
idem patet ex eo quod laborantes gutturi vel febris ethica nullum senti-
unt calorem, in partibus substantialibus sui corporis, ut canis emper-
nentia, & tamen febris illa provenit ex nimio calore haerente in partibus
substan-

substantia corporeis, ut patet docent Medici & calor et per con- 50.
sequens reliqua partes tangibiles immediate vel intime presentes
& applicata tactui ipsum non mouent ad sensum, et per consequens
quando sentiuntur non mouent per modum obiecti effectiue et immedi-
ate sensum ac sensum.

Quod si dicas sensibilia licet immediate applicata
sensum non mouere, sensum, quia ipsa sunt magis materialia quam sit
potentia sensitiua, et ideo potentiam sensitivam non potest ab illis immediate
applicatis moueri ad sensum, sed necessario debere intermediari
aliquo modo magis eorum magis proportionatum potentia sensitiva,
namque potentiam intentionalem sensibilem, ut ipsa potentia sensitiva
moueri potest, contra vero cum Deus sit etiam multo magis
immaterialis quam sit illud creatum, ideo potest per modum obiecti et
absque ulla potentia impressa moueri ad visionem sui eundem illudum,
eo quod absque omni potentia sit per se proportionatus et intime presens
illudum creatum.

Contra est quod etiam potentia impressa sensibilis est quanta
et materialis, cum recipiatur in materia vel quantitate obiecti et ab ea depen-
det, sicut omnia accidentia sensibilia pendunt a materia per quantitatem
sui obiecti, ac proinde sicut species sensibiles in vigore non sunt magis im-
materiales quam accidentia sensibilia, ipsa non erunt improporcionata
sensui in ratione obiecti licet absque omni specie continerentur. Verum contra
est quod in obiecto sensibile non est proportionatum potentia sensitiva, eo quod est
magis materialis quam sit sensus, et ideo non potest per modum obiecti mouere
sensum immediate, sed tamen per potentiam sui impressam, similiter Deus
est magis immaterialis quam sit illud creatum, ac proinde erit necessaria
aliqua species ut Deus, qui est magis immaterialis quam sit illud creatum,
sicut siue fiat in proportionato, et ipse per modum obiecti moueat illudum
ad visionem beatificam, sicut est proportio in ratione potentia obiecti sit
improportio quod maiorem obiecti materialitatem respectu potentia poterit etiam
improportio quod maiorem immaterialitatem obiecti respectu potentia.

Ad id quod supra dictum est de hac respondere potest dici
rationem magis virtutem non potest mouere, signum ad cognitionem sui
intuitivam, eo quod pro eo statu non habet substantiam spirituales
et materialis, quia est conditio omnino necessaria ad operationem omnino spiritu-
alem, cuiusmodi est cognitio intuitiva ipsius hanc rationem, ex hoc
non sequitur Deum non mouere immediate et effectiue illudum Beati-
rum ad visionem beatificam, cum huiusmodi visio sit omnino spiritu-
alis.

Sed contra est, quod si ulla substantia spiritualis potest mouere
aliam

aliam vel seipsam ad cognitionem sui intuitivam, sequitur etiam
hanc rationem quando dicitur unta corpori pot se mouere ad cogniti-
onem sui intuitivam, hoc a. p. q. si ego nunc habere[m] speciem
impressionis & program[m] hanc meae rationis, profecto intuitivam cog-
noscerem hanc meam, sicut etiam nunc Beata Virgo cognoscit
suam & oes hoies beati post resurrectionem corporum intuitivam
cognoscent hanc suam & dicendum e[st] cognitionem intuitivam
hanc rationis requirere quidem ut na[m] ab a qua procedit, sit
ultimo terminata per subsistentiam, n[on] t[ame]n necessario exigit ut
huiusmodi subsistentia sit spiritalis, nam si ad exigeret max-
ime q[uo]d ista in se e[st] spiritalis, atqui etiam ois illatio humana
elicta ab hanc rationis unta corpori e[st] spiritalis, nec t[ame]n
exponit in na[m] subsistentiam spirituales, cum hanc rationis un-
ta corpori n[on] subsistat nisi per totam subsistentiam e[st] ea sit
m[er]ita, ut negotium cum terra satis co[n]i, & si hanc rationis un-
ta corpori hat propriam subsistentiam nimirum spirituales, d[icitur]
magis fuit pro nobis & si ulla subsist[entia] spiritalis eo q[uo]d hat vim
speciei impressae p[ot] mouere, illum illatum ad cognitionem intui-
tivam sui, etiam hanc rationis licet unta corpori habebit huius-
modi virtutem mouendi se immediate ad cognitionem intuiti-
uam sui, q[uo]d in e[st] manifeste solum, que a modo sup[er]dicta sunt,
pot[est] etiam confirmari ex eo q[uo]d in humanitate h[ab]et multas fue-
runt operationes racionales, nec t[ame]n illa habebat subsistentiam prop-
riam vel racionalem, ex quo inferitur operationem racionalem suam na[m] p[ot]e-
runt quidem na[m]m ultimo completam per subsistentiam, n[on] t[ame]n
necessario exigere ut na[m] per hanc vel illam subsistentiam
sit completas.

Deniq[ue] ad illud q[uo]d supra dictum e[st] de Angelo, qui
sit intime presens Alberti, responderi p[ot] negando Angelum int[er]
me presentem alicui n[on] mouere effectiue e[st] immediate illum
aliter ad sui cognitionem.

Id contra e[st], q[uo]d Angeli etiam secundum aduer-
sarios n[on] immediate per suam substantiam, sed per speciem sui impres-
sam mouet Angelum a se distantem ad cognitionem sui & An-
geli n[on] h[ab]et virtutem mouendi effectiue e[st] immediate, sine absq[ue]
intro vel spee Angelum cui n[on] intime presens ad cognitionem
sui, q[uo]d, ut infra ostendemus in responsione ad obiectiones, na[m] nulli
rei n[on] virtutem produendi immediate e[st] absq[ue] intro quicquam,
in hito extrinseco licet intime presenti, in quo p[ot] mediante intro
illud produere.

Obicies

sequitur qd per suam formam, quae est sua substantia, seipsum intelligat.
Sed nonnulli cum Vasquez in 3. partem d. 209. cap. 2. Angelum iuxta S. Thomam intelligere seipsum per suam substantiam, si ea moueat intellectum Angeli per modum obiecti, sed quia intellectus Angeli ex se sit determinatus ad cognitionem intrinsecam eiusdem Angeli, atq; ita Angeli a substantia propria ut a prima ratione mouetur ut in se completam habet virtutem intelligendi Angeli substantiam.

Spendum e sicut considerat Angelorum pertinet etiam ad Philosophos, ita praesens controversia, quatenus comprehendit Angelos, et res Philosophicae, ac primum nos in definitione eiusdem controversiae si tenemur sequi S. Thomam, si forte nobis in praesenti sit contraria, cuius haec doctrinam in materijs Theologicis amplectimur atq; veneramur.

Obiicit 3to: species impressa obiecti intelligibilis est in se eundem obiecti & si species potest mouere intellectum effectiue & immediate ad cognitionem obiecti, etiam ipsum obiectum intelligibile sit immediate & effectiue mouere intellectum creatum cui sit applicatum vel praesens ad cognitionem sui, ac prouidet Deus qui est intime praesens illis Beatorum sit per modum obiecti mouere eundem intellectum ad visionem sui.

Respondeo transeat hinc, nego consequi: eam bene negari potest, quia ex antecedente potius deberet inferri contraria consequentia, siquidem inductione facta in reliquis obiectis excepto hoc particulari, de quo est controversia, constat nullam eam eandem, quae mediante aliquo in se effectiue causet aliquem effectum in aliquo obiecto a se distincto, nec in eodem obiecto quantumvis appropinquato causare immediate ex seipso effectum eiusdem generis, hoc a. constat, nam ignis qui calorem in obiecto externo producit mediante suo calore, si sit immediate, producere calorem in eodem obiecto quantumvis appropinquato vel etiam intime praesenti per penetracionem, ut eadem conceditur, idem dicitur de aqua et alijs huiusmodi. similiter agentia quae mediante semine, aqua et generant, nunquam possunt generare, vel producere immediate, sed per semen productum ^{int} quamuis sint intime, sive immediate applicata gatto. Demum sit in obiectis sensibilibus quae non possunt immediate mouere, sensum ad certitudinem quam mouent mediante se, sensibile, atq; idem constat in reliquis.

Obiicit 4to: species impressa est vicaria obiecti & cum

cum species impressa obiecti intelligibilis potest eadem speciem expressam eiusdem obiecti, etiam ipsum obiectum intelligibile poterit per seipsum immediate & effectivum intellectum, cui sit applicatum, movere ad cognitionem sui.

Re si terminus ille Antecedens, vicaria, proprie nominatur saltem. Sic Antecedens, in Principis vel in qui hoc vicarium sit immediate, & per seipsum, facere quicquid potest vicariis contra vero obiectum illegitimum creatum non potest per seipsum, facere id quod sit illius species impressa intelligibilis, imo si terminus ille vicaria nominatur improprie, nempe ita ut significetur speciem impressam intelligibilem esse solum aliquam rationem vel imperfectam instrumentum obiecti ad producendam cognitionem, illud non potest verificari nisi de specie impressa rei singularis modo, supra explicato, nempe ita ut species impressa aliquo modo sit instrumentum obiecti in duplicati, scilicet specificati, sumpti, sive ita ut species impressa sit aliqua ratio instrumentum obiecti, non prout est ipsa representativa, sed prout ab eo aliquo modo effectivum procedit ratione supra explicata. Sed propositionem illam species impressa est vicaria obiecti velle sumptam circumferri quidem apud adversarios, coeterum nulla ratione sufficiente potest.

Obijciens 5to: contra dicitur speciem expressam sive cognitionem esse partem et prolem obiecti et potentiam, ita ut obiectum sit quasi pater, et potentia sit quasi mater cognitionis. Et omnis cognitio effectivum procedit ab obiecto, et per consequens etiam vicario. Vicario effectivum procedit ab ipso tanquam ab obiecto sicuti proles effectivum procedit a patre.

Re si ab obiecto sed tamen ab adversariis cognitionem dici obiecti partem et prolem per metaphoram, quae si inducta vel signi- ficet dependentiam effectivam cognitionis ab obiecto, proprie dictam, ut contenta ut adversariis, nec sit sufficiens fundamentum, nec potest aut probari potest, ut constat ex praedictis.

Obijciens 6to: Angelus cognoscit seipsum immediate per suam substantiam, ita ut substantia ipsa effectivum et immediate movens et determinans erga intellectum ad cognitionem sui. Et similiter Deus immediate & effectivum potest movere intellectum beatorum ad visionem beatificam.

Re quando his, sicut est, non radicalis non potest per suam substantiam immediate et sine specie impressa cognoscere seipsum, ut constat ex praedictis, ita etiam dicitur de deo Angelus cum sit per seipsum. Respondetur. Re arguitur sic ita retorqueri contra adversarios, Angelus cognoscit seipsum per suam substantiam. Et similiter.

si Deus per visionem beatificam sine hoc cognoscitur a beatis,
quoniam Dei subiecta et omnia eius attributa, et personalitates
immediate et effectiva, mouebunt illud creatum ad visionem
beatificam, ex quo inter alia absurdum consequitur imperfectio in
Deo, ex eo quod Deus habent necessariam determinationem ad aliquid
extrinsecum imperfectum, eiusmodi est visio beatifica, et sic libet
quis creatum, atque ita Deus non omnem eum concursum ad contra
haberet in sua libera voluntate, sed etiam extra se ageret ex
necessitate sua, et in quantum est non ubi in quantum vult,
et etiam contra S. Thomam 3. part. q. 19. art. 4. ubi pro-
bat quod si Deus ex necessitate sua ageret extra se, aliquid infi-
nitum extra se produceret. Quod si dicas Angelus ita cognoscit,
et quoniam immediate sine ulla ut neque eius subiecta neque subiecta
quod subiecta non est sua sed terminus suus, ita non est operatrix
ita condita ad operandum, sed immediate et effectiva concurrat
ad eandem actionem, sed in Angeli potentia quod est virtus operati-
ua Angeli. Contra est, quia cum sua et subiecta Angeli imme-
diata et finaliter terminet cognitionem Angeli, ac prout sit
finaliter obiectum illi, si quidem est obiectum cognitionis et terminare
cognitionem eodem modo sit, necessario debet immediate et effec-
tiva moueri ad cognitionem sui, alioquin Angelus non mouetur
per modum obiecti. Illud enim ad sui cognitionem, quod sub-
iecta est subiecta Angeli, quod ab aduersariis ponitur dis-
tincta a potentia operativa siue motiva illius, terminabit quidem
immediate cognitionem, et ideo erit obiectum illi immediatum,
non tamen mouebit ad illam, ac prout sola potentia operativa Angeli
mouebit ex modum obiecti, cum tamen aduersarij dicant cognitionem
esse partem et partem potentia et obiecti, quod est dicere, effectivum con-
cursum obiecti, quod terminat cognitionem, sic ideo necessarium
ad productionem cognitionis, sicuti concursus partium est ideo necessa-
rius ad productionem proles, atque hoc multo magis verificabitur quan-
do Angelus cognoscit ut sit per liberos voluntatis sua solum suam
naturam vel subiectam et nullo modo potentiam operandi ab illis
distinctam, tunc est. vere Angeli subiecta et subiecta immediate
et effectiva concurrunt ad sui cognitionem, aut certe eadem cognitio
non est proles obiecti nec eius concursu indigent, et per consequens dicendum
erit nullam cognitionem indigere concursu effectiuo sui obiecti
necque reduplicatiue sumpti a quo terminatur, quod si maior ratio
cur una cognitio indiget concursu effectiuo sui obiecti a quo ter-
minatur reduplicatiue sumpti, altera vero non item, est una pro-
ductio

ducatur a patre & matre, altera vero a matre sola.

Denique addo qd si ducatur Angelum per potiam operati-
viam & distinctam a nra & voluntaria illis concurrere ad producti-
onem sue nrae vel voluntariae, huiusmodi potia erit species impressa
representans Angelum illius cuius substantiam & voluntariam, qd reveren-
dum potia nihil vno deest, ut est, qd sit de nrae speciei impressa,
ad primum factum erit qd Angelus cognoscat scriptum per suam sub-
stantiam immediate, sine alia specie impressa.

Obijcies 7mo: species rerum impressa in Angelo per
modum obiecti immediate & effectivae movet eius intellectum ad cogniti-
onem sui, ut ipse Angelus potest videre speciebus uti pro libito sua volun-
tatis, applicando se ad cogitandum potius de obiecto unius speciei. im-
pressa quam de obiecto alterius & datur aliqua qd per modum obiecti
effectivae & immediate movet intellectum ad cognitionem sui. An
fit: qd Angelus cognoscat eandem species impressas & Angelus ad eandem
cognitionem movetur & determinatur ab ipsa specie, tanquam
ab obiecto, vel movetur & determinatur ab alijs speciebus illas
eandem priores species representantibus, sed hoc n. potest dici, qd alio-
quin Angelus deberet has species cognoscere per alias & has per
alias, atq. ita daretur processus in infinitum & illud prae-
teritum e.

Re Angelus species rerum in se impressas cognoscit
per alias species impressas earum representativas, n. h. e. necesse
ut has cognoscat immediate vel intuitivae, quoniam eas potest cog-
noscere abstractivae & argutivae, neq. e. absurdum qd Angelus
habet in se aliquas species aliarum specierum representativas quas
n. cognoscat immediate & intuitivae, sequitur etiam in illo
dantur aliqui actus nrae, atque intellectus quas n. cognoscit, neq.
e. quolibet suam intellectum cognoscat per aliam reflexam,
alioquin daretur processus in infinitum in Angeli cognitionibus,
qd implicat contradictionem.

Obijcies 8vo: qd Deus immediate & effectivae
movere intellectum creatum ad cognitionem sui sui propriae, sed in
eiusmodi casu ipsa Dei propria quae est obiectum terminativum simul
effectivae & immediate movet intellectum creatum ad cognitionem
sui & Deus per modum obiecti potest movere intellectum creatum
immediate & effectivae ad sui cognitionem.

Re transeat maior, intelligendo eandem e potia abso-
luta, id e. nobis non obstat, cum supra dixerimus Deum potest de
potia absoluta per suam propriae supplere defectum luminis gloriae
in

in productione visionis beatificae, deinde vero distinguo min:
 Dei oipora in casu proposito illatum creatum ad cognitionem
 sui moueret immediate & effectiue per modum obiecti reduplica-
 tione sumpti ^{modo} per modum obiecti specificatiue sumpti, nimirum
 ita ut cognitio oipora n̄ existeret concurrentem q̄is oipora, eo q̄
 ipsa, eēt obiectu eternam cognitionis terminatiuum, sed q̄
 desiderate lumine gloriose in productione visionis oipora
 se teneret ex parte. Per ut caa principalis, cui eēt subordingu
 & cuius, eēt virtus, luminis defectu n̄ pot̄t suppleri nisi ab ipsa
 Dei oipora extrinsece assistente, & sic cogedo minoram, neq̄
 Dei oipora eo modo absolute, vel simpliciter per modum obiecti
 concureret ad sui cognitionem, ut talis condita, & colligi pot̄
 ex eo q̄ si per impossibile eēt etiam alter Deus, is pot̄t per
 oipora nullo modo cognitam mouere illatum creatum ad
 cognitionem oipora Dei nunc existentis, ita ut oipora Dei
 nunc existentis nullo modo effectiue concureret ad cognitio-
 nem sui ad tm̄ terminatiue.

Obiectis q. nulla pot̄ assignari ratio cur simpli-
 cet creatura que per seipsum per modum obiecti moueat tr̄ e
 determinet ad cognitionem sui illatum cui sit int̄nse presens
 vel applicata saltem per identifiq̄om & saltem e q̄ nullum
 eius creatum pot̄t per modum obiecti mouere effectiue & immedi-
 ate illatum ad cognitionem sui.

Respondeo negando. Hic, q̄ si nulla creatura pot̄t per
 modum obiecti effectiue & immediate mouere & determinare
 illatum ad cognitionem sui, necessario id conueniret etiam
 h̄a r̄oalis q̄ nulla creatura pot̄t e magis presens vel propor-
 tionata illi illatui quam sit h̄a r̄oalis suo proprio illatui
 cum quo ois identifiq̄atur, ut nos cum sentia cui supponimus,
 quare dicendum e ex ipsa limitacōe creature qua creatura e ois
 ut n̄ pot̄t mouere, vel ultimo determinare pot̄t cognoscituum
 vel illatum ad cognitionem sui, sicut ex eadem limitacōe videtur
 q̄ nulla creatura illatua sit suo illatio, vel ex se sit ultimo
 determinata ad cognitionem ois rem quae sit cognoscere,
 q̄ a. h̄a r̄oalis licet separata a corpore n̄ moueat nec ultimo
 determinet & illatum suum ad sui cognitionem intuitiuam, con-
 stat ex supradictis, praeterea confirmatur: q̄ h̄a r̄oalis sepa-
 rata e in h̄a r̄oali effectiui quam sit quando e unita corpori & in-
 format idem corpus eius ex sua natura informatiua q̄ lingua
 obiectu nunc exigit, ac prouide quando e separata a corpore n̄ sit
 imme=

immediate effectivae, movensurium illud ad cognitionem 55.
sui, quia huiusmodi cognitio est, ut constat, cognitio intuitiva sub-
stantia spiritualis, ac proinde anima rationalis in statu suo imperfectiori
potest habere naturaliter operationem effectivam quaecumque operationem quam
potest habere in statu suo perfectiori, vere et cognitio illa intuitiva
anima rationalis, quae in substantia spiritualis, superaret in perfectione
quaecumque illationem et operationem, quam anima rationalis potest habere
in corpore, pro quo statu nullam operationem naturalem magis per-
fectam habet, quam sit illatio abstractiva rei spiritualis.

Dices anima rationalis separata a corpore intuitive
cognoscit se ipsam rationem per speciem sui impressam et propriam,
et ad hanc proportionem statu habet operationem effectivam quam habet
in corpore.

R. negando hanc rationem separata a corpore
cognoscere se ipsam per cognitionem intuitivam oio naturalem,
sive per speciem impressam propriam naturalem oio per quam ipsa
exigat, ut constat ex superioribus, quod in pro illo statu naturam
intuitivam cognoscit, id provenit ex specie impressa intuitive pro-
pria substantiae praeter naturam a Deo infusam, neg. e. anima separata a
corpore velles naturaliter loquendo habet species impressas veritas, ut multi
recte cum arte Peripateticis et alijs Philosophis docent, nisi eas
quas in hac vita acquisivit, aut etiam nonnullas alias quas
in eodem statu potest acquirere ex illationibus elicitis dependen-
ter a speciebus impressis in hac vita acquisitis, species vero rerum
propriae quae in intuitiva, quas anima rationalis habet in illo statu, licet
sint naturales quoad substantiam, cum sint oio similes speciebus in Angelo
congenitis vel infusis a Deo, in se naturaliter sed supra vel praeter
naturam ab ipso Deo in illam infunduntur.

Denique ex dictis colligi potest, quod licet aliud ens crea-
tum intelligibile potest, quod in se oio falsum, ut constat ex superioribus,
immediate et effectivae movere vel detergere, per modum obiecti
illatum creatum ad cognitionem sui, in se potest convenire Deo,
cum de involvat in perfectionem et quae habet imperfectio Deo repugnet,
licet in repugnet creature.

Disputatio III.

DEBIBATIO III

An lumen gloriae ad visionem Dei concurrat
per modum speciei?

Ex his quae supra dictis precedentibus dubitationibus dicta est, iam
facte, nobis est definire, quid de proposito controversia senti-
endum sit.

Dicendum est igitur lumen gloriae non solum ha-
bere veram rationem habet eleuantis & proportionantis potestatem in-
tellectivam ad elucendam visionem beatificam, sed etiam veram
rationem speciei impressae representantis Deum, ac proinde illud
merito appellatur lumen gloriae, nempe eo quod illius beatorum
manifestat Deum, qui est vera gloria & summa vera felicitas.
Pro prima parte huius proportionis faciunt omnes philosophi recent-
es lumen gloriae se tenere ex parte potestatis eamque eleuare, por-
ficere, vel confortare, qui philosophi complures et e. videri
possunt apud alios. Pro 2da parte eiusdem proportionis faciunt
omnes adherentes lumen gloriae esse speciem Dei impressam in eo, et primo
determinare illud beatorum ad visionem beatificam, quod bene
docet & probat Vasquez in prima parte disp. 43. cap. 6. 8. et 7.
ubi etiam pro se effert lectum. pro eadem 2da parte faciunt
omnes ipsi volunt Deum videri per speciem impressam, nec eam
distinguent a lumine gloriae, hi. a. et Bonavent. in 3. dist.
14. art. 5. q. 1. Guilielmus Parisiensis in tract. de retributi-
onibus sanctorum colum. 5. et 6. Richardus in 3. dist. 49. art.
3. q. 1. d. alii dicunt ex ubi impliciter docet esse probabile
Deum videri per speciem impressam, et allegat ab inicio Lusi-
tano tom. 2. de beatitudine. lib. 2. parte 2. q. 3. art. 3.
d. 1. quos sequuntur multi alii recentiores, pro utraque vero parte
proportionis simul remota se refert S. Thomas, in eadem
prima parte, q. 12. art. 5. maxime in responsione ad primum
docet lumen gloriae dari illi ut ipse illi fiat potestatis ad
videndum Deum, sicut potestatis per habitum fit potestatis ad ope-
randum, quod est dicere lumen gloriae habere rationem habet ele-
uantis potestatis intellectivam, quod al. lumen gloriae ex mente sancti
Thomas habet etiam rationem speciei impressam, probari potest etiam,
quod

in festo
Cicilonum.

ga idem S. Doctor; parte q. 12. art. 2. in corp. & in responsi: 86.
quo ad iunum humani gloriae tribuit rationem similitudinis, p.
ho. 3. contra gentes cap. 53. circa 3. rationem bis vocat humen
gloriae similitudinem Dei quae se tenet ex parte potestatis, quidem,
ut recentiores Thomistae explicant generati solam rationem,
qua quilibet creatura similitudo Dei appellari potest, ut e. asse-
rere de lumine gloriae, ut recte notat Vasquez sup. q. 2. cap. 7.
nom. 32. Est fraudum & ois extra rem, sed quia brevis species
impressa complet & determinat potestatem cognoscitivam ad cog-
noscentiam obiecti, ita humen gloriae complet & determinat intel-
lectum ad videndum Deum, propterea pro utraque parte propo-
sitionis simul sumpta faciunt ois ij, qui volunt Deum videre
per speciem impressam in intellectu beatorum, nec ullam aliam
qualitatem supernalem concurrentem ad virtutem beatificam
admittunt praeter humen gloriae, unde Suarez lib. 2. de attributis
his negativis cap. 15. num. 38. ut recte notat eos qui speciem
impressam Dei ponunt in beatis & unam tm supernalem virtute-
tem illis conferri significans, iuxta conclusionem a nobis supra
positam esse interpretandam, quia minus ibi hinc incommoda, nempe
quam opinio asserens humen gloriae non habere rationem habere elici-
vantis potestatem illiuvam, sed tm speciem impressam representantis
Deum, inter quos illos vero e Bonaventura, Guilielmus Parisiensis.
locis supra citatis, & alij. praeterea utriusque partem nostrae propositionis
simul sumpta facit Vasquez sup. q. 2. cap. 8. ubi docet humen
non solum habere rationem speciem, sed etiam principij completis effe-
ficacitatem illius, & habitum humani comparat habitus
voluptatis. Adde a. obiter quod licet Vasquez cap. citato dicat Deum
se solo potest concurrere loco humani gloriae, sed de facto e species
impressa Dei, hinc tm dicitur Vasquez, ut male nonnulli recentiores
volunt, sentit Deum de potestati absoluta potestati concurrere immedi-
ate per modum obiecti ad visionem beatificam, sed tm per illa
verba significat Deum per suam virtutem, tanquam per potestatem
executivam, potestati supplere defectum humani quod e species impressa,
hoc a. non dicitur Deum potestati immmediate movere intellectum crea-
tum per modum obiecti ad visionem sui; sicut si quis faciat Deum
se solo potest concurrere ad visionem corpoream albi loco speciei
sensitivae representantis album, nihil aliud significat quam
Deum per suam virtutem potestati efficienter supplere defectum que-
crae sensibilis representantis album, q. d. Vasquez ita rit illi-
gendus, constat ex iis quae docet eadmodum sup. cap. 7. num. 31. ubi
expresse

expresse docet manifestum abstrahere contineri in hoc. Deus
concurrit ad visionem sui per modum causae primae per voluntatem,
et tanquam causae particularis per modum obiecti vel ex necessitate naturae,
ubi etiam sunt haec verba: quia de causa propter productiones intra Deum
nulli Theologo concedit aliquid a Deo promisi necessitate naturae et in
quantum est, sed omnia in quantum vult et libere, in tunc ratio applicandi
liberata, sed etiam voluntatis in ipsum effectum liberi influentes.

Jam vero prima pars hinc proportionis, nempe
lumen gloriae habet veram rationem habitus elevantis potestatem intellectivam
beatorum et eam proportionantis effectui visionis beatificae potestati: quia
illius creati in ratione potestatis non est magis efficax nec magis agens ad
efficiendam Dei visionem, quam vis in hac vita ad efficiendum actum
supernaturalem fidei, qui cum sit obiectus, necessario debet esse imperfectior
quam sit Deum visus, et ideo minus excedit facultatem naturalem illius,
atque ad efficiendum supernaturalem fidei non solum requiritur in illius
potestatis illiusmodi representans obiectum fidei, sed etiam habitus fidei elevans
et completens activitatem potestatis intellectivae. Et similiter etiam ad actum
supernaturalem visionis beatificae requiritur habitus elevans et completens
activitatem potestatis intellectivae, quia vere ex se non habet proportionem nisi
in completam respectu visionis beatificae.

Confirmatur: si potestatis intellectivae non est ex se magis efficax
vel proportionata in ratione potestatis respectu visionis, quam sit voluntas
respectu actus charitatis supernaturalis, atque voluntas ex se non est pro-
portionata et completa in ratione potestatis respectu actus charitatis super-
naturalis, sed indiget habitu charitatis infuso, quo elevetur et com-
pletur in ratione potestatis respectu eandem actus charitatis supernaturalis.
Et etiam idem dicendum est de potestatis intellectivae respectu visionis beati-
ficae, cum sit omnia per rationem.

Sunt aliqui dissarem esse rationem, quia obiectum volun-
tatis non eam movet physice, vel in genere causae efficientis, sed tamen
metaphorice in genere causae finalis, et ideo voluntas ad actum
supernaturalem, praeter motionem metaphorice obiecti, indiget etiam
concurru principii supernaturalis, quod elevet et compleat ipsam potestatem
voluntatis in ratione potestatis respectu actus charitatis supernaturalis, con-
tra vero in intellectu similitudo in se ipsa impressa obiecti supernaturalis
nempe Dei concurrit effectivè, movendo ipsam potestatem intellectivam,
et hoc praeter ipsam impressionem supernaturalem Dei representativam non
requiritur in intellectu obiectum principium supernaturale, quia per modum habitus
elevat vel compleat potestatem intellectivam in ratione potestatis.

Sed contra est, quia in intellectu respectu actus supernaturalis
fidei

fidei præter speciem intelligibilem sive principium representans, 57.
 obicitur requiritur etiam habitus & principium completens potestatem illi-
 tam in ratione potestati respectu eiusdem actus fidei significandi & simulatur
 etiam ad visionem beatificam præter speciem impressam illi repræ-
 sentativam requiritur in ipso intellectu habitus sive principium
 completens ipsam potestatem illativam in ratione potestati, licet talis habitus
 non debeat respectu distingui a specie Dei impressa, ut mox ostendimus.

Dicitur contra, quod si potestati, quæ non indiget specie im-
 pressa ad efficiendum actum suum naturalem, ut est voluntas, nihilominus
 indiget habitu infuso completente ipsam voluntatem in ratione potestati res-
 pectu eiusdem actus & etiam potestati quæ ex sua natura indiget specie im-
 pressa ad actum suum, si ea non sit ex sua natura completa & proportio-
 nata in ratione potestati respectu eiusdem actus, ut revera non est illi respectu
 visionis beatificæ, necessario debet per aliquem habitum compleri
 in ratione potestati.

Præterea eandem rationem quamvis in impugnant:
 species materia ex sua natura est imperfectior quam sit actus & species ex-
 pressa vel intellectus, quæ non potest esse causa principalis illius & hinc glo-
 ria, quod impugnant, causa principalis visionis beatificæ, non habet solum
 rationem speciei impressæ, figuratæ præter speciem impressam debet esse
 in intellectu aliud principium significativum, quod sit causa principalis visio-
 nis beatificæ.

Sed hæc impugnat non est firma, & impugnatur, quia
 falsa nititur suppositione, quod est quod lumen gloria sit causa princi-
 palis visionis, quod est falsum supra ostendimus, sed quod lumen gloria non
 sit per se expectabile sed tantum quod visionem, et visio Dei quæ est nostra beati-
 tudo & summa felicitas sit maxime expectabilis quod perquam, unde
 lumen non habet nisi rationem nostram ad visionem, quæ est non habet nisi rationem
 nostram ad aliquam finem, necessarium est imperfectiora ipso fine, ut con-
 stat inductione facta in omnibus humoribus medicinalibus, ut est semen
 respectu arboris, species impressa sive sensibilis sive intelligibilis res-
 pectu speciei expressæ &c, nec est in tota natura quicquam unquam
 reperies quod habet solum rationem nostram ad aliquam finem & non sit eo
 imperfectior.

Secundum respondentem alii non negantur pro prima
 parte nostre conclusionis, intellectum creatum non indigere lumine gloria ut
 elevetur vel compleatur, in ratione potestati vel principii productivi visi-
 onis beatificæ, sed tantum indigere lumine gloria tanquam ultimo
 determinativo illius ad videndum Deum, quia scilicet illi creatis
 ex se habet modum operandi per cognitionem intuitivam circa entia

creata

creata spiritualia, ac proinde ut per similem cognitionem veritatur
 circa Deum, nihil aliud requiritur nisi speciei impressae Deum re-
 presentantis atq; determinantis illatum ad operandum circa tale ob-
 jectum. Sed contra est, qd etiam voluntas creata ex se h-
 modum operandi rive amandi ob-
 jectum evidentem cognitum similem
 illi, quo beati supernaturaliter amant Deum evidentem cognitum
 per visionem beatificam, sicut illi creati ex se h- modum naturalem
 cognoscendi intuitivum, atq; ob-
 jectum similem illi, quo beati cognoscunt
 intuitivum Deum, & sicut beati in patria retinent habitum naturalem
 charitatis ad amandum Deum per visionem beatificam evidentem
 cognitum, nempe ut voluntas per eundem habitum completatur
 in ratione propria ad amorem Dei supernaturalem & similiter hunc
 gloria h- solum e- necessarium illi creati beatorum ut eundem
 ultimo determinet ad videndum Deum, sed etiam ut eleget & com-
 plet ipsam pacem illam in ratione principij pro utriusque visionis
 beatificae, alioquin si hoc n- esset verum, habitus charitatis n- deberet
 remanere in beatis, qd e- oio falsum.

Secunda vero pars propositionis nempe qd lumen
 gloriae h- rationem speciei impressae representantis boni Deum illi
 beatorum qd: qd ratio speciei impressae, ut constat ex supra dictis, con-
 sistent in hoc qd ipsa ratio ex se indeterminata ad cognoscendum
 hoc vel illud ob-
 jectum ultimo determinet ad cognoscendum hoc
 potius ob-
 jectum quam aliud, sed lumen gloriae illud beatorum ultimo
 determinet ad cognoscendum intuitivum Deum & ad cognoscendas,
 in eo potius has creaturas quam illas. & verum lumen gloriae h- rationem
 speciei impressae representantis Deum. Maior, ut diximus, constat
 per dicta. Minor, qd: cum illi beatorum ultimo determi-
 nentur ad videndum Deum & ad videndas in eo tales vel tales
 creaturas, necessario amandum e- aliq; principium supernaturale
 ultimo determinans illatum beatorum ad huiusmodi beat. visi-
 onem, cui certum sit huiusmodi principium h- rationem naturalem,
 atq; tale principium supernaturale determinans vel e- Deus, vel
 aliq; principium creatum supernaturale, reipsa distinctum a
 lumine gloriae, vel e- ipsum lumen gloriae, neg e- aliud princi-
 pium ultimo determinans ad visionem ipsi assignati, ut mani-
 festum e-. Primum a dicti n- est, qd si Deus immediate nimirum
 ut causa principalis ultimo determinat illatum creatum ad visi-
 onem sui, vel illum ultimo determinat immediate per modum
 ob-
 jecti, & hoc dici n- pot, qd implicat contradictionem, ut constat ex
 supra dictis, vel ultimo & immediate illum determinat per
 volun-

voluntatem suam iure per omniam voluntate applicatam, verum
 neg hoc dicitur qd qd hinc Deus se pot absolute pot obisq & im-
 mediate determinare, illudum beati ad visionem sui, id tu si facit
 de facto, qd huiusmodi determinatio n est facto connatali modo,
 sed p h: qd licet Deus pot immediate per omniam suam suam
 lamine glorie mouere illudum beati cui e intima pnsens ad
 visionem sui, si tu id feret, n feret connatali modo & similiter
 licet Deus pot immediate per omniam suam ultimo determinare
 illudum ad visionem sui, si tu huiusmodi determinatio ea ratio
 feret, n feret modo connatali, e. o. sic par rae & Deus n deter-
 minat ultimo immediate, per suam voluntatem vel omniam
 voluntate applicatam illudum beati ad visionem sui, qd videlicet
 illudum beatorum modo connatali debet ultimo determinari ad visio-
 nem

Quod dicitur de ratione qd illudum, se eliciat visio-
 nem beatificam, debet eleuari & completi in rae pot per aliq
 principium ubi intrinsecum, cuiusmodi e lux glorie, qd cum sit
 principium eleuari & completi illudum in rae pot in ordine ad
 visionem beatificam e se tenet ex parte pot, debet ee illi intrin-
 secum, contra vero principium ultimo determinans illudum beati
 ad visionem Dei, cuiusmodi est gces impressa Dei, si daretur, n se
 teneret ex parte pot illudum, sed ex parte Dei, quia cum gces
 impressa n hab alium finem, quam suppleri obiectum obti aut
 eam suplere eius improprietate, e. Deus, qui e obiectum visionis
 beatificae, ut intimo pnsens illudum beatorum e maxime illi pro-
 portionati in rae obiecti, deo connatali e ut Deus per se ipsum imme-
 diate e ultimo determinet illudum beati ad visionem sui, sicut illudum
 pot determinare gces Dei impressa si ea daretur.

Ad contra e, qd deo e connatali ut principium ele-
 uans illudum ad visionem Dei sit illi intrinsecum, qd eleuando
 illudum completi ipsum in rae pot, nq alia rae se tenet ex parte
 pot nisi qd ipse completi, sed etiam principium ultimo determi-
 nans illudum ad visionem Dei ultimo completi illum in rae prin-
 cipi producti visionis nempe illum ultimo determinando &
 etiam huiusmodi principium ultimo determinans se tenet ex parte
 pot, e consequenter debet ee illi intrinsecum.

Quod dicitur principium ultimo determinans in-
 tellectum beati ad visionem Dei n se tenere ex parte pot illudum,
 eo qd illudum sit intimo pnsens illudum in productione visionis beatificae,
 e deo tale principium n debere ee intrinsecum pot illudum,
 ut ob

ut ab ea visio Dei fiat connaturali modo.

Contra e, qd principium illorum elevans e' completive
lumen glorie n' e' in se ipse potius illativum ad procedendum visum,
ut ois condequant, e' tñ se tenent ex parte potius, nempe eo qd ipsam
complet in rae potius, e' qd procedens rae se tenet ex parte potius,
ut ab ebe' ee' illi intrinsecum ut vno connaturali modo fiat
E' etiam principium ultimo determinans illud ad visionem
beatificam, licet n' sit in se ipse potius illativum in productione cruc-
cip visionis, no' cum tñ eandem potiam ultimo complet in rae
potius sine principij productivi visionis illam ultimo determi-
nando se tenet ex parte potius, e' per consequens debet ee' illi in-
trinsecum, ut visio beatifica connaturali modo fiat.

Confirmatur: qd licet Deus sit intime praesens illi
beatorum, ita ut per quam visum potit extrinsecus e' immediati
elevare potiam illativam ad visionem beatificam, nihilominus
graa habitualis, quae in beatis e' quasi naa aut vita radicalis
supnaturalis, exigit potiam illativam elevatam per principium
e' intrinsecum, ut visio Dei connaturali modo fiat. E' similiter
graa habitualis existens in beatis exigit potiam illativam
beatorum ultimo determinatam ad visionem Dei per aliq
principium ultimo determinans eadem potiam intrinsecum, nem-
pe ut visio Dei connaturali modo fiat.

Deiq' idem confirmatur: qd licet Deus sit intime
praesens illi Angelis, e' potit eum per suam visum in p'edi-
cate, e' ultimo determinare ad cognitionem crucis, obedi-
natis e' tñ vno principio intrinsecus eadem illativum qd ipsum
ultimo determinat, nihilominus ista naa Angeli exigit a Deo
tquam ab auctore naa ut in illi Angelis in instanti cre-
ationis Angeli congeneret species imperius obitorum naturalium
vel illos succurre, infundat, ut per ipsas illi Angelis taa-
quam per suam sibi intrinsecam ultimo determinatur ad
cognitionem huius potis obiti quam aliter. E' similiter
licet Deus sit intime praesens illi beatis, e' potit inmediate
determinare ultimo eandem illativum ad visionem beatificam,
nihilominus graa habitualis, quae in beatis e' quasi naa e'
vita supnaturalis radicalis, exigit ut illi beatorum per aliq
principium supnaturalis sibi intrinsecum e' in isto receptum
sit ultimo determinat ad visionem beatificam, itaq' ex his
sit principium ultimo determinans illud beatorum ad
visionem Dei n' ee' e' Deum.

Jam

Iam vero qd principium ultimum determinans illud
 beatorum ad visionem beatissimam n̄ est aliqd principium operatum
 distinctum a lumine gloria, et per consequens qd ipsum lumen
 gloria h̄t etiam rationem speciei impressae representantis Deum
 t̄m̄ q̄ si principium ultimum determinans illud beatorum
 ad visionem Dei ē aliquid creaturū distinctum a lumine gloria,
 vel ē qd implicat dari unam simplicem qualitatem quae h̄t non
 solum vim elevandi intellectum beatorum ē eum complecti in rōe
 p̄ae, sed etiam ultimum determinandi eundem intellectum ad visionem
 Dei et t̄m̄ vel talium creaturarum in illo, vel etiam qd aliam
 rationem primam addici n̄ pot̄, q̄ n̄ pot̄ assignari olle implicata,
 in hoc qd Deus providet unam simplicem qualitatem supra
 lem in illis beato quae h̄t duplicem illam vim q̄ n̄ pot̄ in
 hoc assignari olle si implicans patebit ex solutione objectionum,
 quae in contrariam efferrentur.

Ad rationem repraesentatam nra conclusio nonnulli,
 recentioris respondent negando speciei impressae solum munus ē
 pot̄am indifferentem determinare ad operandum, sed dicunt ad
 eandem speciem etiam pertinere qd complecti actualitatem p̄ae,
 sicut concipit masculi cum femina n̄ requiritur ad determinan-
 dan pot̄am femina, quasi ipsa sit indifferentis ad generandum
 leonem vel hoīem, sed ad complectendam actualitatem eius in ordine
 ad generandum hoīem; sic etiam licet p̄ae illius, est determi-
 nata ad cognoscendum aliqd obiectū, p̄t̄ adhuc ē incompleta
 ē insufficientis sine concursu ipsius obiecti vel alienius speciei im-
 presso.

Sed contra ē qd etiam lumen gloria n̄ solum determi-
 nat intellectum ad visionem Dei beatissimam, ut constat ex supra
 dictis, sed etiam ipsum complecti in rōe p̄ae, p̄ncipij eiusdem visio-
 nis, sicutem illis creatis sicut lumen gloria n̄ ē completus
 in rōe p̄ncipij productivi visionis beatissimae per lumen g.
 gloria completur in p̄ae talis principij, ut constat ex eo qd illos
 creatis rōe huius gloria superaddita ex ipsis concursum cā p̄ma
 ad visionem beatissimam, quare etiam n̄ de rōe speciei impressae
 est complecti pot̄am ex rōe, quae voluit aduersarij, adhuc hoc n̄
 pot̄ impediri, quo minus lumen gloria haberet rationem speciei im-
 presso representantis Deum.

2do respondent alij intellectum beatorum n̄ determi-
 nare sufficienter per lumen gloria, ita ut ipsum lumen h̄t rōem
 speciei, quamvis ē. lumen gloria determinet intellectum sufficienter
 ad

ad videndum Deum, n̄ h̄i determinat ad videndum Deum hoc
vel illo modo, Deus ē. & quasi multiplex obiecti virtualiter,
cum pot̄ multipliciter videri & penetrari, nimirum ut prin-
cipium harum vel illarum creaturarum, quare dicitur qd̄ lu-
men glorie solum determinat illud beatum ad videndum Deum,
ut q̄. Deus videatur hoc vel illo modo nempe ut principium talium
vel talium creaturarum, habetur, inquit, q̄. cō. v̄. esse capere
ipsius obiecti v̄. Dei manifestantis se hōi vel illo modo, & id eo
lumen glorie n̄ h̄i rationem speciei impropria.

Sed contra ē, q̄. lumen glorie determinat illud
beatum n̄ solum ad videndum Deum, sed etiam ad videndum Deum
hoc vel illo modo, sicut patet ipse & principium harum vel illarum
creaturarum & lumen glorie v̄. h̄i rationem speciei impropria, re-
presentantis Deum sicut ipse & principium harum vel illarum
creaturarum. Oneg. p̄. h̄i. q̄. nulla p̄. reddi sufficiens
ratio, cur lumen glorie determinet illud ad videndum Deum,
& n̄ determinet illum ad videndum in Deo has pot̄ creaturas quam
illas.

Perinde contra ē, q̄. si Deus immediate determinat
illud ad videndum in Deo pot̄ has creaturas quam illas,
vel determinat immediate & per modum obiecti, vel determinat,
solum mediante sua propria obiectiva. primum dicitur n̄ p̄,
q̄. implicat contradictionem ut Deus vel ei propria moueat
ad visionem per modum obiecti, ut constat ex supradictis. nec
p̄. qui idem, q̄. n̄ p̄. reddi sufficiens ratio, cur lumen glorie
illud ex se determinet ad videndum & n̄ videndum Deum
determinet ad eam videndum, & eandem illud ex se determi-
natum ad videndum vel has vel illas creaturas in Deo non
possit aut debeat determinare, ad videndum in Deo pot̄ has
creaturas quam illas. Sed de hac re plura quædam sequenti.

Idem p̄. eadem eadē pars n̄ræ conclusio: q̄. ea
ratio, q̄. qua species visibiles albi v̄. g. existens in oculo concu-
rit ad visionem albi v̄. g. existens in oculo, lumen glorie
concurrit ad visionem Dei & creaturarum, qua in Deo
videntur, nam sicut species visibiles albi recepta in oculo tan-
quam vltimum complementum & determinatum, vlt̄.
determinat pot̄ h̄i v̄. g. ad videndum album, q̄. eadem
pot̄ non videt sublata species albi, ita etiam lumen glorie
tanquam vltimum complementum & determinatum pot̄ h̄i
illud vlt̄. determinat ad videndum Deum, & ad videndum
in eo

in eo has potius creaturas quam illas, recluso a lumine glorie. 60
sicut illud in h' dicitur Deum nec illam in eo creaturam. Quare
lumina glorie h' rationem speciei impressa representantis Deum,
sicut species visibilis concurrens ad visionem albi e' vera species
impressa representans album.

Obicies imo S. Thomas; parte q. 12. art. 2. ma-
nifeste docet e' tribus modis probat per nullam creatam simi-
litudinem Dei etiam viseri pot. Et conclusio supra posita e' contra
S. Thomam.

Respondet Vazquez; parte sup. 39. cap. 1. cum Fran-
cisco Victoria in commentariis articuli nobis obiecti S. Docto-
rum loco citato. loquitur solum de specie e' similitudine aliqua creatatis,
qua prius visa ducit intellectum in claram illius rationem, e' hanc
n' de potibilem existimare.

Deo contra hanc responsionem e' q' n' videtur habe-
re sufficiens fundamentum, sed q' nullam e' verbum in illo articulo, ut
constat ex ipso textu, unde satis colligi potest S. Thomam ibi loqui
solum de similitudine obiectiva, qua prius visa ducit in cognitio-
nem intuitivam ipsius Dei.

Respondendum e' igitur S. Thomam loco allegato
tam negare etiam Dei pot. viseri per similitudinem creatam,
nive per speciem impressam quia Deo sit similis n' solum
in representando sed etiam in e'edo, e' consequenter sit infante
perfecta, nive e' dicitur de similitudine obiectiva qua prius
cognita e' visa ducit in cognitionem ipsius Dei, vide dicitur
de similitudine qua n' visa faciat ageri Deum. q' a. ubi se-
res habet p' q' analogum S. Thomas loco citato. q' abicit a
Sanctissimo e' sapientissimo Doctore, manifeste desipere, sequi-
dem si doctrinam illam nive propositionem illam quam po-
nit his verbis: per nullam similitudinem creatam Dei etiam
viseri pot. quam postea probat. Alligeret n' solum de similitu-
dine vel specie simili Deo in e'edo e' representando, sed etiam
de specie simili Deo tam in representando, eandem propositionem
nulla ratione probaret, quamvis eam tribus modis coheret probare.
In primis e' illam n' probat. imo ratione quare asserti, p' q' im-
ratio e' huiusmodi: per similitudines rerum inferioris ordinis,
nullo modo superiora cognosci potest, sicut per speciem corporis n'
potest cognosci sepe rei corporee, hac a. ratio, ut per se constat,
tam probat etiam Dei n' pot. viseri per similitudinem vel
speciem impressam illius creature representativam, n. a. probat
etiam

etiam Dei n̄ p̄c̄ videri per speciem Deo impressam Dei re-
 presentativam. 2da vero ratio est huiusmodi: etiam Dei est
 ipsum esse eius, ut supra ostensum est, n̄ nulli forme creatae
 competere potest, n̄ potest igitur aliqua forma creata esse similitudo
 representans videntem Dei etiam. Itaque denique ratio est hu-
 iusmodi: divina etiam est aliquid in circumscriptionem conti-
 nens in se supereminenter quicquid potest significari vel illi
 ab illius creatore, et hoc nullo modo per aliquam speciem creatam
 representari potest, quia omnis forma creata est determinata secundum
 dum aliquam rationem vel sapientiam, vel virtutem, vel ipsam esse,
 vel aliter huiusmodi. Ita vero duae rationes posteriores pro-
 bant Deum n̄ p̄c̄ videri per similitudinem vel speciem in forma
 quia species impressa, cum sit creatura, n̄ potest esse talis, ut per
 etiam sit ratio esse, vel ita ut sit aliquid in circumscriptionem
 quod est dicendum, ut per se patet, Deum n̄ p̄c̄ videri per similitudinem
 vel speciem creatam Deo similem in representando est. Et dico,
 eo quod nulla forma creata potest esse infinite perfecta. Et sic Tho-
 mas proportionem illam per nullam similitudinem cre-
 atam etiam Dei videri potest, si intelligit nisi de similitudine
 vel specie qua sit. Sed similitudo n̄ potest in representando, sed
 etiam in edo, id est, sit eiusdem rationis eam obiecto, fuerunt
 a. nonnulli, ut supra patebit, qui dixerunt speciem impres-
 sam ita debere esse similem obiecto suo in representando est
 edo, ut sit, eiusdem rationis eam obiecto, et consequenter sit in-
 finite perfecta, sive visa sive a visa faciat videri Deum,
 alioquin si illam proportionem s. Thomas etiam de simili-
 tudine vel specie qua sit Deo sit similem tibi in representando n̄ vero
 in edo, sicut quod eodem recidit, quia si sit eiusdem rationis eam
 Deo nec sit infinite perfecta, manifeste desipit, arguendum
 ad probandam eam proportionem tres sunt rationes a nobis ad
 verbum supra relatas affert, quarum nulla, ut manifestum
 est, proportioni illi modo illi respondet, nec ulla probat in-
 tentionem vel proportionem, quam s. Thomas ipse verbis
 probare conatur. Eadem tamen rationes recte probant eandem
 proportionem, si ea intelligatur ^{nisi} a nobis intelligitur, id est, ita
 ut tibi per illam negetur, Deum videri p̄c̄ per similitudinem
 vel speciem Deo similem in representando est in edo, quia rone-
 ra etiam talis speciei est eius esse, et talis species habere esse in-
 circumscriptionem, quod necessario trahit eandem infinitatem vel
 infinitum perfectionem, et edo. repugnat concipiendi speciei create.

Quod

Quod si dicas si D. Thomas loco citato, h. definitio- 67.
set, an Deus pot. videri per speciem impressam Deo similem tm
in representando h. in eedo manca est doctrina S. Thomae.

Respondeo doctrinam S. Thomae h. esse mancam, q. totum id
quod ipse loco citato docet & probare intendit, verum iuxta nam
eiusdem doctrinae intelligentiam probat. quod si velis signifi-
ficare, si verum sit quod nos dicimus, doctrinam a S. Thoma
loco citato traditam esse mancam, id est, h. vtilem sed limitatam,
eo quod h. comprehendat speciem impressam Deo similem h. in eedo
sed tm in representando. Respondeo tamen dicere S. Thomam loco
citato non velle agere de huiusmodi specie, & doctrinam eiusdem
S. Doctoris ea ratione esse mancam, id est, limitatam, quam dicere
ysum S. Doctorem fuisse mancam cerebro, q. manifeste signifi-
catur, si dicas propositionem illam illigi etiam de specie impres-
sa simili Deo h. in eedo sed tm in representando, sic & respo-
dit S. Thomas comprehendendo simul 2. dam & 3. iam rationem (de
prima est nulla difficultas) arguatur est, si potest esse species
impressa Dei, talis speciei etiam deberet esse eius esse, & debe-
ret haberi esse in circumscriptum, id est, infinitum, sed nulli
fieri create pot. competere, ut extra speciem sit eius esse, vel ut
habet esse in circumscriptum & h. pot. dari species Dei impres-
sae infinito in se finita. Videtur iam manifestam hanc
consequentiam h. esse bonam, nec pot. inferri ex illis premis-
sis, sed tm ex his inferri, quod h. pot. dari species Dei infinite
perfectas, id est, Deo similis in representando & in eedo, n. ac-
cipi h. pot. dari species Dei impressae similis illi tm in repre-
sentando quae sit finita.

Obijcies eodem cum Durando in q. dist. 49. parte
2. num. 12. & seqq. si daretur species aliqua Dei, deberet esse
eiusdem rationis & naturae cum Deo, siquidem omnis species debet esse
eiusdem naturae cum obiecto, sed nulla species creata pot. esse talis, &
h. pot. dari species impressae Dei, ac proinde hanc gloria h. h.
rationem speciei impressae representantis Deum.

Respondeo negando maius: quia species impressa quae h. cognitio-
nem ad cognitionem sui obiecti, h. debet esse eiusdem rationis cum
obiecto, neg. 2. omnia ratione probari pot. huiusmodi speciem esse eius obiecti
debere esse eiusdem naturae, nam species impressa representans hominem
vel angelum quae est in intellectu humano vel angelico, h. est homo vel
angelus, sicut etiam ipsa species expressa & cognitio licet sit simili-
tudo obiecti cum sit eius representatio formalis, h. tm est eiusdem rationis
cum

cum obiecto suo, nulla e. cognitio huius vel angelus e. huius vel angelus
atq. id verificatur etiam de speciebus sensibilibus, nam species sensibilis
aut visibilis coloris n. e. color, ut dicitur e. p. lib. 2. de anima.
Adde cum praedicta obiectis fundetur in eo qd species impressa
sit obiecti similitudo si probaret intentum, simul etiam probaret
n. posse dari speciem Dei expressam aut Dei visionem, siquidem etiam
species expressa e. similitudo sui obiecti, ut dictum e.

Obiex 2do: si datur species Dei impressa inter
huiusmodi speciem e. ipsam Deum, debet e. relatio similitudinis,
sed haec fundatur in unitate, nae vel aequalitate secundum formam
Et species impressa Dei est e. unitatem nae cum Deo, qd implicat.

Et relationem similitudinis e. dupli-
citer fundatur in unitate formae, atq. haec e. inter ea quae sunt e. unitatem
suae quae participant eandem formam, e. unitatem e. inter duo alba,
e. unitatem e. illa quae ponitur in rebus primi generis enu-
meratis ab Aristotele lib. 5. met. cap. 5. altera vero e. similitudo
representantis, atq. haec potest e. inter ea quae sunt nae o. diuersae,
ut, p. unitatem e. etiam inter hunc gloriam prout e. species impressa
Dei e. ipsam Deum, dicitur a. inter speciem impressam e. ipse obiectum
e. similitudinem fundatam n. in se sed in representatione sine
qd e. unitatem speciem impressam Dei e. similem obiecto n. in se sed
in representatione, quatenus obiectum per representationem speciem impres-
sam representatur talis qualis e. in se, ad hoc a. n. requiritur ut
species impressa sit e. unitatem nae cum obiecto, sicut nec species expressa
Dei e. e. unitatem nae cum Deo licet Deus per speciem sui expressam
faciliter representetur talis qualis e. in se, ex his a. patet qd
similitudo impressa Dei praecise in hoc consistit, qd sit similitudo
ipsam ultimo determinans illud beatorum ad similitudinem
positam sine ad speciem expressam e. visionem Dei, per quam ipse Deus
faciliter cognoscitur prout e. in se, nec alia similitudo inter speciem
impressam propriam vel intuitivam e. obiectum eius requiritur.

Obiectio 3ta: finis speciei impressae e. represen-
tare, obiectum prout e. in se, facere ipsum obiectum patens vel cognoscere
distans obiectum, atq. Deus e. intuitus patens illud beatorum inde
representat ab ipse sui impressa e. n. potest dari illa species impressa
Dei per quam illud beatorum illud representatur, qd qd Deus huius
ex se, n. potest accipere ab alio.

Respondet: 1. finis speciei impressae e. representare
obiectum prout nae facere obiectum illi patens, si terminum huiusmodi
onis n. manentur proprie negantur, nam reuera species impressa obiecti
neg

neg proprie facit obitu presens neg proprie supplet eij distantiam, 62.
hinc quoniam species impressa non facit aliquid sed faceret obitum ipsum
et presens, sed tunc ultimo determinat potestatem ad speciem expressam
obitu, id est a. obitu per se ipsum immediate non facit nec facere, sed etiam
ampli respicit presens, si nimirum loquamur de obitu creato,
ut constat ex dictis, si a. termini illius proportionis nupamque
improprie, nempe ita ut tunc non finem speciei impressae esse re-
presentare obitu vel facere illud presens improprie inveni-
tionaliter, sed determinando potestatem illibitum facere praecon-
tiam formalem obitu improprie dictam vel intentionalem, hoc est,
speciem expressam obitu, atque hoc modo nupamque maiorem concedimus,
per negamque consequens: quia species impressa Deum non debet representare
vel facere Deum, illibitum creato presentem proprie, sed tamen im-
proprie, hoc est, efficiere in illibitum creato presentem Deum formalem
improprie dictam vel intentionalem, nimirum speciem ipsius
Dei expressam.

Ex his a. obitibus colligi potest quod quando dicitur
species impressa et locus obitu, nihil aliud significatur, quam quod
ipsa ultimo determinando potestatem ad cognitionem facit in quod,
faceret obitu si ipsum presens posset ultimo determinare potestatem
ad cognitionem, sicut vel ad nupamque significatum, quod species im-
proprie contra loquendo sit aliquid modo in obitu, non enim
improprie modo nupamque explicato, sed est species impressa non sit pro-
prie in obitu, sed quod sit eius representativa, pluribus supra
ostendimus, quod etiam obitibus confirmari potest nec rade minima con-
tinnenda: si species, est quod est representativa obitu, ageret in produ-
tione speciei expressae obitu tanquam erga in obitu, ageretur acci-
dentis modale ut eam principalem per speciem intelligibilem sui
representativam receptam in intellectu humano vel angelico
ut per in obitu in eum produceret illuminationem sui, et tamen cum sit ipse
talis est multo effectior quam illum accidentis modale. Sequitur a. potestatem
accidentis modale in tali productione non ageret subordinatum alicui,
sed per speciem sui impressam, ut per in obitu sibi subordinatum.

Obiter quoque dicitur in dicitur species impressa Dei est infinita,
sed talis non potest esse species creata. Sequela maius: potestatem quod species qualibet
impressa est ex se apta ad representandum obitum totalem, non inveni-
tum est representabile quare, cum Deus non representabilis magis ac
magis in infinitum, non dicitur species impressa Dei, ea est apta ad
representandum Deum quantum est representabilis, id est, in finitum,
tunc potestatem hincmodi species est infinita, quod a. omnis species impressa

ex 10.

ex se sit apta ad representandum suum obiectum totaliter, sicut ex
 speciebus visibilibus, huiusmodi experientia constat potius virtutem
 meliorem magis videre, quam videat altera imperfectior per speciem
 aequalem, unde, quod melior est potentia visiva, species visibilibus obiectum
 totum habet in se, si crearet determinat potentiam meliorem ad meliorem
 visionem.

Ad solvendam hanc objectionem varia afferuntur
 responiones, quae sunt, deo facile, impugnari possunt, hinc si ego afferre
 non habet. **R.** Secundo est igitur negando seq. ma: ad probationem dicitur
 quo illam propositionem: quilibet species impressa ex se apta est ad re-
 presentandum obiectum totaliter sive quantum ipsum est representabile,
 si sermo sit de specie impressa representativa obiecti creati transcat
 ut est Deus negatur propositio. ratio a. manifesta talis distinctio:
 nis est, quia speciem esse aptam ad representandum obiectum, est speciem potest
 concurrere ad cognitionem obiecti determinando potentiam ad huiusmodi
 cognitionem, ab proinde si obiectum sit creatum, vel finitum nullum
 de abstractum in hoc, quod species impressa talis obiecti potest illud represen-
 tare totaliter, nam quamvis non potest quamcumque potentiam determi-
 nare ad visionem adaequatam cognoscibilitati talis obiecti, quod est illi
 representare totaliter, poterit tamen deo crescere potentia secundum effecti-
 onem, ut eadem vel specialis species posita in potentia perfectiori deter-
 minat ipsam ad cognitionem adaequatam cognoscibilitati eundem
 obiecti, eadem est species posita in potentia perfectiori una cum eadem potentia
 poterit crescere perfectiorem cognitionem, ut dicitur in objectione, neg
 in hoc est illa repugnantia, ut satis per se patet, nam si verum in obiecto
 sit infinitum ut est Deus et datur species ignis impressa, non sequitur
 eam esse representativam totaliter sive infinite, et quantum ipsum
 est representabile, ac proinde nec sequatur speciem esse infinitam.
 ratio est, quia etiam in eadem specie impressa Dei identificata, cum
 huiusmodi potest cum aliquo videri lumine diversae rationis vel non
 habente rationem speciei impressae representantis Deum, potest, inquam,
 in se immutatum concurrere ad perfectiorem et perfectiorem Dei
 visionem, quod tamen non est possibile, vultum infinitum huiusmodi, deo nec
 species impressa Dei potest concurrere ad infinitam Dei visionem,
 et per consequens non potest representare Deum totaliter.

R. Dicitur eadem numero species impressa Dei nulla
 modo in se mutata sit in se capere visionem Dei perfectiorem et per-
 fectiorem in infinitum, si videlicet concurrat cum lumine
 perfectiori et perfectiori in infinitum esse infinite perfecta.

[Handwritten flourish]

R^o transeat Ans, nego conseq: q̄a quando dua ead
 partiales concurrunt ad unum e eundem effectum, ex eod
 effecty prodens ab illis pot̄ ead p̄fectior e p̄fectior in infi-
 nitum aulta via productarum p̄darum magis ac magis infini-
 tum, alteri vero immutata, n̄ licet inferre hanc eē infinitam,
 alioquin qualibet p̄ca illibita creata eēt infinita, q̄a eadem
 p̄ca illibita oīo immutata cum maiori e maiori lumine p̄t
 concurrere ad producendam visionem p̄fectiorem e p̄fectiorem.
 Similiter virtus motiva quam h̄t puer eēt infinita, sed, q̄ n̄ eē d̄al
 illi altera similis virtus maior e maior in infinitum p̄t cum illo
 movere, vel trahere p̄d̄ magis ac magis in infinitum, licet ipse
 in se remaneat oīo immutata, hoc a. e. falsum q̄a quando dua
 ead concurrunt ad unum e eundem effectum, licet una sola magis
 ac magis in infinitum crescat, nihilominus ead totalis crescit
 magis e magis in infinitum, ac proinde etiam effecty debet ma-
 gis e magis crescere, licet altera ead maneat oīo immutata
 e sit finita e limitata sicut erat p̄rig.

Obicies b̄to cum Avicena d̄y. 16. cap. 5. nullum
 obedi p̄ per suam eētiam e proxime illigibile e unitum p̄ca
 ut eam per signum per modum obedi moveat, p̄ eadem p̄ca
 repraesentari per speciem impressionis, sed Deus per suam eētiam
 p̄ h̄rurimodi respectu eūstung p̄ca illibita creata e Reg
 n̄ p̄t repraesentari per speciem impressionis. Maior in quac vis h̄uius
 raris p̄t, q̄a nulla res eē p̄t qua eētraliter ordinatur ad d̄andum
 alicui certum quendam effectum, quē illam per suam eētiam h̄t,
 ut p̄t ex eo p̄t docere n̄ p̄t eē adinventia ordinata ad effici-
 endam subtiliam potentem ad operandum in substra ipsa per e,
 hoc e, per quam p̄ca eēt proxime e integris potēnt ad operandum,
 simuliter n̄ p̄t dari haberi illi per quos p̄ca facilius operatur,
 si p̄ca per signam supremam haberet facilitatem in operando,
 cum a. similitudo vel spes impressa sit eētraliter ordinata in
 hunc effectum, ut ip̄s obedi per eam fiat proxime illigibile e
 per eam determinare p̄t p̄cam ad sui cognitionem, q̄ hanc per-
 fectionem Deus h̄t per suam eētiam, idēq̄ n̄ p̄t Deus illam habere
 per speciem impressionis, e, per consequens spes impressa Dei n̄ e possi-
 bilis.

R^o negando ma: obedientiam, q̄a e de obedi n̄ suppo-
 nente, quidem nulla res per modum obedi p̄t movere p̄cam
 ad cognitionem sui, ut supra ostendimus, quate neg Reg p̄t immer-
 ditio per modum obedi movere illud beatorum ad visionem
 beati-

beatificam licet cetera, per modum obiecti vel speciei necessario
 moueat diuinum intellectum ad cognitionem cuius est diuinarum
 personarum, quia in eadem cetera necessario virtute est radicali-
 ter contentus, quod nobis non repugnat, siquidem cum asserimus
 nullam rem per modum obiecti posse mouere vltimum intellectum ad
 cognitionem sui, sermo est de intellectu creato, ^{qui mouet ad} ~~non enim ad~~ cog-
 nitione necessario distincta ab obiecto suo. Propter hoc autem eius-
 dem maioris. Quia sicut qualitas superna quae secundum
 multos reperitur dicitur aqua ad producendam gratiam baptismalem
 in terra, non ordinata ad dandum Deo esse productiuum gratiae, cum
 Deus illud esse habeat ex alio respectu modo, sed ad eleuandam partem
 obiecti aqua, est ad illam compleendam in ratione propria pro-
 ductiua gratiae, sicut lumen gloriae non est ordinatum in eum finem
 et Deo tribuat esse productiuum visionis beatificae, sed ad eleuan-
 dum intellectum creatum ad compleendum illum in ratione propria pro-
 ductiua visionis beatificae, qui intellectus per dicitur lumen eleuatus
 post visionem beatificam, producere connata modo, ita etiam
 lumen gloriae prout est species representatiua Dei non est ordinatum
 in hunc finem ut Deo tribuat esse vltimo determinans intellectum
 creatum ad visionem sui, cum Deus prout est species per se ipsum
 est immutabilis, sed ad hoc ut intellectus per ipsum lumen vltimo com-
 plectatur et determinetur connata modo ad eandem visionem,
 ut supra explicatum est. atque ex his patet lumen gloriae prout habet
 rationem speciei impressae representantis Deum non esse prouta, sed
 conuenire ad finem expectabilem, qui sine ipso haberi non potest.

Obiectio 7mo: species impressa debet esse immutabilior
 et purior obiecto quod ipsa representat, ut videtur constare inque-
 sitione in reliquis speciebus, ut est species visibilis respectu sui obiecti esse,
 atque species impressa Dei non potest esse immutabilior vel purior Deo.

Ad primum si obiecto probat intentum, probat etiam
 non potest dari speciem expressam Dei, cum non magis species impressa
 debeat esse immutabilior vel purior respectu sui obiecti, quam species
 expressa respectu sui. Quod secundo dicitur nega. na: nam quibusvis
 aliqua species impressa sit immutabilior et purior suo obiecto, ut e. g.
 species visibilis representatiua rei materialis, non tamen omnis species impressa
 est talis respectu sui obiecti, nega. e. species representatiua Angeli
 superioris est existens in Angelo inferiori, et immutabilior vel purior
 quam sit Angelus superior cuius est representatiua, ut manifestum est.

Obiectio 8^{uo}: si daretur species impressa non habe-
 ret vnde limitaretur et esset infinita in representando.

his

habetur: quod non limitatur ex parte obiecti neque ex parte causae efficientis, 64.
neque ex parte causae subiectivae sive illius, siquidem is potest recipere
speciem Dei perfectiorem et speciem in infinitum.

Respondeo: Ans. et dico speciem impressam Dei esse limi-
tatum ex viis propriis et intrinsecis principis creaturae, siquidem
de, sicut intrinsecis et huiusmodi creaturae et ut sit determinata
et limitata. Ad id eandem difficultatem fieri potest per speciem expressam
Dei vel de concursu obiectivae Dei ad visionem beatificam, quem
concurrunt ponunt aduersarij.

Obijciens 9: species impressa representativa obiecti scilicet
et distincta ab ipso habitu sive acquisita, species representativa
obiecti in se habet divinam et distincta ab ipso et habitu fidei
significati elevante, ipsum intellectum ad consequendum actum fidei
significati et etiam species impressa Dei datur in intellectu beati-
ficato et distincta ab ipso habitu humanis gloria elevante, illud.
Ans. potest: quod species rei scilicet potest esse sine habitu scilicet, simili-
ter species representativa mystery fidei sine obiecto credendi potest
esse absque habitu, etiam in fide, et contingit in haereticis.

Respondeo: Ans. dupliciter, quia principium elevans
per modum habitus intellectum ad visionem beatificam et principium
ultimo determinans ad eandem visionem producentur simul
et ab eadem causa efficiente, ac primum. Sed potest provenire unam
qualitatem in intellectu beati quae simul habet rationem principis vel
habitus elevantis intellectum et rationem speciei sive principis ultimo
determinantis intellectum ad visionem beatificam, neque est huius-
modi qualitas implicat, contra vero species impressae scientificae
et habitus scilicet non producantur simul, ut contra docet opinio, neque
ab eadem causa, siquidem eadem species producantur a nobis, productio-
nem habitus scilicet et ab intellectu agente, habitus vero scientificus pro-
ducitur ab actibus scientificis, similiter species intelligibiles inseruien-
tes actui fidei signifiati producantur ab intellectu agente et ante
infantilem habitus fidei, ut fit in iis qui adulti convertuntur ad
fidem, vel post eandem infirmitatem, ut fit in iis qui baptizantur
infantes, habitus vero fidei signifiati producantur a solo Deo artes
vel post acquisitionem specierum intelligibilium actui fidei inseruien-
tum, ac primum mirum non est si tam species impressae scientificae et
habitus scientifici quam species inseruientes appartent actui fidei
signifiati et habitus expressae fidei distinguantur inter se prin-
cipium, et elevans intellectum ad visionem beatificam et principium
ultimo illud ad eandem visionem ultimo determinans inter se non
dis-

distinguantur. Ex his. o. colligi potest quod sicut ex multiplici
habitu partialium in eadem parte totali non licet arguere plurali-
tatem habituum fieri supradictis, eo quod non sit per rationem, ita quoque ex
distinctione generum intelligibilem actus fidei inveniendum ab
ipso habitu fidei non licet inferre distinctionem inter principium
elevans intellectum creatum, ad visionem beatificam et principium
ultimo determinans illud ad eandem visionem, siquidem
non est ratio per se, nec a nobis ad ignota arguere licet, nisi quando e-
eadem vel per rationem.

Obvies ob. ex Suarez lib. 2. de attributis negati-
vis Dei cap. 15. num. 20. si fingamus nullam creatam superioris
ordinis habentem lumen illud, ut videre Deum et quascumque
creaturas, nihilominus illa indigeret specie obiectorum, ut ea posset
intelligere, quia nulla creatura intellectualis nec eius lumen potest esse per se
representativum rerum intelligibilium et similiter de lumine
glorie philosophandum est, siquidem etiam lumen glorie est quoddam
virtus ad modum potentie intellectus, et ideo per se non habet representativum obiecti,
nec habet rationem generis representantis Deum.

Respondetur tamen, nego consequens, ratio dignitatis, quod
habemus, arguitur etiam, ut constat ex supradictis, quia cognitur esse re-
re, potentiam intellectivam creatam, ex cuius intrinsecis principijs habere
talem limitatam, ut non possit immediate vel ultimo determinari a seipso
et cognitionem, contra verum non habemus sufficientem fundamentum ascendendi quod
lumen glorie ex cuius intrinsecis principijs exigat distinctionem
a specie Dei impressa, nam quamvis lumen glorie habeat rationem potentie
habituales, non tamen simpliciter est potentia intellectiva, sed est complementum intelligi-
tutem etiam est species Dei impressa, et proinde cum magis conve-
niant inter se ratio principij elevantis intellectum ad visionem Dei, et
ratio principij ultimo determinans ad eandem visionem,
quam conveniant inter se ratio potentie intellectivae, et ratio principij ultimo
determinantis potentiam ad visionem Dei, non valet dicere, haec duo rationes
non possunt identificari in una qualitate vel entitate reali, et neg illa
dicitur. adde, quod potentia intellectiva non exigit semper habere ullam certam
determinatam, ut determinati obiecti annexam, contra verum lumen
glorie exigit semper habere annexam visionem Dei, et proinde maior
est ratio iudicantis rationem principij elevantis intellectum ad visionem Deum
et rationem principij ultimo determinantis ad illud, demum potest identificari in-
ter se, cum aliunde non simpliciter, nec Deo denegandum sit quicquam
quod non implicet.

Quaeritur denique, an quando supradictum est
lumen

lumen gloriae est intrinsecus pro Deo in productione visionis
beatificae, hoc intelligitur de lumine gloriae prout est habitus ele-
vatus prout habet rationem speciei suae principij ultimo
terminantis ad visionem beatificam. 65.

De illud intelligi de lumine gloriae prout est habitus
elevatus prout, quamvis de eadem potest aliquo modo intelligi esse
de lumine prout habet rationem speciei impressae, in quantum est quod
lumen, quod est species impressa Dei, ut instrumentum Dei, prout est species
ipsius representativa, sed quatenus idem lumen, quod est species Dei
impressa, a Deo productum est. Adde hoc etiam dicitur quod lumen
gloriae ut etiam intrinsecus gratiae sanctificantis, quod est quasi proprietas,
et radicalis naturae spirituales sine vita regnantis. nec obstat quod
lumen gloriae simul creatur esse instrumentum Dei, nam etiam gravitas
existens in lapide est instrumentum naturae lapidis, et simul aliquo modo
instrumentum generantis lapidem, ut docet Aristoteles et Peripatetici.

PARS III

De Objecto visionis beatificae.

CAPITULUM I

In visione beatifica videantur omnia, quae sunt formaliter in Deo?
Supponendum est tanquam certum esse fuisse beatos de facto
per visionem beatificam videre omnia, quae sunt formaliter in Deo,
nimirum eius essentiam, attributa, et personarum unitates. constat
ex definitione Concilii Florentini in littera unionis, ubi
definitum est Axioma eorum, quibus nihil purgandum superest,
intueri deum trinum et unum sicut est, &c. Condi-
tum potuit definire ex multis scripturae locis, ut ex 3. Joan.
3. videlicet eum sicut est. Item ad Corinth. 13. videri non
per speculum in enigmate, &c. nunc cognosco ex parte, &c.
1. Cor. 13. in illa die cognoscebis quia ego sum pater. & infra:
manifestabo ei mysterium. quae vera non essent nisi personae divi-
nae simul cum ceteris, et attributis viderentur, nec ex eo quod beati
non vident Deum oes, atque liberos Dei, nec oes creaturas, a quas
terminatur Dei omnia vel scia, potest inferri, quod non vident omnia,
quae sunt formaliter in Deo, nam tam atque liberi Dei quam eius omnia
est scia

et sic versans circa creaturas dicitur deo, nimirum in recto
infinitam Dei perfectionem quae est absoluta, in obliquo vero ter-
minacionem ad creaturam sive creaturam ipsam, ut infra condatibit,
beati. a. vident predictam perfectionem Deo intrinsecam, licet non
videant creaturas quas involunt actus liber Dei, eius dignitas
et scia; hoc igitur supposito illud dicunt quod remanet controuer-
sum an per absoluteam Dei potestatem fieri possit ut beatus videat creaturam
Dei non in visis attributis vel personalitatibus, sive ut videat aliquid
attributum non in visis relictis attributis vel personalitatibus vel
creaturam, sive ut videat personalitates non in visis attributis
vel creatura.

Aduertendum est pro solutioe huius controuersiae,
quando quaeritur an videntes Deum necessario videant omnia quae
sunt in Deo formaliter, ita ut nihil eorum quae formaliter sunt in Deo
possit videri quin videantur etiam reliqua omnia existentia in
Deo formaliter, in hoc illi dupliciter; primo ita ut nihil existens
in Deo formaliter sine reliquis videri possit per visionem quae sit
beatifica. Deo ita ut nihil eorum sine reliquis videri possit
per illam visionem, licet non beatificam.

Dicendum est nihil eorum, quae sunt in Deo formali-
ter, sine reliquis in Deo formaliter existentibus videri potest per visionem
quae sit beatifica. Pro hac propositione facit S. Thomas
qui hanc supponit Deum non potest videri nisi totum, si saltem debet
illud de visione beatifica, id est a. proxima. supponitur. In
2da. 2ae. 2ae. art. 7. ad 2. c. 2. lib. 3. contra gentiles cap. 58.
ad finem. 3. parte. 1. 3. art. 3. c. alibi, idem sentit Vasquez
2da. 2ae. 2ae. cap. 2. Suarez lib. 2. de attributis negatibus Dei
cap. 22. c. 23. c. alibi quos habes quod Salas tom. 1. in 1mam
2da. tract. 2. disp. 4. sect. 2. c. 2. c. et contra alios ut
tunc est apud eundem Salas ibi.

Et ratio: quod de modo visionis beatificae
est ut expleat et satiet appetitum et desiderium ipsius videntis, et ipsi
visio, quae quae videtur creaturam Dei sine attributis aut vnum attri-
butum sine altero aut creaturam sine personis vel contra, non est
huiusmodi. Et maior pars quod de modo beatitudinis formalis
suae quod idem est visionis beatificae est, ut tollat omnem afflictio-
nem et anxietatem, cuiusmodi est in desiderio, et appetitu qui
non satiatur. Minor pars quod si quis videret creaturam Dei sine
attributis vel personalitatibus diuinis aut contra, vel attributa
sine personalitatibus aut contra, vel vnum attributum Dei
sine

me altero, is n̄ videret distincte, Deum esse infinitum bonum 66.
vel infinitam affectionem, n̄ve n̄ discerneret an in Deo esset
de bonum & ois affectio, p̄ meritum videri deinde erat cognos-
cere, & affligeretur vel esset anxius ex eo q̄ huiusmodi desiderium
remaneret inextinguibilem.

Confirmatur eiusdem minoris probatio: q̄ de
ratiōe cuiuscunq̄ affectionis infinita ē ut identificet nisi omnem
affectionem sibi n̄ oppositam & ut videatur perfectio infinita
prout ē infinita necessarium ē videre omnem affectionem cum
illa identificatam & si aliqua Dei affectio videatur n̄ a reli-
qua talis visio n̄ erit visio affectionis infinita prout ē infi-
nita, ac proinde n̄ poterit p̄thare appetitum videtis, & per
consequens n̄ erit visio beatifica.

2do p̄th. conclusio: q̄ cum visio beatifica ut ē
fōalis beatitudo sit intuitiva per se debet terminari ad sum-
mum bonum prout a parte rei ē in seipsa tam in existendo
quam in subistendo summe p̄fectum, atqui n̄ ē tale nisi prout
ē unum & s̄vnum n̄ve unum totale obiectu constitutum ex
cetera, attributis, & personalitatibz &.

Obijcies: personalitates divinae n̄ s̄t affectio &
si quis videret etiam Dei ē erg attributa n̄ visio personali-
tatis videret Deum prout ē infinita affectio, ac proinde talis
visio est beatifica etiam si per eam n̄ viderentur personalitates
divinae.

R̄ negando Ans. q̄ fōalis ratiō divinae ratiōis &
personalitatis ē quodlibetque affectio, ut docent multi, quos re-
fert & sequitur Sicut de Trinitate disp. 39. sect. 2. & seqq. sed
principale sect. 6. q̄ etiam p̄th. q̄ implicat contradictionem
aliquid in Deo existens neg esse affectionem ex sua ratiōe. explicita
neg imperfectionem, nisi sit determinatum in singulari ē in-
dividuo sit abstrahere a transcendentali affectione & imperfectione,
nam ratiō ē personalitas patris opini v. g. vel ē talis fōalitas
ut per eam trinitas melius h̄at cum ipsa quam cum ipsa,
vel n̄ ē talis. si dicatur primum & personalitas ē ratiōe p̄torni-
tatis divinae ē affectione, si vero dicatur 2dam nempe p̄torni-
tatis n̄ve ratiōe paternitatis aq̄ bene se haberet sicut ē h̄t cum
illa & huiusmodi personalitas ē ratiōe ad nihil inserviret, ac
proinde est nullus, ac consequenter imperfectio, q̄ n̄ ē falsum,
quoniam ois fōalis & explicita ratiō personalitatis sit affectio ultimis
complectens n̄ve affectionem, sed de hac re plura infra.

Obijcies

Obijes 2do: si ad visionem beatificam requiritur vi-
sio personarum, sequitur Patrem eternum habere suam bea-
titudinem etialem a filio & spiritu s. sed consequens e falsu
q. ^{ma:} Ro ad: ^{ma:} ^{ma:} sequitur Patrem eternum habere suam beati-
tudinem a filio & spiritu s. hoc e, accepere ab ipi suam beati-
tudinem nego, habere ab illis, id e, habere beatitudinem in ordine
ad illos ut ad obitu partiale, & hoc modo concedo ^{ma:} ad
curus indirectionem distinguo min. e nego consequentiam.

Obijes 3to: Deus clare, viz ut e in se summum
bonum, e obitu beatificum quia per quem videtur Deus non
viri personis e vno beatifica, siquidem Deus pors e summu
bonum n mutuit personalitates divinas, cum bonitas sit
attributum peculiare Dei.

De si argu valet, probat etiam beatitudi-
ne. consistere, praese in visione, attributi infinite bonitatis
Dei etiam praesendo ab cetera Dei & reliquis ei attributis
necum personalitatibus. Ro 2do dicitur, quando dicitur Deum
vnum ut e in se summum bonum e, obitu beatificum, tunc non
summi boni intelligitur summum bonum n prout e attributum
peculiare Dei sed prout e integritas cum perfectionum qua re-
quiruntur ad summu bonum infinite. effectum ultra quod
nihil aliud sit desiderabile, carissimum, e sibi Deus cum omnibus
is perfectionibus etiam relativis qua sit in eo simpliciter.

Obijes 4to: si quis videret etiam Dei sine
attributis & personis vel contra e, is videret Deum cum q dilige-
ret & Deo frueretur q. cet beatus, nemo e. sit videre, Deum
e eo frui qui sit beatus q. de ratione visionis beatifica n e ut per
ipam viderentur oia qua sit in Deo simpliciter.

De qui videret etiam Dei sine attributis
vel personis aut contra e, is videret Deum secundum quod e
imperfect. concedo, simpliciter & affecte nego. hinc, simpliciter distin-
gno consequens, nemo sit videre Deum affecte, si n e beatus concede-
nemo sit videre Deum imperfecto modo & n e beatus nego conse-
si videlicet possibile, sit ut cetera Dei viderentur sine attributis
vel personalitatibus aut contra e. ex his a. constat q. si
quis videret Deum imperfecto modo supradicto licet aliquo modo
Deo frueretur, ea in n. facta affecta fructus, sicut nec cet affecta
Dei visio ex qua illa oritur.

Obijes 5to: personalitates divinas habent rationem
dicti. 2dary respectu visionis beatificae q. n pertinent ad obitu
foale

fiat beatificum & licet n̄ viderentur, adhuc visio estia Dei 67.
pat beatifica. Ans p̄t: q̄ personalitates n̄ movent effectiue
ad visionem.

Re negado Ans, neg ex eo q̄ personalitates di-
vine n̄ possunt mouere effectiue illum creatum ad visionem
sui et in p̄ri illas habere rationem obiecti d̄ari respectu visionis
beatificae, siquidem neg estia, neg ullam aliud attributum praeter
omniam effectiue mouet illum creatum ad visionem sui, nec in
illa et obiectu d̄arium visionis, imo neg omnia per modum obiecti
mouet ad illam, ut constat ex supradictis.

Obicies 6to: si ad visionem beatificam necesse
est cognoscere oia quae s̄t foaliter in Deo, sequeretur per visi-
onem beatificam cognosci Deas rerum omnium possibilitum, siquidem
Deas rerum omnium possibilitum s̄t foaliter in Deo, & consequenter
per eandem visionem deberent cognosci res oes foaliter, sed hoc e
falsum & oio repugnat.

Re d̄o: ma: sequeretur per visionem beati-
ficam cognosci Deas rerum omnium possibilitum quoad illud q̄ eam
Dea dicunt in recto concedo, quoad id q̄ dicunt in obliquo nego
ma: ex eo vero q̄ per visionem beatificam, debeat cognosci in-
tuitiue totum id q̄ illa dicunt in recto, n̄ sequitur per visionem
beatificam debere cognosci ois res foaliter, q̄ d̄o q̄ Dea d̄umque
rerum possibilitum dicunt in recto nihil e aliud, ut infra constabit,
quam ipsa Dei spectio qua in se e aliquid oio independens e absolu-
tum ab oibz creaturis, ut infra ostendebitur, ac proinde ex eo q̄ per
visionem beatificam debeant cognosci oia quae foaliter s̄t in Deo, n̄ e
necesse ut cognoscantur oes creaturae foaliter.

Obicies 7mo: n̄ possunt videri oia quae s̄t foaliter in
Deo nisi videantur, in particulari oia quae Deo s̄t facere, siquidem
in Deo foaliter e oia, ac proinde pota facere Angelum, hoem,
leonem &c, imo et pota facere hunc Angelum in particulari e
illum in particulari &c, sed hoc repugnat & per visionem beatificam
n̄ possunt videri oia quae s̄t foaliter in Deo.

Re Deum pota facere Angelum hoem &c duo dicit,
alterum in recto nempe ipsam spectioem infinitam & absolutam,
& alterum in obliquo nempe ipsum Angelum vel hoem n̄ implicat-
ionem &c, ac proinde qui dicit Deum necesse quidem e ut videat illud
q̄ dicit in recto Deum pota producere Angelum vel oia hoem &c, n̄
s̄t e necesse ut videat id q̄ Deum pota producere Angelum &c dicit
in obliquo, ac proinde per visionem beatificam n̄ cognoscantur res
ois

ois potibiles, sed tm necessario cognoscitur qd in quod extra Deum
 n implicat Deus sit illud facere, sicut etiam per eandem, visionem
 n e necesse ut cognoscatur creatura ex illis vel potibiles quas
 Deus cognoscit, sed tm qd si prater Deum aliquid n implicat vel
 quantum e ea se sit illogibile, tunc n repugnat cognosci, Deo illius
 cognoscis.

Obijci vltio: si per visionem beatificam cognos-
 cerentur via que se foaliter in Deo, se quod, Deum per illam com-
 prehendi, sed hoc implicat qd. Sed pbi: qd tunc res comprehendit
 quando nihil eorum, que foaliter in ipso sit, latet ipsam visionem.
 Res nego qd: quid a videndum sit ad probatorem con-
 stabit infra cap. 3. His absolutis ditionum e an de pria
 absoluta saltem n per visionem beatificam pot videri extra Deo
 n visis attributis vel personis, gut contra, votum qd hac dignitate
 videtur pertinere etiam ad Philosophos, quatenus ipi de glialiter
 re, nati sunt querere: an illa sit pot secundum unam affectionem
 inquitur cognosci ab eo qd virtutina cognoscatur secundum
 aliam licet a parte rei sit identificam, e ex altera parte de de-
 finendum quid de hac re sentiam, n parum temporis insumendum
 est, deo de hac re, ad alia Theologorum magis propria properamus.
 qui vult, videat Salas tom. j. in jman dea tract. 2. disp. q. sect.
 2. e. 3. ubi duas oportet sententias fieri refert.

CAPUT II

An creatura in Deo a beatis videantur?

Anteriorum e quatio quatuor an creatura videantur in Deo
 a beatis, n eo dntion, an creatura secundum ee qd foaliter hnt
 in Deo, videantur in illo, nam cum ee creaturarum ee hnt fia-
 liter in Deo nihil aliud sit quam ipse Deus qui continet illas
 eminenter sicut ee illas producat, vel creat, secundum illas
 ee necessario videntes ab eo qui Deum videt, si quidem videre
 illas secundum illas ee nihil e aliud quam videre ipsum Deum.
 sensus igitur questionis e: an creatura secundum ee qd hnt
 in seipis videntur a Deo videri pot in ipso Deo.

Anteriorum e rursus creaturas videri in Deo tunc
 in Verbo dupliciter sumi namq. causaliter e foaliter. causaliter
 videri in Deo e in Verbo creaturas, e illas videri per actum visio-
 nis sicut

nis sine cognitionis distinctum ab ipsa visione beatifica. 68.
Creatum ab ipso Deo tanquam a causa particulari, q. a. videri crea-
turas speciali revelatoe facta ab ipso Deo ut illas videri in Deo
et in Verbo pluribus egregie probat Vasquez j. parte disp. 30. cap. 7.
ubi docet q. n. solum beati sed etiam viatores vere dicuntur ab-
que videre vel cognoscere, in Verbo Dei aut in Deo vel etiam in
seius prescisa, q. a. prescisa Dei cognoscunt, dicuntur. a. inquit
potius in Verbo quam in Spiritu s. art. 2. videri, q. cum
Verbum procedat per intellectum, opera revelatois ipsi Verbo appropriant
hinc opera gratiae spiritui s. foaliter vero videre in Deo crea-
turas et illas ita videre, per eandem visionem qua videtur Deus
ut ex vi visionis Dei videntur sive q. eodem e, ut ipse crea-
tura videntur in Deo ut in medio cognito q. dicitur in cogni-
tionem illorum, q. a. creatura potius a beatis caaliter videri
in Deo certum e apud oes, cum in eo nulla sit repugnancia,
et coalter concedatur, multa cognosci de novo a beatis nimirum
per revelatoem peculiarem factam ab ipso Deo, quare remanet
in controversiam: an beati videntur creaturas in ipso Deo foali-
ter nec in illo ut in medio cognito.

Deniq. aduertendum e ex S. Thoma j. parte
q. 20. art. 3. possibile sumi dupliciter, primo absolute, sine
ex habitu sine terminorum, atq. hoc modo possibile e q. d. in quibus
terminis sine praedicata inter se n. repugnant. Eo possibile,
videtur per respectum ad aliquam potestatem sine, per denominationem
extrinsecam ab aliqua potestate, qua ratio possibile e idem atq.
factibile ab aliqua potestate, unde cum Deus videtur e. omnipotens
eo q. potest producere q. libet ens possibile, tunc possibile n. sumi
respectu sine per respectum ad divinam potentiam, q. a. alio-
quin committeretur error in explicanda potentia, sensu e. est
Deus e. omnipotens q. potest oia quae s. possible sua potestate, sed sumitur
absolute, pro se n. implicante, et sicut etiam sumitur cum dicitur
Deo Deum potest facere hominem n. a. chymaram, q. hoc e. possibile
n. a. chymata, tunc e. sensu e. idem Deum potest facere hominem n.
chymaram q. haec implicat contradictionem, hoc vero n. ibem
his praemissis.

Quendum e nullam creaturam a beatis videri
ex vi visionis Dei sine, in Deo ut in medio cognito. Pro
haec propositione facit Scotus in 3. d. dist. 14. q. 2. d. 2. et si
ita vid. S. Bonavent. art. 2. q. 3. in fine, Gabriel q. 5. art. 5.
maior q. 3. e. in 4. d. dist. 29. q. 16. Martilig in 3. d. q. 10.
art. 2.

art. 2. Beati g. 23. art. 2. Avicenna in jmo g. 12. Paludanus
 in qto dicit q. 2. art. 2. Vasquez disp. 50. cap. 6. Greg.
 Beati j. parte. cap. 9. g. 13. Marius tract. j. de visione Dei
 disp. 4. cap. 3. Torres, et Cajan Bartholomaeus quos th. dicitur
 mos n. potui videre, qd eorum opera in unam partem impensa
 qd ego sicam pndum Romanu servaverunt, ex aliorum th. relati
 vati illi defendere hanc sententiam, pro qua potest etiam alij re-
 ferri. Eodem th. propositio e contra alios multos asserentes
 ex vi visionis qua Dei cetera videtur, aliquas quos creaturas
 videri e, ex plures quo quis pfectis Dei etiam videtur, inter
 eos e. Paretiarum in j. parte. g. 12. art. 8. Capredi in qto dicit.
 p. g. 6. art. j. e. 3. Idem th. 2. de attributis negativis
 ibi cap. 2. Salas tom. j. in unam 2da tract. 2. disp. 4.
 sect. 9. num. 38 e alij multi apud ipsum.

Th. conclusio: qd si Beati ex vi visionis Dei vel
 in Deo ut in medio cognito vident ullam creaturam aut vident
 creaturam existentem, aut creaturam futuram, aut creaturam posi-
 lem sing. n. implicatam, ad nullam ex his dici potest q. Marius
 per se pth. Minor in primis quod primam e. Eadem partem nempe
 qd Beati in Deo ut in medio cognito n. vident nec cognoscant
 eam creaturam existentem vel futuram pth. qd si nulla crea-
 tura existeret nec eet futura, e. te per impossibile eet aliquis illis
 qui n. eet creatus ab hoc Deo qui nunc e, e. pndum illis videret
 in pndum hunc Deum, nullam in eo creaturam existentem
 vel futuram videret e. neg nunc videns Deum in eo ut in medio
 cognito videt ullam creaturam existentem vel futuram, hoc se-
 pntia pth. qd ex eo qd creatura existat vel eet futura nulla
 ratio cogit in se e mutata, sed e. idem oio quod oio nunc pfecti-
 onum intrinsicam qui n. eet si nulla creatura existeret nec eet
 futura, ut videtur per se patere e. infra probabitur quare si
 posito qd nulla creatura existat nec eet futura nulla creatu-
 ra, existens aut futura videretur in Deo ut in medio cognito,
 similiter dicendum e de facto nullam creaturam existentem
 aut futuram a beatis videri in Deo ut in medio cognito, ni-
 mirum ex eo qd Deus nihil hat tibi intrinsicam ratione cuius
 connectatur cum creatura existente, vel futura, mediantem quo
 potest illum videntis n. determinare ad cognitionem talis crea-
 tura. hoc pth. qd si videns Deum in eo ut in medio cognito
 videt aliquid aliud a Deo distinctum, n. potest illud videre, nisi pro-
 ut a parte rei illud e in se, quare si nulla creatura existat,
 nec eet

ne eēt futura, profecto nec videas Deum ex vi visionis eius: 69.
dem Deū videret illam creaturam existentem aut futuram. Im-
formatur idem hīs: q̄ si Deū visū mouet illum creaturam ad
cognitionem alterius creaturæ vel eam representat, n̄ p̄t illam
representare, nisi prout illa ē in se, neq̄ p̄t mouere ad vllam
visionem vel cognitionem falsam, moueret a. ad cognitionem
falsam si in eam supranaturaliter moueret ad cognitionem creaturæ
existentis vel futuræ. Confirmetur regulam idem hīs, q̄ si
Gabriel Archangelus v. g. n̄ existeret neq̄ eēt futurus, tunc neq̄
S. Michael neq̄ vllg alig beatus p̄t videre, in Deo Gabrielem exis-
tentem vel futurum, q̄ tunc Deus visū n̄ p̄t representare illius
vllig beati Gabrielem existentem aut futurum, sicuti nec p̄t de-
facto representare illius vllig beati rem vt existentem vel fu-
turam, quia rem n̄ existit neq̄ futura ē. Et si nullum eius
creatum existeret nec eēt futurum, Deū visū ab illius a se non
creato n̄ representaret creaturam existentem vel futuram.

Iam vero q̄ beati in Deo vt in medio cognito n̄
vident vel cognoscunt vllam creaturam possibilem, p̄t. 3. h̄as
partim memoris primi arguti suprafacti, p̄t: q̄ deo beati nullam
creaturam existentem vel futuram videt in Deo vt in medio
cognito, q̄ Deus nullam h̄t cum creatura existente vel futura
connexionem nisi intrinsecam, atq̄ neq̄ Deus vllam similem
connexionem h̄t cum vlla re possibili vel n̄ implicante. Et beati
n̄ vident, neq̄ vident p̄t in Deo vt in medio cognito vllam creatu-
ram possibilem vel n̄ implicantem. Maior constat: q̄ si Deus n̄ h̄t
etiam connexionem cum re possibili vel n̄ implicante n̄ p̄t eē prin-
cipium determinatum p̄ia illius ad cognitionem rei possibili existentis
vel n̄ ^{futura} ~~possibilem~~. Membr. a. p̄t: q̄ Deū neq̄ vllam directam relationem
realem vel habitudinem sibi intrinsecam ad vllam rem possibilem,
neq̄ h̄t vllam existentiam vel indigentiam vllig rei possibili, vt
infra condatib. Et Deus nullam ex parte sui h̄t connexionem
cum vlla re possibili, neq̄ e. præter relationem vel ^{affinitatem} ~~affinitatem~~, exi-
gentiam e. indigentiam rei possibili p̄t assignari aliud fundamentum
in quo fundetur vel consistat huiusmodi connectio.

Respondent aliqui negando min: eddunt Deum ea parte sua
habere connexionem sibi intrinsecam cum re n̄ implicante, h̄-
quidem, inquirunt, tum ratione bonitatis per quam Deus res n̄ impli-
cantes se producere, tum ratione cognitionis qua cognoscit singulas
res n̄ implicantes, tum ratione decretum quas in se h̄t existens, res
n̄ implicantes, tum ratione amoris vel complacentiæ qua sibi complacet
in

in h[uius] implicancia crinseunt rei p[oss]ibilib[us], sicut ordinem sine
relacione aut habitudinem realem ad singulas res h[uius] impli-
cantes, ac prout dicitur qui Deum videt, et etiam in eo ut in medio
cognitio videtur. has vel illas creaturas p[oss]ibiles, nimirum
est q[uo]d p[oss]it videtur, relacione sine habitudinem Deo intrinsecam
ad p[ro]dictas creaturas.

Sec[un]do contra e[st], q[uo]d Deus neq[ue] ratio cognitiva, neq[ue] ratio cog-
nitionis qua cognoscit p[oss]ibilia, neq[ue] ratio deorum, quae h[uius] respectu
p[oss]ibilium, neq[ue] ratio amoris vel complacentiae. Illam h[uius] relacione re-
alem aut habitudinem sibi intrinsecam ad illam rem p[oss]ibilem, hoc
a[rg]uitur: q[uo]d si per impossibile nulla res est p[oss]ibilis sine eis res impli-
cantes, tunc est idem numero Deus qui nunc e[st] & Deus nullam h[uius]
relacionem realem aut habitudinem sibi intrinsecam ad illam rem
p[oss]ibilem, q[uo]d cum talis habitudo realis n[on] datur in Deo, sit cum eo idem
p[ro]ficata, si nulla res est p[oss]ibilis neq[ue] est in Deo talis habitudo cum
eo identificata, e[st] per consequens q[uo]d est Deus, aut certe n[on] est hic nume-
ro Deus qui nunc est. Conseq[ue]nter p[ro]t[er] h[uius] p[ar]te[m]: q[uo]d si per impossibile n[on] est
p[oss]ibilis h[uius] numero formica vel atomus, ad huc est Deus e[st] idem
numero qui nunc e[st]. Et si per impossibile nulla res est p[oss]ibilis de huc
est Deus e[st] idem numero qui nunc e[st]. H[uius] videtur constare ex con-
sensu e[st] infra fuit probabitur. Conseq[ue]nter p[ro]t[er] h[uius] p[ar]te[m]: q[uo]d n[on] e[st] maior ratio cur
posita impossibilitate huius numero formica vel atomus debeat manere
Deus, e[st] huius numero Deus, e[st] n[on] debeat manere posita impossibilitate
cuiuscunq[ue] creature p[oss]ibiles, nam si maneret idem numero Deus
posita impossibilitate huius numero formica vel atomus, id e[st] q[uo]d
Deus nullam h[uius] relacionem vel habitudinem realem suam identifica-
tam ad hanc numero formicam vel atomum p[oss]ibilem, quae relatio
sollicita e[st] posita impossibilitate huius numero formica vel atomus
p[oss]ibilis, atq[ue] si Deus nullam h[uius] relacionem vel habitudinem realem
ad hanc numero formicam vel atomum p[oss]ibilem, neq[ue] illam h[uius] relacionem
vel habitudinem realem ad illam aliam rem p[oss]ibilem, q[uo]d si aliquid n[on]
relatio e[st] habitudine reali ipsius Dei ad hanc numero formicam
vel atomum p[oss]ibilem et saltem q[uo]d Deus p[oss]it p[ro]ducere hanc nu-
mero formicam vel atomum p[oss]ibilem, e[st] eam cognoscit, atq[ue] h[uius]
eandem deam, e[st] de eius p[oss]ibilitate vel n[on] implicancia sibi com-
placet, similiter salvari p[oss]it q[uo]d Deus atq[ue] omni relatio e[st] habitu-
dine reali ad illam rem p[oss]ibilem p[oss]it eam p[ro]ducere eam cognoscit,
eandem h[uius] deam, e[st] de eandem p[oss]ibilitate vel n[on] implicancia
sibi complacet.

Eandem si dicas posita impossibilitate formica
vel

vel atomi adhuc est idem numero Deus, sed adhuc habet eam 70.
speciemque sibi intrinsicam quam nunc h[ab]et, quidem adhuc habe-
t sibi ipsam ratione cuiusque potest producere quamcumque rem in implicatam,
contra vero si per impossibile, nulla creatura est possibilis in e[ss]e
Deus, quod tunc non habet perfectionem attributi digna, siquidem
Deus tunc extra se nihil esse potest operari, et consequenter non est
Deus, ac proinde licet Deus non habet ullam relationem vel habitudi-
nem realem ad ullam rem possibilem in particulari, non tamen relationem
et habitudinem realem ad creaturam possibilem in generali.

Secundo contra est, quod Deus est ens quo nihil potest origi-
nari effectus, atque si Deus ratione digna vel alterius attributi dice-
ret habitudinem realem ad creaturam possibilem licet in generali, potest
excogitari aliquis Deus effectus, cuiusmodi est ens a se, non exigitur
possibilitatem vel non implicatam alii creature, nec indiget tali
possibilitate vel implicatam, nec dicens relationem ad ullam creaturam
possiblem sive in particulari sive in generali, et deo ita independens
vel absolutum ab omni re possibili vel non implicante, ut si per impossibile
non est possibilis ulla creatura, adhuc est ens infinite effectus et idem
quo numero immutatum quoad suam perfectionem intrinsicam
quod nunc est. Quod autem huiusmodi ens sit effectus Deo, qui ab adversariis
fingitur, exigitur possibilitatem vel non implicatam creaturarum et
ita indiget ut sit, atque ad ipsam dicens relationem et habitudinem rea-
lem, videtur esse per se manifestum, quidem ens Deus conficitur ab ad-
versariis per directam existentiam vel indigentiam secundum suam
et existentiam indiget aliquo extrinseco ut priori secundum naturam
et necessarii ad existentiam Dei, licet illud dilatur solum ut condi-
tio extrinseca praeponitur ab ipsa Dei existentia. Eadem
propositio poterit etiam impugnari in verbis quibus mox contra
alios obediens multo minus Deum habere relationem vel habi-
tudinem realem ad ullam creaturam in particulari.

Secundo igitur alii dicunt Deum habere relationem
realem sive habitudinem intrinsicam ad quamcumque creaturam
non implicantem etiam in particulari, atque adeo ad hanc numero
formicam atque atomum non implicantem, ac proinde negant Deum
non habere ullam connexionem sibi intrinsicam cum ulla re possi-
bili in particulari, ac proinde volunt quod si per impossibile in-
possibile implicaret haec non formicam non est hic non Deus qui nunc
est, sed diceret in secundum perfectiones ignavias, ut si ingratias,
extra, ut oridia, ad tamen secundum perfectiones odiosas, ut ex. g.
potest efflere hanc non formicam, sive velas vel habitudo ad hanc non
crea-

Deinde contra eorundem Authores e, qd si in Deo est
 relatio realis vel habitudo ad hanc numero formicam vel atomum
 h implicatam, requeretur idem h ee numeram affectionem
 qua h pot exogitari maior, sed consequens e falsum e. Sequela
 maioris condet, qd maior e affectio qua ita e a se, vt secundum
 suum ee nullo extrinseco neg exsistenti neg potibili vel h impli-
 cante, neg vlla conditione extrinseca indiget, quam sit illud qd
 secundum suum ee indiget aliquo extrinseco vt e creatura h
 implicans, atqui si in Deo sit relatio vel habitudo realis ad illam
 creaturam, eam eadem habitudo sit identificata cum ipso Deo
 e ipsa secundum suum ee necessario presupponat creaturam nempe
 e implicatam, e consequenter ea vt termino suo extrinseco
 indiget ad suum ee sequitur, inquam, etiam Deum ad suum
 ee indigere aliquo extrinseco siue aliqua conditione extrinseca,
 ac proinde Deus n erit numerus affectio qua h pot exogitari
 maior, qd e oio falsum e absurdum.

Interca contra eorundem Authores e, qd si in
 Deo sit vlla relatio realis, vel habitudo ad hanc numero formicam
 vel ad illam creaturam h implicantem, requitur veram esse
 proportionem: Deus secundum suum ee consequitur ad aliquam
 sibi extrinsecam siue ad aliquam conditionem extrinsecam, sed
 hoc e falsum e absurdum e. E.g. ma: atq; cum relatio illa siue
 habitudo realis secundum suum ee necessario presupponit creatu-
 ram h implicantem, licet solum vt terminum suum atq; vt condi-
 tionem extrinsecam, sequitur h implicantem creaturam prae-
 sentem, quaequid tandem ea sit, ee naa priorem illa relatioe, vel
 habitudine reali diuina, e ipsam habitudinem ee naa posteriori
 illo termino vel conditione extrinseca, cum a. de potestis nra
 sequatur ad secundum suum prius, e relatio illa sit identificata
 cum ee sibi, eo ipso manifeste sequitur qd Deus sit idem cum ea
 e relatioe, secundum suum ee, consequatur ad terminum eus-
 dem relatiois, nempe ad h implicantem creaturam necessario prae-
 sentem ab eadem relatioe, qd a. h implicantem creaturam prout
 e terminus relatiois vel habitudinis, quae ab aduevarijs ponitur in
 Deo, sit naa prior eadem habitudine h solum sit ex confessione
 ad verariorem terminum dicentium terminum illum necessario
 presupponi a relatioe vel habitudine diuina tanquam conditio-
 nem extrinsecam, e ex eo qd ois terminus, excepto termino sibi
 onis e prior relatioe quam terminat, sed etiam ex eo qd si datur
 in Deo praedicta relatio, rem e ista realis: ideo in Deo e relatio
 vel

vel habitudo ad n implicantiā creaturæ q̄ n e implicantiā
 creaturæ, n in verum e dicere: deo creaturæ n implicat q̄
 prædita relæ vel habitudo e in Deo, si rigoroſe loquamur.
 Minor q̄. aſſi ſupra facti, nempe q̄ factum nō Deum ſecundu
 rum e conſequi ad aliquid ſibi extrinſecum vel ad aliquam
 conditionem extrinſecam, videtur per ſe patere, præterea
 conſtat: q̄ a inde ſequitur Deum principiari ad aliquid extrin
 ſeco vel ad aliquam conditionem extrinſecam, nam principiari nihil
 e aliud quam conſequi ad aliquid nō prius, Deus a ſecundu
 rum e conſequitur ad n implicantiā creaturæ n Deo hāc in
 ſe relæionem vel habitudinem realem ad n implicantiā illius
 creature, & c. quod ſi d̄ dicas neg Deum neg relæionem
 vel habitudinem realem cum eo identificatam e terminatam
 ad creaturam n implicantiem principiari ab eadem creaturæ
 n implicante q̄ ipſa n exiſtit. Contra e q̄ prius principiari
 totum e compoſitum etiam ſi verū n exiſtat e præcipue quæ
 do principiari, atq̄ hæc quidem oia probant n ſolum n̄ p̄ e in
 Deo relæionem vel habitudinem realem ad illam creaturam n im
 plicantiem in particulari. ut e hæc numero formica vel atomus,
 ſed neg ad illam creaturam vel ratiōem n̄ implicantiem.

Deniq̄ contra e q̄ Deo abſq̄ b̄ relæione intrinſeca
 p̄ cognoscere e cognosci ad creaturam exiſtente, vel futura & abſq̄
 creaturæ n implicante in particulari. hæc infra probabit̄. Con
 ſequentia ſit a pari.

Ultimo aliud docet Deum nullam habere relæionem
 ſibi intrinſecam ad illam creaturam, ſed nihilominus ex eo q̄
 Deus in ſeipſo tanquam in cā virtute, e eminenter, e tanquam
 innato contineat ſingulas creaturas p̄ſibile, ſicut p̄ illas
 videt̄ in Deo tanquam in medio cognit̄o, quatenus in ipſo Deo con
 ſtitetur ſimilitudo cuiuſlibet creature q̄d p̄ e Deo produci ſue
 creature n implicantiſ.

Sed contra e q̄ quando dicitur in Deo e ſimili
 tudinem cuiuſlibet creature n implicantiſ, vel e ſermo de ſimili
 tudine ſimilitudine ſimilitudine virtuali vel cæli, qua
 tenus Deus p̄ ſpeciem ſibi intrinſecam, ratiōem cuius p̄ provenire
 ſtam ſem n implicantiem; primum dei n̄ p̄, q̄ quicquid e in Deo
 e ſimilitudine, e per conſequentia in ſimilitudine ſimilitudine cuiuſlibet creature,
 cuius ois creatura ſit ſimilitudo, unde nec ulla creatura p̄ habere
 illam proportionem vel ſimilitudinem ſimilitudinem ſimilitudinem
 creæ Deo intrinſeca; ſi verò dicitur Deum nempe in Deo contineri
 ſimili-

similitudinem cuiuslibet creaturae h[ab]e[re] implicantis virtutem, 72.
ratio cuius Deus h[ab]et aliquam connexionem cum ipsa creatura h[ab]e[re] im-
plicante; contra e[st] q[uo]d huiusmodi connexio vel e[st] fundata in exigen-
tia aut indigentia talis creaturae h[ab]e[re] implicantis Deo intrinseca,
vel e[st] fundata in reade vel habitudine Deo intrinseca e[st] termini
nata ad ipsam creaturam h[ab]e[re] implicante[m] primam dicitur n[on] p[ro]p[ter] q[uo]d
ois exigentia naturalis fundatur in indigentia e[st] ois indigentia
cursum extrinseci vel conditionis extrinseca existens in Deo
innotuit in ipso Deo imperfectionem. neg[ati]o[n]e p[ro]p[ter] dicitur e[st] dem q[uo]d h[ab]itudo
res responsonis quam in p[ro]p[ri]a imp[er]ignans nullam in Deo ad-
mittunt relationem ad creaturas. Et in Deo nullum e[st] principium de-
terminativum ratio cuius illis creatis e[st] beatis p[ro]p[ter] moueri ad viden-
das creaturas p[ro]p[ri]as in ipso Deo ut in medio cognito, licet Deo
ois illas virtute e[st] eminenter contineat in sua infinita p[er]fectio-
ne activa e[st] absoluta.

Deinde contra eorundem h[ab]itudo e[st] q[uo]d si per impos-
sibile nulla creatura e[st] p[ro]p[ri]a de ois creatura implicante, tunc
Deus ad hoc e[st] d[omi]n[us] ois q[uo]d ois e[st] in sua p[er]fectio[n]e intrinseca
qui nunc e[st] ut supra ostendimus, e[st] t[er]m[in]u[m] q[uo]d t[er]m[in]u[m] h[ab]e[re] n[on] videret in se
ullam creaturam p[ro]p[ri]am, ut per se p[ro]p[ter] q[uo]d neg[ati]o[n]e nunc quicquam in
p[ro]p[ri]a ratio cuius ut medium cognitum p[ro]p[ter] determinare illatum
beati vixit ad visionem illis vel p[ro]p[ri]as, cum nunc nullam
h[ab]et maiorem connexionem sibi intrinsecam cum ulla creatura
p[ro]p[ri]a, quam haberet si nulla creatura e[st] p[ro]p[ri]a.

Ex modo dictis colligi p[ro]p[ter] falsam e[st] etiam eorundem doc-
trinam, qui volunt beatos in Deo ut in medio cognito videre crea-
turas p[ro]p[ri]as, eo q[uo]d Deus h[ab]et connexionem cum illis n[on] per relationem
realem ad illas terminatam, sed quatenus existit illarum p[ro]p[ri]as
form vel n[on] implicans, nam si in Deo e[st] huiusmodi exigentia,
e[st] etiam in ipso indigentia eiusdem n[on] implicantis sibi extrin-
seca, cum ois exigentia naturalis fundatur in aliqua indigentia,
ac p[ro]p[ter] e[st] in Deo e[st] imperfectio, eo q[uo]d in ipso e[st] indigentia
aliqua extrinseci. neg[ati]o[n]e obstat q[uo]d creatura h[ab]e[re] implicans tunc n[on]
implicans creatura n[on] sit contingens e[st] necessaria, nam etiam
indigentia extrinseci licet in se necessari[us] innotuit imperfectionem
in eo in quo ipse e[st], ut p[ro]p[ter] ex eo q[uo]d si per impossibile Deus ex
necessitate sua ageret ad extra e[st] produceret creaturas, tunc
solum v[er]o indigeret conu[er]sione ad Deo ipso, qui e[st] necessari[us]
ad existentiam eor[um], e[st] si huiusmodi indigentia induceret im-
p[er]fectionem in ipso solo, licet conu[er]sio illa e[st] necessari[us] e[st]
Deus

Deus sit ens maxime necessarium in se.

Obijcies; S. Dionisij de divinis nominibus cap. 7. ait Deum in sua potestate creaturas cognoscere, nisi verbis: divina mens omnia continet cunctis referentibus scilicet secundum omnium eandem omnium in se notionem ante complexa; et infra sic ait: novit ex se et in se secundum eandem omnium notionem et sciam, atque substantiam antequam et ante comprehendit, et singula ex cursum specie ducens, sed secundum unam eandem complexorem omnia sciens, Dionisij infra sic ait: sciam ergo novens divina sapientia, novit omnia.

De ingrimij S. Dionisij locis citatis loquitur non solum de scia quam Deus habet de rebus possibili, sed etiam de scia quam habet de existentibus et futuris, ut patet ex ipso textum legenti, quod cum Deus nec existentia nec futura cognoscat in seipso tanquam in medio cognito, ut cum sentia coram docet hithodes proposita crederi: omnia, etiam ipsi ad veritatem tenentur avertere. S. Dionisij non est intelligendum prout contendit forectio, alioquin diceretur de Deo etiam contingentia sive de creaturas existentes et futuras cognoscere in seipso ut in medio cognito, quod contra tenetur esse vera falsum est, ut infra ostenditur in disputate de scia Dei. R. do. d. rivet. S. Dionisij locis allegatis nihil aliud velle, nisi quod Deus sciam rerum non accipiat a rebus ipsi presentibus existentibus, sed eam habet ex seipso et in seipso etiam ante eorum existentiam, nempe eo quod ut prima rerum omnium causa et omnia in se virtute et eminenter contineat, quod est verissimum. Quod a Dionisij ita sit intelligendum, colligitur ex ipso textu, et precipue ex verbis immediate verbis primo loco allegata subiugentibus, quibus docet Deum cognovisse angelos antequam ipse eos produceret, et ex illis verbis secundo loco citatis: in singula ex cursum specie ducens sed unam eandem complexorem omnia sciens et continens, unde etiam cum dicit sciam ergo sciens divina sapientia, novit omnia, cum non potest ipsa illigi ut scilicet Deum cognoscere in seipso ut in medio cognito omnia etiam existentia et futura, et dicitur, scilicet ita accipi ut veritas quod sicut divina sapientia ab eterno novit sciam, ita simul novit reliqua omnia et eorum cognitionem non accipit ab ipsis rebus.

Obijcies 2do: S. Bernardus lib. 5. de consideratione ad Eugenium cap. 1. de beato sic ait: creatura coeli videt Verbum et in Verbo facta per Verbum, et infra sic ait: ubi videt, nempe creaturas, ubi longe melius est quam in seipso.

R. S.

Sed de factis & existentibus, ut ex verbis ipsius patet, ac primum eadem
 verba non sunt ita alleganda, ut per illa Bernardus velit significare
 beatum videre in Deo, ut in modo cognito contingit, non de facto
 existentia vel futura, cum hoc sit impossibile, ut supra diximus, &
 contra concedant etiam adversarij, sed per illa bene vult significare,
 ut patet ex verbis sequentibus, beatum non mendicare cognitionem rei
 non existentem ex ipsius rebus, sed eas cognoscere in Verbo, tum
 quia eas cognoscat peculiariter reuelate, facta a Deo, quae cum sit
 operatio pertinet ad intellectum, Verbo diuino tribuitur, tum quia cog-
 noscat illas cognitione ubi debita ratio visionis beati, scilicet, videlicet,
 sit dicit, illas videre in Verbo & in Deo, ut in obitu beaticante
 & apparente, seu reuelationem & manifestationem creaturarum
 distinctam a visione beaticam, quae pro statu beaticum decet
 singulos beatos cognoscere. Porro Bernardus dicit creaturas melius
 in Deo esse quam in rebus, quidem eminenter continentur in illo,
 & quatenus eo modo in Deo continentur et ipsi Deus in rebus illa
 Verba Joannis 1. factum est, in ipso vita erat. dicit S. Thomas
 1. parte q. 53. art. 9. ad 2. a. dicitur peculiariter reuelate facta a Deo cog-
 noscitur bene dicitur videri aut cognosci in Deo, pluribus rebus pro-
 bat Joannes de corp. 20. cap. 7. & colligitur ex eo quod gloria ordinaria
 in illis dicitur 2. dispone. domini tua, dicit Propheta legere
 in libro prescientiae Dei ea quae praedicant, & explicans S. Thomas
 2. 2. q. 9. 273. art. 1. ad 2. dicit, ideo, inquit, Propheta legere
 dicuntur in prescientia, quia ea illa quae futura reuelantur & eadem
 ratione dicuntur beati & viatores in Verbo Dei ea legere aut cognos-
 cere quae ipsi reuelantur. quamuis, ut supra notauimus, ea quae bea-
 tis reuelantur ratione statim beaticam potius dicitur videri in Deo etiam
 et per Deum visum apparet seum eorum reuelationem & manifestationem.
 Obiicit S. Thomas S. Augustinus lib. 11. de ciuitate
 cap. 7. cognitio, inquit, creature in seipsa delectatio est, ut ita
 dicam, quam cum in Dei sapientia cognoscitur, veluti in arte,
 quae facta est, & cap. 29. ipsam per creaturam melius ubi, id est, in sapi-
 entia Dei tanquam in arte quae facta est, quam in ea ipsa reuerit,
 & per hoc & scripturas melius quam in rebus. idem docet lib. 9. de Genesi
 & litterarum cap. 29. his verbis: pro Angelis contemplati in Verbo
 Dei quod dixit Deus fiat, atque ideo pro in eius cognitione fit cum dicitur
 & sic factum, & postea rem ipsam factam in ea ipsa cognitione
 significatur facta videri, & eam deinde cognitionem, reuelationem ad illius
 veritatis laudem refert ubi rationem viderat factam, & significat
 facta

facto mare, et similia hęc alij in locis.
De etiam S. Augustinum loci cit. n. loquitur de visione
possibilium, sed de visione rerum factarum, ac providę, prædicta
via n. potest illigi de visione rerum in Deo tanquam in medio
cognito secundum earum esse proprium et constitutum ab ipso
Deo, cum res contingentes ea ratione n. possint in Deo videri, ut supra
diximus, et infra ostendemus, atq. ignomet etiam ad versarij coarctate
concedunt.

De 2do quando S. Augustinus dicit creaturas fac-
tas melius ab Angelis cognosci in Deo tanquam in arte, quam in seipsis
n. vult q. creatura facta secundum rationem esse proprium cognoscant
in Deo ut in arte. et in medio cognito quam in seipsis, nam cum
creatura facta sine contingentia nullo modo ut tales possint cognosci
in Deo, qua ratione S. Augustinus q. velle, melius illas in Deo ut in
arte, cognosci quam in seipsis, ut igitur scaturit quodammodo S.
Augustinus loci cit. ubi vult.

Revertendum est S. Augustinum lib. 11. de civitate
Dei lib. 7. et 29. et lib. 9. de gen. ad lib. a. cap. 21. vix ad 32. et
alibi saepe dicere ea initio mundi ita creata fuisse in tempore
vno die ut per metaphoram solum distinguenda sint dies. Illi
primi creatis vnde secundum cognitiones Angelorum quibus quam-
libet creatam a Deo cognoscere debent, quare prima dies et cognitio
qua Angelis cognoscit. Caelum est terra a Deo creatam, et de
2do, 3to, et 4to die &c. in quolibet a. die dividitur mane et
vespere, nempe cognitionem eandem Angeli matutinam ^{et vespertinam}
cognoscerebatur creatura eadem mane et vespere, quia q. Augustinus
Alexand. nunc cognitionis matutinę et vespertinę vult esse contro-
versum et apud Theologos, multi a. quos præfert Vasquez disp. 81.
cap. 1. docet cognitionem matutinam esse cognitionem creaturam
in Deo tanquam in medio cognito, vespertinam vero esse cognitio-
nem caritatem in seipsis per revelationem distinctam a visione.

Not. a. cum Vasquez et alij dierum S. Augustinum
illigere per diem duplicem cognitionem Angelicam, alteram
matutinam et alteram vespertinam, cui succedit alter dies
id est, altera cognitio matutina et altera vespertina, q. post
vnum vesperę sequitur alterum mane sequenti diei per cog-
nitionem a. matutinam illigit cognitionem Angeli præfatam
qua cognoscit in Deo Caelum n. secundum propriam naturam Caeli,
sed secundum q. d. in Deo eminenter cognita in figura Dei
affectione ratione cuius Deus q. producit Caelum, q. melior
est vita

Et vita aut ee Coeli in Deo quam in seipso, qd Coelum in Deo
 E ipse Deus, e in seipso e creatura, cognitio vero, vespertina
 e qua Beatus videt ee Coelum in seipso per revelacionem speculativam
 e suam eius propriam, qua cognitio e imperfectior quam illa.
 qd a. Augustinus ita rit intelligend qd vltim egregie probat
 Vasquez loco cit. sed etiam pba ex S. Thoma 1. parte. q. 58.
 art. 6. in corpore.

Dices predictam explicacionem August. n. subtrahere.
 Prmo qd ipse per cognitionem matutinam illgit notitiam
 ipis creature prout continetur in arte divina vel Diva, in qua
 vult meli cognosci creaturam quam in seipso, e ideo indirecte
 e tanquam terminum habitudinis existentis in Deo ad ipsam
 creaturam. R creaturam prout continetur in Verbo ut in
 arte. vel Deo divina nihil aliud ee, quam infinitam pfectio-
 nem ipis Dei, rade cuius novit qua rade, si quid n implicat,
 pot. ignon fieri, qua pfectio cum sit ipse Deo, e ideo aliqual
 meli ipsa creatura quam Angeli vident in seipso, dco S.
 Augustinus dicit meli creaturam videri in Deo ut in arte, vel
 Deo quam in seipso, qd a. nobis recte dicitur, qd colligi ex
 ipso S. August. maxime ex lib. qd de gener ad litter. c. 22.
 ubi ait: facta e vespere, qd necessaria erat e ista cognitio,
 qua d distinguunt qd creatore, creatura, aliter in seipso cognita
 quam in illo: hic manifeste supponit per cognitionem matu-
 tinam Angelos n videri creaturas secundum proprium ee crea-
 turarum, sed prout contentas in Deo erat ipse Deo, dicit e.
 ad hoc fuisse necessariam cognitionem vespertinam creatura-
 rum in seipsis ut creatura pcut dibrui a Deo.

Dices 2do: S. Augustinus excogetavit illam modum
 loquendi ut distingueret 6 dies illiberales loco 6 dionum naahon
 quas alij ves ponunt in create mundi, iuxta illam vero explicacionem
 Augustinus n dixisset 6 dies, nam cognitio matutina prima
 si solum terminatur ad Deum secundum se, n differret ab alijs
 cognitionibz segs. in quibz videretur Deo solum secundum se,
 differrent ergo illi dies solum inter se solum penes cognitionem
 vespertinam, per quam videbatur creatura nota secundum se,
 n vero ex parte cognitionis matutina, atq adeo n eant 6 dies
 sed unum mane cum 6 vespere. R hinc cognitio matutina
 sit una secundum id qd dicit in recto cum hac rade nil aliud
 sit quam visio infinita pfectionis Dei rade cuius si quid n im-
 plicat qd ipsum facere, nihilominus eadem cognitio e multiplex
 foeliter

pro multiplicitate cognitionum vespertinarum quas connotat
Et cum quibus comparatur, ita ut tot sint cognitiones matutinae
quot et cognitiones vespertinae realiter inter se distinctae saltem
quantum est ex parte obiectorum.

Obicies 4to: alij etiam Phil. interdum dicunt
ea quae facta sunt a beatis videri in Deo. Quod illos velles, beatos
quae facta sunt videri per revelationem peculiarem factam a Deo,
vel per revelationem etiam aliquo modo debitam ratione visionis
beatificae et ab ea quod amplexu emanantem.

Obicies 5to: homines naturaliter loquendo procedunt
a causis ad cognitionem effectuum. Et etiam beati ita possunt
videre Deum ut in eo velut in causa rerum omnium possunt videre
aliquas creaturas possibles. Et homines solum procedunt ex causis
ad cognitionem effectuum quando est aliqua connexio inter
illa quaedam in rebus transcendentali, vel in exigentia aut
indigentia sibi intrinseca sive immediata sive mediata, quae
est in Deo.

Dicitur homines ad probandum effectum non assumunt
causam sub conceptu relativo sed absolute, nec est ex eo quod ratione
referatur ad admirativum inferunt hominem esse admirativum
sed ex eo quod est rationale absolute, unde potest relationem illam habere
se per agens ad hoc. Confirmatur: quia quicquid sit de hoc alij
causis, non videtur id posse negari de Deo qui est causa prima continens
in quomodocumque solum creaturas, sed illis aequalens quoad enti-
tatem et effectum, et consequenter quoad intelligibilitatem.

Et homines ad probandum effectum assumere causam
sub conceptu non relativo saltem connotativo, prout causa est
id a quo pendet effectus, sive prout ipsa habet indigentiam vel exi-
gentiam sibi intrinsecam effectus, atque ideo ad probandum admi-
rativum assumitur rationale, prout est id a quo pendet admirativum
vel prout habet indigentiam vel indigentiam admirativi sibi intrin-
secam.

Ad confirmationem Quod causam primum probare, quod probat
etiam in Deo ut in medio cognitio potest videri existentia et futura
cum Deo effectus aequivalens omni creaturis, illud a Deo saltem, ut supra
diximus, et concedunt ipsi adversarii, quando videtur Deo dicitur agere
vere creaturis quoad entitatem, et consequenter quoad intelligibilitatem
semper est ipsum Deum in sua propria virtute, et eminenter continere
quomodocumque entitatem et quomodocumque effectum, et consequenter
etiam tanquam causa particularis efficiens potest illis creaturam
mouere ad illarum cognitionem.

Obicies

75.
Cyprianus dicit: imago Caesaris v. g. nullam dicit relationem
realem ad Caesarem, et in cognita dicit in cognitionem Caesaris &
etiam Deus licet nullam dicit relationem realem ad creaturas possibili-
les, tamen potest ducere in illarum cognitionem ut naturam cognitam.

Quod imaginem Caesaris non ducere in cognitionem Caesa-
ris nisi eos quibus dixeris illam esse imaginem Caesaris, quod aguerat
et realem vel connexioni reali imaginis cum ipso Caesare. Coeterum si
quis videat Caesaris imaginem nec ipse unquam aguerit quod realis fue-
rit Caesar, nunquam ex cognitione imaginis Caesaris deveniat in cog-
nitionem eundem Caesaris.

Cyprianus dicit: quamvis actio qua producit calor di-
cat relationem transcendentalem ad Deum, cum sit identificata cum ipso
Dei concursu ad calorem, entitas tamen ipsa caloris nullam dicit relationem
transcendentalem ad Deum, et nihilominus Angeli cognoscens illam ex
eundem cognitione simul etiam cognoscit Deum & similiter Deus
licet nullam habeat relationem ad creaturas posibles, nihilominus ex
vi visionis ipsius Dei poterunt cognosci creaturae posibles.

Quod Angelum ex entitate caloris praecedendo ab actione qua
fit vel conservatur nullam dicit relationem transcendentalem ad
Deum: ut nonnulli volunt, licet alij velint illam ut est ens secundum
dicere relationem transcendentalem sibi identificatam ad Deum tanquam
ad primum ens, ad quem ut ad ultimum finem ex sua natura est ordi-
nata, tamen ipsa excipit actionem ad se terminatam et ea indiget ut sit
in per se natura, ideo habet connexionem cum eadem actione qua dicit
relationem transcendentalem ad Deum, ac prorsus mediante praedicta exi-
gentia est relatae actionis potest ducere Angelum in cognitionem Dei
tanquam termini vel principij eundem relatae.

Quaeritur: an habitus beati per eundem actum visio-
nis beatificae simul cum ipso Deo cognoscant aliquam creaturam,
ita ut visio eius prima terminetur ad Deum et creaturam.

Quod Pasques et alios, qui negant creaturas potest videri
in Deo ut in medio cognito, etiam negare per visionem beati-
ficam videri ullam creaturam cum ipso Deo, eo quod alias, inquirunt,
sequitur visionem beatificam non de eundem modo in oibus beatis.
Cum in eadem creatura ab oibus beatis videantur. nos autem exstabi-
mam quod si beati ab initio suae beatitudinis cognoscunt aliquas
creaturas quarum cognitio varianda non sit, potest dici quod parus-
modi creaturae cognoscantur per ipsam visionem beatificam simul
cum ipso Deo, eo quod beati possunt habere tale lumen quod non solum
Deum

Deum sed etiam huiusmodi creaturas representet; illud a. g.
dicebatur de cetera diversitate beatitudinis & visionis beati-
fica facile solvi potest, dicendo visionem beatificam ut & visio
beatifica nimirum prout & visio Dei, esse eandem rationem in
omnibus beatis, licet sint diversa ratione prout representat diversas
creaturas, quia ratio non fit rationem visionis beatificae, atque eodem
modo dicitur esse etiam lumen gloriae precise, ut & lumen gloriae,
hoc est, representans Deum, esse eandem rationem in omnibus beatis, licet
sint diversa ratione prout representat diversas creaturas. coeterum
dicendum est creaturas quas beati non cognoscunt ab initio sed beati-
tudinis, vel quarum cognitio successu temporis varianda vis, non
potest cognosci per visionem beatificam, sed per aliam cognitionem
indivisibilem a visione, quia alioquin necesse esset ut in beatis varia-
retur essentia hominis gloria pro variate visionis beatificae,
quod non videtur esse verisimile.

Quaerens rursum: quasnam creaturas videant in
Verbo vel in Deo beati sine per revelationem peculiarem a Deo factam.

Respondeo varias de hac re esse sententias, ut videtur ex apud
Vasquez disp. 50 cap. 7. & alios, sed dicendum est non omnia veritatem
quae a beatis pertinent, ab ipsis dici in Verbo, sed ea tantum quae
decent ut ab ipsis cognoscantur iuxta divinam sapientiae ordinem
et recte dicitur s. Thomas 2. 2. q. 83. art. 4. ad 2.

Denique adiciendum est eos qui ponunt revelationem in
Deo ad creaturas sine ratione, sive ratione cognitionis & sive
est esse velle huiusmodi revelationem non esse praedicamentalem vel respon-
dere relationi praedicamentali, sed esse transcendentalem vel respon-
dere relationi transcendentali creaturae, quae secundum totum suum esse
intrinsicum est in fundo, ut est relatio potentiae creaturae ad suum effectum
vel actum, cognitionis creaturae ad suum obiectum etc. unde etiam
quidam ex controversariis revelationem quam ponunt in Deo ad creaturas
appellant transcendentem, licet alii nolis illam eo modo appellari.
Porro praedicti auctores ponunt in Deo praedictam revelationem re-
ferendam totum suum esse intrinsicum, quia alioquin Deo non
haberet connexionem cum creaturis sufficientem ad hoc ut ipse
tangam medium cognitum potest movere intellectum beati ad cog-
nitionem rerum possibilium.

Caput III.

CAPIT. III.

An Deus comprehendi possit?

Quando quaeritur: an Deus possit comprehendi, sensus est: an Deus possit a creatura cognosci cognitione adaequata divina cognoscibilitati, qua sibi cognoscatur quantum cognoscibilis est sine qua neciter vel cognoscatur in modo totus sit etiam totaliter. supponendam est. a. ut certum sit, sicut Deus a se ipso comprehenditur, ita nulla creatura de facto existens sit viribus naturalibus Deum comprehendere, id est manifeste seipsum, ut supra diximus, est definitum ab Ecclesia, nempe Deum a nullo illi de facto creato potest cognoscitur videri, quatenus, a istud certum sit, dubitari non potest: an Deus viribus naturalibus possit ab aliqua creatura comprehendi.

Dicendum est Deum nullis viribus naturalibus nec de potestate absoluta potest ab ulla creatura comprehendi. est coram doctrina, et adeo certa ut quidam asserant illam esse de fide.

Primo, contra est definitio Concilii Lateranensis in c. firmiter de summa Trinitate, ubi Deus dicitur incomprehensibilis et ineffabilis, nec dicitur operatum voluisse, sed Deus sit incomprehensibilis viribus naturae, quia ipse dicitur in Concilio in eo sensu definitum Deum esse incomprehensibilem in quo a Philosophis et Scholasticis incomprehensibilis dicitur conueniunt, scilicet de potestate absoluta non potest comprehendi. Nec obstat si dicatur Deum huiusmodi dicitur incomprehensibilem, et ineffabilem, quia ineffabilitas non potest accipi nisi in ordine ad vires naturae, cum Deus sit beatus etiam in verbo inferiori sit notabilis. nam in ista aliquos idem est Deum ineffabilem et inuisibilem. deinde, falsum est ineffabilitatem non potest accipi nisi in ordine ad vires naturae, quia si loquamur de potestate efficitur adaequate Deum significat quatenus posita elevatione etiam de potestate absoluta Deus ineffabilis; verum haec in hac conclusione contra conueniunt auctores, valde tamen divergant in assignanda ratione repugnantiae incomprehensibilitatis Dei.

Primo igitur quidam probant ratione cognitionem: quia ad hoc ut aliquid comprehenderetur debet in eo inueniri, quod quae in ipsis continentur sine fuerit sine eminenter, atqui haec potest videri esse de facto a beatis videntur in Deo omnia contenta in ipsis fuerit
 resp.

regnat tñ in Deo cognoscere oēs creaturas posibles eminenter
& virtute in illo contentas &c.

Seco contra e, qđ falsa e minor, siquidem supra os-
tendimus nulla creatura licet possibilis pot videri in Deo ut in medio
cognito, ac prout neq ad comprehendendum Deum deberent
videri in illo oēs creaturas posibles, imo de facto Deus supponit
comprehendit, etiam si nullam creaturam in seipso ut in obito,
cognito videant, ut infra ostendimus. deinde falsa e ex eodē
ea supponit visionem Dei eo pfectiorem eē stue Deum eo
pfecto videri, quo plures creaturas posibles videntur in ipso, contr
ex quo sequitur qđ Deus n pot ita videri ut in ipso nulla crea-
tura possibilis videatur, qđ a. hoc sit falsum ostendimus: qđ si aeri-
piani lumen gloria qđ elevat e movet illud ad visionem
Dei e vniq tñ creatura oio indivisibilis vel vniq raris creatura
indivisibilis in Deo ut in medio cognito, huiusmodi lumen pro-
fecto hñ aliquam certam determinationem & pot dividi in duas par-
tes v: qđ quare vna per se sumpta movebit vel elevabit ad
visionem Dei, per eam vero solus Deus e nulla creatura in eo
videbitur, cum eodem visio sit imperfectior visionem qua videtur
Deus, e in eo vna tñ creatura indivisibilis vel vna tñ rad.
indivisibilis creatura & falsum e qđ n pot videri Deus absq eo
qđ in ipso videatur aliqua creatura. hñ e qđ lumen gloria e
per se eōtia specifica, ac prout e qđ vna certa entitas lumi-
nis eē talis ut moveat vel elevat illud ad visionem Dei e
aliqua creatura in Deo, part. a. illig ut talis ut moveat solum
ad visionem ipsius Dei, hñ e. sequetur lumen hñ constare ex
partibus eōtia inter diversis, constat igitur falsum eē qđ eo pfecto
vel imperfecto Deus videatur, quo plures vel pauciores crea-
turae posibles in eo cognoscuntur.

Seco conclusio probat Vasquez disp. 5.3.
e. oblat. bract. 1. disp. 4. cap. 6. qđ de rase virtutis com-
prehensivae alienis obiti e, ut ex vi visionis illig ipse in ipso
ut in medio cognito videantur oia qua pot ex illo oriri, atqui
nulla rade ex vi visionis Dei vel in eo ut in medio cognito
pot videri oia qua ab illo oriri pot, ut sit oēs creaturae posibles &c.

Seco contra e, qđ Deus comprehendit seipsum, nec in
ipso ex vi visionis sui ipsius vel in seipso ut in medio cognito
videt ullam propriam creaturam, ut concedunt etiam vocat hñtho-
ret. qđ dicitur cum Vasquez ita. Deum ideo comprehendere
seipsum, qđ illa eadem cognitio qua cognoscit seipsum, ideo
termi-

terminatur ad creaturas q̄ terminatur ad seipsum, ita ut 77.
ratio necessaria connexionis, quam h̄c divina cognitio cre-
aturarum cum ipsa divina cognitione ad Deum terminata,
veram sit dicere Deum cognoscere creaturas, quā seipsum
cognovit. Contra ē, q̄ n̄ implicat dari unam cognitionem
finitam & limitatam qua simul videatur Deus & creaturae.
Ita ut cognoscantur oēs creaturae p̄biles, sed Deus per
quosmodi actum n̄ comprehenderetur cum Deo nequeat compre-
hendi &c. Deinde contra eandem rationem ē, q̄ si per impossibile
oēs creaturae implicarent, adhuc Deus haberet etiam infinitā
sicuti de facto h̄c, si etiam ipsemet Vasquez recte affirmat,
ac prout ē, si per impossibile, tunc etiam eēt aliquis illorū finitū
n̄ creatū, ad huc Deus, verē, diceretur eēt incomprehensibilis
respectu eandem illorū, q̄ Deo p̄ infinitatem suā eēt n̄ p̄t
ab illo illius finitū comprehendē, licet tunc nulla creatura
p̄t oriri ab ipso Deo. & Dei incomprehensibilitas n̄ p̄t re-
fundī in hoc q̄ n̄ p̄t in illo cognosci oīa quae p̄t ab illo
p̄viri.

Confirmatur: q̄ incomprehensibilitas convenit Deo
quatenus ipse ē infinitū in se sine q̄ ipse affectionem ip̄finitū
intrinsicam & Dei incomprehensibilitas n̄ consistit in
hoc q̄ n̄ p̄t in illo cognosci oīa quae ab ipso p̄t procedere
alia etiam contra Vasquez in re p̄tenti p̄t afferri, quia videtur
ē apud alios.

Tertio eandem propositionem alij probant ex August.
qui epla 112. dicit tunc rem comprehendi, quando ita res videtur
ut nihil illi lateat ipsum videntem, ac prout ē, cum n̄ p̄t videri
oīa quae continentur in Deo eminenter tunc oēs creaturae p̄biles,
eō q̄ huiusmodi visio eēt infinita, idcirco docent Deum n̄ p̄t
comprehendi.

Sed contra ē, q̄ n̄ implicat dari aliquem actum
finitū & limitatū affectionis quo finite videatur Deus, ē in eo
oēs res p̄biles licet sint infinita vel finita in infinitum,
neg ē, in hoc q̄ assignari vlla sufficienti implicantiā, sed per
quosmodi visionem vel cognitionem Deus n̄ comprehenderetur,
q̄ Deus n̄ p̄t comprehendī nisi per cognitionem adaequatam suae
cognoscibilitati tunc per cognitionem per quam ipse infinite
cognoscatur, sicut ipse ē infinite cognoscibilis & ratio assi-
gnata n̄ ē bona. Maior p̄t: q̄ si repugnat dari cognitionem
finitā affectionis qua videatur Deus & oēs res p̄biles, vel
regug-

regnat ex eo qd n̄ pot̄ videri Deus per cognitionem finitam,
vel eo qd per cognitionem finitam n̄ pot̄ cognosci deus crea-
tura p̄biles. primum dicit n̄ p̄t, qd Deus sicut est infinitus,
n̄ videtur a beatis per cognitionem finitam, nec p̄t dicitur dicitur,
qd cum plus sit Deus infinitus quam tota collectio creatura-
rum p̄bilibum vel oēs creatura p̄biles, si n̄ repugnant, ut
veret n̄ repugnant, Deum qui ē aliquis maius cognoscit per
cognitionem finitam, nec repugnat oēs creaturas p̄biles
cognosci per cognitionem finitam, ac proinde utriusq; per ean-
dem cognitionem finitam cognosci poterit. Quum qd n̄ pot̄
dicitur dicitur p̄t. qd h̄c de facto, ut conter dicitur in Tract.
de Incarnatōe, per cognitionem finitam cognoscit totam futuro-
rum collectionem nunc oīa futura & similiter per cognitionem
finitam tota collectio creaturarum p̄bilibum nunc oēs creatu-
ra p̄biles pot̄ cognosci simul, & per consequens per unam
ē eandem cognitionem finitam Deus & oēs creatura p̄biles
pot̄ cognosci, atq; huic rati quamvis multi conentur respondere,
p̄verat t̄n n̄ satisficit, ut facile poterit contingenti eadem res-
pensionem, quas videtur ē apud alias, qua rati. a. Augustinus
sit. I. Augustinus in quo intantur advertarij, constat h̄c infra.
p̄t igitur efficaciter contho hoc modo: r̄go
cognitionis comprehensiva Dei consistit in hoc qd n̄ solum
votus Deus cognoscatur, sed etiam cognoscatur et p̄titate
claritate, & affectione cognitionis suam r̄ge exigit, sed nulla
creatura p̄t videre aut cognoscere Deum ea claritate, vel affecti-
one cognitionis aut visionis quam Deus exigit & Minor p̄t
qd sicut Deus ē ens infinite p̄fectum, ita ē infinite, illegibi-
lis, & ideo ut cognoscatur ad aequale, exigit cognosci cognitione
infinita nunc cognitione infinite, intensa vel infinite clara
& p̄fecta, qd a. Deo ex eo qd ē ens infinite, p̄fectum, exigit
cognosci cognitione infinite clara & infinite, p̄fecta p̄t.
qd qua p̄t maiorem bonitatem dicitur ē p̄t magis ama-
bilis n̄ solum qd in ijs pot̄ plura amari, sed etiam qd pot̄
tant & exigant amari ardentis sive intensius & similiter
qua h̄nt p̄fectorem cognoscibilitatem exigunt, ut clari &
affectu cognoscantur, ac proinde cum Deus h̄nt infinitam
p̄tibilitatem, & per consequens infinitam illegibilitatem, ideo exi-
git cognosci cognitione infinite, p̄fecta & infinite clara,
Major. a. eundem argui p̄t. qd dicitur Deo ē incomprehensibilis,
qd h̄nt etiam infinitam & infinitam p̄fectionem, atq; r̄
etiam

etiam praecedendo ab omni creatura possibili Deus habet affectio = 78.
nem & etiam infinitam, ut patet ex dictis & hinc incommensurabiliter
prehensibilitatem praecedendo a quacumque creatura possibili,
atque si habet incomprehensibilitatem etiam praecedendo a qua-
cunque creatura possibili, non potest assignari alia ratio cognitionis
comprehensivae Dei praeter illam quae supra a nobis assignata est,
ut per se patere videtur. dicitur eadem maior probatur quod com-
prehensio vera est in adaequatione cognitionis ad obiectum secundum
quod est cognoscibile, ad cognoscibilitatem autem obiecti pertinet non
solum esse cognoscibile secundum hoc vel illud praedicatum,
sed etiam hoc vel illa claritate. Et ratio comprehensionis Dei
consistit in hoc quod non solum cognoscatur secundum omnia sua pro-
prietate intrinseca, sed etiam tanto claritate quanta ex parte
sui existit cognosci nempe infinita. Denique illa eadem
maior probatur per multos. S. Thome testimonio praecipue
a. ex 1. p. q. 12. a. 7. in corp. et ad 2. ubi dicitur: quod non
est hoc Deus incomprehensibilis sed dicitur, quatenus aliquid eius
potest quod non videtur, sed quod non ita perfecte videtur sicut vidibilis est,
sicut cum aliqua demonstrabilis propositionis per aliquam proba-
bilem rationem cognoscitur, non est aliquid eius quod non cognoscatur nec
obito nec praedicatum nec compositio, sed tota non ita perfecte
cognoscitur sicut cognoscibilis est. et subdit: unde Augustinus
definiendo comprehensionem dicit quod totum comprehenditur
videndo quod ita videtur ut nihil eius lateat videntem aut eius
fines circumferri vel circumscribi possit; bene enim inquit, S. Thome
fines aliter circumferuntur, quando ad finem in modo
cognoscendi illam rem pervenitur; et ad istum arguunt quod
contendebat Deum a beatis comprehendere est quod Deus totaliter
totaliter videtur a beatis, respondet his verbis ad istum di-
cendum totaliter dicit modum obiecti non quidem ita quod toto
modo obiecti non cadat sub cognitione, sed quod modo obiecti non est modo
cognitionis, qui ipsius videt Deum per etiam, videt hoc in eo
quod infinite existit et infinite cognoscibilis est, sed hinc in-
finitus modo non competit et ut scilicet ipse infinite cognos-
cat, sicut aliquid probabiliter scire potest aliquam propo-
sitionem esse demonstrabilem licet eam ipse demonstrative non
cognoscatur, praeterea dicit per ex eodem S. Thome in 3. dicit
a. 7. q. 3. a. 2. ubi ipse comparans visionem Dei cum dilectione,
ait quod beati non totaliter Deum diligunt, ita nec totaliter vident,
quod modo quo Deus diligibilis est et vidibilis excedit modum quo hoc
diligere

diligere & videre p̄, q̄ lex & bonitas eius e infinita, & ideo
n̄ totaliter videtur & diligitur q̄ alijs, q̄ n̄ diligitur ita ut ipse
& feruenter, nec videtur ita clare, sicut e diligitur & visibilis
nisi a seipso, atq̄ hanc s. Thome doctrinam h̄ modo Thomista,
sed etiam multi alij sequuntur.

Obijciens primo ex s. Augusti. q̄le 112. ad compre-
hensionem obijci satis e q̄ ita videtur ut nihil illig lateat, ipse
tamen e n̄ debet ulterius regnari ad comprehensionem q̄ rei ita clare
videtur sicut e visibilis, ac prout etiam beati cum Deum totum
& oia qua s̄t in ipso finaliter videant, ipsam Deum comprehen-
dunt. R̄ negando h̄is, neg. c. s. Augustinus comprehensionem
praeiise definit per hoc q̄ ita rem videre ut nihil illig
lateat videntem, sed ad id aut cuius fines circumspiciuntur, s̄
iuxta interpretationem s. Thome j. p. q. 12. a. 7. ad 2. ut supra
vidimus, tunc contingit, quando e finem in modo cognoscendi sume-
ritur & adaequatur cognitio obijci secundum oem modum quanti-
tatis quem h̄t, q̄ vero obijci n̄ solum h̄t quantitatem extensivam,
sed etiam intensivam vel quasi intensivam, ad hoc ut cognitio ipse
obijci comprehensiva, necesse e, ut secundum utrumq̄ ipsi obijci
adaequatur, ita ut cognoscat oia qua in obijci finaliter conti-
nentur, & praeterea tunc tanta claritate ipsum cognoscatur quan-
tum ipsum e cognoscibile.

Dicit s. Augustinus sub disjunctione loquitur
cum ait ad videndo comprehendit, q̄ ita videtur ut nihil illig late-
at videntem aut cuius fines circumspiciuntur & aliter eorum
satis e ad comprehensionem, ac prout ad eam sufficit videre
oia qua s̄t in obijci finaliter, quare cum beati dicant oia
qua s̄t finaliter in Deo, ipsum comprehendunt.

R̄ s. Augustinum loco cit. eo modo locutionem
eam q̄ censeres utrumlibet eorum sufficere ad comprehensio-
nem, sed ut significaret q̄ si ad comprehensionem n̄ sufficeret
ita rem cognoscere ut nihil illig lateat videntem, solum ad illa
sufficiat ita rem videre ut illig fines circumspiciantur modo
explicato, quare s. Augustinus per illa verba aut cuius fines
circumspiciantur corriget id q̄ precedentibus verbis dixerat.
Atque dicunt eo loco n̄ defini solum comprehensionem absolutam,
sed involvi etiam comprehensionem secundum quid, atq̄ ad hanc
pertinere primum modum disjunctionis, quare nihil aliud se-
quitur quam ad comprehensionem secundum quid e ex aliquo
capite satis e ita videre obijci ut nihil illig lateat videntem;
eandem

79.
Eadem ratio, inquit, si quis definiat sanum esse quod significat
sanitatem, vel illam causam, vel illam hanc &c, non sequitur de sanum
quomodocumque accipitur satis esse significare sanitatem, sed
solum de satis esse de sanum sumptum pro minus principali
analogato.

Objicies 2do: ad comprehensionem corporum, videtur
desumpta esse metaphora comprehensionis, satis est quod corpus ex
parte ambiatur & tangatur & ad comprehensionem spirituum
satis est ut obitu secundum omnia sibi intrinsicam utungatur.

Et negando conseq: ratio dignitatis est, quia ad compre-
hensionem corporum satis est illud quod dicitur in antecedente, quia
corpora non habent nisi quantitatem dimensionalem quae eo ipso facilius
consequatur quod secundum omnia corpus ambiatur, contra vero obiecta
illibilia non solum habent quantitatem extensivam nempe secundum
eum quae in ipsis continentur, sed etiam intensivam vel quae in-
tensivam, atque de ista ad comprehensionem non satis est obiectum cog-
noscat secundum omnia quae continent, sed etiam necessario requiritur
ut effectus cognoscatur iuxta ipsius exigentiam, alioquin non adequatur
nec comprehenditur.

Objicies 3tio: si ad comprehensionem necesse est ut
obitu cognoscatur tanta claritate, quanta est cognoscibile, sequitur
neg ad istos Angelos potest comprehendere ullam creaturam quantum
est imperfectam sed, in a. Deo, atque consequens est falsum, ut certum
est. Et maior potest: quia quilibet creatura potest cognosci claritate
maiori et maiori in infinitum, et ideo Deus creaturas cognoscit
infinita claritate quae maior dari non potest, sequitur solum Deum
comprehendere creaturam.

Et nego seq: maius: quia ad comprehensionem re-
quiritur et sufficit ut obitu cognoscatur tanta claritate, quanta
exigit cognosci et ex parte sua est cognoscibile, non a quanta est cog-
noscibile absolute, vel potius ex efficacia illius quam ex seipso,
cum a. quilibet creatura, sicut non finita non est limitatam entita-
tem, ita etiam habet finitam illibitatem quae visibilis ad illam
consequitur, hinc est quod creatura potest comprehendi non solum cog-
nitione infinite claritatis et perfectionis, cuiusmodi est sola cognitio
divina, sed etiam cognitione finita claritatis, atque ita Angeli com-
prehendunt seipsum et Angeli superiores comprehendunt inferiores: im-
probes et reliquas omnes creaturas et inferiores, neg in hinc fit quod
Deus non multo claris, omnes creaturas cognoscit claritate se tenente
magis ex parte intelligentis quam ex parte illibitatis, ita ut illos
super-

supercomprehendat, sicut e. ignis v. g. existens in concavo
luna dicitur contineri & comprehendi a coelo luna, quamvis con-
tineatur etiam ab empirico, qd e multo maioris quantitati
quam necessaria sit ad ignis comprehensionem, ita obitu qd cog-
noscitur tanta claritate, quanta ipsum exigit dicitur ea cog-
nitione comprehendere quamvis post dicitur alia cognitio gra
ipsum adhuc claris attingat & supercomprehendat.

Obicitur qto: eo ipso qd via obitu predicata
distincte percipiuntur, hoc e. effecti discernuntur & distinguuntur,
ita ut nihil sit est cognoscentem aut videntem illum, n. apparet
carex parte obitu requiratur ulterior claritas in cognitione. qd obitu
n. exigit ut maiore claritate cognoscatur quam sit necessaria ad cog-
noscentem ad distinguenda via quae in ipso continentur, ac prout beati
Deum comprehendent, n. cognitio comprehensiva constituitur ei illa
quam exigit ipsum obitu.

Ad obitu illigibile ex parte, cui n. solum exigit
claritatem in cognitione, quam terminat ut in ipso discernantur
& distinguantur, gra ipso predicata, ad obem ut ipse illigibile
adhaeret ipso obitu quantum ipsum mereatur, qd a Deo e infinite
entitatis & perfectionis, idcirco e digno cognitione infinite clara
per quam illigibile ipso infinite adhaeret, ac prout ad illigibile compo-
sitionem n. sufficit nisi cognitio infinite intensionis vel infi-
nitae claritatis, per quam illigibile ipso Deo illigibile infinite adhae-
reat infinite.

Obicitur ob. Deus nullam h. exigentiam vltus
extrinseci, ut constet ex dictis. Sed exigit cognosci a creatura
infinite claritate, ac prout, factum e Deum n. pot. comprehendi
a creatura, eo qd ab ipso n. pot. videri aut cognosci cognitione
infinite clara.

Ad dub. Ans. Deus nullam h. exigentiam proprie
ditam vltus extrinseci, qd scilicet sit necessarium ad illigibile e.
vel ad aliquam illigibile perfectionem intrinsecam, ita ut ab ea tanquam
conditio necessaria praerogonatur concedo, atq. in hoc sensu supra
diximus e Deum n. e. capax illigibile indigentiae vltus extrinseci,
eo qd talis indigentia necessario includat imperfectionem. Deus
nullam h. indigentiam improprie ditam vltus extrinseci nego.
Ans. huiusmodi a indigentia nihil e aliud quam ipsa infinita
Dei entitas absoluta prout e digna quantum e ex se n. solum in-
finito cultu, infinito amore extrinseci ad se terminato, e cog-
nitione infinite clara ad se extrinseci terminata, si per impossibile
talit

talis cultus, amor, & cognitio infinita Dei est portabilis, huius = 80.
modi a. existentia hinc potius dignitas infinita h. modo h. ar-
guit impassibilitatem in Deo, sed infinitam affectionem necessario
praesupponit in ipso Deo.

Ex supradictis colligitur cognoscibilitatem cuius-
cunque obiecti demonstrari a. a. a. affectione entitatis uniuscuiusque,
ac prout cum Deo sit infinitus affectus, ut ipse comprehendat
exigit infinitam claritatem; atq. ex hoc sequitur qd. Deo pot
quidem comprehendit e. de facto comprehendatur a scripto, h. in
a creatura. Ideo colligitur solutio illius controversie cur
scilicet beati inter se sint inaequales secundum beatitudinem,
licet oes videant oia quae sunt in Deo finaliter, ratio e. huius rei e.,
q. pro meritum inaequalitate, magis aut minus intense sive
magis aut minus clare Deum vident.

Denique antequam abroicemus hanc disputatam unum
adendum e. qd. pertinet ad primum caput primae quaestionis,
illud a. qd. Angeli h. vident connatales Deum qd. infinitam
ipsorum distantiam a Deo, h. solum probari ex eo qd. h. pot
assignari aliud finem illius rei, ut ibidem diximus, sed etiam ex
eo qd. si per impossibile praeter hunc Deum est etiam alius Deus,
qui haberet suas proprias creaturas a se solo productas, i. e. h. pot
e. connatalis, visio huius Dei nunc existentis etiam h. e. est
illius vera, q. si est illis connatalis visio Dei, deberet etiam
e. q. debita gra. habitualis sanctificans quae a visione Dei
necessario praesupponitur, cum a. grae habitualis sanctificans
sit filius Dei adoptivus, e. filius adoptivus, multo magis rep-
resentat aequalitatem persona filii cum persona patris, quam rep-
sentat aequalitatem naturalis aequalitatem inter personam unius amici
& personam alterius, creaturas ab illo Deo impossibile productis,
vixote finitis e. infinite distantibus ab hoc Deo infinito h. pot
e. connatalis visio huius Dei, sicut nec ipsi pot e. connatalis
gra. sanctificans sive filius adoptivus respectu Dei nunc
existentis, eo qd. inter illas creaturas e. hunc Deum nunc
existentem nulla est aequalitas, sed infinita distantia, neq.
haec concernunt secundam probationem confectionis posita capite,
allegato, quae probat erat qd. si est possibilis creaturae illi est
connatalis Dei visio, sequetur illi fore connatalem filiosam
Dei adoptivam e. servitutem.

Disputatio II.

DISPUTATIO VII

De Scientia Dei.

CAPIT. I.

An Deus cognoscat creaturas in seipso.

Quod Deus in modo cognoscat seipsum id est etiam omnes creaturas
 tunc existentes, vel futuras, sive potibiles fide certum est,
 nam Ecclesiast. 3. dicitur. n. e. quidquam absconditum ab
 oculis illius; Et ad hebr. 4. via pnda e. aperta et oculis illig.
 idem intelligitur ex alijs multis Scripturae locis. proterea idem
 ratio est de intrinseca ratione cognitionis infinita e. et se
 extendat ad omne cognoscibile, ut patet ex eo quod cognitio infinita
 e. illa qua non potest excogitari alia pfectior, ab omni cognitione
 Dei e. infinita e. extenditur ad omne intelligibile, de pordine
 etiam ad creaturas existentes, futuras, e. potibiles, e. quidem
 omnes, singulatim secundum proprias figurarum rationes attingit, at hinc
 non est infinita in ratione cognitionis, verum circa modum pfectior
 creaturas cognoscit illas e. controuersum: an Deus in seipso cognoscat
 creaturas.

Aduertendum e. quod quoniam quaeritur: an Deus cognoscat
 creaturas in seipso duplex potest esse ratio. prima an Deus cognoscat
 creaturas in seipso ut in medio cognitionis determinante illarum
 Dei ad cognitionem creaturarum. Secunda e. an saltem Deus cognoscat
 creaturas in seipso ut in speculo, vel aliqua alia ratione.

Aduertendum e. rursus in ista e. etiam ratio, quod
 sua attributa, e. creaturas omnes cognoscere ut omnia simul in eodem
 tempore e. e. iurade sed etiam nunc cognoscat, eo quod omnia vnica e. sim-
 plicissima cognitione cognoscat, ac pordine in cognitione diuina
 h. potest singulari pte e. pterea nra. potest tamen pterea quoniam ratio
 constituitur quatenus ex parte obiectum, qua cognoscuntur, vnquam
 concipitur a nobis veluti ratio qua Deus cognoscit aliquid. his
 pmissis.

Prius e. primo: Deum nullam prorsus
 creaturam

creaturam videre aut cognoscere in illa sua affectione intrinseca 81.
ut e contra, organa, sensus, &c. creaturarem, & eorum amor, tan-
quam in obiecto proprio cognito per illi visus cognoscendi creaturas.
Nosty in jmo dicit 35. g. i. d. ad uba. Gabriel & alij nominales.
Bonar. in jmo dicit 35. art. 5. g. i. Vasquez disp. 60. cap. 2.
& disp. 65. cap. 1. Beany tract. 1. cap. 150. g. 1. & 8. Alberti-
ny tom. 1. g. 2. Theolog. ex quo principio Philo nam. 12. Mar-
cot tract. 2. disp. 2. cap. 3. & alij apud Ruizum disp. 17.
sect. 13. & alij multi recitationes, & in contra alios quamplures
quos refert & sequitur Suarez lib. 3. de attributis Dei positivis
cap. 3.

Phy. concho: quia Deus ex parte sua nullam habet con-
nexionem nisi intrinsecam cum nulla creatura, quidem nullam
dicit relationem vel habitudinem realem ad ullam creaturam, nec
illig creatura existens vel futura aut potibilis habet exigentiam aut
indigentiam, ut supra ostendimus, & Deus non habet ullam creaturam
cognoscere in illa affectione nisi intrinseca ut in modis ignito
ducente ad cognitionem ipsius creaturae.

Quod dicitur cum suorum loco citato, non est necessariam
realem relationem eadem ad effectum ut ipsa eadem sit medium cogniti-
vum ad cognitionem effectus, dum modo inter utramque sit realis
aliqua connexio, qualem patet esse eadem abig reali respectu, nam,
Inquit, Angeli substantia & contra omnia absoluta est, nec habet realem
respectum ad creatorem nec ad suas proprietates vel passiones,
sed tamen cognoscens suam propriam naturam & substantiam per eam
potest cognoscere creatorem & suas proprias passiones, quod realiter
continentur in illa vel ab illa procedunt, sic igitur habet organa
Dei sit absoluta a creaturis, non potest tamen cum illis connexio
realiter, quatenus realiter est virtus illarum productiva, per quam
rationem se medium sufficiens ad illas cognoscendas.

Sed contra hanc rationem est organa omnis realis connexio
intrinseca unius cum altero, constituit autem in reali respectu aut
in exigentia vel indigentia intrinseca quam habet alteri, nec
est potest assignari aliud modum connexionis realis intrinsecae
unius cum altero, atqui in Deo nec est realis respectus ad
ullam creaturam, nec exigentia aut indigentia illig creatura
erga, nec oblat de se Suarez dicit de Angelo, nam Angeli est
ad Deum ut est ens eodem ad Deum ut ad primum ens,
cuius est participatio, dicit relationem transcendentalem sicut dicit
accidens ad substantiam, quod dicitur ens per retributionem
ad

ad illam, aut certe h^{ab} indigentiam vel exigentiam sibi intrin-
secam actionis creaturae & conservativa, quae dicitur relaxem
transcendentalem ad ipsum Deum, & rade Angelus p^{ro} cognoscendo
suam substantiam dicit in cognitionem Dei, similiter Angeli
substantia vel ut ead. dicit relaxem transcendentalem ad eas
passiones & proprietates, vel certe h^{ab} exigentiam & indigentiam
necessarium proprietatum, & rade tales connexionis propria sub-
stantia cum suis proprietatibus p^{ro} in sua substantia ut in medio
cognito cognoscere has proprietates.

¶ De his dicitur cum Erico dicitur. 5. cap. 3. oes
creaturas possibles continentur eminenter in omnipotencia Dei, ut in
virtute quodammodo superior qua continentia licet sit absoluta
a creaturis, & p^{ro} n^{on} est medium quo visio quiddamvis dicitur
creatura ipsa prout consenta in tali virtute, q^{uia} secundum
ultimam suam differentiam continentur in omnipotencia divina, & rade
talis continentia Deus potest videre, & in sua omnipotencia ut in medio
cognito creaturas possibles.

¶ Sed contra est, q^{uia} ad res creatas, quae ut mediu
cognitum non ducit in cognitionem alterius rei, necessario h^{ab} cum
ea connexionem sibi intrinsecam fundatam in relaxe reali
vel habitudine ad illam, vel in existentia aut indigentia illig
sibi intrinseca, neq. vlla res creata p^{ot} assignari quae ut medi-
um cognitum ducit in cognitionem alterius nisi rade talis
connexionis & neq. vlla p^{ro}fectio Dei intrinseca, cum nullam
talem h^{ab} connexionem cum vlla creatura, & talis ut Deus in
ea tanquam in medio cognito potest videre aut cognoscere illam
creaturam possibles.

¶ Neq. dicas dignitatem esse, q^{uia} Dei p^{ro}fectio intrin-
seca, ut est omnipotencia, sit infinita & illimitata, res a. creata sit
finita p^{ro}fectionis, q^{uia} si haec dignitas esset bona, sequeretur
Deum videre in sua omnipotencia rem contingentem sine existentem
sive futuram ut in obiecto cognito, cum illa etiam eminenter
contineatur in omnipotencia Dei, q^{uia} t^u negant contra aduersarij,
est illi ex vna vniu^{er}sali inductione, q^{uia} vis, quam h^{ab} aliqua res
dicitur ut tanquam mediu cognitum potest ducere illud in
cognitionem alterius rei, fundatur in connexionem intrinseca
illig rei cum altera, connexio a. fundatur in aliquo res-
pectu reali vel in aliquo existentia aut indigentia, siquidem
nullum aliud illig fundari sufficiens fingi potest.

¶ Attendendum est contra eos, qui volunt in Deo esse
relaxem

relaxationem realem vel habitudinem ad quamlibet rem possibilem 82.
in particulari, ratio cuius volunt Deum pōe ut medium cognitum
movere seipsum & Beatos ad cognitionem creature possibile in
particulari: qd ex huiusmodi positione sequitur in Deo ēē
aliquam habitudinem & inclinationem positivam & realem
ad actionem cuiuslibet peccati, quia, inclinatio ita in Deo ēēt ut
si per impossibile peccatum, nō ēēt possibile, neq; in Deo ēēt illa
inclinatio realis, ac proinde, ēēt in Deo aliqua effectio quae nō
haberet pro fine nisi ipsam actionem peccati & peccatum ipsum.
Neq; obstat qd Dei voluntas nō intendat ipsum peccatum, non
solum illa peculiaris relax vel habitudo ordinata ad actionem
liberam peccati verē ex natura sua ēēt ordinata ad eandem acti-
onem, & consequenter ēēt causa peccati. Praeterea contra eos,
qui docent Deum dicere relaxationem realem ad creaturas posibles
nō in particulari sed tm̄ in consubstantia rei nō implicantis, ē
hac de causa volunt Deum & Beatos ipsos pōe videre Deum ut in
causa creaturas posibles; addendum ē qd ex eo sequeretur quidem
qd Deus & Beati. possent videre in Deo creaturam nō implicante
in consubstantia. hanc vel illam creaturam in particulari, qd
nullam adhuc Deus haberet connexionem cum illa particulari
creatura, ratio cuius ut medium cognitum pōet moveri aut mo-
vere ad cognitionem illius.

Contra propositionem supra positam potest fieri obie-
ctiones supra allatae contra conclusionem positam diff. precedenti
p. 3. cap. 2. quibus ibidem responditur; hoc tm̄ addo qd
loq; ibidem ex Dionisio Areop. nobis obicit, ubi diximus alii
tm̄ contendere qd Deus nō accipiat cognitionem a rebus, sicuti
nos sed ex seipso sciam verum omnium ab aeterno habet, fuisse ad
rem pram ponderatur a Vasquez diff. 6. cap. 4.

Obicies ex S. August. lib. 33. q. 9. q. 26. obi-
cis Deum extra se nihil intueri & Deus ex mente Augustini
oēs creaturas cognoscit in se ut in causa divinali & eam faci-
endam cognoscit in seipso.

Quia cum Vasquez loco cit. S. Augustinam ita
loq; nō ē. extra quodquam positum intuebatur ut secundum
tm̄ constitueret qd constituerat, nam hoc opinari verilegitimum
ē, & statim docet oīam rerum creandarum rationem in Deo ēē,
ac proinde Augustinus tm̄ vult docere Deum nō creare hanc rerum
universitatem respiciendo aliquid extra se eius instar illud
crearet, sicuti pictores qui aliquam pueram ante se positam
hnt

58 hinc ut eam imitentur, sed intra seipsum cogitare, qua facturus
erat, hinc suam eam sibi reddideret, sed quia intra se ha-
beret distinctam & propriam notitiam singularium rerum
quas facturus erat.

Obiicit rursus: Deus in se habebat Ideas rerum
quas facturus erat, atq; eadem Ideam intuebatur dum crea-
turas pronucebat & vere Deo in seipso saltem tanquam in ca-
reathi cognoscit creaturas.

Pro solutione notandum e duplicem esse Ideam,
alteram formalem, alteram obiectivam; Obiectiva e id e-
st qd artifex dum operatur respicit & ad instar illig operatur
aliquo. formalis vero e ipsamet cognitio Ideae obiectivae
ipae, formalis conceptus e cognitio operis faciendi, atq; haec duplex
Idea vocum hinc n solum in artifice creato, sed etiam in Deo, nam etiam
in ipso e cognitio rei possibilis qua debet fieri, atq; huiusmodi cogni-
tio e Idea formalis, ipsa vero res possibilis facienda, cuius Deus hinc cogni-
tionem, e Idea obiectiva, ut docet Scotus, Occam, Gabriel, Maior,
Durandus & hinc auctus apud Vasquez disp. 71. cap. 1. neg obstat qd
dicit Vasquez disp. ult. cap. 2. nempe non possibile e distinguere ab
ipsa re qua fit a Deo, ac proinde non possibile ut a Deo cognitum
n habuim rationem Ideae, cum Idea n possit esse nisi ipsa facta, sed neces-
sario debet distinguere ab ipso facto. hoc, inquam, n obstat, non
quamvis res possibilis v. g. coelum faciendum n distingueretur a Deo
existente, vere in coelo possibile, antequam existeret, habebat rationem
aliquo modo dixerim ab eo quoniam hinc dum existit, e rade predicti
facti, possit coelum possibile e ut sic ab ipso Deo cognitum habere
rationem Ideae obiectivae respectu facti dum ipsum fieret. his premis.

Re negando Deum habuisse in se Ideas quas intue-
retur dum faceret creaturas, nam quamvis haberet in seipso Ideas
formales omnium creaturarum faciendarum quas Ideas ipae rei dum
fuerent imitabantur, verum in Deo illas n intuebatur dum
operabatur, nempe ita ut creaturas ut eminenter contentas in
illis Ideis formalibus tanquam in obiecto cognitio cognosceret secun-
dum ipsarum esse propriam, siquidem Deus nullam hinc connexionem
sibi intrinsecam cum creaturis rade cuius possit movere illarum,
diuinam ad illarum cognitionem, atq; ex his colligi potest quamvis rade
illigendi sint Patres diem voluit in Deo esse Ideas rerum omnium pos-
sibilem, id e. illigendum e de Ideis formalibus n de obiectivis quae
extrinseca ipse Deo, cum nihil aliud nisi quam ipse res n im-
plicitas e connotantes cognitionem diuinam ad se terminatam.

Obiicit

Obiicitur: datur in Deo cognitio rerum possibilium
in qua Deus n̄ cognovit ipsas res posibles & similiter poterit
dari aliqua cognitio creata aliquarum rerum possibilium in qua
vise res aliqua possibili, ex ip̄ sua per illam representantur, n̄ cog-
noratur, sed hoc ē impossibile & e illud videt hoc sequitur.

Ad similem d̄o obiectionem p̄e fieri contra viam
quam Deus h̄t de rebus contingentibus, videt, evidentibus vel futuris
Inquidem Deus in illa n̄ videt res ipsas contingentes, ut eoditer
docent etiam adversarij & similiter poterit dari aliqua cognitio
creata aliquarum rerum contingentium in qua vise n̄ p̄ost
videri vel cognosci aliqua res contingens ex ip̄s quas eadem cogni-
tio representat, sicuti igitur adversarij negabunt consequentiam
huius arguti, ita e nos negamus consequentiam obiectionis supra
facte, sc̄ dicimus disparitatem ex ip̄a cognitio creata ex sua in-
trinseca limitate. H̄t talem connexionem cum suo obiecto consis-
tentem que in relac̄e ad obiectu, vult in exigentia aut indigentia
ip̄is obiecti, ut ratio talis connexionis in illa vise necessario cog-
noscatur ip̄am obiectu, q̄o a ^o cognitio creata, illud h̄t ex intrin-
seca limitate cognitionis create, condat ex ip̄i sensu sapientium,
sicut etiam q̄o substantia illibitua creata n̄ p̄ost eā identificata cum
actu cognitionis ad se terminata (licet Dei cognitio, qua cognovit
seip̄am sit identificata cum ip̄o Deo) oritur ex ip̄a limitate &
finitate substantia illibitua, ut colligitur ex eod̄ sapientum sensu.

Quoniam ē d̄o Deum videre in seip̄o sine in sua
ectra ut in seculo eam creaturam sine possibilem suae contingen-
tem. Pro hac conclus̄e faciunt S. Thomas 1. 2. q. 9. art. 5.
& lib. 1. contra gentes cap. 53. Aquinas in 1. 2. q. 8. art. 5.
Alexander 1. 2. q. 2. 3. memb. 3. art. 1. Henriquez quodlib.
9. q. 2. expresse h̄t eandem conclus̄em Vasquez disp. 60. cap. 3.
& q. 2. ali. eadem t̄n propositio ē contra Sabilem in 1. 2.
q. 8. art. 2. concl. 1. Occamum ibidem in eod̄ d̄t. q. 3.
hac propositio antequam probetur, explicanda est.

Dicitur a Deo videre oīa in sua ectra tanquam
in seculo, eo q̄o divina cognitio terminetur ad eam divinam
ut ad suum obiectu finale, divinum, a quo specificatur & individuat
intrinsece, ita ut divina cognitio sit infinita respectu in rae
cognitionis, eo q̄o ē cognitio prima veritatis, id ē, ectra de infi-
nita & increata, d̄t. a. cognitio divina h̄t infinitatem in
rue cognitionis, inde etiam consequenter h̄t q̄o sit cognitio cu-
inseque veritatis etiam create, inquam alias Deo cognitio
n̄ eēt

28
 n' est infinita aut infiniti aspecta in ratione cognoscendi. n' in di-
 vina cognitio ita se habet ad creaturam divinam sicut in ipsa tan-
 quam in medio cognito cognoscit ipsas creaturas, sed ex ipsa
 divina creatura tanquam ex specie intelligibili habet ut sit species expressa
 etiam creaturam vel etiam ad ipsas creaturas extrinsece
 terminetur, ideo Deus dicitur cognoscere creaturas in seipsis
 tanquam in speculo, quia cum recte dicitur aliquid in speculo,
 quod dum videtur operatum simul oculis ab ipso speculo reergit
 ipsam impressam rei, que in speculo videtur dicitur, ab eodem
 speculo reflexam vel repartam, ita etiam Deus ita videt suam creaturam
 ut simul ex ea tanquam ex specie intelligibili representate creaturas
 habeat ut sit etiam species impressa tanquam, ideo Deus dicitur videre
 creaturas in sua propria creatura sive per eam ut in speculo vel per
 speculum quando a. dicimus quod divina cognitio sit infinita in
 ratione cognoscendi eo quod cognitio divina creatura, n' excludit infi-
 nitatem ex parte principii tunc dicitur illi, quis e. dubitet
 primam veritatem tunc divinam substantiam, ut obtemperare
 sive per se n' potest refundere infinitatem in cognitionem nisi etiam
 illi cognoscendi est infinita aspectus.

Jam vero eadem proportio patet: quia substantia sive
 creatura divina tanquam principium determinativum sive ut quod
 reus magis speciei intelligibilis movet & determinat divinum intellectum
 ad cognitionem primam veritatis vel principii & etiam eadem divina creatura per
 modum speciei intelligibilis divinum intellectum determinat ad cogni-
 tionem ipsarum creaturarum. Ans. patet: quia n' potest assignari aliud
 principium determinativum nisi per modum speciei intelligibilis
 sive principium intellectum ad cognitionem primam veritatis vel principii
 creatura divina, ut facile ostendi potest. Consequenter patet: quia alioquin
 divina cognitio terminata ad creaturas n' esset eadem cum
 divina cognitione terminata ad creaturam divinam, sed esset di-
 versa ab eadem eadem cognitione, sicut unum attributum e-
 st diversum ab altero, quia cognitio creatura habeat rationem illi-
 gibilem diversam & consequenter diversam rationem formalem motivam
 sive obiectivam sub qua deequate distinctam, atque ita n' esset
 indivisibiliter eadem cognitio creaturae cum ipsa cognitione
 ad primam veritatem terminata, que si cum infinita sit in
 ratione cognoscendi debet extendi ad se intelligibile, ita ut cognitio
 divina sicut terminata ad creaturam n' sit alia etiam iuxta
 unum modum intelligendi ab ea, qua cognoscitur creatura divina
 sed eadem modo indivisibiliter extensa ad creaturam, eo quod
 divina

Divina cognitio terminata ad etiam divinam sub quan-
tum e esse representatio vis veritatis. Cum igitur divinus
illius ita cognoscat etiam divinam ut simul ab ea tanquam
a specie intelligibili creaturarum moveatur e determinetur ad
cognitionem illarum, non dicitur, ut constat ex proporti-
onis explicatio, Deum cognoscere creaturas in seipso vel in
sua etia tanquam in speculo.

Obijctis: etia Dei nullam dicitur relationem sibi
intrinsecam ad creaturas, nec cum ipsis ullam habere connexionem
sibi intrinsecam & nec sit ipsas creaturas representatio vel
illudum divinum determinare ad illarum cognitionem.

R. & nego conseq: ratio e, qd licet etia divina si
sunt et obitu cognitum movere aut determinare divinum
illudum ad cognitionem creaturarum, eo qd ex parte sua nul-
lam hat connexionem sibi intrinsecam cum illa creatura, sicut
in divina cognitio terminatur ad creaturas atqz vlla con-
nexionem sibi intrinsecam cum illis, ita etiam etia divina,
per modum speciei intelligibilis potest movere & determinare illudum
primarium ad cognitionem creaturarum, licet cum ipsis nullam
hat connexionem sibi intrinsecam, atqz hoc etiam magis con-
stat ex infra dictis.

Ex dictis. a. obiter colligi potest bene contra asserti-
onem Dei e Deum ipsum respectu sua cognitionis e obitu
primarium, creaturas vero e obitu secundarium eundem cogni-
tionis, si quidem eo qd Deus creaturas cognoscat in seipso
ut in medio cognito, quo modo repugnat, ut supra vidimus,
sed qd divina cognitio ab ipsa Dei etia e a reliquis obitu
quae et in Deo tanquam ab obitu suo specificatur e individu-
atur saltem realiter loquendo. contra vero a creaturis nec
specificatur nec individuatur, si quidem sicut divina cognitio
haberet eandem propriam perfectionem quam nunc habet si nulla
creatura existeret nec esset praeterita aut futura, ita etiam
eandem vis perfectionem eivalem e individualem haberet
si per impossibile nulla creatura esset possibilis aut ois crea-
tura implicaret contradictionem. hinc absolute defini-
endum est quid scia divina, prout e scia creaturarum,
superaddat ipsi Deo, sed ne eodem aut fere eodem repetamus,
de hac re nonnulla infra dicemus, & quantum satis erit di-
cetur disputare sequenti, cum discutietur quid actus Dei liber
sive secretum eius liberem superaddat ipsi Deo, e. e. eodem
oio

† ovis difficultas actus liberi Dei, & cognitionis divinae veniantis circa creaturas.

CAP. II.

Qua ratione scientia Dei ex obiectis dividatur.

Supponendum e primo sciam Dei n̄ ee habitum aut qualitatem accidentariam ipsi Deo succedentem quemadmodum scia e cognitio creata e superaddita illi creatura, sed ee ois identitatem cum obitu suo primario sive cum ee Dei, e quidem ita ut mirebili quadam reflexione feratur etiam in seipsam tanquam in suum obitu.

Ponendum e 2do sciam Dei n̄ ee discursivam, siquidem ut recte docet S. Thomas j. p. q. 14. art. 7. discursus intellectualis n̄ potest considerare sine pluralitate vel distinctione autem qua in Dei scia latet n̄ ee, quando ois quidem Deo unice e simplicissimo actu ois cognoscit.

Ponendum e 3to sciam divinam ee intuitivam n̄ solum respectu divinae substantiae, sed etiam respectu rerum creatorum qua existunt in aliqua temporis differentia, n̄ ee intuitiva respectu rerum possibilium qua nunquam existunt, nam cognitio intuitiva ut patet ex S. Thoma j. parte. q. 14. art. 12. e coarctata conceditur ab alijs, e illa qua fertur in obitu ut in rem durabilem presentem ipsi cognoscenti, cognitio a. Dei e huiusmodi respectu cuiuscumque rei existentis in quacumque temporis differentia, cum e. sit aeterna, necessario fertur in aeternitatem ipsius Dei cognoscentis e in durationem cupit habet rei aliquando existens tanquam in rem presentem durabilem ipsi Deo cognoscenti, ac proinde cognitio divina e intuitiva n̄ modo respectu rerum nunc existentium, sed etiam respectu praeteritarum e futurarum, siquidem ratione aeternitatis in ois fertur tanquam in res durabilem praesentes ipsi Deo cognoscenti; contra vero divina cognitio n̄ potest, ut constat, ee intuitiva respectu rerum possibilium qua nunquam existunt, quia n̄ potest ferri in illas ut durabilem praesentes vel coexistentes ipsi Deo cognoscenti.

Ponendum e ultimo Dei sciam ee calculatam, e practicam comparatione duorum obitorum, ut videtur h. Thomas j. citata art. 10. e Scholastici coarctata cum illo. ratio e, quia Dei

Dei scia comparat obedi in creati n e operativa, ac primde res-
pecta illig e speculativa h practica, contra vero respectu sui obedi
2davi nempe creaturarum e operativa, quatenus dirigendo potam
executivam p ad illarum productionem concurrere, e ideo respectu
creaturarum e practica: his. a. positis.

Dicensum e primo Dei sciam ex parte obedi rec-
te videri in sciam simplicis intelligentia, e sciam visionis. porro
noie scie simplicis intelligentia significatur Dei cognitio prout ter-
minatur ad ea obedi, que prout cognoscuntur a Deo n includunt
existentiam realem exercitam. nomine. a. scia visionis illigiter
divina cognitio prout terminatur ad ea que hnt in seipsis exis-
tentiam actu exercitam atq actuale. e e distinguunt a presentia
obedi in ipso intelligente, qd a. scia simplicis intelligentia e scia
visionis sumenda eis prout dixim, constat ex S. Thoma j. par.
g. j4. art. 9. ubi docet ea que h in pota nunquam. a. erunt, n
cognosci per sciam visionis sed simplicis intelligentia, huius vocem
vident his verbis: qd ea, inquit, hnt ee distinctum extra videntem,
e e dicere ea que hnt ee actuale in se pertinere ad sciam visio-
nis. hanc propositionem tradit Sorbal j. p. disp. 38. cap. 6. eam
recte aserit manifeste colligi ex eod Theologorum doctrina, eadem
in proposito e contra Joannem Vincentium de gra Christi, 6. dub. j.
ubi docet triplicem in Deo ee cognitionem, primam simplicis illi-
gentia per quam cognoscit res ut potibiles, 2am vero approbationis
per quam cognoscit ut res in aliquo tempore futuras coexistentes
tertia ternitati. Eadem propositio videtur etiam ee contra Mo-
linam in art. 13. q. 14. 1ma parte S. Thoma disp. 17. 3. tri-
plicem sciam ubi docet prater sciam Dei natalem e liberam
scie aliam ex parte obedi mediam inter illas duas quam ipse scis
appellavit sciam mediam. Pro eadem sentia Molinae referunt
Valentia, Suarez, e Vazquez, Sorbal in disputate citata cap. 5.
aserit ne nomen quidem scie medice referri ut predictis authority,
sed quicquid no de hoc re.

Obi conctio: ga illa e bona divisio cuius membra
ita opponuntur, ut inter ipse nihil pot assignari medium, atqui
scia simplicis intelligentia e scia visionis per quas tanquam per
duo membra adaequata scia Dei dividitur. Ita distinguuntur,
ut inter ipse nihil pot assignari medium, hoc a. p. qd predicta
duo membra distinguuntur per rades contronictoriae vel certe cas
hnt diveritas, signum illa simplicis intelligentia, ut diximus,
e eo-

22
De eorum obsequio que prout cognoscantur a Deo n̄ h̄nt exis-
tiam realem actū in seipsis actu exercitiam sc̄ia visionis e
eorum obsequio que prout cognoscantur a Deo h̄nt in seipsis ex-
istentiam actu exercitiam & importibile e ut sit aliqd obsequio a
Deo cognitum qd proprie n̄ pertinet ad sc̄iam visionis vel
simplicis intelligentie, cum sit importibile dari mediam inter habere
in se existentiam actu exercitiam, e n̄ habere in se huiusmodi
existentiam, eo qd opponantur contradictorie, ac prout e im-
portibile e etiam dari mediam inter illas duas sc̄ias.

Obiectis sc̄ia divina, qua dicitur approbatio, nec per-
tinet ad sc̄iam simplicis intelligentie, nec ad sc̄iam visionis & e
media inter utraq; e consequenter dicitur sc̄ia divina in se
existentiam simplicis intelligentie e visionis n̄ e bona, cum n̄ sit
congrua.

Sc̄ia Dei qua dicitur approbatio potest fortis
in actu ut h̄nt e actuali in se, ut h̄nt modo e sc̄ia visionis,
aut fortis in actu prout dicitur ab e actuali ipse, ut h̄nt modo
e sc̄ia simplicis intelligentie, porro sc̄ia approbatio n̄ pertinet
ad sc̄iam visionis, nec ad sc̄iam simplicis intelligentie dicitur sc̄ia
approbatio, eo qd Deo in obsequio illis, n̄ invidente actuali e
n̄ in se, n̄ ab eo abstracto, Deo n̄ complet, e dicitur s. Tho-
mas q. 3. de veritate art. 3. e 2. recte innotet sc̄iam approbatio
n̄ consistit ex aliqua ratione diversa obsequio intelligentie, sed ex deneg
minatione voluntatis divine, quare necesse e ut p̄tata ratio obsequio
sc̄ia, approbatio pertineat ad sc̄iam simplicis intelligentie, aut ad
sc̄iam visionis. ex his. a. manifeste sequitur falsum e qd sc̄ia
obsequio ut p̄tata, ut voluit Vincentius, sit sc̄ia approbatio media
inter sc̄iam simplicis intelligentie e sc̄iam visionis, cum sc̄ia obsequio
p̄tata sit obsequio habere existentiam vel actuali e in se, e
p̄tata manifeste pertineat ad sc̄iam visionis.

Ex istis. a. colligitur oia futura conditionalia,
qua nunquam erunt, eo qd nunquam ponenda sit conditio qua
posita dicit futura, pertinere solum ad sc̄iam simplicis intelligen-
tie, qd ut aliqd obsequio pertineat ad sc̄iam visionis, necesse e ut ali-
quando h̄nt in seipsis actuali e, huiusmodi. a. n̄ v̄ futura con-
ditionata qua nunquam habebunt e. Bellarminus lib. 2. de
amissione gr̄ae cap. 17. in responsione ad iuniorum argum̄ta, Valentia
j. parte. q. 14. puncto j. d. dicit quatuor. Arabet dicit qd e cap. 9.
e alij apud ipsum. hoc t̄ e contra alios p̄tantes huiusmodi
futura pertinere ad sc̄iam visionis.

Præterea

Præterea ex dictis oportet colligi, et recte eos sentire, quis dicant sciam simplicis intelligentiæ h. a. sciam visionis e. sciam verum, nam scia visionis supponit res futuras aut factas, & deo n. p. eas esse, contra vero scia simplicis intelligentiæcum sit verum, potabilem & factibilem, p. eas esse, nempe dirigendo tripotam Dei in illarum productione.

Dicendum e. Deo sciam ex parte obiti recte etiam dividi in sciam necessariam sive natalem, & sciam n. necessaria sive liberam. ratio huius divisionis e. qd scia Dei aut terminatur ad obitu oio necessarium sive qd sit veritatem oio necessarium, cuiusmodi e. ipsa Dei entitas vel substantia, & non implicantiæ creaturæ, atq. huiusmodi scia dicitur necessaria & natalem, sed terminatur ad obitu contingens qd n. h. veritatem oio necessarium, sed sit aliter se habere, & hæc scia dicitur n. necessaria & libera n. quidem e. qd Dei cognitio in se, ut contingens, sed qd terminatur ad obitu contingens, ad qd potuit n. terminari eo qd ipsum potuerit n. e.

Ex dictis a. colligitur divisionem scia Dei in sciam necessariam vel natalem, & in sciam n. necessariam vel liberam distingui a divisione scia in sciam simplicis intelligentiæ & sciam visionis, neg sciam necessariam vel natalem confundi cum scia simplicis intelligentiæ, & sciam n. necessariam sive liberam cum scia visionis; p. qd scia quam Deus h. de sua substantia, existentia, attributis, & personalitatibus, e. scia visionis, neg tñ e. scia libera aut n. necessaria. præterea multa s. obita conditionaliter futura, quæ hnt veritatem n. necessariam & contingentem, & deo pertinent ad sciam n. necessariam & liberam, nullo a. modo ad sciam visionis, sed ad sciam simplicis intelligentiæ & vere scia necessaria, & natalem n. coincidit cum scia simplicis intelligentiæ, neg scia n. necessaria vel libera cum scia visionis, quomnis e. aliqua obita secundum qd hnt veritatem necessariam continet ad sciam necessariam vel natalem, & quatenus n. includunt in se e. actuale, pertinent ad sciam simplicis intelligentiæ, nihilominus p. aliq. obitu pertuere ad sciam liberam eo qd hnt veritatem n. necessariam & contingentem & ad sciam simplicis intelligentiæ, eo qd hnt ita h. veritatem ob n. includat in se actuale e.

Quæritur inter sciam necessariam vel natalem, & liberam obitu alia scia media terminata ad obita conditionata, quæ hnt contingentem veritatem conditionatam etiam ante

ante actualē, ē liberum p̄tentum Dei, qualis videtur ē illa
scia quā Deus cognovit Tyrus acturos poenitentiam si visse-
rent. (In miraculo?)

Deinde alij cum Molina, in art. 13. q. 14. i
partis 1. Thomae Inq. 7. §. 3. p̄ticipiam sciam, ē in lib. concupiscentie
inter sciam nāalem & liberam mediare sciam conditionalem
modo explicatam, q̄a ipsa aliquis p̄ticipet ab utraque, cum t̄n ab
utraq. p̄tendatur, q̄a ē in Deo ante libram determinationem
voluntatis Dei, in quo accedit ad sciam nāalem, terminatur a.
ad obitū n̄ necessarium, in quo accedit ad sciam liberam, n̄ d. e.
meri, libera p̄tē, post decretum liberum divinae voluntatis, sicut
ē scia visionis creaturarum.

Secundo contra ē, q̄a scia dividitur in nāalem
& liberam, per sciam a. nāalem cōiiter illigitur scia necessaria,
per sciam liberam illigitur scia n̄ necessaria, siquidem cōiiter
consequitur ē una diviso divina scia in sciam nāalem & liberam,
cum divisione in necessariam & n̄ necessariam. (p̄necita divi-
no dat per membra necessario habentia contradictionem a nex-
am, atq. ideo infer illa n̄ p̄tē dari medium, atq. ita scia conditionali-
um supra explicata aut ē necessaria aut n̄ ē necessaria; n̄
primum, est scia nāalis; si 2dum, est scia libera. Ad id q̄ pro-
dicta scia ex parte obiti involvit liberam Dei voluntatem, n̄ que
fuerit in aeternitate, sed qua liberē est in Deo ponentur illae
conditiones, quib. potius aliquid dicitur futurum, atq. hoc etiam
satis ē ut scia talis obiti conditionaliter futuri dicatur libera. Ad-
terea addendum ē quicquid dicitur in hac re n̄ multum referre,
dummodo q̄ consistatur scia media inter sciam visionis & sciam
simplicis intelligentia, q̄a hoc ē contra coram sententiam authorum.

Deniq. addendum ē q̄ ad discernendum an futu-
rum aliquid conditionatum pertinet ad sciam nāalem vel
liberam, consideranda ē connexio consequentis cum antecedente,
id ē rei futurae cum conditione, nam si talis connexio sit inter
illa, ut simplices contradictionem ponit antecedens sine consequenti,
huiusmodi futurum conditionatum pertinet ad sciam nāalem, ut ē
hoc si Petrus certioreret moveretur. si vero conditio talis ē ut quan-
tum ē ex nōa sua potest existere sine consequenti, cognitio talis
futuri conditionati pertinet ad sciam liberam, at p̄ticipiam cum
huiusmodi sit hoc conditionatum: si scias rite, legisset poeni-
tentiam de suo peccato, sed recipiet illum in gratiam, cognitio
talitatis veritatis pertinet ad sciam liberam.

Caput 9.

CAPIT. III.

An in Deo sit scientia futurorum contingentium?

Supra h̄ semel suggerimus Deum cognoscere futura contin-
gentia, in presentia vero examinandum ē: an Deus revera cog-
noscat futura contingentia sine libera, quae videlicet futura
sūt a causa inefficienti vel libera. Porro hic n̄ ē sermo de fu-
turis contingentibus conditionatis, de his ē. infra, sed de futu-
ris contingentibus simpliciter & sine edicto, id ē, futuris abso-
lute, quae videlicet erunt tempora sequenti, eo q̄d reijcia ponetur
ois q̄d, ois edictis, & ois circumstantia adhuc ut suo tempore
existant.

Dicendum ē Deum cognoscere oia contingentia
absolute futura. Conclusio ē certa apud oēs Catholicos, imo ē
de fide, ut mox conflat.

Ex propheta Pal. 53. intellexisti cogita-
tiones meas de longe, & oēs vias meas praevisti. Danielis
cap. 5. ubi dicitur: Deus aeternus qui abmonditorum es cognitor
I nostri oia antequam fiant. Sap. 13. praevistas futura illorum.
Ecl. 39. opera ois carnis cogam illo a saeculo usq̄ in saeculum
requirit, & nihil novum in oculis eius. praeterea eo proprium
Dei nomen futura significat. Isaie 41. annuntiate nobis quae
ventura sunt, & dicemus q̄d. Dyedus. atq̄ ita nra conclusio p̄t
etiam ex oibz prophetis, unde merito Tertullianus lib. 2. contra
Marcionem cap. 8. loquens de vna divina futurorum sic ait: pro-
p̄tia Dei tot h̄ testes quot fecit Prophetas. Eadem conclusio p̄t
provari etiam ex Patribus, sed vnum Augustinum allegare
sufficiat, qui lib. 3. de Civit. cap. 9. sic ait: confitenti Deum
ē negare praeviam futurorum, apertissime insania ē.

2. D. conclusio p̄t rade ex Petro de Avellanog.
40. cap. 13. q̄d futura absolute etiam antequam sint vere sunt
cognoscibilia & saltem respectu divini illius, qui h̄ infinitam
vni intelligentiam, etiam pro tunc h̄ cognoscibilia a Deo. h̄s p̄t
q̄d ois q̄ p̄t enunciarī, verē, h̄ negon illigibiles, nihil ē. p̄t
enunciarī verē, nisi per veram illationem, atq̄ futurum
antequam existat p̄t enunciarī verē, p̄t q̄d veritas consistit
in uniformitate enunciationis cum re enunciatā, si a. enunciat

aliquid

aliquid post tres dies v. g. aliquid futurum, qd veri post tres
 dies eveniet, conformitas ^{autem} enunciationis, cum re enuncata
 & enunciatio quae dicitur aliquid futurum, qd postea eveniet vera.
 Minor dicitur esse nota ex terminis; praeterea qd a posteriori:
 qd si quis praedixerit aliquid futurum qd eveniat sicut praed-
 dictum est, dicimus illam verum dixisse, & praedictionem fuisse
 veram, impossibile est autem, ut nunc per verbum temporis praeteriti
 dicamus illum verum praedixisse, qui rem futuram enunciat, quia
 tempore praeterito quo enunciat fuit enunciatio vera,
 siue qd idem est si verum est dicere, nunc praedictionem fuisse veram,
 necessario praedictio, dum facta est, fuit vera. Idem patet a simili,
 nam enunciatio de praeterito verum est conformis rei significatae, si
 illud fuit tempore praeterito in quo dicitur fuisse. Et etiam
 enunciatio de futuro est vera, si futurum eveniat sicut enuncia-
 tum est.

Confirmatur: qd propositio de futuro contingenti
 absoluto est determinate vera, & contradictorie opposita determinate
 falsa, ut haec propositio: Antichristus peccabit, est determinate
 vera & Deus cognoscit eandem propositionem esse veram, & conse-
 quenter nunc cognoscit peccatum Antichristi futurum. Non patet
 haec propositio: Antichristus peccat, in modo, in quo peccabit, est
 determinate vera & etiam tempore antecedenti determinate
 verum est dicere Antichristus peccabit, qd propositio de futuro est vera
 determinate, cuius propositio de praesenti aliquando erit determi-
 nate vera, si iurati propositio de obito praeterito est determinate
 vera, qd propositio de eodem obito ut praesenti aliquando determi-
 nate fuit vera; atq; de his plura vide apud Alanot tract. 2.
 disp. q. cap. j. & apud alios.

Praeterea probant alij eandem propositionem qd
 si Deus non cognosceret futura contingentia, Dei scia atq; eius in-
 trinseca affectio mutaretur, quando videlicet futurum inciperet
 esse praesens & a Deo cognosceretur. Verum haec res non habet vim, nisi
 supposito qd futura etiam pro tempore antecedenti, quo non sunt,
 vera sint intelligibilia, si est pro tempore non sunt intelligibilia, neq; pro-
 tunc Deus illa cognosceret, sed tunc ea cognosceret, quando inci-
 perent esse praesentia, id est tunc solum sunt cognoscibilia, verum
 hoc totum fieret per mutationem a ex parte, affectionis intrinsecae
 ipsius Dei, sed tunc ex parte obiecti extrinsecae qd inciperet esse intelli-
 gibile solum quando est praesens, atq; hoc melius etiam infra
 constabit.

Obijci:

Obicitur; futura pro tempore, quo et futura, nihil actus. in se. & futura pro tempore, quo et futura, si cognoscibilis, ac proinde Dei cognitio, non potest extendere ad illa.

Pro solutione huius objectionis nonnulla advertenda sunt. Primo a. advertendum est, quod sicut res praesens dicitur in recto existentiam rei, connotativè, verò & in obliquo tempus subsequens illam, sive negationem durabilis rei subiacentem; ita etiam futurum nihil dicit aliud in recto nisi existentiam rei, connotativè, verò & in obliquo tale tempus antecedens sive negationem durabilis vel temporis in quo res est futura, quare pro eo tempore, quod antecedit tempus seu instanti in quo res erit, non est praesens in se, res futura dicitur in recto, sed tamen id quod dicit connotativè & in obliquo, nempe negationem durabilis sive temporis in quo res erit, ac proinde sicut futurum dependens a causa necessaria, modo determinantis eandem causam ad ipsum effectum necessario ponendum, potest, antequam sit, cognosci in eadem determinatione, causa necessaria, nihil tamen praecedit futurum liberum, quod non habeat necessariam connexionem cum re ipsa existentia rei futurae, ut in tempore differentia, modo cuius connexionis potest esse illud, licet dicitur moveri ad cognoscendum ipsum futurum liberum.

Advertendum est rursum quod Dei cognitio, quae cognoscit creaturam sive futurum secundum nostrum modum intelligendi, duo importat; alterum in recto; alterum in obliquo; et quidem in recto importat actum immanentem intrinsecum & increatum divini intellectus; in obliquo verò ipsum futurum in tali tempore, nam actus immanens cognitionis divinae per ipsum futurum determinatur ut sit representatio & cognitio ipsius futuri, si est res non est futura, cognitio Dei immanens non representaret illam, ac proinde cum futurum sit conditio vel fundus omni necessarium, ad hoc ut nos concipiamus actum divini intellectus immanentem terminatum ad ipsum futurum, per relationem rationis ad illud, nempe iuxta nostrum modum intelligendi, vel per comparationem & similitudinem creatam, dico cognitio divina futuri dicitur importare connotativè & in obliquo ipsum futurum; verum licet futurum sit conditio necessaria determinans actum intellectus divini immanentem, ad hoc ut representet ipsum futurum, non tamen ipsum futurum est de intrinseca ratione actus divini immanentis, & representantis obiectum futurum, sed tamen illum extrinsece determinat, quemadmodum iuxta Thomam & alios existentia obiecti contingentiæ speciem angelicam.

Angelicam ab initio creationis Angeli ipsi a Deo infusam de-
terminat extrinsece ad representandam rem contingentem de-
nouo existentem; quare si dicat actus diuini illius, prout con-
tradictum est ab obiecto futuro, non est factus eius representatio aut factus
cognitio, ac prout de ore in cognitione diuina futurum intrin-
sece incitatur ipsa res futura; hoc actus diuini illius pro-
ut contradictum est ab obiecto futuro non est factus eius representatio
vel cognitio, id est, factus eadem ratione cum ipsa cognitione,
quod aliqua rebus transcendentalis ad obiectum superaddita ipsi
illius est ab eo distincta condati, non est factus effectus qui equi-
uocatur cognitioni ex sua intrinseca ratione determinante ad
representandum suum obiectum, quod eadem Deus per infinitam
effectionem cognitionis futuram sibi intrinsecam, potest de illa
sibi futurum, ut ut potest ipsam reuolue, de illo loqui, determi-
nare. &c. perinde ac sibi habent cognitionem sibi representatam
ex sua intrinseca ratione creatam et determinatam ad ipsam
obiectum futuram, ac prout ipsa res ut futura solum ut condatio
necessaria extrinseca, representatur de hoc, ut actus immanens di-
uini illius ut actualis representatio est cognitio ipsius futuri,
non ad hoc ut Deus dicatur factus cognoscere ipsam futuram.
Nec mirum esse debet quod precise per hoc quod aliquis sit futuram,
cognitio Dei infinita sine ulla mutatione intrinseca, in se facta
satis ulla noua factitate vel affectione sibi intrinseca potest represen-
tari et per alios potest et representare, nam id potest ex se ipsa
affectione eandem cognitionis. ex his et. videtur quod actus imaginans
est vitalis cognitionis diuine, ex eo quod representat creaturam vel futu-
rum, nullam sibi in se factitatem vel affectionem, ipsi in se, quam,
si ipsam non representaret eo quod non est futurum, non haberet, licet ad hoc
sibi sit representatio futuri vel ipsam representet actu, necessario
præsupponit illud futurum in sua temporis differentia, quemadmo-
dum Deus, iuxta negantes ipsam esse in spatio imaginarij, sine ulla
factitate vel affectione noua sibi intrinseca determinata est ad con-
sistendum modo in ipsius creatore in eodem spatio per totam ipsius
mundi creatorem.

Ex dictis colligi potest hoc esse discrimen inter actum
sue vel cognitionis creatam, et actum cognitionis in creatura, quod factio
ipsa intrinseca cognitionis creatam non solum secundum rationem suam per-
sistentem, sed etiam secundum rationem suam individualem dicitur ad
obiectum realem sibi determinatum, contra vero actus cognitio-
nis in creatura quo creatura cognoscitur, licet a nobis non potest illigi
vel con-

vel concipi ab eo connotate creatura vel respectu & relatio ad illam, nullum in se respectum realem ad creaturam, & ideo affectio cognitionis increata representantis creaturam, quatum est ex se potest existere etiam ab eo in fundito relationis ratio ad creaturam ut existeret affectio cognitionis increata terminata ad futurum si futurum reuera non esset futurum. his premisiis.

De obiectioni distinguendo consequens, futura contingencia nempe, libera pro tempore, quod est futura, non est cognoscibilia respectu illius finiti & limitati cuiusmodi est illius creatus concedo, respectu infiniti & diuini nego consequens, siquidem illius diuini ratione sua infinita perfectionis illius non potest se extendere etiam ad illud quod est futurum perinde ac si esset praesens.

Quod pro tempore, quo futurum contingens est futurum, uero non est praesens & non potest cognitionem diuinam habere infinite perfectam pro tunc determinare, ad representationem sui.

De futurum contingens pro tempore, quo est futurum, non est praesens formaliter concedo, non est praesens virtualiter & aequiualeuter in ordine determinatam cognitionem diuinam ad sui representationem nego. Ans. D. a. futurum sit praesens virtualiter & aequiualeuter prout diximus, colligitur ex eo quod Deus pro tempore antecedente ipsum futurum potest facere multos effectus dependentes ab illo, perinde ac si ipsum futurum esset praesens, & reuelare eodem futurum, de eodem loqui, & de alijs ad ipsum necessarijs discernere &c. ex quo potest quod diuina illius potest suam infinitam vim intelligenti respiciat ad ea quae notum est, sed in futuro sit, extendat perinde, ac si uere essent actu praesentia: potest etiam alia obui, sed ea facile solui poterunt ex ijs quae supradicta sequenti dicemus de actu uoluntatis diuinae libero. reliqua uero obiectiones ostendentes nullam propositionem de futuro contingenti & libero esse determinate ueram, & ideo nullum futurum liberum esse cognoscibile, & earundem solutiones, cum parum habent difficultatis, uideri poterunt apud alios.

Ex dictis solui potest illud quodam modo ut in potestate uoluntatis creata efficere ut Deus, habet vel non habet praesentiam eius quod ab eadem uoluntate futurum est. nam affectio quorundam reals actus diuini Deus intrinseca, quae ipse, nouit esse aliquid futurum, nullo modo & in sua potestate, uerantem quod diuina scia uel cognitio actu terminetur ad illud siue quod uerum est diuino illi actu representat illud quod a libera uoluntate futurum est, oio & in sua potestate, si est, nos non uicemus libere operaturi, profecto uoluntate operatio

operatio n̄ est futura, ac prōinde nec Deus illam praesciret, nec Dei
scia ad illam tanquam ad rem futuram terminaretur, ac prōinde
ē in n̄ra potestate, ut divina scia terminetur ad ea, quae libere
facturi sumus. quando in dicitur ēē in n̄ra potestate, ut divina
scia ad n̄ram operatiōem liberam terminetur vel n̄ terminetur,
n̄ significatur, ēē in n̄ra potestate, ut postquam divina scia termi-
nata ē ad n̄ram operatiōem futuram postea ad illam n̄ terminetur,
ac prōinde mutetur ipsa terminatio divina cognitionis ad obiectum,
siquidem n̄ ē in n̄ra potestate, ut postquam aliquid ē futurum, ipsam
mutetur in aliquid n̄ futurum, siue facere q̄ Deus scia postquam
ab ipso futuro determinata ē ad unam representandam, postea
ipsam n̄ amplius representet, siquidem volens ē in n̄ra potestate
ut divina scia n̄ sit determinata ad representanda illa quae
libere facturi sumus, q̄ sicuti possumus illa n̄ facere, ita abso-
lute loquendo a n̄ra potestate dependet q̄ divina scia sit deter-
minata ad representandam unam operatiōem liberam, q̄ si operatiō
a n̄ra libera voluntate n̄ est futura, scia divina n̄ representat
illam tanquam rem futuram; atq̄ ex his constat q̄ quando dicit
ēē in n̄ra potestate, ut scia divina cognoscat vel representet
n̄ram liberam operatiōem futuram, id verificatur de scia divina
antequam h̄t rationem praesentia respectu eiusdem operatiōis ē ante-
quam eadem operatiō reponatur ēē futura. praeterea ex praedictis
obiter colligi potest, cur terminatio cognitionis Dei ad obiectum futurum
siue determinatio divina cognitionis ad representandum futurum
mutari n̄ possit; ratio ē. q̄ divina cognitio necessario terminatur
siue determinatur ad obiectum q̄ praesupponit habere rationem entis
futuri, in nulla a potestate ē ut postquam aliquid h̄t rationem
futuri, antequam sit, mutetur a futuro ad in n̄ futurum, siqui-
dem hoc implicat, transit ē. ille a futuro in n̄ futurum per
locum intrinsecum siue formaliter destruit id q̄ praesupponitur
nempe rem fuisse futuram.

Quaerit: an Deus futura contingentia abso-
luta cognoscat in suo decreto?

Respondeo: quavis decretum siue actus divina vo-
luntatis sit eā veritatis quam h̄t futura contingentia, id ē
ut eā ut h̄nt rationem entis futuri, ē eā quam remota ut fu-
tura contingentia sunt illibata ē certo cognosci potest, n̄ s̄n
Deus illa cognoscat in suo decreto tanquam in medio cognito.
In hac re conveniunt Bellarmus lib. 2. de imagine grae cog.
2. 4. et 7. Molina in concordia disp. 22. sent. de grae
efficaci

efficaci cap. 3. Arbal disp. 48. cap. 2. Alarot tract. 2. 90.
disp. 2. cap. 6. & alij apud ipsum, & tñ contra alios quos
habet idem author cap. citò.

Et nra responsio: qd decretum Dei nullam
immediatam connexionem cum re futura ipsi Deo intrinseca,
vt colligitur ex supra dictis, & constat ex disputacoe sequenti,
& Deus n̄ se futura cognoscere in suo decreto tanquam in
medio cognito. nec dicitur qd Deus cognoscat futurum
in terminacoe sui decreti vel sua voluntatis ad rem futuram,
sed qd terminacoe divinae voluntatis ad rem futuram posita
& vt infra dicemus, in actone vel qualitate qua effluenda e
res creata. Et praedicta terminacoe n̄ e obiecti prius cognoscibile
quam futura creatura qua effluenda e res creata, ac proinde
nec ipsa res futura p̄ cognosci in terminacoe diuini decreti
ad rem futuram vt in medio prius cognito; Deus igitur futura
cognouit in sua ebtia nrae, in seipso tanquam in medio qd
ad istam speciem impressa e intelligibili mouet illebum diuinum
ad cognoscenda futura, & consequenter ipsa futura directe e
immediata, in sua entitate e existentia, siue in sua reali
duracoe vel coexistentia ad tale tempus a Deo cognoscuntur,
dicimus, a diuinum illebum moueri ab ipsa ebtia vel entitate
Dei tanquam a specie impressa e intelligibili ad cognoscenda futu-
ra, nimirum iuxta nram modum intelligendi nrae per compo-
sitionem ad illebum creatum, qui ad intelligendum mouetur a specie
intelligibili creata representata a ipso obiecti, sicut etiam in Deo
distinguius attributa per respectum e comparacoe ad pfectio-
nem habitae create inter se distincta, illebum e intelligentem,
voluntatem e volitionem, per omnem ad nras potes racionales
& earum actus. his absolutis definiendum est an Deus
cognoscat futura contingencia conditionata, vt supra polliciti
sumus, verum qd proximur totis temporis arguuntur e adhuc
reperere nobis agendum de actibus libetis Dei, de praedictacoe
e contingente, quae h̄t maxe ad eos graues vt earum tractatio,
siue reprehensio n̄ potest omitti, deo futurorum conditiona-
torum, sicut nra in Deo opposites de ea nihil, vt etiam alij
fecerunt, nihil dicemus; qui vult, videre poterit quae de eodem
re tradiderunt Bellarming lib. 1. de grae e libero arbitrio
cap. 12. & 13. Suarez in opus. lib. 2. de vera conditionalium,
& tom. 2. de grae prol. 2. Erico disp. 7. cap. 1. Pasquier
disp. 67. cap. 3. Arbal disp. 44. Molina multum in locis

in jman

in ipsam partem & in concordia disp. 49. Harcot tract. 2.
disp. 4. & alij recentiores.

DISPUTATIO III.

De voluntate Dei.

Multa & controuersiae pertinentes ad voluntatem Dei, sed quoniam
omnes examinari non possunt, praecipuas ac magis necessitates, hoc
est, eas quae pertinent ad actum voluntatis Dei liberam discussimus.

CAPITULUM I.

An actus liber Deo regardat aliquam per-
fectionem intrinsecam?

Supponendum est Deum habere aequos liberos quibus uelit existantiam
vel non existentiam creaturarum, atque hoc est etiam firmum certum,
siquidem constat ex multis scripturae locis, ad Ephes. 1: 11. sorte
uocati sumus, praedestinati secundum propositum eius qui operatur
omnia, secundum consilium voluntatis suae. ad Corinth. 12. omnia
haec operatur unus spiritus diuidens singulis prout uult. Item con-
stat ex Ps. qui uideri possunt apud alios, et praeterea potest probari
ratio naturali: quia non intellectus, si obiectum plene intelligat, non ex neces-
sitate per voluntatem fertur in bonum sibi non necessarium & sine
quo in seipso potest esse perfectus, atque Deus totam suam infinitam
perfectionem habet sine creaturis & Dei uoluntas quae necessitate diligit
res creatas, et per consequens in Deo est actus liberi. praeterea uidem
potest: quia Deus libere agit ad extra, si est agens ex necessitate naturae,
actus igitur non haberet terminum limitatum: siquidem agens quantum
potest, uirg. a. infinita ut est diuina, non habet terminum in eo quod potest.
Ihes. pontis.

Dicendum est actum liberum non regardare Deo,
illam finalitatem uel perfectionem illi intrinsecam. e. causae
opinio

importata per actum liberam voluntatis eragis illos.

Debet cum cariet. actum Dei liberam importa re
fectionem in simpliciter, sed tñ secundum quid, n. c. a. absurdum
Deus caret aliqua affectione secundum quid.

Seco contra e. qd Deus e infinite affectus & nulla
propterea illi affectione aliqua n. est infinite, hoc e, oio per
fectus.

Deniq. pñ: qd si actus liber importat affectionem
liberam Deo intrinsecam, sequitur in Deo. eel. alij. accidens,
sed consequens e falsum e absurdum, ut pñ. e. sequela ma. pñ:
qd ad rationem accidentis sufficit qd sit in alio n. n. uti pars e
qd n. dñs ut potuerit ab e. ab eo in quae, atqui haec ora
conueniunt affectioni liberam importata ab actu Dei libero
iuxta Cartesium imprimis. et. ea e in Deo, siquidem ipsum
constituit volentem e ab ipso Deo distinguitur. Do h. e
in Deo sicuti pars, qd Deus n. h. partes, neq. p. pertinet ad
constitutionem ipsi Dei, cum potuerit ab e. ab ipso Deo. deniq.
ita e in Deo ut n. potuerit n. e. in illo, siquidem e affectio
libera & vero huiusmodi affectio libera eel. accidens, in hunc
a. sequitur etiam illud absurdum, nempe, in Deo e. compositi
tionem ex affectione necessaria n. e. substantiati e. ex affectio
ne libera e. accidentali.

Deori. qd cum Cartesiana affectionem importatam
ab actu Dei libero n. e. distinctam a affectione necessario ipsi
Dei, sed e. cum illa identificatam.

Seco contra e. qd quocumque duo ita se habent ut
vnum quantum e ex se pot. aut. potuerit existere sine altero
distinguantur inter se hunc actu hunc pot. sed affectio necessa
ria e. affectio libera importata ab actu eius libero ita se h. &
affectio Dei necessaria e. affectio eius libera inter se distinguntur
h. solum actualis distinctio sed etiam distinctio in pot. impor
tat affectionem, e. quidem qd distinctio actualis excepta dis
tinctione actuali intercedente, inter personas diuinas imper
fectionem importat, n. vniq. probat. p. a. d. etiam distinctio
in pot. involuat imperfectionem, constat ex quantitate, quae
habet iuxta eorum opinionem n. h. partes actu distinctas sed
tñ pot., nihilominus ex hoc pro h. imperfectionem e. vere e
aliquo imperfectum. multa alia pro nra proportione rieri
pot. apud Vesquez sup. 30. cap. j. Erico sup. j. b. cap. 4.
Clarot

Alexot tract. 3. p. cap. 4. c. alios.

92.

Ex supra dictis colligi potest falsam etiam esse sententiam
Petri Fonseca lib. 7. metaph. cap. 8. g. 5. sect. 4. ubi docet,
actum liberum Deo superaddere, quamvis extensionem seu terminacionem
realem ad creaturas, quia esse est in esse potest; explicans a. Albertus
quod tot hac extensio sine terminas ait: neq. esse perfectionem, quia
hoc necessaria, sed potest esse in Deo, neq. esse relationem raris, quia
hac extensio est respectu in Deo, relatio a. raris in rem; sed esse funditus
relatio raris quomodo solemus concipere dum concipimus actum libe-
rum Dei.

Quod a. hoc doctrina sit falsa patet: quia contra illam
faciunt fore omnia, quae supra contra Cartesianum attulimus, nam
cum huiusmodi realis extensio hies dicitur in esse, perfectio, quia
quod si dicitur esse realis et libera, requiritur quod aliquid sit in Deo
quod si sit a. esse, quod in Deo, quod si aliquid sit in Deo potest esse et
in esse, quod in Deo sit aliquid accidens et compositio ex rebus et accidentibus.

Præterea contra est, quod prædicta extensio realis neces-
sario debet esse perfectio, quia si non perficeret ipsum Deum esset nullus,
ac prorsus in Deo esset imperfectio. præterea quod sit pro perfectio
patet: quia si alio argo probari potest quod non sit perfectio, nisi quod sit esse in
esse, verum ex hoc non sequitur quod extensionem illam non esse perfectio-
nem simpliciter simplicem, sed esse mixtionem imperfectio-
nis. Quod a. nullo modo sit perfectio, non potest inferri, alioquin ex eo quod crea-
tura possit esse, et non esse, potest inferri creaturas nullam dicere perfec-
tionem, quod est vido falsum. Suggestio igitur quod prædicta exten-
sio realis quam Deo superaddit actus liber sit aliqua perfectio,
ex hoc inferitur quod Deus non sit actus perfectus, eo quod habet carentiam et
privacionem alicuius perfectionis quam potuerit habere.

Quod si pro Fonseca argo supra facta
procedere suggestio quod prædicta extensio secundum esse id quod dicit
existat in Deo est nullo modo involuat, obitu sine terminum,
huiusmodi a. suggestio est falsa, quia prædicta extensio non
solum dicit aliquid existens in Deo, sed etiam ipsam terminum,
ut voluntas creandi mundum v. g. non solum importat aliquid
in Deo, sed etiam mundum ipsum, quemadmodum est relatio dicit aliquid
existens in fundito, et aliquid extra illud, nempe iuxta sententiam
eorum qui non distinguunt relationem a fundito, quia asserunt
illam ducere in recto fundito et in obliqua aut connotata sine
terminum, et ideo dicitur relationem per se esse terminum, si a. secundum
secundum id quod importat ex parte termini, si a. secundum
id quod

id est importat ex parte fundati. Item explicari potest ex eorum
sententia qui dicunt eandem relationem regulam plures terminos,
& concludunt relationem potestatis. v. g. de eodem filium
pote potestatem si peccat deus filius, namque, rade termini, etri
relatio immutata maneat secundum deum dicit in recto &
ponit in fundo.

Secundo contra hanc rationem est, quia licet Fonseca
ponat extensionem realem, quam iuxta ipsum dicit actus liber
Dei aliquo modo importare terminum, si tamen, quae dicitur,
recte considerentur, videtur, asserere, actum liberum non solum
ratione termini, sed etiam ratione eius, dicit in recto potuisse
non esse in Deo, quod sufficit ad hoc ut non argatur contra eundem
Auctorem suprafacta procedant, ut per se manifestum est. Con-
ternum si quis diceret potestatem extensionem secundum deum
dicit in recto non esse in Deo, licet non possit non esse id quod
eadem extensio dicit connotativam & in obliquo, quod est quia
creatura futura, cum hinc modo dicitur, constat cum alia
ratione explicandi actum Dei liberum, de qua in praedictum
est, ex his, quae de hac rade dicimus, constat quid dicendum
sit de extensione, sic explicata.

CAPITULUM II

An actus liber Dei consistat in respectu rationis
reperendo ipsi Deo?

Quidam ex antiquis Thomistis censuerunt actum liberum Dei
solummodo consistere per respectum rationis ad creaturas intrinsece
constituentem Deum in esse volentis liberum, quo respectu eius in-
differentia in actu primo determinatur quasi per actum elicivum
ad determinatam rationem vel rationem. Ita Capreolus in primo libro
q. 5. art. 1. Ferrarientis lib. 1. contra gentes cap. 75. & 76.
Hugolinus apud Crice disp. 16. cap. 3. & alii complures apud
Lutrium disp. 11. sect. 3.

Quoniam est actum Dei liberum quod consistit for-
maliter et per respectum rationis. e contra sententia. Suarez in nota.
disp. 30. sect. 16. n. 35. Vasquez q. 59. ar. 2. disp. 11.
sect. 4. & alii probat hanc conclusionem esse ex mente S. Thomae.
Arubal

alijs.

Secunda conclusio. quia actus liberi Dei est a parte rei indepen-
dentem ab eo illius creati sive humano sive Angelico, ut patet:
quia ab eterno est antequam illius creati vel multos set in rerum
natura, sicut in Deo actus liber, qui voluit producere illum Ange-
licum, illum humanum, et mundum, et actus liber Dei non
constituitur formaliter per respectum rationis, qui est ens ratio constituitur
aut factum ab illius creati, quia res non potest constitui formaliter et
intrinsece per id quod est in eo ipsa et existente, sed solum si sermo sit
de eo quod ab ipsa importantur in recto, et tunc tunc tenent set pro-
dicta vel ad respectu actus liberi Dei, si verum est aduersariorum
sententia; hoc a. ratio probat, ut patet, actum liberum Dei non potest
constitui per respectum rationis procedentem ab illius creati, quia
habetores contrarie doctrine, cum ratio conuictor negent ens ratio
potest fieri ab illius diuino, quando asserunt actum liberum Dei
constitui per respectum rationis, necessaria illigenti et de respectu
rationis procedente ab illius creati. Quod a. actus liber Dei est potest
formaliter constitui per respectum rationis factum ab illius diuino
si ponatur ens ratio potest fieri etiam a Deo) patet: quia voluntas
non constituitur in actu Deo volens libere se per illationem aut
effectum eius, cuiusmodi est ens ratio, sed per aliquid quasi ab
ipsa voluntate procedens quo ipsa dicitur se libere determinare
ad volendum vel non volendum et actus liber Dei nec potest intrinsece
constitui per respectum rationis factum a Deo, nisi dicitur ens ratio
potest procedere etiam a voluntate diuina, que ipsa immediate,
determinatur ad volendum, cum tunc conuictor negetur ens ratio
potest fieri ab ulla voluntate.

Secunda conclusio aduersarij se loquitur de respectu rationis
non formaliter sed fundamentaliter sumpto.

Secunda contra est, quia vel per fundum predicti respectus
rationis illigunt aliquid se tenens ex parte ipsius Dei et ipsi intrin-
secum, vel intelligunt ipsam creaturam et obiectum diuina voliti-
onis sive diuinam entitatem in rebo sumptam et creaturam
connotatiue acceptam. primum dici non potest, quia nihil est in Deo
quod sit fundum determinatum respectu rationis constituentis actum
liberum voluntatis potest quam volitionis, sive ratio cuius Deus
dicitur velle hoc obiectum et non aliud, sive potest velle hoc obiectum quam
ipsum nolle, cum entitas diuina semper sit eadem inuariata,
sive ipsa, sive velit hoc ipsum obiectum tunc aliud, sive velit hoc obiectum
vel

vel ipsum nolit. n̄ dicatur ^{hoc} ~~ad~~ dum tunc ^{sentia} si explicata
n̄ differt ab alia, de qua ^{infra} statuendum ē.

Obijciat: n̄ p̄t concipi actus Dei liber sine respectu
ad obiectum, sed talis respectus n̄ ē realis, ut constat ex negociabilis &
actus Dei liber formaliter constituitur per respectum rationis.

Rō transeat maior, nego concipi: nam quamvis
nos ip̄s imperfectionem n̄ri illius vel ex n̄ro modo concipiendi n̄
p̄tnt, illud vel explicare actum Dei liberum nisi per respectu
rationis ad creaturam, & obiectu, n̄ t̄ in ^{actu} hac ^{vicina} voluntatis libero
vlls respectu rationis ad obiectu, vel creaturam, extraliter includitur
aut includitur, alioquin n̄ eēt vlls actus liber in Deo, si nullus
illius creatus cogitaret de illo, & aperte factum ē.

CAP. VII. III.

An actus liber Dei sit amor ipsius necessarius,
quatenus dat aliquem effectum forma-
lem quem potuisset non dare.

Suarez in Metaphysica disp. 30. sect. 9. n. 4. asserit presentem
difficultatem sēc vnā ex obscurioribz, quas de Deo tractant
Theologi & num. 35. fatetur se adhuc n̄ invenisse q̄ ubi satis
faciat, sed nihilominus asserit actum Dei liberum superaddere
ad affectionem Dei necessariam t̄modo effectum formalem qui po-
tuit ēē, & n̄ ēē, nimirum velle ē, n̄ velle creaturam, ita ut nem
effectus formalis semper sit cum aliqua extrinseca connotate
creaturarum, n̄ q̄ ad variam secreti vel actus liberi in Deo
sit necessaria nova variat in ipsius creaturis connotatis licet
semper debeat illigi per ordinem ad illas, & q̄ Deus pro sua
in finita independētia a rebus oibz p̄t libere velle hoc vel
illud sine variate sui & ipsarum rerum, dummodo illa q̄
libere & quasi contingenter ad ipsas ferri. eandem sententiam
Crice disp. 96. cap. 8. & Alarcon tract. 3. disp. 4. cap. 6. tribuunt
Alarino tom. 1. corol. 2. q. 2. Theologia ex textu principio; &
quidem ut infra videbimus, licet ipse profiteatur se ab illa recedere.
Ado. a. hanc sententiam nihil aliud velle, ut colligitur ex signi-
ficatis, quam actum liberum Dei constitui per solam entitatem
divine

divina voluntatis, quae per suam actualitatem & infinitatem habet 94.
in se esse tendentiam in obiecta omnia volubilia, sed in nō potestatem
libere volentem, omnia, nec dat totum suum effectum formalem, quantumvis
e. voluntas illa nō sit libera quoad eundem, e. in indifferentem ad dandum
suum effectum formalem atq. in libera Dei potestate e. quod ipsa
illa proprio abstractione potest suum effectum formalem in ordine ad tale
obiectum vel in ordine ad oppositum, sive det effectum formalem vo-
lentis liberē aut liberē volentis.

Sciendum e. actum liberum Dei nō esse solum amo-
rem ipsius necessarium, quatenus dat aliquem effectum formalem quem
potest nō dare, sive per se e. actus Dei liber nō melius solam
necessitatem necessitatem divinae voluntatis neg. per illam precise
sumptam constituitur. haec propositio e. ex mente Vasquez q. 1.
prima parte disp. 67. cap. 4. disp. 79. cap. 3. disp. 82. cap.
16. & alibi saepe cum pluribus authoribus tum antiquis tum reat-
tioribus docet impossibile esse consequi in Deo varias cognitiones vel
desideria libera sine variāte aliqua ad extra, qd docet S. Thomas p. 1.
2a. 2. q. 103. dum ait dilectionem Dei erga peccatorem neg. e. neg.
illius pōt sine reali mutāte ipsius. eodem docet Silius 1. parte lib. 2.
tract. 8. cap. 11. n. 4. Marton disp. supra cit. cap. 7. & alij apud
ipsum cap. cit. n. 7.

Itē: qd omni effectus debet habere formam sibi cor-
respondentem & in effectus formales ita e. e. n. e. etiam debet
dari sibi quae potest esse e. n. e. sed actus Dei liber e. aliquis effectus
formalis sui sibi sine potest esse e. n. e. & debet dari aliqua forma
sibi correspondens quae potest vel potuerit esse e. n. e. & actus Dei
liber nō constituitur per amorem Dei necessarium vel per eius
entitatem precise sumptam, qd huiusmodi entitas sola e. ut
neg. potest neg. potuerit nō e.

2do pōt: qd si actus Dei constitueretur
per solam entitatem necessariam divinae voluntatis, sequeretur
eandem formam omni invariātam pōt. tribuere, varios effectus formales,
similiter forma potest esse unita libito ab eo qd illi tribuat om-
nem suum effectum formalem, etiam si nihil ex praerequisitis ad illum
desit, sed hoc ex eorum omnium sensu e. oio falsum. E. sequela ma. pōt.
qd in Deo potest esse plures & plures effectus formales sive actus liberi
qui nō sunt, nec aliam formam per adversarios haberent nisi pōt-
entem Dei necessariam, quae de facto e. in Deo, eadem propterea
qua. debet si in Deo esset illi effectus formales vel actus liberi qui nō
e. potest sive potuerit esse.

Dei

Quod si pro suaver, sicut eadem relatio in sententia
probabili, determinata ad plures terminos solo primo filio exis-
tente refert patrem ad illum, & confert eundem tanquam effec-
tum formalem esse patrem primi, & tunc confert omnem effectum formalem
quem potest conferre, siquidem non confert esse patrem ad filium; ita
etiam perfectio necessaria divinae voluntatis etc.

Ad contra hanc responsionem est, quod licet forma relatio
in exemplo allato non tribuat omnem effectum formalem quem potest
tribuere in quibuslibet circumstantiis, tribuit tamen omnem effectum
formalem quem potest tribuere in hiis circumstantiis, in quibus reperitur
vires qui importat conceptum vel filium qui existit. Contra
vero in re praesenti una est eadem forma nempe necessaria divi-
nae voluntatis perfectio in talibus determinatis circumstantiis non
tribuit omnem effectum formalem quem in iis circumstantiis pos-
sunt tribuere, siquidem, ut docent adversarii, ad materiam
actus liberi Dei non est necessarium ut quicquam mutetur ex parte
obedi.

Quod si pro suaver forma creatam, eo ipso quod
sit unita obedi, ei conferre omnem effectum formalem quem potest
contra vero potest non repugnare, quod forma infinita est quae non est informans
sed actus purissimus non constituit omnes effectus formales quos potest.

Ad contra est, quod forma creatam unita obedi non potest
tribuere illi omnem effectum formalem quem potest, non provenit ex
limitate formae creatae, sed ex eo quod effectus formalis nihil aliud est
quam forma unita obedi, sed haec ratio proportionaliter loquitur, haec
in forma infinita, siquidem effectus formalis illi nihil aliud est
quam forma saltem per unum modum illi uni unita alicui cui
illipatur advenire, unde etiam nemo sinceris potest illi rei
voluntatem liberi unitam humanitati ab eo quod faciat eam
substantentem.

Tertio pro eodem auctore responderi potest volu-
tionem creatam ex sua natura esse ordinatam ad obedi a quo
specificatur, & ideo non potest nisi in voluntationem esse, quae ipsam
voluntatem creatam constituit volentem aut volentem tales
obedi. Contra vero voluntationem Dei liberam neque specificari ab
obedi creatis, neque dicere receptum reddem ad illa, sed omnino
nempe est absolutissimo modo illa attingere, & ideo licet
velle, dummodo secundum totam suam entitatem, necessario vis
non est necessarium fieri in extrinseca, neque cum libera attingit
aliquis, est necessarium quicquam illi addere, sed sequi est eorum
voluntio.

voluntate. Sed contra e, qd sequeretur Dei voluntatem neg
 emale, necessario ipsas creaturas possibili, cum velle divinum neg
 a creaturis possibilebus specificetur. Equale. a. e contra suaver, qui
 ut opinor, n' d' m' s' e' r' i' t' Deum sibi n' necessario complecere in possi-
 bilitate creaturarum.

Deinde contra eandem rationem e, qd fca qua
 specificatur ab obto, eo ipso qd e in obto tribuit ei effectum formalem
 tendentis in obto. Et similiter fca qua sine specificac tendit
 in obto, eo ipso qd e unita alicui, tribuit illi effectum formalem
 tendentis in obto, quidem fca eo ipso qd e unita obto, tribuit
 ei omnem effectum formalem quem pt, ut supra diximus. Neg obto qd
 fca volitionis creatae specificatur ab obto, divina n' ibem
 figuram specificac volitionis creatae, effectus divinae volitionis,
 figurat, ac proinde qd divina volitio n' specificatur ab obto
 vel creaturis, n' pt impedire, quo minus illa divinae voluntati,
 tribuat omnem effectum formalem tendentis in obto, sicuti negat
 talis specificac n' impedit, quo minus ista creaturarum condi-
 tuat Deum recipientem e pota condituat ipsam potentem.

Deinde nra propositio pt: qd e tale e, qd e
 tale, n' pt de casem re indivisibiliter abq vlla variae veri-
 ficari. Et innuatis duo robas oibus ex parte Dei e creatu-
 rarum, sine rebus eodem prout modo existentibus, n' pt Deus dici
 vel e, volens libere e n' e, volens libere. Et saltem e qd actus
 liber Dei condituatur per eadem affectionem volitionis Dei in-
 brinacem e necessariam.

¶ Sedent aliqui talem e eminentiam divinae voli-
 tionis, ut possit velle e n' velle, pro sua libertate abq vlla variae
 in a. e in obto.

Sed contra e, qd velle libere e n' velle libere e con-
 tradictoria. Et n' possit verificari de eodem indivisibiliter exidente,
 e per consequens n' possit verificari de eodem affectione necessaria
 divinae volitionis indivisibiliter accepta.

¶ Quod si quis, sicut verum e dicere, a parte rei
 extra Dei coeatur filio, paternitas vero n' coeatur, quamvis
 etia e paternitas a parte rei sint idem indivisibiliter, neg
 ex hoc sequitur de Deo verificari contradictorium, eo qd eodem
 entitas divinae aequaliter actus e, virtualiter hat rationem
 suorum entium quatenus ha rationem extra e rationem personalitatis,
 licet a parte rei extra divina e paternitas sint idem indivisibiliter.

Similiter

Similiter dici potest quod eadem res, nempe Deus vult et non vult
libere, et sic habet divina infinitatis coniungimus realiter hoc ean-
dem rem concitari et non concitari secundum diversa predicata, ita
etiam possumus coniungere eandem entitatem divinam velle et non
velle, libere secundum diversam rationem.

Sed contra est, quod exemplum non est ad rem, potest quod in
patre divino nos distinguimus predicata realia, non quidem rea-
liter sed tamen obiective, et per ipsum illum divina et diversa,
quae sunt intrinseca ipsi patri, et ideo possunt verificari: ille duo
propositiones: ceteris divina concitatur, paternitas non concitatur,
contra vero in actu Deus libere et non duo predicata Dei intrin-
seca obiective vel per ipsum illum divina rationes quorum verifi-
cari possunt ille duo propositiones: Deum velle libere, et non velle
libere, apud eum in Deo non distinguimus duas voluntates tan-
quam duo predicata Dei intrinseca, sicut in patre divino dis-
tinguimus etiam a personalitate, sed unam bene invariabilem
quae intrinseca, diversam vero rationem quae secundum diversam
terminacionem extrinsecam, ut infra explicabitur.

Ex modo a. dicitur allegatur quod quando dicitur
ectra Dei concitatur, paternitas non concitatur, tunc non verificantur
contradictoria de eodem indistincte, contra vero si vera est
aversariorum sententia, de eodem indistincte accepto verificarentur
contradictoria, quando dicitur concitatur, Dei et necessaria, voluntas Dei
et libera vel contingens, quod in Deo non sunt duo predicata nec uno modo
illigendi distincte ratione quorum propositiones ille inter se contradic-
toria possunt amque apte simul verificari.

Ad id quod nonnullae propositiones illae: ectra Dei
concitatur, paternitas non concitatur, non potest fieri ab eo quod innotuitur
indistincto fatis per illum, ut docet Gasparus in parte disp. 20. cap. 6.
et Alarcon tract. 3. disp. 4. cap. 6. et de Trinitate cap. 35.
siquidem nomen ectra et nomen paternitatis non significat illa duo
predicata prout in se sunt nec prout se inter se verificata, sed
prout ut adnotate, et ideo videntur dicitur concitari, alterum vero non
concitari realiter; huiusmodi a. veritas non significatur unum concitari
prout est in se, alterum vero non concitari similiter prout est in se sed
tamen prout a nobis concipiuntur, siquidem a parte rei non est ectra et
paternitas ut duo, et impossibile est quod de illis ut de duobus loquamur,
quod duo per illum indistincte, et nec mirum non est quod de illis
concitari vel non concitari affirmetur, cum de duobus, sicut de e. et non de
simul predicari possunt, talis a. distinctio non habet locum in actu
vel

vel decreto Dei, libero, ut supra dictum e, ac proinde exemplum 96.
supra allatum n̄ facit aduersarij, si doctrina modo allata sit vera,
sc. qua infra dicitur.

Ex reprobatis colligi potest nullum etiam habere
fundu illos, qui sententiam modo impugnatam sic explicanti, ut
fiant volitionem Dei licet formaliter sit necessaria in se, ni-
hilominus esse vero qualiter contingentem e. liberam in se, et
ideo esse etiam formaliter contingentem e. liberam in denominando,
ita ut possit denominare, ipsum Deum libere volentem aut nolentem
pro ut ipse voluerit; q. a. nullum sit fundu tali doctrina
q. d. volitionem Dei necessariam esse formaliter liberam in deno-
minando, vel superaddit aliqd. ei yri essentia necessaria volitionis
Dei, vel nihil. primam q. d. n̄ potest q. d. contra naturam aduer-
sationem, e. nihil tale potest assignari. si dicatur Deum factu
liberum Dei e. mens denominatio e. tnerum nomen, cum tñ Deus per
actum suum liberum sit realiter e. a parte rei volens libere
aut nolens libere, praeterea contra eosdem pathores potest appli-
cari oia argta, supra facta contra Suarez q. d. per denominationem
liberam n̄ potest intelligere, si quis dicant, nisi effectum formalem vol-
lentis vel nolentis libere, plura a. contra eosdem pathores
videri potest apud Haron tract. 3. sup. q. cap. 7.

Peris ex dictis colligi potest reprobendam esse doctri-
nam Albertini loco citate, ut docet form a qua Deus dicitur li-
bere volens creaturam esse solam essentiam volitionis necessariae
que licet necessaria sit in Deo, n̄ tñ eodem effectus formales, quos
potest, semper dat, n̄ quidem ex defectu sua vel sui, sed ex inega-
tione vel indignatione, scilicet, eisdem adhuc ut essentialis
volitionis necessariae Dei Deo tribuat effectum formalem volentis
libere tale, obitu, necesse e. ut ipse hat aliam volitionem virtua-
lem per quam accipiat illam volitionem realem in ordine ad
talem effectum, formalem, e. ex defectu talis virtualis acceptio-
nis nunc Deus n̄ hat hunc effectum formalem, qui e. v. g. velle creare
alium mundum, q. d. licet hat essentiam volitionis, q. d. ex se
potest tribuere talem effectum formalem, n̄ tñ accipiat eandem
essentiam necessariam in ordine ad eandem effectum formalem.

Quo a. haec doctrina reprobanda sit potest q. d. n̄
potest diffinitivum, sed eam ab ipso actu Dei libero directo, ut
e. volitio creandi mundum, transfert ad ipsum actum acceptio-
nis tra. ad actum reflexum acceptio-
directi, eisdem de eadem volitione reflexa sive acceptatione
quari

quasi qd: an constituitur precise per ipsam entitatem divinae
 volitionis necessariae nec ne; ita qd dicitur de huiusmodi
 acceptatione, poterit dici etiam de ipso actu divinae volitionis directae
 quare conclusio praedicta acceptationis tunc volitionis reflexae ad nihil
 proxi inuenit.

CAPIT. III.

Per quid constituitur actus Dei liber?

Superioribus capitulis sentias de actu Dei libero, quas falsas arti-
 tramus, reiectimus; iam vero, quod vno iudicio de illo sentiendum
 esse definimus.

dicendum e actum sine operetur Dei liberum
 fortiter e actum intrinsecum divinae volitionis, qua necessario
 Deus vult vel amat seipsum connotantem obiecta extrinsecum, sine
 qd eodem modo, actu volitionis Dei liberae solum dicit in
 rebus realem perfectionem actu divinae volitionis, extrinsecum vero
 connotat casualitatem contingentem qua Deus est aliquid operatur
 in tempore; quemadmodum actu divinae serie liberae, ut supra dix-
 imus, intrinsecum e in rebus solum dicit realem e necessarium per-
 fectionem illationis divinae qua seipsum illigit, extrinsecum ha-
 connotat veritatem obiecti contingentis. In hac re conveniunt
 S. Thomas 1. parte 2. 11. art. 3. ad 2um. 2. lib. 1. contra
 gentes cap. 26. et alibi n. raro; Scotus in 3mo dist. 21. 1.
 iuxta Averroem. Albertus 1. parte 2. 11. memb. 1. Cap. 1. in
 1mo dist. 4. 1. art. 2. Bellarminus tom. 3. lib. 3.
 de grae e libero arbitrio cap. 17. 1. quare. ad 1um. Sturium,
 2. 1. argu. 1. 30. cap. 2. Molina 2. 11. art.
 2. disp. 2. Valentia disp. 1. 1. 11. puncto 4. Krulbal disp.
 54. cap. 3. Granada disp. 3. sect. 3. Becanus cap. 11. 1.
 voluntate Dei 2. 4. Maron tract. 3. disp. 4. cap. 2. 1. 11.
 et alij complures ex antiquis e recentioribus apud eundem auctorem
 ibidem.

Plur. propositio qd actus liber divinae volitionis e
 actus vitalis e immensus subtilis divinae e in rebus necessario
 dicit perfectionem intrinsecam e realem divinae volitionis, qua per-
 fecho e tota necessaria, ut supra ostentum e contra Cicilianum
 E cum actus Dei liber, nec primum id qd ipse importet. Deo
 intrinse-

intrinsicum, sit ois necessary, e nihilominus ipse actus liber. 97.
dicatur contingens, sequitur eum e. contingentem eodem modo
actus Dei extrinsecus, qd eodem actus importat connotatur. e in ob-
ligo, ut e. conclusio probata bene intelligitur, nonnulla ex Petro Arabel
Magro meo disp. 54. cap. 4. ubi rem presentem meo quidem
iudicio melius quam veligi explicuit, advertenda sunt.

Primo a. advertendum e quando agens operatur
duo in eius operate, reperiri; alterum e causalitas sive actio qua
operatur, quae e, quasi via ad effectum; alterum e ipse terminus
actionis, qui n e fieri alterius sicut e actus, sed e ad cui convenit
e. factum, ex his a. ductus causalitas agens immediata, e
sepe connectitur cum agente, terminus nominis mediante causalitate
per quam terminus ab ipso agente procedit.

Advertendum e 2do nos in propositione n dixisse
actum Dei liberum connotare existentiam termini vel bonitate
eiusdem termini, qui libere producit, sed yam operacem vel
causalitatem originatam ad existentiam eiusdem termini vel eius bo-
nitatis. Quo a. huius rei e qd licet actus divinae voluntatis, qua-
tenus e actus voluntatis, habeat ferri in bonum ut bonum e, quoni-
am in actus liberae voluntatis Dei ferri debet per aliquam officia-
tiam ad causam existentiam sua obito, deo connotatum liberae
voluntatis Dei debet e. illud idem per qd Dei voluntatis ferri
ad dandum e. suo obito, hoc a. proprie, e. foaliter n e terminus,
sed causalitas e actio per quam iter in suum terminum e obito.
prout e. ad eiusdem rei e, etiam, qd actus liberae voluntatis Dei
seculiter e actualis e immediata e termino indifferente
sive libertatis divinae voluntatis, quae presentelligitur indifferens
ad volendum e. n volendum sive nolendum, e deo connotatum
libere voluntatis dei debet e. illud qd immediate pertinet ad deo-
minacem poia, atqui actualis causalitas immediata comparatur ad vo-
luntatem Dei indifferente, quae terminus qui media causalitate ab
ipso agente procedit e. voluntas Dei libera debet connotari per illam
causalitatem magis immediata a Deo procedentem tanquam per con-
notatum, n. a. per effectum qui e terminus eiusdem causalitatis.

Advertendum e 3tio hoc e. discrimen inter
actum complacentiae Dei necensens Dei de re subali, et actum
voluntatis liberae, qd actus complacentiae necensens nihil aliud
connotat quam probitatem sive n implicatam rei vel boni-
tatis create quae pot amari a Deo, actus a. divinae voluntatis
libere n idem connotat bonitatem probilem, sed etiam Dei operacem
vel

vel actionem intrinsece ordinatam ad existentiam talis boni-
tatis, siquidem n̄ p̄ talis operis contingenter eē futura, quin
intrinseca p̄fectio divina voluntatis sit actualis volitio eius-
dem operatis e effectus, aq̄ eius bonitatis existentiam operis in
tempore ordinatur, atq̄ hoc p̄ explicari exemplo, nam quemad-
modum divina scia ex suo obiecto primario e actualis e infinita
representatio veritatis, ita etiam Dei volitio ex suo obiecto primario
e actualis aeterna e infinita volitio bonitatis amabilis, ac
p̄vidna, quemadmodum scia Dei atq̄ vno superaddito e represen-
tatio veritatis si ignora h̄c veritatem, ita etiam Dei volitio e
actualis de qua e aeterna volitio illis ad p̄ operis divina diti-
pitur, siquidem hae operis ita immediate oritur ex indifferentia
divinae volitionis, sicut immanens operis n̄c volitionis oritur
ex n̄a voluntate.

Ex dictis .a. colligitur ad Dei voluntas ad res
futurae tanquam ad obiecta prius habe terminetur quam ipse
habeat rationem entis futuri, p̄t̄ q̄ ut divina voluntas dicitur
terminata ad aliq̄ bonum, tanquam ad obiecta, sufficit e effectus e
operis intrinsece e ex n̄a n̄a tendens ad existentiam talis boni
e ad eam ordinata a divina voluntate, sed huiusmodi causalitas
e n̄a prior nimirum prioritate a quo, quam sit effectus qui e
eius terminus e divina voluntas prius aliqua reā terminatur
ad huiusmodi effectum tanquam ad obiecta volitum quam ipse effectus
habeat rationem entis futuri; porro huiusmodi prioritas e realis in ali-
quibus nempe in rebus in quibus terminus actionis ab ea dicitur
oritur ex n̄a rei, siquidem in his terminis divina voluntatis
ad effectum sive ad obiecta, vtpote contributa per actionem, reā e
prior, quam terminus vel effectus habeat rationem entis futuri. in aliis
vero in quibus terminus e iustificatus cum actione, terminatio
divinae volitionis solum e prior virtualiter sive t̄de cum
finito in re.

Quarto advertendum e plures effectus produci
sive provenire a Deo ad quorum existentiam Deus prius
adhabet aliqua media, sicuti v. g. ad productionem fidei subtra-
his p̄cedunt dispositiones, terminando e divina volitionis ad
huiusmodi effectus tanquam ad obiecta, n̄ solum e prior quam huius-
modi effectus dicitur futuri, sed etiam antequam illigatur
futuro p̄ actus per quem proxime e immanens, quoniam effectus
seantur, siquidem connectis actionis e causalitatis per quae
adhibentur media ad effectum, p̄t̄ eā sufficiens ut divina voluntas
actu

acta terminetur ad effectum viz: ad formam substantialem, prius 98.
quam forma substantialis eius productio habet rationem entis futuri.

Ex dictis colligitur quod res quae a Deo efficiuntur
vere, & proprie in sensu caeli dicuntur futura, quia Deus vult
illas esse futuras; ratio est, quia terminatio divinae voluntatis ad ipsas
non solum est prior quam illae habent rationem entis futuri, sed etiam
est prior ordine causalitatis, ratio, actionis connotate a libera Dei
voluntate, quam actionem includit, quae ipsam rem futuram ut
terminum suum respicit, contra vero haec terminatio divinae
voluntatis ad res creatas tanquam ad obiectum prior est quam ipsae
res habent rationem entis futuri, hoc circa non fit, quia ideo divinae
voluntatis terminetur ad rem futuram quia ipsa est futura.

Denique advertendum est primam causalitatem sive
primam actionem Dei, quae nihil prius a Deo procedit, ideo quidem
est futuram quia Deus vult illam esse futuram, sed alia ratio vel
in proprio sensu supra non ostenditur, nam quando de eiusmodi actione
dicitur deo et futura, quia Deus vult illam esse futuram, significat
illam esse futuram ^{solum} ^{quod} ex vi ipsius divinae voluntatis sive
ex vi solius perfectionis intrinsecae divinae voluntatis, quam
in recto importat divina voluntas libera, quae regressa est prior quam
sibi futura ipsius operante, quemadmodum est. quando voluntas creata
dicitur velle aliquid per voluntatem liberam quia vult, non significatur
aliquam voluntatem esse eandem alterius voluntatis, sed tamen nulla
aliam esse voluntatis eam, nisi ipsam liberam primam creatae
voluntatis, quae pro sua libertate, et absque illo antecedente est apta
ad volendum et nolendum sive ad elicendam voluntatem et
elicendam voluntatem, ita etiam eam dicitur prima Dei actio
sive causalitas deo et futura, quia Deus vult illam esse futuram,
significatur solum divinam voluntatem pro sua libertate absque
interveniente alii alterius rei esse eandem primam actionis sive causalitatis
futurae, quemadmodum etiam Anselmus lib. de casu diaboli
cap. nonult. interrogat cur homo velit, et respondet nullam aliam
causam procedere voluntatem humanam, nisi deo velle posse, et con-
trahit hominem velle non nisi quia vult, huiusmodi est voluntas nisi
nullam aliam habet eandem nisi ipsam voluntatem; ceterum si lo-
quamur de re rebus quae possunt primam Dei actionem sive causalitatem
consequenter etiam in sensu caeli est, ut dicitur, positivus, ratio
creati connotati recte dicitur res esse futura, quia Deus vult
eam esse futuram, non aliter ideo Deus vult rem esse futuram quia
res est futura, sic est. daretur circularis, sicut enim sicut voluntas
creata

creata precise secundum se e[st] e[ss]e sua volitionis, ita voluntas Dei
secundum se e[st] e[ss]e futurationis rei, e[st] q[ue] precise secundum se pro
sua libertate sit e[ss]e terminatio sine prima sua actione at extra,
in qua consistit ratio terminatio divina volitionis libera.

Obijeres imo: actus liber Dei sine libera mundi
voluntate v. g. ut e[st] talis actus, debet e[ss]e actus vitalis e[st] immanens
& n[on] solum volitio sed etiam quatenus e[st] volitio talis obijci debet
& e[ss]e Deo intrinseca & p[er] completur finaliter per aliquis Deo ex-
trinsecum, in ratione volitionis talis obijci.

R[es]p[ond]o distinguendo h[anc] libera volitio mundi ut e[st] talis
debet e[ss]e actus immanens e[st] vitalis in adquate, sine secundum specifi-
onem quam dicit in recto adquate, hoc e[st], etiam secundum q[ue]d
imparat connotative e[st] in obijcto sine secundum terminacionem ad
tal[em] obijcto particulare Deo extrinsecam nego h[anc], quamvis enim
volitio creata adquate, ut vitalis e[st] q[ue]d identificatur cum ipsa sua
terminacione ad obijcto, volitio in Dei libera n[on] p[otes]t e[ss]e adquate, nempe
secundum via qua e[st] de conceptu volitionis divina libera, imma-
nens e[st] vitalis, q[ue] quatenus e[st] libera necessario debet importare ali-
quid contingens, cum a. oia in ipso existentia sine necessaria
& nihil contingens in Deo p[otes]t habere locum, contingens impor-
tatur a volitione Dei libera, hoc e[st], e[ss]e terminatio ad tale obijcto
necessario debet e[ss]e Deo extrinseca, e[st] per consequens huiusmodi
terminatio n[on] p[otes]t e[ss]e quid in vitale vel immanens in ipso Deo, ad
distinctionem habet edentis distinguo consequens, e[st] nego potestatem
consequentiam.

Dices: nec sicut volitio in cuius dicit terminacionem
in coram aliis obijcto, ita volitio in particulari dicit terminacionem
aliquam in particulari, atqui huiusmodi terminatio divina volitio-
nis nihil e[st] aliud quam illius tendentia in obijcto, hoc identificatur
cum eo q[ue]d principaliter dicit ipse divina volitio libera, significan-
tem dicitur volitio e[st] tendentia in obijcto & ipsa tendentia sine
terminacione divina volitionis debet e[ss]e vitalis, e[st] consequenter Deo
intrinseca e[st] immanens, ac proinde n[on] p[otes]t e[ss]e Deo extrinseca, ut di-
citur.

R[es]p[ond]o negando illam partem minoris, nempe q[ue]d termi-
natio divina volitionis ad obijcto sit ipsa tendentia in illud, significan-
tem ipsa Dei voluntas sine volitio Deo intrinseca q[ue]d suam infinitam
p[er]fectionem vel actualitatem in ratione volitionis, quantum e[st] ex se,
& tendentia in obijcto volitio increatum e[st] creatum, sicut e[st]
divina illitio q[ue]d suam infinitam p[er]fectionem vel actualitatem
in ratione

in rade illibonis & cognationis, quantum e ex se, e representatio 99.
circumlibet veri in creata, e de tendentia in alio, e sicut
Deus moe sue immunitatis, quantum e ex se, coexistit cumlibet
parto reali e cumlibet creature, ac prout e, quemadmodum, cog-
nitio Dei infinita per hoc qd obitu hat in se veritatem, ultimo
completur e determinatur ut tensat in ipsum se per hoc qd exist-
tal creatura vel partium reale. Deus ultimo e determinatur
ut illi coexistat e sit in illo, licet scilicet aliquot n sit in
partis imaginariis nec ante mundi creatioem eet illi; ita etiam
Dei cognitio per ipsam suam terminacoem vel actionem ad extra
ultimo e determinatur ut tensat in effectum volitum, ac prout e,
tendentia drame volitionis in obitu e immanens, vobis, e in-
tranea ipsi Deo e eius volitioni, terminat a sine ultima e e
terminat illic ad tale obitu e Deo extrinseca, licet terminat
e determinat volitionis creata ad tale obitu, sit cum ea identi-
ficata. Similis obrectio fieri pt contra ream Dei liberam que
eodem sermo modo soluenta erit, ut per se pt.

Ex dictis colligitur actum Dei liberum, quoad
suum entitatem intrinsecam sine quoad id qd importat in recto,
n e foaliter liberum, sed necessarium, cum sit identificat cum
ipsa Dei entitate, qua n e indifferens ad eedum e n eedum, sed
necessario e, est n foaliter liberum quoad connotatum sine.
quoad ipsam terminacoem, quidem ea cum immediate e sequa
procedit a voluntate Dei, si videtur sermo sit de terminacoem
divine volitionis constituta per primam actionem a Deo proce-
dentem modo supra explicatam, sicut nra volitio libera imme-
diate e sequa procedit a nra voluntate, debet e foaliter e
immediate, sicut primo e per se libera, quemadmodum etiam
simul de ead nra volitionis productio, in qua consistit pri-
mum libertatis exercitium, e primo e per se libera.

Obvies 2do: si actus Dei liber completur per
terminacoem Deo extrinsecam eicualiter importatam, sequi-
tur volitionem creandi mundum n fuisse in Deo ab aeterno,
sed consequens e falsum qd e in rade sequitur. Minor n
indiget probaoe, qd quicquid Deus voluit, ab aeterno voluit.
Scripsit ma: pt: qd divina volitio mundi eicualiter licet con-
notatur e in aliquo, importat actionem mundi productivam,
huc a n fuit ab aeterno e volitio mundi n fuit ab aeterno,
eo qd ab aeterno n fuerunt ora que st de intrinseca rade
divine volitionis creandi mundum.

Q

Quo negatio sequelam maioris, nam cum dicitur actu
Dei liberum, volitionis mundi fuisse ab aeterno, tñ signi-
ficatur de qđ in recto importat volitio mundi fuisse ab
aeterno, ita vt vis verum dicere volitionem mundi fuisse
ab aeterno, licet n̄ de id qđ concurrat ad constitutivam
volitionis mundi & ad denominandum Deum volentem
creare mundum fuerit ab aeterno, sicut etiam nunc n̄
vt oia qđ concurrat ad denominandum solem eē tem-
poris, priorem Anti-Christo, siquidem nunc n̄ existit Anti-
Christus qui tanquam connotatum concurrat ad denomi-
nationem illam, & tñ verē dicitur solem eē priorem Anti-
Christo.

Quo si dicas Deum velle mundum quoad totam
suam realitatem n̄ fuisse ab aeterno & verē ab aeterno n̄ fuisse in Deo
effectus formalis actus liberi volendi creare mundum, ac proinde nec ab
aeterno Deus fuit volens creare mundum.

Quo Deum velle mundum verē & formaliter n̄ fuisse ab
aeterno quoad totam realitatem quam importat, siquidem ab aeterno n̄
fuit actio productiva mundi, quae connotatur, & in obliquo importat
ab ipsa divina volitione mundi libera & eius terminatam consti-
tuit. nihilominus fuit ab aeterno virtualiter & approximatē,
quatenus ex eo qđ ab aeterno erat futura etiam ante creatam
mundi nondum erat formaliter, tñ erit ac si actu & formaliter
est, vt est ex eo qđ cum eet futura extra divina tanquam species
intelligibilis impressa illam representabat diuino intellectui, & ab eo
cognoscebatur perinde ac si eet actu & formaliter, ac proinde mirum
n̄ e qđ etiam nondum existeret formaliter, determinaret tñ voli-
tionem diuinam vt actu tenderet in ipsam mundi existentiam,
ita vt Deus verē ab aeterno fuerit actu volens mundi existitiam
pro tali tempore.

Obijeres Tho: si actio Dei ad extra ultimo
completeret volitionem Dei liberam, eadem actio deberet eē formaliter
& immediate, nunc, primo & per se libera, sed hoc e factum & .
Sepela ma: pti: qđ actio Dei liber n̄ e liber siue, contingens rade
pfectionis Deo intrinseca quam ipse dicit in recto & debet eē liber
& contingens rade actionis connotata, ac proinde eadem actio
debet eē primo & per se libera. Minor pti: qđ actio mundi
productiva v: g: n̄ e actio Deo intrinseca & immanens, sed
transiens & externa respectu diuinae voluntatis, ac proinde n̄
sit eē libera aut voluntaria primo & per se, sed tñ rade actus
voluntatis

voluntatis a quo imperatur, quemadmodum motus externus
manus & actus fieri n̄ e primo & per se liber, sed tñ mediate
& rade actus interni n̄re voluntatis a quo procedit.

Re hanc objectionem contendere, ut per se p̄t, nul-
lam actionem, qua n̄ sit formaliter volitio, p̄c. eē primo & per
se liberam, hoc a. falsum e in actione divina, imo e in actione
humana iuxta eorum opinionem, qui actum vitalem dēstīn-
quant ab actione qua proceditur, p̄nta e. huiusmodi sentētia
evidenter sequitur prohibitam actionem, nempe qua proceditur
actus volitionis humana libera, eē primo & per se liberam, & tñ
formaliter n̄ e volitio, cum n̄ sit actus vitalis, sed e volitionis pro-
ductio; negamus igitur minorem objectionis, q̄a licet n̄re iudi-
cio ois actio ^{humana} ~~creata~~ primo & per se libera, verē sit volitio, acc-
tio tñ divina ad extra, licet n̄ sit formaliter volitio, p̄t eē imo
& per se liberam, eo q̄a per se primo e immediate, p̄ndeat e cau-
setur a voluntate divina, sicuti n̄re volitio primo e immedi-
ate causatur a n̄re voluntate.

Obijciens q̄to: si materia existentia v. g. com-
plet Dei voluntatem in rade volentis mundum existeres,
sequitur veras eē has duas propositiones: ideo mundus e, q̄a
Deus libere vult mundum eē, ideo Deus libere vult mundum
eē, q̄a mundus e, sed hoc e falsum, nam in illis propositioni-
bus continetur circulus manifestus, utq̄ ex illis tandem inferri
p̄t, q̄a ideo mundus sit q̄a mundus e, & mundus sit n̄re prior
p̄cipio e. sequela ma: quoad priorem partem p̄t: q̄a divina
voluntas e causa existentia mundi. & vera e haec propositio: ideo
mundus e q̄a Deus vult mundum eē. Eadem sequela quoad
posterioiorem partem p̄t: q̄a existentia mundi complet voluntate-
tem Dei in rade volentis existentiam mundi. & vera e haec
propositio: ideo Deus vult mundum eē, q̄a mundus e.

Haec est insolubilis, & in rade rade cur Deus libere
volit aliquid vix p̄c. vitari circulum, e. quamvis assertat cer-
tissima rade explicari p̄c. quōd in hac re n̄ sit, nempe q̄a
actus liber, nullam Deo superaddat p̄fectionem intrinsecam,
adit tñ q̄a explicat, quōd sit verē eē difficillimam, aut etia
pro hoc statu impossibile.

Quod e. negando seq. ma: nam illa quidem
propositio: ideo mundus e q̄a Deus libere vult mundum eē, e
vera, eo q̄a Dei voluntas complectur in rade libera volitionis
mundi

mundi n̄ per mundum ipsum vel eius existentiam, sed per
actionem liberam mundi productivam a Deo immediate
precedentem e ipsi mundo n̄a priorem, quare sicut verum e
dicere: ideo mundus e q̄a producitur a Deo, ita etiam verum
e dicere: ideo mundus e q̄a Deus vult mundum eē; contra verum
falsa e illa propositio: ideo Deus vult mundum eē, q̄a mundus
e, signis em mundum eē vel exidere e aliquid n̄a posterius
ipsa actione mundi productiva, quae e ultimam complemen-
tum divine voluntatis in rade libera volitionis mundi, e
per consequens mundum eē vel exidere e n̄a posterius ipsa
libera volitione mundi, atq̄ idcirco n̄ p̄t assignari pro rade
vel rade cur Deus velit mundum eē, neq̄ pro constitutivo
ipsi libera volitionis mundi.

Præc. cum Valentino de Crize dicitur. j. b.

n. 24. e. segg. responsione n̄a difficultatem n̄ soluit sed trans-
ferri, nempe a termino actionis n̄e a mundo ad ipsam actionem
mundi productivam, siquidem si actio productiva mundi complet
firmam voluntatem in rade volentis mundum ^{exidit} ^{exidit} e veras
n̄a duas propositiones: ideo actio mundi productiva exidit, q̄a
Deus vult illam exidere et ideo Deus vult actionem mundi pro-
ductivam exidere, q̄a actio illa exidit. Et adhuc sequit̄ circulus,
p̄ a. illa propositio ideo actio mundi productiva exidit q̄a Deus
vult illam exidere, in quo e difficultas, ut vera, colligitur ex horis-
turi, p̄ab. 113: oia quæcumq̄ voluit fecit, e ex epta ad Capiteo:
qui opentur oia secundum concilium voluntatis sue, ex his. e. p̄t
quicquid e ideo eē q̄a Deus vult illud eē.

Lo. negando. h̄is, nam quando dicitur ideo actio pro-
ductiva mundi exidit q̄a Deus vult illam exidere, sive q̄a idem
e: ideo Deus producit actionem mundi productivam q̄a Deus vult
illam procedere huiusmodi propositio e quidem vera n̄ in genere
eāe efficacitatis, ut contendit obiectio, sed in genere eāe fœalis,
hoc e, si per illam intendas assignare motum n̄e eam fœalem
per quam Deus constituitur fœaliter volens illam actionem
producere, siquidem Deus fœaliter talis constituitur per suam
volitionem necessariam intrinsecam e per actionem mundi pro-
ductivam tanquam per connotatum, quare huiusmodi propositio
e vera in illo sensu in quo e vera p̄a alia propositio: hęc
voluntas ideo amat. Deorum potis e, n̄ dicit q̄a vult amare, signi-
ficat̄ per huiusmodi propositionem tm̄ significatur ipsum actum
volitionis vel amoris e rade e eam fœalem, per quam voluntas
fœaliter

finaliter determinatur ad amandum Petrum, quemadmodum a. 101.
Hac propositio n̄ e vera in genere cāe efficientis, hoc e, si per
illam significetur dari in voluntates aliam volitionem priorem
qua sit cāa efficiens amoris Petri, ita etiam propositio illa:
Deo hac actio mundi productiva procedit a Deo q̄ Deus vult
illam procedere, a seipso n̄ e vera in genere cāe efficientis, q̄
per illam n̄ p̄t assignari alia volitio qua sit cāa efficiens acti-
onis productivae mundi procedentis immediate a Deo.

Ex dictis igitur constat q̄ si quæras cur mundus
existat, & per huiusmodi interrogabem quæras cāam mundi
efficientem bene respondetur, q̄ Deus vult illum existere, per
huiusmodi e. responsionem assignatur cāa effectiva ipsius
mundi q̄ e volitio Dei libera qua Deus effectus ipsius mundum,
quod conditur ex volitione Dei necessaria & ex actione
productiva vel conservativa ipsius mundi per se libera tanquam
ex complemento vel connotato n̄a priori respectu existentia
mundi, si vero quæras cur Deus producat eandem actionem, atq̄
huiusmodi interrogatō quæras cāam efficientem, n̄ bene respon-
detur q̄ Deus vult, signum per huiusmodi responsionem pro cāa
efficiente eundem actionis assignatur alia volitio Dei antec-
edens ad illam ipsam actionem e liberam, cum in nulla in Deo
sit volitio libera qua sit cāa effectiva predicta actionis. si
vero dum dicis cur Deus producat hanc actionem quæras cāam
foalem aut quasi foalem huius rei, bene respondetur q̄ Deus
vult ipsam procedere, signum per huiusmodi responsionem assign-
natur cāa foalis aut quasi foalis illius q̄ e Deum velle pro-
ducere hanc actionem, sicut cum dicis cur hoc d albus e
quæris cāam foalem, recte respondetur q̄ hoc h̄ albertum, &
cum quæris cur hec voluntas amat Petrum, recte respondetur,
q̄ vult amare, qua responsione assignatur cāa foalis aut quasi
foalis, cum e voluntas, quando amat, per actum suum foaliter
determinatur ad amorem e n̄ ad odium, dicitur per illum in actu
exercito velle ipsum amorem quasi reflexe e amare, q̄ amat
aut vult amare.

Hac a. in eo fundantur q̄ sicuti voluntas
creata e p̄ia in actu primo volitiva e cāativa sive effectiva,
volitiva q̄ e velle per actum eam volitionis aequalis in
ipsa immanentis, effectiva q̄ eundem actum volitionis p̄t,
physice provenire, n̄ quæram per volitionem precedentem, sed tra-
pro sua innata libertate sive p̄ia indifferenti ad operandum
e n̄

& n̄ operandum, siquidem in voluntate antecedente, ad oīm
actum ipsi ē potestas physica intrinseca operandi & n̄ operandi
vel operandi opportum; ita etiam divina voluntas ē volitiva
& cōtinua sive effectiva, volitiva nimirum per actum liberam
volitionis constitutum ea affectione intrinseca divinae voluntatis
sive volitionis necessaria ē actioni immediate procedente ab
ipso Deo, eadem vero divina voluntas ē causalit̄ve effectiva
quatenus h̄t potestatem physicam licet absolutam agendi & n̄
agendi ad extra, ac proinde sicut voluntas creata primam voli-
tionem cōtat vel efficit n̄ per aliam volitionem antecedentem, sed
tm̄ per suam facultatem physicam ē intrinsecam produceri ē
n̄ produceri volitionem, ita etiam divina voluntas primam
actionem ad extra n̄ cōtat nec efficit per volitionem anteceden-
tem, sed tm̄ per suam facultatem physicam, agendi ē, n̄ agendi,
nec hac obstant Scripturae locis supra relatis ubi dicitur oīa
quae Deus voluit fecit, operatur oīa secundum consilium eo,
nam huiusmodi verbis tm̄ significatur qd̄ Deus volendo faciat
quae facit, qd̄ verum ē, nam licet verum ē qd̄ h̄o nullum actum
volitionis producat nisi saltem ē in actu exercit̄o illius ubi mo-
do supra explicato, ita etiam de ipsa prima actione a Deo proce-
dente, quae tanquam connotatum constituit divinam volitionem
liberam, verificatur n̄ in genere eā efficientis, sed in genere eā
fōalis qd̄ ut volita necesse in actu exercit̄o sive ut quo, licet
n̄ sit volita in actu signato ē ut quod per aliam volitionem
reflexam.

Et hęc utiq̄
Dices: si hęc propositio: ideo, Deus vult producere
hanc actionem, vera ē in genere eā fōalis, sequitur etiam de veram
in eodem sensu, hanc aliorum, propositionem: ideo Deus vult hanc
actionem, qd̄ nec actus existit vel a Deo procedit, sed consequens
videtur eō fōalium &. sequela m̄: p̄t̄. qd̄ ē eadem rō.

Respondent aliqui si in rigore metaphysico loquamur, ve-
rum ē qd̄ dicitur in maiori obiectionis, n̄ in illum modum loquendi
usurpant, siquidem dicere solent: ideo voluntas peccat qd̄ vult peccare,
n̄ ut dicunt ideo voluntas vult peccare, qd̄ peccat, licet hęc etiam
propositio si loquamur in rigore metaphysico sit vera in genere
eā fōalis, rō. ac cur illa propositio n̄. a. hęc sit vana eodem
modo loquendi ē, inquirunt, qd̄ per huiusmodi propositiones in-
ferimus explicare eādem rōnam fōalem salis effectus, cuius assig-
nate congruecat illis & ultra quā nihil aliud conitor, inquirunt,
atqui talis rō ē ipse usus vel primum exercit̄um libertatis
quo

quo voluntas foaliter se determinat ad hanc partem tunc ad pcc - j02.
 catum, qd multo melis e claris explicatur per illud vult, quam
 per productionem actionis peccati, vix melis explicatur per hanc
 propositionem ideo voluntas peccat qd vult peccare, quam per illam
 ipsa voluntas vult peccare qd peccat, atq ita voluntas simili de
 deo in propositionem illam deo ita actio procedit a Deo qd Deus
 vult illam a se procedere, et iuxta eodem loquendi modum, n o.
 hanc: deo Deus vult hanc actionem a se procedere, qd eadem actio
 ab ipso procedit, per illam a. recte, explicatur primum divina
 libertatis exercitium quo se determinat ad huiusmodi actionem,
 h a. per posteriorem propositionem; huiusmodi responso e satis
 bona.

Dei etiam qd hanc eoz etiam propositionem deo
 Deus vult hanc actionem qd hanc actio existit siue procedit a Deo,
 metaphysice loquendo e. eadem in genere eia foalis, n quidem
 foaliter, sed realiter e modaliter, sed a. e. qd licet per huiusmodi
 propositionem vere principia intrinseca volitionis Dei libere
 assignentur, nimirum actio Dei ad extra e ipsa divina volun-
 tas, n th assignantur ea rade qua eandem Dei volitionem consti-
 tuant, qd: qd effectus intrinseca divina voluntatis in recto
 sumpta cum ipso actione ad extra connotative, e in obliquo accepta
 constituit volitionem Dei liberam, per illam a. propositione
 deo Deus vult hanc actionem e. qd hanc actio existit vel procedit
 a Deo, ita assignantur principia constitutiva volitionis Dei li-
 berae, ppsinde, ac n divina voluntas in obliquo vel connotative
 e actio ad extra in recto sumpta eandem volitionem constitueret,
 quare recte n bene dixeris eadem e tempore respectum cum co-
 messione, qd per huiusmodi propositionem principia eorum consti-
 tutiva n eo modo assignantur quo illam constituent, sed diverso,
 cum ipsa cognitio in recto e tempore respectum in obliquo
 locum constituat, simili etiam de eia n bene dicitur deo
 Deus vult hanc actionem existere qd hanc actio a Deo existit;
 qd si dicas etiam quando dicitur deo hanc actio a Deo procedit
 qd Deus vult illam a se procedere, per illa verba qd Deus vult
 illam a se procedere, n assignantur principia illis qd hanc
 actionem a Deo procedere eo modo quo hoc constituent, si-
 quidem actionem a Deo procedere dicit in recto actionem quam in
 obliquo hoc importat hoc Deus vult actionem a se procedere, ac
 ppsinde praedicta propositio in genere eia foalis, est vera non
 foaliter sed tm realiter e modaliter. Qd verum e qd dicitur,
 nihil-

nihilominus eadem propositio e iuxta eorum modum loquendi,
n. a. hac. dico Deo vult hanc actionem a se procedere. pro hoc
actio ab ipso procedit. Ratio. a. e. qd per illam propositionem
assignatur primum divine libertatis exercitium, per qd se de-
terminat ad ponendam talem actionem, quo cognito illud conqui-
escit nec quicquam ulterius vult inquirere, & ideo talis propo-
sitis censetur vobis e purpuri ides, contra vero posterior
propositio illud n. probat, e ex altera parte n. se vera in
genere caa factis nisi realiter e. m. d. aliter modo supra expli-
cato, e ideo censetur inutilis e. & prater eorum loquendi modum.

Obijciat uto: si volitio Dei libera necessario e
e. r. aliter complectetur per aliquam actionem Dei ad extra, sequen-
teretur quilibet volitio Dei liberam individualem constitui
per aliquam peculiarem e. individualem actionem ad extra, ita ut
necesse eet assignare semper aliquam varietatem realem, r. ab
caus Dei volitio diceretur terminari potius ad hoc obitu quam
ad aliud, sed hoc e. falsum e. Maior videtur per se patere.
Minor p. t. qd Deus potuit velle produere mundum v. g. ex alio
fine, accidentali vel extrinseco diverso ab illo qd quem de
facto produxit e, e. t. n. si mundus fuisset a Deo, ex alio
fine volitio, nulla eet varietas ex parte mundi r. ab eius di-
cetur volitio, ex tali fine, sed eodem modo se haberet sicuti
nunc, e. nihilominus volitio Dei libera vero diceretur terminari
ad mundum qd talem finem, qd t. n. nunc dici n. p. t. & falsum
e. qd quilibet volitio Dei libera constituitur per aliquam
actionem peculiarem e. individualem ad extra diversam a quo-
cung. alio.

R. negando min: ad probandum dico si mundus
produxit e. qd alium finem diversum ab eo qd quem de facto
produxit e. p. t. e. per aliam actionem realem diversam ab ea,
qua de facto Deus illum produxit, fuisset in illo com pro-
ducto, sed Deus p. t. vult effectum suum ordinare ad illum
finem quin id faciat per aliquam actionem, quae ex sua
rae individualet vel intrinseca illum respiciat.

Dices: si hoc eet verum, sequeretur actionem qua
Deus de facto creavit hominem fuisse p. r. adalem e. quidem ce-
cundum naturam, sed hoc e. qd falsum e. Minor p. t. qd
talis actio erat debita, n. d. h. o. i. s. Sequela maioris p. t. qd Deus
de facto produxit hominem ad finem beatitudinis p. r. adalem r. e.
p. r. adalem illa h. o. i. s. productio ex sua entitate habuit ordinem
ad

ad beatitudinem supernam, & per consequens eadem productio, Jo 3.
in sua rebus sunt signa alia, cum pax n̄ deberetur nec pot
poni nisi in ordine ad finem supernalem.

¶ Regendo min. e. eius probatōem, neg. e. illum
abstruam sequitur ex eo, qd dicitur productionem hoīs fuisse
supernalem ex fine supernali quem respiciebat, & dico n̄ fuisse
hanc debitam, siquidem neg. pax hoīs fuit debitum a Deo
ordinatur ad finem supernalis beatitudinis.

Dicitur: si Deus velle, aliquid negativum v. g.
negatōem productionis mundi vel vniū creaturarum pp. diversos
fines, vel huiusmodi diversitas volendi praesertim negatōem pro-
ductionis mundi n̄ pot. referri in aliquam actionem diversam,
siquidem tunc nulla proz. est actio posita a parte rei sed est
negatō cuiuscumq. actionis ad extra, ratio cuius Deus pot. ne-
gatōem productionis vniuersi ordinare ad hanc vel illam finem
in partibus.

¶ Quod Valentini de Henrici sup. 37. n. 88.
sicut in productione rei positivae datur varietas ratio dicitur
se actiois, sic etiam in negatōe rei productae datur varietas
ratio diversae privationis causalitatis vel actionis, quatenus sup-
ponitur privatio diversae causalitatis positivae quia illa res produci
pot. ita ut tot vniū privationes causalitatis vel actionis produci
bunt rei, quot ita motiva adequata aut fines ad aliquos pp. quos
res a Deo n̄ producitur.

¶ Sed contra hanc rationem e. qd quando ali-
qua res n̄ producitur, tunc n̄ soluta e. privatio vniū causalitatis
vel actionis, sed vniū quibz illa res produci pot. & ex privatōe
praedictarum vniū actionem colligitur negatōem rei n̄ fuisse
a Deo intentam sive volitam magis pp. hanc finem quam pp.
illum.

¶ Quod e. quando Deus caet sive vult negatōem
aliquam pp. tunc ratio negatōis causalitatis terminata ad quam
rem, vult eandem negatōem pp. vniū fines pp. quos Deus illam
velle pp. si videlicet nullam ponat actionem ad extra. coher-
rum si Deus velit negatōem rei pp. hunc tm finem & n̄ pp. alium,
adhuc e. necessaria aliqua ratio ad extra, ratio cuius Dei volun-
tas terminetur sive determinetur ad ponendam negatōem
pp. hunc potis finem quam pp. alios.

¶ Obiicit Ob. auxilium gratiae actualis prae-
sistentis, quā Deus praeuenit peccatorem ut efficaciter eliciat
consti-

contribuionem procedit a Deo ex fine contribuionis efficaciter
volito & si actus liber Dei complectitur per actionem extrinsecam,
sequitur actionem, qua produceret illa inspiratio sive auxilium
grae preveniens cum eadem actione identificatum, habere
ordinem sibi intrinsecum ad contribuionem efficaciter volitam,
quem si hic actus qua produceret alia grae preveniens ex fine
contribuionis ineffaciter volita. Sed illa prima inspiratio
in sua entitate talis e, ut cum ipsa non possit coniungi, dissonans
vel carentia contribuionis.

Et negans primam consequentiam obiectionis,
id e, qd auxilium grae actus immediatè procedens actum
contribuionis habet ordinem sibi intrinsecum ad contribuionem
a Deo efficaciter volitam, et proinde si sequitur qd auxilium
grae preveniens immediatè illam procedens ut ex se tale,
ut videtur cum eo non possit coniungi carentia actus contribuionis vel
actus oppositus. Sed si quæras quænam sit actus ad extra quam
importat cogit solutio Dei libera qua Deus efficaciter vult
actum contribuionis in peccatore. Sed huiusmodi actionem debere
necessario e, mediatam ad actum contribuionis e, distinctam ab
actibus illis e voluntatis, in quibus consistit res auxilij grae
efficacis immediatè procedentis actum contribuionis, sicut
hic prædictam actionem e illam qua Deus in instanti, quo
elicitur actus contribuionis, conservat ipsam peccatoris subtram
ex intentione efficacij eiusdem contribuionis. huiusmodi e:
actio sit complectere vel terminare divinam intentionem aut
imperium efficacem, ex quo sequetur alia actio productiva
auxilij proximi grae prevenientis, qua ad actum contribuionis
si intrinsece sed tamen extrinsece sit ordinata, que modo modum
actus imperatij si extrinsece ex sua entitate, sed tamen extrinsece
e ordinata ad finem ipsij actus imperantis, neq; verò hoc talis
libertatem nostram, siquidem ad eam sufficit ut volentes possit
dissonans sive carentiam actus contribuionis aut actum eodem
contribuionis oppositum coniungere, cum ipsi qua se tenent ex
parte actus proximi sive principij proximi consentens vel actus
contribuionis, licet non possit illum coniungere cum principio remoto
eiusdem actus vel consentens.

Ex prædictis colligi potest qd licet actus Dei,
liber necessario importet aliquam actionem externam quæ non
possit e ab æterno, si tamen Deus sit velle aliquid de novo in
tempore qd ab æterno non volent, quævis e, quando Deus

produxit primam creaturam v: g. Angelum tunc verum fuit 104.
dicere nunc Deus primo agit ad extra producendo Angelum,
n tñ tunc verum fuit dicere nunc primo Deus vult Angelum
producere, sed verum fuit dicere Deus ab aeterno voluit
producere Angelum in hoc instanti, rñ e, qđ cum voluntas
aut volitio Dei necessaria sit infinite effecta in rñe voliti-
onis; ex eo qđ in tempore est futura actio productiva
Angeli; et eadem actio æquivalenter fuit ab aeterno in ordine
ad hoc qđ volitionem Dei terminavit, sive qđ volitio Dei
necessaria ab aeterno haberet rñem libere volitionis exiden-
tiae Angeli, quatenus Deus ante existentiam et productionem
Angeli potuit facere ea oia que potuisset facere, si per im-
possibile ab aeterno habuisset volitionem ubi superadditam
producendi Angelum in tali temporis instanti, ubi fuisse
v: g. preparare locum et alia huiusmodi ipsi Angelis
creandi tempore sequenti, qđ a. predicta actio productiva An-
geli fuerit ab aeterno æquivalente modo explicato, ita ut Deus
fuerit vere ab aeterno ~~potuit~~ ^{volens} producere Angelum in tali instanti,
et quidem suo modo fortiter licet etiam pot. Dei fuerit ab aeterno
volens æquivalenter, quatenus ante existentiam Angeli voluit
potuit facere oia effectus quos potuisset facere si ab aeterno ha-
buisset volitionem creandi Angelum in tali temporis instanti ubi
superadditam: constat imprimis ex illis ad Ephes. 1: elegit nos
ante mundi constitutionem, et quibz manifestum est Deum habuisse
volitionem liberam circa salutem predestinatorum antequam esset
ulla Dei operatio ad extra, et ideo actio ad extra, qua divina
volitio terminata est ad salutem predestinatorum, vere antequam
esset tunc ab aeterno fuit æquivalenter modo supra expli-
cato. Præterea idem fit qđ si Deus n voluit ab aeterno
Angeli existentiam pro tali tempore, vel hoc ortum est, ex eo qđ
Deus n potuit illum velle ab aeterno, vel ex alia rñe. primū
dicit qđ ad, qđ cum Deus ab aeterno cognoverit existentiam Angeli
possibilem in tali tempore, suo rñe boni, et per consequens
sub rñe volitibus questum est ex parte eiusdem existentia
Angeli, si Deus n voluit ab aeterno existentiam Angeli pro tali
tempore, huiusmodi impōta n pot. referri in obitu huius tñ in
negum Deum, atq. ita in Deo committeretur imperfecio, que tñ
illi plane repugnat. qđ a. nulla alia fuerit causa, quam
Deus n voluerit ab aeterno existentiam Angeli in tali tempore,
fit qđ n pot. assignari et dicendum est Deum ab aeterno voluisse
ea

ea oia qua vult in tempore, ita vt nihil e nouo velit nec
velle possit in tempore q̄ ab aeterno ñ voluerit.

2do colligitur ex dictis diuinam voluntate
ñ posse mutari ita, vt velit nunc q̄ prius volebat vel contra,
nam cum ñ possit esse decretum nouum Dei sine aliqua mutade
ex parte obiecti, nec vlla mutado realis possit incipere, de nouo
esse futura sit ab aeterno ñ erat futura, ñ sit voluntas Dei
terminari de nouo ad vllum obiectu aliter quam antea termina-
retur.

Dices: Deus nunc odit Petrum peccatorem
quem prius amabat quando erat iustus q̄ datur mutado in
diuina voluntate in circa eundem Petrum, & quidem ita vt
iniciat velle aliquid de nouo q̄ prius ñ volebat aut incipiat
odire Petrum quem prius ñ odiebat.

¶ In Deo ab aeterno fuisse amorem & odium
circa Petrum ita vt ab aeterno amaueit Petrum pro tempore
quo e iustus, & ab aeterno eandem Petrum odieit pro tempore
quo e peccator, quare, cum amor & odium Dei sint circa
Petrum pro diuerso tempore, & amor Dei necessarius connotet
iustitiam Petri, odium vero connotet peccatum eundem Petri
pro alio tempore diuerso existens, cogitur, hoc actus amoris &
odij ñ esse inter se contrarios, ac potius ñ esse mixtum q̄ sicut
& fuerint ab aeterno in ipso Deo. qui vero dicunt actum liberum
superaddere entitati necessarium ipso Dei aliquam facultatem
illi intrinsecam, quae consistens in ipsa entitate, necessaria
diuinae voluntatis precise sumpta, maiorem hinc difficultatem
in explicanda planam ratione in Deo ñ sint actus contrarij nempe
amoris & odij circa vnā & eandem personam.

Tertio colligitur Dei voluntatem ñ posse suspendere
actum volitionis & nolitionis circa vnā & eandem rem vnde
vinculiter acceptam, nam cum libera Dei volitio creandi Angelum
h. v. g. nihil aliud sit quam entitas necessaria diuina vo-
luntatis cum actione productiua Angeli h. futura, & nolitio
creandi Angelum h. sit eadem entitas diuinae voluntatis cum
negado, h. actionis productiuae Angeli h. futura, & impossibile sit
q̄ ñ sit futura actio aliqua productiua Angeli h. aut
negado ois actionis productiuae Angeli h. requiritur necessarium
esse vt Deus hat liberam volitionem aut nolitionem circa An-
geli h. existentiam, & consequenter circa quamlibet aliam rem,
cum sit eadem ois ratio.

Quarto

Quarto ex supradictis colligitur, quod sicut Deus per
nullam novam perfectionem vel per nullum pradicatum sibi
intrinsicum & formaliter distinctum a reliquis vult rei creata
existentiam, sed per illud ipsum, quo vult bonum inextinctum, vult
etiam quantum est ex se de bonum creatum, ita etiam nullum
bonum creatum amabile, ut ametur & a Deo ^{vult} ut Deus in
eo sibi complaceat, requirit novum pradicatum in Deo formaliter
distinctum a reliquis, sed Deus per illud pradicatum quo se amat
& sibi complaceat amat etiam omnia amabilia creata & in eis sibi
complaceat eo ipso quod ponatur a parte rei.

Quinto colligitur, quod licet Deus a sola sua per-
fectione intrinsicca & necessaria, tanquam a sua de omni-
nibus libere volens creaturas, non sit sine connotatione contra-
genti alicuius casualitatis nisi denominatur, & ideo denominatio
ab illa perfectione connotatum illud involuente, proveniens
non est necessaria, sicut est effectus actus divini pradicati secundum
se & ab ipso connotato sumpta non est illius aut volitio creature,
ita etiam sine eodem connotato non denominatur Deum intelligen-
tem aut volentem contingentem creaturam, & ideo volitio Dei
libera licet sit necessaria secundum id quod dicitur in recto, &
tamen libera & contingens secundum id quod dicitur in obliquo. Ex
his autem obiter habet hoc esse discrimen inter volitionem Dei libe-
ram & volitionem creaturam liberam, quod volitio creaturam secundum
se totam est libera & contingens, contra vero volitio Dei libera
non est libera & contingens nisi secundum complementum per vel
actionem complementivam impotabilem, quod dicitur a, haec est diver-
sitas inter volitionem Dei liberam & liberam volitionem crea-
turam, in hoc tamen conveniunt quod sicut in nostra voluntate nulla
pradicat ratio prior nec illam determinans ad hanc volitionem
potius quam ad illam, ad adsumptum aliquo ratio inelicans per
se cognitionem proponentem obsequium & namque voluntatis, ita
etiam divinam volitionem liberam nulla pradicat ratio deter-
minans divinam voluntatem ad illam.

Sexto colligitur id per quod Deus est causa, sicut per
principium agendi, de aliquid Deo intrinsicum namque ipsam Dei
perfectionem absolutam & necessariam, id tamen per quod Deus est causa
factus tanquam per viam & casualitatem actualem, non est aliquid
Deo intrinsicum, sed est ipsa casualitatem in tempore positam,
quo etiam ut futura sufficit ut divina voluntas intelligatur ab
aeterno terminata ad existentiam creaturam futura, sicutem
per

per suam entitatem aeternam connotando causalitatem sibi
essentially eam e actualis volitio Dei in quam ordinatur
causalitas. Ex his a. colligi potest discrimen inter termi-
nationem scilicet, e voluntatis diuersas obiectum, qd terminans, scilicet
ad obiectum secundum modum e posteriori respectu veritatis obiecti quae
connotatur, siquidem veritas obiecti ab eodem terminante prae-
ponitur, e vera e ista proportio causalitatis eadem vera diuina ter-
minatur ad tale obiectum qd ipsam habet in se veritatem intelligibilem;
contra vero terminatio diuina volitionis ad creaturam volitam
n e posteriori respectu existentiae eadem creaturae, sed nae prior,
siquidem actus diuinae volitionis libera per causalitatem e obiecti-
onem quam connotatiue inuoluit tribuit existentiam crea-
turae volite.

Septimo colligitur qd licet e ois diuina volitio
libera importet aliquam actionem ad extra, n tñ inde sequitur
oem volitionem Dei liberam e efficacem absolute e simpliciter,
quamuis e. ois volitio Dei libera sit efficax antequam obiectum, eo
qd necessario inuoluit aliquam actionem ad extra vel negationem
alienius talis actionis, it tñ e inefficax respectu alienius
obiecti, nam quando Deus ex affectu inefficaci dandi Petro vig-
nitam aeternam tribuit illi vocacionem e auxilia grae, tunc vo-
litio per quam Deus Petro dat huiusmodi auxilia e quidem effi-
cax respectu auxilionem, e tñ inefficax respectu finis sine gloria
aeterna inefficaciter intenta aut volite ipsi Petro.

Denique colligitur, qd istam ois volitio Dei
libera terminatur per aliquam actionem ad extra, e idcirco,
necesse e ut sit executiva respectu cuiuscumq obiecti per ipsam
voliti, siquidem qd Deus per aliquam actionem realem ponere
grae v: qd in Petro cum intentione dandi eidem Petro gloriam,
ita vt eadem alio hnt ordinem ad graam tanquam ad obiectum
executivae volitum, ad gloriam vero tanquam ad finem intentum
in productione grae, ex quo pte vnam e eandem volitionem Dei,
liberam pte habere rationem executionis respectu vniq obiecti e rationem
intentionis respectu alterius.

Disputatio III.

DISPUTATION

106.

De Praedestinatione.

Multa et difficultates pertinentes ad Praedestinationem, sed cum
oēs examinari non possint, nos praecipuas et graviores in hac dis-
putatione, sicut fecimus in superioribus, discutiemus.

CAPIT. I.

Quid sit Praedestinatio?

Pro intelligentia propositae difficultatis advertendum est nomen pre-
destinationis esse ex duobus compositum, nempe ex destinatioe et parti-
cula pro. destinare hic sumitur prout est idem atq. dirigere
in aliquem finem, unde S. Thomas q. 23. art. 1. docet des-
tinare: huc sumi sicut sumitur cum dicitur cum qui iacu-
latur, destinare sagittam ad scopum, huiusmodi est pro loquendi
significatio sagittam ad illo dirigi ad scopum sive in illi scopum.
particula vero, pro, significat antecessionem et
praesistentiam, ita ut praedestinatio non sit quaelibet directio sed
illa quae habet aliquam antecessionem. siquidem directio est des-
tinatio in aliquem finem et considerari debet, nimirum
prout est in seipso in actu exercito, et prout est in eo qui in
finem destinatur aut dirigit, quae ratio directio habet aliquam an-
tecessionem respectu finis quem respicit directio, hinc a. quae
directio et destinatio non sumitur priori modo sed posteriori, atq. ita
praedestinatio distinguitur a glorificatione, iustificacione, vocacione,
reliquis obis quae ut quae hinc in actu exercito dirigitur in
vitam aeternam, ut condat ex Rom. 8. quos praedestinavit hos
et vocavit, quos vocavit, hos et iustificavit, quos. a. iustificavit
illos et glorificavit, ex his. a. colligi potest nomen praedestinationis
proprie dicitur huius vocis usus in scholis est frequentissimus et
a verbis illi S. Pauli quos praedestinavit trahit originem, non
significat directionem in quemlibet finem, sed in ultimum
finem

efficaciter diriguntur ad finem signatus beatitudinis 107.
Hinc illam definimus huiusmodi definitio
regra consideret cum illa quam tradit August. Nec obstat
quod in hac posteriori definitione non exprimantur nec subin-
quantur actus illius & actus voluntatis Dei quos inchoat
precedendo, siquidem per illum terminum ordinis, uterque
ille actus sufficienter comprehenditur, nam cum ordinare
res ad finem pertineat ad providentiam ut recte notat S.
Thomas 1^a parte q. 23. art. 5. e. providentia dicit non
solum actum illius sive cognitionem meritorum conducentium
ad finem, sed etiam actum voluntatis qui est propositum dandi
huiusmodi media ad consequendum finem, procedendo que
est quaedam pars subiectiva providentia vel eius generis, et docet
S. Thomas hanc, dicitur esse Dei ordinis e. sufficienter
comprehenduntur illi duo actus nempe illius & voluntatis di-
vine quamvis per eandem vocem ordinis Dei potius ratio
coram illationis & decreti divini prout constituitur divinam
ordinem in coram, per sequens vero verba ultima differen-
tia predestinationis constitutiva significatur.

Adendum e. a. Quod licet predestinatio sit pars
subiectiva vel generis providentia, ita tamen a providentia dif-
fert quod ea de se vel in coram dicit infallibilem consecutionem finem
particularis cuiusque creatoris in quem ipsa a providentia
dirigitur, siquidem agentia naturalia a divina providentia
diriguntur in suos fines particulares, nec tamen eos semper conse-
quuntur, contra vero predestinatio est directio in finem beati-
tudinis infallibiliter consequendum, ut colligitur ex loco S. Pauli
allegato, ubi docet eos fuisse a Deo glorificatos qui fuerunt
predestinati, e. ex definitione predestinationis supra allegata
per S. August. predestinatio est presentia & preparatio beneficiorum
Dei quibus certissime liberantur quibus liberantur. Ad hoc
etiam, alios rationem predestinationis reponere in solo actu illius
presentie divini illius. Alios in solo actu voluntatis vel
proposito dandi media e. e. sed neutrum placet e. considerari
facile erit utrumque ex supradictis recipere.

Caput II.

CAPITULUM II

An electis ad gloriam fuerit prior Prædeterminatione?

Supponendum est tanquam certum omnes prædeterminatos esse electos, nemo est saluabitur qui non sit electus, nec ullus saluabitur qui non sit prædeterminatus, ac proinde sequitur omnes prædeterminatos fuisse ab Deo electos, sed remanet difficultas an illi qui salui sunt prius fuerint electi quam prædeterminati, siue de idem est an electio ad vitam æternam fuerit prior prædeterminatione siue præparacione mediocrum ad illam. Aduertendum est pro solutione difficultatis cum quaeritur: an electio ad gloriam fuerit prior prædeterminatione nec ne, sensum esse an fuerit prior vel posterior ex isto modo. Illigeni siue ex ordine obsequiorum inter se, sicut et inter obiecta, unum dicitur esse ex alio aut per alia, ac proinde unum esse prius alio, ut etiam Deus dicit velle unum ex alio aut unum esse per alia: quare dum quaeritur: an electio ad vitam æternam fuerit prior prædeterminatione meritorum vel eam antecesserit, perinde est ac si quaeratur: an electio facta sit ex meritis præiis, an vero ab eis nulla eorum consideratione, atque ita gratis ut ex illa potius sequenda sint merita, cum est merita sint effectus prædeterminationis, idem est quaerere: an electio fuerit prior prædeterminatione, et an fuerit prior meritis præiis.

Aduertendum est rursum quod sicut electio in coram electio alienius ex alijs siue actus quo aliquid volumus ex alijs, ita electio ad gloriam si proprie loquamur non solum dicit propositum effectum sicut gloriam, sed etiam dicit separationem ab opposito nempe a reprobis, et ideo si Deus habuisset propositum effectum dandi gloriam vni creaturæ quæ sit illius capax, tunc propterea nemo est electus quemuis esset salui fierent, quia tunc nullus esset reprobus, et per consequens nec ullus separatus a reprobis vel electis. Verum in presenti dum quaeritur: an electio ad gloriam sit facta ex præiis meritis, urget et præcipue de ipsa voluntate dandi gloriam secundum se acceptam, et quaeritur: an huiusmodi voluntas præsupponeret meritorum præiis.

Denig
t

Penig advertendum e dum quaeritur: an electio ad 108.
gloriam fuerit prior praevisione meritorum, quambonum illigen-
dam e praevisione meritorum absolute futurorum, nam qd fuerit
posterior praevisione sive praevisione meritorum sub conditione futu-
rorum, n videtur esse controuersum apud eos qui in Deo amittunt
sciam futurorum conditionatam. His praemissis.

Primum e electionem ad vitam aeternam
fuisse priorem praevisione meritorum; hanc a propositionem
illigenant de habitis qui saluantur, nam quid sit dictionem de bonis
Angelis infra suo loco explicabim. In hac propositionem con-
ueniunt S. Thomas 1 p. 1 q. 23. art. 4 e 5. ad 1. ubi sic ait:
cur Deus hos elegit in gloriam & illos reprobrauit, n hō racem
suis diuinam voluntatem, 2 q. 6. de veritate art. 1 in corpore:
praevisiones, inquit, ruginis electionem per quam Deus vult
saluam alicui, ac pōtinde etiam electionem per quam ille qui
infallibiliter diligitur in finem ab alijs separatur; haec a. sepa-
ratio n e pōt differentiam aliquam inuentam in his qui sepa-
rantur qd fuit pōt ad amorem inuenire. Heluicus, Agre-
dus, Carthamus, Hippalensis, Lotes, Ranner & reliqui oēs Thomis-
tae; praeterea Hegling in imo dicit q. 1. g. 1. art. 2. in eadem
sententia et Scotus dicit q. 1. d. 1. q. 1. et aliquid e Durandus ibidem
q. 1. 2. licet isti n soliti sint conuenire cum S. Thoma nisi
conuicti aliqua grauisissima rōe; idem tenet Gregorius, hujusmodi
idem docet Bellarmus lib. 2 de gra & libera arbitrio cap. 5.
Luzes lib. 2. de angelis cap. 16. & fusus de gra lib. 1. de praevisioni-
bus & alijs. Contra Philalman de Ratione dicit q. 1. conel. 3.
Franciscum Turrianum opus de electione, Gabrielem Viquez 1.
parte disp. 43. Marcon tract. 4. disp. 3. cap. 11. & alijs asse-
rentes electionem eorum qui adulti saluantur fuisse factam ex
meritis eorum meritis, electionem vero eorum qui saluantur
infantes fuisse solum ex praevisione meritorum. Ch. e etiam
contra Oreamum in imo dicit q. 1. g. 1. Gabrielem q. 1. art. 2. ita.
Catherinum lib. 1. de praevisionibus cap. 16. & lib. 2. ab initio,
& Petrum Aruogel disp. 72. cap. 2. Disp. 72. cap. 1. qui
volunt Deum aliquos elegisse ante praevisione eorum merita, ali-
quos vero post illa.

In propositione primo ex illis Ch. verbis lucy 12:
nolite timere pestellus grex, qd complacuit Patri vro dare
vobis regnum, nam cum vox illa regnum significet regnum
coeleste

coelestis vite vitam & eternam, ut docent & a plures, Beda, Cyrillus,
& reliqui expositores, qd bene notat Arubal dicit. 7. 2. cap. 1.
n. 12. verbum a. complacuit significet voluntatem ex graa
& benignitate ortam, ut affirmat Beda & reliqui posteriores
interpretes, atq; huiusmodi verba, rade illorum, pusillus pro,
referantur solum ad predestinatos & significant voluntatem
qda Deus ab eterno voluit dare electis vitam & eternam ee
distinetam ab illa generali qua Deus vult oes hoies salvos
fieri, sequitur Deum predestinatos elegerit antequam peccati
deset ipsorum merita absolute, futura. grate, qd ex hoc
loco mox allegato colligatur electis & voluntas dandi gloriam
orta ex mera liberalitate, expresse testatur Liranus, Solibus
& Matronato, imo Bellarmius lib. 2. de graa. cap. 15 & Per-
rius in cap. 8. epistola ad Rom. dicit. 24. affirmat ex eodem
scriptura loco maxime convinci in Deo ee quandam electionem
ad gloriam ante preciam meritorum.

Quoniam igitur ex vestris Christi allegatis colligi
quidem qd electis aliquorum fuerit prior preuisione meritorum,
n. h. n. p. colligi qd in verifictur de electione cuiuslibet hois
qui saluatur.

Secundo contra qd eadem Christi verba conuicta ita
illiguntur ut fuerint a Christo relata iure dicitur ad oes hoies
predestinatos. Deinde contra eandem responsionem e. qd re-
ponat questi l. Augustini, ut infra videbitur, neq; vllum suffi-
ciens fundit aliquos ex istis hoib; qui saluantur fuisse electos
ante preuisionem illorum merita & n. rei n. oes. Eadem conuictio
est etiam probari ex alijs scripturae testimonijs qua habet apud
Bellarm. lib. citte. cap. 10. & Arubal loco citte. & alios recen-
tiores.

Quo pto propositio ex l. Augustino cuius authori-
tas in re pteanti innumera e & pro ipsa veritate reputatur,
ut supra vidimus, in e. libro de conuersione & graa. cap. 7. loquens
de predestinatis sic ait: hi ppter meritum pro secundum propositum in
uocati, & profecto electi per electionem, ut presumit ee graa & preui-
sionem meritorum l. 5. & affirmat Deum nullum eligere dignum ee
eligendi officere dignam, quib; verbis manifeste significat elec-
tionem n. fieri ex meritis predecentib; nulla alia huiusmodi
loca videri possunt apud recentiores, atq; a. d. d. d. l. Augustinus ex-
pissime querens cur hic haberetur iure eligatur n. ille ait inu-
rabili ee iudicio Dei, & vbi exclamat: o altitudo diuinarum
sapientie

sed Deus pro praedestinatione eligit media efficacia et ducentia
infallibiliter ad vitam aeternam ut tollat et illis interit
efficaciter vitam aeternam. Minor est ex lib. 1. ad simpli-
cianum q. 2. & ex lib. de praedestinatione II. cap. 2. scilicet
innumeris locis, ex quibus constat quod Deus quorum vult mis-
eri, ita vocat quo modo scit congruere, ut vocantem sequat.
Maior pars: quia electio mediocri debet esse proportionata inten-
tioni finis, neque plus sit ea in conclusione quam in premissis,
tam qui eligit media ut efficaciter ducentia in finem solum
vult elicitur vult efficaciter finem, ut per se patet. sicut e.
electio mediocri est solum virtualis voluntas finis, ita electio
mediocri efficaciorum est voluntas efficax finis & nisi intentio
finis sit efficax, plus erit in electione quam in intentione,
ac primum non erit ea in ratione proportionata, ita quoniam
ratio probans conclusionem; sed reuera huiusmodi ratio tantum ut
constat restat in auctoritatem S. Augustini, neque hoc vim
nisi in hominibus qui salvantur, siquidem Augustini doctrina, in
qua praedicta ratio nititur, solum de hominibus qui salvantur illi-
genda est, ut infra patebit. Ceterum Deus potuit eligere hominem
ex praesensione meritorum sicut de facto eos elegit anteaquam
tertia ad eandem viam, quare quoniam modo electio eorum
qui salvantur se habuerit respectu visionis meritorum, non potest
rationibus definiti, sed tamen ex revelatione sive ex testimonio scripturae
& S. Patrum.

Obicies ius: Matth. 28. dicitur iudis:
possidete paratum vobis regnum a constitutione mundi, esurivi e.
et c. huiusmodi a verbis preparatio regni praefertur in bona opera
ut in elemosinam etc. tanquam in causa. Sed verum electio
ad caeleste regnum facta est ex meritis praevius.

Et illud, esurivi, non refertur ad paratum, sed ad
promissum, ita ut bona opera sint causa meritoria possessionis
regni; potest etiam illud, esurivi, refertur ad paratum, si
non per eandem vocem significatur Dei voluntas non intendens
gloriam sed exequens gloriae collationem qua voluntas vere fuit
ex meritis, ut infra constabit.

Obicies 2do: cap. 1. ad Corinth. cap. 2. & Isaac
cap. 27. dicitur oculis non vidit ea quae Deus praeparavit illis
qui diligunt illum, sed huiusmodi verbis significatur horum
electio erga Deum esse causam preparationis regni caelestis & vere
praevius meritorum est prior electione ad gloriam. Quod negamus

2. Q. negando conseq. nam per illud verbum preparavit
n. significat electio ad gloriam, sed promissio, gloria facta bo-
nitasque, iuxta illud facti 2. haeres regni qd. promissio dicitur
gentibus. 150.

Obiices 3to: Sda Petri c. i. dicitur: atagite ut
per bona opera certam vram vocem e. electionem faciat
vrae bona opera sive merita procedunt ipsam electionem.

Q. nego conseq. qd. l. Petrus verbis ex ipso alle-
gatis tm voluit significare curantem ee fidelibz ut bene agendo
impleant suam pcedentiam eamq. ut ita dicam, verificet,
sponde. l. Augustinus lib. de bono perseverantia cap. 22. docet
praesertim Petri verbis fideles invitari ad bona opera, ut ex bono
suae curae condiscant se ad praedestinos pertinere.

Obiices 4to: Apocalypsis 3. dicitur bene qd. ha-
bes ne aliter accipiat coronam vitam, atq. haec n. dicitur in
gloria ita eet aliquid decreto efficaci natura ut n. pot. amitti qd.

Q. nego conseq. qd. per huiusmodi verba n. sig-
nificatur corona gloria, nulla rae ee certa e. habilis ex de-
creto diuino, sed tm ee certa e. habilis prout procedit
ex nris meritis, siquidem ea per peccatum superueniens potest
impediri ne consequantur premium, qd. ipis redderetur nisi pec-
catum obstarat.

Obiices 5to: Augustinus lib. i. ad simpliciā
q. 2. sic ait: n. secundu[m] electionem propositum Dei manet
sed ex proposito electio; quorum verborum huius e. sensus: qd. Deo
inuenit bona opera qua eligat, ideo manet propositum iusti-
ficationis, sed qd. illud manet ut iustificet credentes, ideo inuenit
opera, qua eligat ad regnum coelorum, ex qua doctrina conclu-
dit illud, ad Ephes. i. elegit nos in ipso ante mundi conitu-
tionem n. aliter dicitur ee. quam ex praesentia, potius vero circa
finem eiusdem quaectionis sic concludit: restat ergo ut volunta-
tes eligantur, his a. verbis manifeste significat electionem
horum ad gloriam ee post praesentiam operationum voluntatis, de
meritorum.

Q. cum Arabal disp. 72. n. 32. Augusti-
num libro allegata, quem scripsit initio sui Episcopatus,
admittere quidem electionem ad gloriam ee ex praesentia merito-
rum, sed per huiusmodi electionem illigit voluntatem exequen-
tem dari gloriam ex meritis. n. in dicitur Augustinus negat ee
in Deo propositum efficax dari gloriam qd. sit ante praesentiam
meritorum

meritorum & habet racem intentionis. atq; huiusmodi propo-
sitionem aut voluntatem aliquando, ut loco supra allegato, ho-
luit appellare electionem, sed in vita propria sit electio, atq; e-
voluntas dandi gloriam per ^{merita} merita, hinc per merita, cum elec-
tio proprie sit voluntas meritorum, coeterum idem S. Augustinus
agens contra Pelagianos nempe in lib. de predestinatione II.
& in lib. de dono perseverantiae quos senior ad Prosperum
& Hilarium scripseris post acceptas eorum epist., quib; interro-
gabatur an propositum dandi gloriam praeseret meritorum
previsionem, si mutando sententiam sed doctrinam suam magis
prodelegando, nomen electionis in legiori sensu acciperet, propo-
sitionem dandi gloriam se asserbat esse in Deo ante meritorum
previsionem, appellavit electionem ad gloriam.

Obijes Do: S. Augustinus cum Pelagianis vel
Semi-pelagianis non agebat de electione aut voluntate, qua Deus
vult dare regnum caelorum sed de voluntate, & electione, qua
hominem elegit ad primam gratiam, signum Pelagianum id non nega-
bant affirmando Deum voluisse dare regnum caelorum pro bona
opera facta vivit nati, sed tamen asserendo homines fuisse electos
pro gratia salutarem pro aliqua bona initia, sorta ex vivit
nati praesertim a. pro initium facti & Augustinus nullam ha-
bit occasionem disputandi contra Pelagianos de voluntate,
dandi gloriam sed de voluntate dandi gratiam, ac providendo oia
qua S. Augustinus docet de electione gratuita hominum, neces-
sario debent illi de sola electione & predestinatione ad gratiam,
signum apud eundem Augustinum interduum, ut supra dictum
est, idem sit electio & predestinatio, hac a. e. praeparatio bonifi-
corum Dei nempe gratia, ac providendo. si e. est dicitur ex mente
Augustini voluntatem dandi gloriam esse ante praesertim
meritorum.

De negando Augustinum in suis operibus repu-
tantem contra Pelagianos non egisse de electione ad gloriam,
quammis. e. praesertim egerit de electione ad primam & pecu-
liarem gratiam, ea tamen occasione, egit etiam de electione ad
gloriam, qua electis cum sit ante merita, inde, facile, pro-
pterea electionem ad gratiam sine a. media gratia necessaria
esse ante merita, & Pelagianis negabant asserentes electionem
ad gratiam habere bonum ortum ex vivit nati, & a. qua in re
praesertim iniquis de Augustini doctrina vera vint, praesertim
constat ex libro de correctione & gratia cap. 7. & adhuc
magis

magis ex lib. de prædicatione H. & lib. de bono persequ. 111.
partie, ubi Augustinus cum alius occasione impugnandi Pe-
lagium docuisset Deum extra voluntatem & bonitatem
Regis prædicatorum in vasa misericordie ante ois
præuisa merita, atq. de hac re mandatafi cont. Martini-
persee, super hoc consulti a Prospero & Hilario R. doct. con-
firmados & libe. probando id qd. prius docuerat, nempe electi-
onem fieri ante meritorum prævisionem, & explicando qua-
nam rade. huiusmodi electio fiat ante merita.

Obijes 7mo: Cyrillus & Euzhanig in epist. ad
Rom. Hieronimus in cap. 5. Istaie. Theodorus homil. 80.
& alij P. quos h. Tollety in cap. 8. epist. ad Rom. aperte
docent electionem factam eo post prævisionem meritorum.

R. Patres obiectos amovere, quidem electionem
proprie dictam sine meritorum ad salutem fuisse post præ-
visionem meritorum, illi tñ n. negant huiusmodi electionem
fuisse post alius propositum efficacem dando gloriam sine post
alium peculiarem datum benevolentie efficacem qui h. r.
rationem electionis modo supra explicato. Hæret. etiam res-
ponderi pot. ut videtur & apud Bellarminam lib. 2. de grã
cap. 18. & Suarez lib. 3. de auxilijs cap. 18.

Obijes 8va: Deus vult oes hoies salvos fieri
& voluntate antecedenti n. vult magis hos salvos fieri quam
illos & neminem eligit ante, prævisis illius meritis.

R. negando posteriorem consequi: nam quando dicitur
Deum n. velle, voluntate antecedenti magis hos salvos
fieri quam illos, per voluntatem antecedentem couisiter
intelligitur voluntas inefficax, qua ideo vocatur antecedens,
q. e. de obij. sine fine bono secundum se spectato præuin-
dendo ab oib. particularib. circumstantijs, siue q. n. tenet
in rem pensatis oib. impedimentis & rãib. in contrarium,
sed tm. secundum aliquam rãem, ex eo. a. qd. Deo neminem
eligit voluntate hoc modo antecedenti siue inefficaci, n. licet
inferre neminem a Deo eligi ante prævisionem meritorum, ut
super se p. h. Ecce his. a. obijes habes electionem hoium ad
gloriam e. voluntatem consequentem, n. q. consequatur
per visionem meritorum, sed q. e. absoluta & efficacis vo-
luntas effectus in particulari oibus pensatis. atq. ita Deo
per voluntatem consequentem voluit dare vitam æternam
P. Petro v. g. n. prævisis repugnando ad vitam æternam,
et

et ipsam S. Petri personam vel nom, sed pensatis oibus
e' absolute, siquidem n' obdante quocumq' impedito vel
rao: in contrarium ut qd ipse Petrus n' habeat merita ex qui-
bus eligeretur, nihilominus Deus voluit illum eligere ad
vitam aeternam, nos a. hic nota voluntatis antecedentis &
consequentis eo modo usimur, quo utuntur S. Thomas j. p.
q. 19. art. 6. ad j. Thomista & aly, quos refert & sequitur
Suarez j. p. lib. 3. de attributis Dei positivis. quamvis
Vasquez j. p. disp. 83. & Arubal disp. 60. cap. 6. n. j6.
& alij aliter remant voluntatem antecedentem & conse-
quentem, dicentes voluntatem antecedentem ee. quam Reg,
n' ex se. sive ex suo bono placito, n' ex provisione inclinatio-
is illius ead' creata. consequentem a. ee. illam, quam Deus
h' ex provisione. diuin' lazarum qua p'ouit concurrere ad
effectum.

Objicis q'no: Deus ab aeterno n' alio modo
voluit dare vitam aeternam, nisi quo eam dat in tempore
& de facto, atq' in tempore e' de facto dat gloriam ut co-
ronam & mercedem sive q' merita & Deus ab aeterno non
habuit voluntatem dandi gloriam nisi ob merita, & conse-
quenter electio ad gloriam n' e' facta ante provisionem
meritorum.

So dist: ma: vel illud n' alio modo referatur
ad particulam, voluit, sive ad voluntatem Dei, vel refer-
at' obitu sive ad illud, dare vitam aeternam, si ad volunta-
tem nego maiorem, nam electio sive voluntas intentionis
qua Deus ab aeterno voluit dare vitam aeternam, n' fuit ex
merito vel remuneratoria ipsorum electorum, sed mere gra-
tuita & ante meritorum provisionem, voluntas vero executiua
qua Deus in tempore dat vitam aeternam n' e' gratuita sed
ex meritis & remuneratoria, siquidem Deus de facto e' in
tempore q' merita dat vitam aeternam. si vero ille par-
ticula, n' alio modo, n' referatur ad voluntatem Dei sed ad
obitu, ad dare vitam aeternam, necum a' obitu quo maiore,
Deus ab aeterno n' alio modo positivè voluit dare vitam
aeternam nisi quo illam dat in tempore concedo, n' alio
modo positivè, nego e' maiorem & consequ. dicim' a. Deum
ab aeterno n' alio modo positivè, voluisse dare vitam aeternam
nisi quo dat in tempore, q' Deus in tempore dat vitam aet-
ernam dependentem a meritis, ab aeterno a. n' habuit volun-
tatem

tatem dandi vitam aeternam sine meritis, siue exclu- 112.
dendo concurrunt meritorum vel gratis, quamvis reuera
Deus ab aeterno per actum intentionis voluerit dare vitam a-
eternam sine meritis praescindendo, id est praescindendo tum a
concurru meritorum tum ab exclusione potius eiusdem con-
curru, q. a. Deus potuerit per actum intentionis velle dare
vitam aeternam n. exclusendo merita sed ab iis praescindendo, &
postea per actum voluntatis exequentem potuerit dare vitam
aeternam vt mercedem & coronam quae pp. merita fit, nam hoc
etiam fit auctore in hoibz, siquidem fit quis habere praerogatum vel
infectionem dandi librum Petro v. g. praescindendo, ab eo qd. vult
ibi dare librum gratis vel pp. pretium, per donationem vel venditio-
nem, & postea fit habere alium actum praecedentis intentionis
executivum quo vult dare Petro librum n. gratis sed per vendi-
tionem & pp. pretium, atq. hoc e. adeo verum qd. si quis voluit
aut iuravit se daturum Petro librum gratis dando, & diffi-
centis damni per donationem vel per venditionem, & postea
pro pretio & per venditionem daret Petro librum itans, vere
videretur impluisse votum aut iuramentum & ex parte expro-
positum voto vel iuramento firmatum.

Ex dictis. a. colligitur qd. si quis ita contra nos
argueret: eo modo Deus confert gloriam in tempore quo modo
illam voluit dare ab aeterno & si ab aeterno voluit dare gratis,
etiam in tempore conferet illam gratis, n. a. vt spercedem vel
coronam meritorum; sic distinguendum erit hns, eo modo con-
feret Deus gloriam in tempore quomodo illam voluit ab aeterno
dare per actum intentionis n. ego, quomodo illam voluit dare
ab aeterno per actum voluntatis executivum amodo hns. cur-
tum idem hns fit etiam hoc modo distingui, vel illa particula
quo modo refertur ad dare, & conceditur, p. vel refertur ad voluit
& negatur hns, nam Deus gratis voluit dare gloriam sine
q. d. temp. e. n. ex meritis electorum, sed ex sua bonitate motus e.
ad volendum per intentionem dare electis gloriam, quamvis
eam postea in tempore conferat ex meritis. Similiter addin-
guendum e. consequens vel illa gratis refertur ad dare, & con-
ceditur, vel refertur ad voluit & negatur conseq. qd. Deus
ex sua liberalitate & bonitate potuit moveri ad volendum
per intentionem dare gloriam, & postea ex meritis potuit mo-
veri ad voluntatem executivam dandi eandem gloriam vt mer-
cedem & coronam siue pp. merita, sicuti quis ex dilectione
qua

qua amat Petrus fit prope, vel delectari, rem. illi agrum
quem cognovisti esse futurum utilem, & propterea exequens
illud dicitur deceptum & propositum fit dare Petro agrum per
venditionem, ita ut ex presb. moveatur ad executionem proce-
dentis propositi.

Ex dictis rursus colligitur quod licet Deus ab
aeterno habeat voluntatem executionis dandi electis vitam aeter-
nam ut premium mercedem & coronam, non tamen Deus per electionem
suae per primum actum intentionis vult illis dare vitam aeter-
nam propterea ea habet rationem praemii mercedis aut coronae, quia electio
est intentio dandi vitam aeternam praesens a modo justien-
tiam quo vita aeterna fit dandi nempe ut premium est, sed fertur
in vitam aeternam praesens propterea est bonum & igitur electio est
cedit in gloriam. Igitur Deus qui omnia operatur per seipsum.

Obicitur Jo: Deus per primam voluntatem
efficacem dandi gloriam electis & sufficienter determinat
ad conferendam illis gloriam & in voluntate divina curat
salutem vel gloriam electorum non est deus actus quo efficaces,
quorum unus habet rationem intentionis, alter rationem executionis,
sed unus in quo Deus vult dare vitam aeternam ut premium
& coronam sive ex meritis, ac providet electio in Deo non est
ante meritum praevisionem.

Et negando prius, quia Deus per primam vo-
luntatem efficacem dandi gloriam electis solum est determi-
natus ad substantiam collatam igitur gloria, non tamen est determina-
tus ad ipsam modum collationis, cum a gloria necessario debeat
conferri vel gratis, vel ex meritis, & Deus per actum, inten-
tionis voluerit conferre gratiam praesens ab eo quod per
illum actum vellet illam conferre gratis aut ex meritis, ne-
cessario fuit alter actus voluntatis executionis quo vellet conferre
gloriam altero ex praedictis modis. Ex his autem habes volunta-
tem executionis dandi gloriam per mentem non est sufficientem, quia prior
voluntas quae est electio, cum sit per modum intentionis, non fit
executi vel ponere obsequium suum a parte rei, ad quod est necessaria,
voluntas quae fertur in omnes particulares circumstantias igitur obedi-

Dices: velle dare gloriam praesens sive praesens
dando ab eo quod datur gratis vel ex meritis, est velle aliquod inde-
terminatum & inducit imperfectionem & non est in Deo ad intentionem.

Respondetur: licet velle dare gloriam praesens
modo explicato est velle aliquod indeterminatum ex ipsa libera
Dei

Dei voluntate concedo, e velle aliquid indeterminatem ex j13.
defectu aliquid cognitionis nego hinc, quoniam si actus voluntatis
sibi, qui in actu indeterminatem quoad aliquem modum vel
circumstantiam fertur, pro defectum cognitionis particularium
circumstantiarum sit intellectus, ut contingit cum quis intendit
finem praecedendo a medio, eo qd vere nonnulla gra media
cognoscit, nihilominus si voluntas praecise pro sua libertate
tendat in aliquid actu indeterminatem, hoc nullam dicit im-
perfectionem, atq; de facto talem actum habere locum in Deo con-
stat ex Num. 2. cap. 12: si quis fuerit inter vos Propheta Domini
in visione apparuit ei vel per somnium loquar ad illum. & ex
Levit. 12. Vbi Deus aliquid oblationem agni praecipiens ad decemp-
tione primogeniti in subdit: si n. invenerit mans eius nec
potuerit offerre agnum sumat duos turtures vel duas pullos colum-
barum. vides in his duob; locis voluntatem Dei ferri in aliquid
indeterminatem.

Obicitur j1: si daretur in Deo electio ad glo-
riam ante merita, illa tolleret libertatem ipsius electi & huius-
modi electio n. e. potenda. sequela ista: qd electio adultorum
e aliquid antecedens illorum consentum e perseverantiam in bono
cuius consentus vel perseverantia negationem n. est electi componere
cum eadem electione & consentus e perseverantia electi in bono
n. est libera, qd illud tñ e sponte liberum cuius negationem volun-
tas n. componere cum lib; antecedentibus vel praegressivis ad
illum.

R. jmo simile argu e solvendum etiam ad versa-
rys, nam e ipsi admittunt saltem mediam de congruitate auxi-
ly ad perseverantiam vel ad meritum sive consentum e actum
liberum in quo ipsa e res meriti, praeterca admittunt in Deo
voluntatem efficacem dandi huiusmodi auxilium, sed complexum
ex praeterita re media e voluntate dandi huiusmodi auxilium
e aliquid praecedens consentum voluntatis meritoria cuius ne-
gationem voluntas n. componere cum praeterito complexo & inde
complexum tollit libertatem consentus meritorij, hoc igitur rati-
o aduersarij respondebunt huic argo, responderi etiam poterit
obiectioni ad ipsi contra nos facta.

R. 2do directis negando sequelam antecedentis,
ad eius probationem Et electionem e causam aliquid antecedens
consentum e perseverantiam cuius negatio n. pot a voluntate
componi cum ipsa electione, qd tñ eadem electio n. e princi-
pium

sive immoietatem persequantur vel consensu neg aliquid im-
 mediatae praerogativa ad consensum vel persequantur, sed e-
 principium illud medietum e remotum in e, applicans princi-
 pia immediata e indifferentia ipsius consensu, nempe aequalia
 grae congrua, cum quibus quantitas e ex parte ipsorum voluntas
 electi sit componere, negacem consensu, ipse electio quantumvis
 officia n tollit libertatem, quando e e. dicitur ^{principium}
 illud tollere libertatem actus vel consensum ^{caus} huius negacem
 voluntas n pot componere cum eodem principio, sermo e de
 principio immediato cursum e p^{er}fectum, n. d. de
 principio medieto e remoto ^{cursum e electio} (Deo ad gloriam)
 qd cum n tollat indifferentiam principij immediati ad actum
 sive consensum vel eius negacem, ad tm applicat principia
 e requisita immediata, ita quod nihil extrahit libertati, omni-
 don consensu, negacem etiam posito tali principio medieto
 e remotu verum e dicere principium praerogativa sua volun-
 tatem e. praerogativa indifferentem e libertatem ad operandum e n
 operandum vel ad operandum oppositum, qd sufficit ad hoc ut ope-
 ras consequens sit finaliter libera.

Ques: si electi sit a consensu vocari vel non
 persequantur finaliter in bono, sequatur qd facti sunt ne gra-
 tiam Dei electio, sed consequens e factum e etiam factum
 e electum p^{er} n consensu, vocari vel n persequantur finaliter.

R^o d^o d^o ma: sequitur qd electi pot facere
 ne. praerogativa electio in se n componit nempe etiam suppo-
 nit qd illa praerogativa neg, qd hoc est p^{er} conuersionem negacem
 electionis cum ipsa electione, e negacem praerogativa finalis
 cum ipsa praerogativa, qd manifeste implicat contradictionem
 sequitur qd electi pot facere, n electio praerogativa in se n di-
 sto, hoc e qd pot facere aliquid qd n faceret remota electio
 n praerogativa, qd se voluntatem p^{er} n consensu, dem actu
 consentit consensu maiorem, ad distinctionem maiorem d^o d^o
 quo maiorem e nego consensu. Alj respondent admittere ab-
 solute maiorem, hoc e, electam p^{er} simpliciter factam, ne electio
 praerogativa, sed remota hic mag loquendi simpliciter dicitur
 p^{er} se falsu, siquidem dicitur admittere qd simpliciter facti pot
 ut praerogativa n sit praerogativa e factum sit in se n
 cum tm conu^{er}te dilatur neg diuinitatem o^{per}ationem a hoc e ex-
 tendere.

Ex modo dictis colligit qd si quatur: an
 electi

electus vel praedestinatus potest condemnari. Quidem est electum 114.

est praedestinatum potest condemnari simpliciter et in sensu diuino
n. a. in sensu composito vel ex suppositione electionis, quando
dicitur electum vel praedestinatum ex suppositione electio-
nis sine, in sensu composito si potest damnari, si est sensus quod electio
vel praedestinatio non sit composita cum ipsa potest ad damnationem, sed
quod damnatio non est composita cum electione vel praedestinatione.
Et si potest ipsa electio non se extendat ad compositionem vel compositum
genus, hoc est, non est electio electionem sive praedestinationem et damnationem.
Atque hoc est illud quod aliqui dicunt electum et praedestinatum habere
simultatem potest n. a. potest simulatus ad damnationem.

Obiectio: potest posito in actu nullum sequitur ab-
surdum, sed posita damnatio electi vel praedestinati sequitur ab-
surdum nimirum quod electio Dei fallatur et damnatio electi non est potest
his neg electi. Ita modo damnatio fit.

Respondetur: minime posita damnatio electi vel praedestinati in sensu composito sequitur electionem Dei falli conueniens, posita damnatio electi vel praedestinati in sensu diuino, sequitur electionem Dei falli nego minorem, quia posita damnatio electi in sensu diuino electio non est, atque electio non potest falli nisi supponatur, nos a. supradiximus electum potest damnari solum in sensu diuino n. a. in sensu composito. Atque ex his patet quoniam ratio respondendum sit quaerenti: an reprobus saluari potest, siquidem quod ad rem praesentem et eadem ratio electi et reprobi.

2do colligitur si quis ita argumentetur: Petrus v. g. est electus et saluabitur, sed hoc est necessarium et consequens, et proinde etiam necessario saluabitur non contingenter vel libere, atque ita ex electione tollitur libertas voluntatis. Respondetur: per assumptam distinctionem. Aut est necessarium ita ut inuoluet principium immediatum necessario influens in conueniens Petri liberum, a quo pendet eundem Petri saluatio, ita ut inuoluet principium ^{mediatum} vel remotum eundem conueniens et influens in illud nisi mediante vel remoto conueniens assumptum et nego consequentiam.

Obiectio: si electio non fit ex meritis sed ex mera Dei voluntate et beneplacito sequitur etiam reprobae factam ex mera Dei voluntate, sed consequens est absurdum et electio facta est ex meritis praesentibus.

Pro solutione huius obiectionis aduertendum est reprobae esse duplicem nimirum positivam et negativam. reprobae positiva consistit in voluntate vel ordinatione infeliciter

renti damnationem sine damnationi ad poenam aeternam. repro-
batio negativa consistit in negatione electionis ad gloriam vel etiam
in voluntate eligendi ad gloriam. porro reprobus positi-
vius adulterum & ex demeritis & peccatis eorum prociis.
reprobatio parvulorum est ex provisione peccati originalis per-
manens ad usque ad mortem in iudicio parvulis, atque hoc mani-
feste colligitur ex pluribus sacrae scripturae locis, ut ex cap. j. Ier.
Deus mortem non fecit nec delectatur in perditione. Et ad
Corinth. 2. Deus vult omnes homines salvos fieri, quae vera est
si sciant si Deus ante provisionem peccati positivae vellet
illi damnationem, aut aeterna vita privationem per modum poenae.
praeterea idem patet ex eo quod si Deus positivae vellet damnationem
ante provisionem peccati virtualiter vellet etiam ipsum pecca-
tum, ex his a. ostendit colligi quod reprobationem positivam praeter
actum divinae voluntatis, inferendi damnationem includere
etiam actum divini illius quo indicat hominem pro peccatum
esse damnatione dignum.

Reprobus vero negativa quam dicitur con-
sistere in negatione electionis ad gloriam vel etiam in voluntate
non eligendi ad illam patet summi desuper. primo absolute prout
est huius hominis reprobatio sine comparatione ad alium. Do patet accipi
comparative nimirum prout est reprobatio huius cum respectu
ad alium qui non reprobatur vel qui eligitur, si a. reprobatio ne-
gativa sumatur absolute prout est reprobatio huius sine res-
pectu ad aliam huiusmodi reprobatio sit considerata praesup-
ponit contractionem peccati originalis in Adam tanquam
suam causam. hoc a. constat ex Augustino lib. de bono perse-
verantis cap. 8. in exordio cap. 98. & 99. epist. 110 & 111.
Et Jo. 6. ubi docet distinctionem electorum a reprobis ea discre-
tionem ex massa reprobationis, et eos qui non liberantur sine
non salvantur relinqui in eadem massa pro peccatum originale,
si vero reprobatio negativa sumatur relative ad alios qui sal-
vantur se quod dicitur. cur hic potius reproberetur quam alius, re-
probatio negativa hoc modo sumpta nulla alia potest assignari
causa nisi ipsa Dei voluntas, quia cum omnes homines ex Adam propositi
essent in massa reprobationis & oes essent digni reprobatione non potest
assignari cur Deus in illa massa reprobationis hunc potius relin-
quat quam illum, sine quo potius hunc ex illa eternam quam
illum, atque de hac reprobatione, ut recte notavit Suarez in partic.
lib. 5. de reprobatione cap. 4. n. 7. illigenia est illa Dei verba
a Paulo

1. Paulo ad Rom. 9. allegata: Jacob dilexi, Esau a. odio 115.
habui, cum e. impossibile sit ut Deus positiva debeat suam
creaturam antequam eligens mali culpe in illa praevidet,
sequitur per illud verbum quod nihil aliud significari quam
voluntariam negationem amoris vel benevolentiae specialis qua
Deus Jacob e. praeordinator in illis eligendis prosecutus e.
hinc praemissis.

Ad objectionem distinguendo maiorem, sequitur
reprobationem negativam comparativam sumptam modo supra ex-
plicato. Et ex mera Dei voluntate, confesso, nego e. hoc e. in-
conveniens, sequitur reprobationem positivam vel negativam ab-
solute concessam in eo supra explicato de ex mera Dei vo-
luntate nego maiorem, ad probationem maiorem distinguendo mini-
orem e. nego consequentiam.

Obiicit 13: si electio fiat ante provisionem
meritorum, sequitur Deum quatenus hinc eligit in illos e. acce-
ptorum personarum, cum sit ex parte electoris h. sit maior ratio
cur ipsi potius eligantur e. alii relinquuntur vel reprobandur.
sed consequens e. a contrario. R. nego seq. quia accep-
tus personarum n. pot. habere locum in eo quae conferuntur ex
gratia ut e. electio. vide, S. Thom. 1. 2. 3. art. 5. ad 3.
in fine recte docet n. e. iniquitatem apud Deum si iniqua-
tas n. iniquitate preparat, hoc e. inquit, est contra iustitiam
rationem si praevidens effectus ex debito redderetur e. n. daretur
ex gratia, in his e. gratia ex gratia dantur pot. aliquis pro merito
suo dare cui vult plus vel minus, dummodo nullis debitis
subtrahat, atque praevidens iustitiam, e. hoc e. dicitur Matth.
20. tolle p. tuum e. n. licet mihi qd volo facere.

Obiicit 14: si electio fiat ante provisionem
meritorum sequuntur plura absurda. primo tolli sollicitu-
dinem de bonis operibus. 2do tolli zelum animarum, quia scilicet
vniuersi de quolibet peccatore pot. ita discurrere: aut ille e.
electus, aut n. e. electus, n. e. electus etiam si cum meis operibus
correctione, vel alijs medijs spiritualibus n. iuxta adhuc sal-
uabitur, si n. e. electus, quicquid egero, adhuc dampnabitur.
Ita sequitur e. inutilis comminatio de periculo damnationis
aeternae. Ab electio ante merito perquisita mouit homines
ad degeneracionem. Denique si huiusmodi electio populo proponatur
paritescantulum. R. mo. nihil pot. obijci etiam contra
pro-

prophetiam. Sed de nostra salute, et alijs similibus futuris, quae
sua praesentia apud oes Catholicos certissima est dari ex Deo.
Et primo vniuersis per ista discurrere, vel Deus praesens
me saluandum, vel me damnandum; si praesens me saluan-
dum quicquid ego bonum saluabor, si praesens me damnandum
quicquid ego damnabor. Et non est cur cum sollicito de bonis ope-
ribus, etiam modo possit reliqua inferri. Praeterea si plac-
tio facta ante merita, tollit sollicitudinem de bonis operibus
segetibus etiam praeteritam diuinam futurorum contingentium
tollere prudentiam et sollicitudinem de rebus necessarijs et
vita sustentandis, atque ita quilibet qui velit seruire frumentum
possit ita inscurrere: vel Deo praesens anno sequenti segetes
futuras, vel praesens in futurum, si primum et non habet in se-
ratur frumentum adhuc exant segetes, si eodem etiam in fru-
mentum seratur adhuc segetes et creat, ac primum non est cur
frumentum seratur. Rursum qui incipit segetia vel opera alterius
non erit cur segetiam vel opem ab illo petat, vel e. Deus pre-
sens futurum et ille mo in uel, vel praesens hoc in futurum,
si primum non est cur petat, si eodem etiam petat in me inuoluit,
ab ipse superfluum erit petere, quam admodum ipse
reue. dixeris bene et omni alium eodem inuoluit de re,
futura vel in futura et malum, ita etiam inuenit de ob-
iectione nobis facta.

At igitur Deo electionem factam ante meri-
torum praesentiam non tollere, quo minus bona opera sint
media necessaria ad vitam aeternam, ac primum cum ad eam
perueniri non possit nisi per bona opera, non valet ille discurre,
si sum electus &c. quae etiam ego sum electus, non tamen primum sal-
uari nisi per bona opera, atque ideo debet conari bene operari
et salutem consequi, ex his a. sufficienter colligitur, nec
ex electione facta ante meritorum praesentiam sequi quod sol-
letur de se huiusmodi &c. Circa desperationem et scandalum factorum
illa potest exoriri ex imprudenti propositione talis doctrina et deinde
S. Augustinus, l. de bono peccati. cap. 15 et 22. bene monet in proponenda
populis haec doctrina caute agendum esse et consulendum in primis. Certe
nemini de electione facta ante merita vult per scandalizari,
negandum electio non necessitat electos ad bene operandum, nec reprobos
reprobos ad male operandum, atque ita sicut electi per quam bona
debent peruenire ad vitam aeternam, ita reprobos inuoluit per opera
sua mala libera et sua culpa damnari possunt.

Obiicias

Obijes j5. si electio facta e ante praevisionem j56.
meritorum sequitur electum etiam quando e in peccato,
mortali magis diligere a Deo quam reprobum qui sit in gra,
sed hoc videtur absurdum e. sequela ma. pti: ga Deus
reprobum qui existit in gra n elegit, contra vero elegit
alterum qui e in peccato, ac proinde cum huic absolute
velit magis bonum nempe vitam eternam eum etiam magis
amari.

Ad q. cum supradictum sit Deum ab aeterno odisse
e ab aeterno diligere, e quidem amore amicitiae hominem qui post
peccatum mortale. iustificatus e, ita tñ ut odierit pro tempore peccati
e amaverit pro alio iusto tempore punitum grae, ita etiam
negandum e Deum amari magis electum pro tempore quo e in
peccato quam reprobum pro tempore quo ipse in gra, si quidem
Deus simpliciter e absolute odit electum pro tempore quo e in
peccato neq pro illo tempore vel illi gloriam sed pty poenam aeternam
condonare, id e, qui perseveret in peccato, contra vero simp-
liciter e absolute amat reprobum pro tempore quo ipse in gra
quamvis amet simpliciter absolute e magis electum pro tempore
quo ipse erit in gra saltem ad finem vitae quam amet reprobum
pro tempore peccati subsecuturi pro quo simpliciter e absolute
ipsum odit.

Ad veri etiam potest dicitur. ma: sequitur electum
etiam quando e in peccato magis amari a Deo amore amicitiae
negatur amore, benedictio conceditur maior, quamvis e. Deo
pro tempore quo reprobus e in gra magis in eius iustitia e sanc-
titate sibi complacere, nihilominus i e complacencia in persona
vel eius virtute, sed tñ ex ipa bonitate e misericordia vult dare
magis bonum electo qui existit in peccato. hic. a. amor, cum n
oriatur ex complacencia in virtute e bonitate persone, n pot e
amor amicitiae, ad distinctionem maiorem distinguitur minor
e negatur consequentia.

Obijes j6. Angeli n fuerunt electi ante me-
ritorum praevisionem sed post illam e neq hoies in statu nae lapsi
fuerunt electi ante meritum praevisionem sed post illam.

Ad concedendo maiorem e negando consequentia.
Ad a. Angeli revera n fuerunt electi ante meritum praevisionem
sed postquam, constat ex auctoritate Augustini quae in hac ma
ut diximus e regula bene sentendi; constat. a. ex pluribus scriptum
lois sed praetertim lib. de bono perseverantia cap. 7. e lib. de
cor =

correct. & gra. cap. 10. 11. & 12. ubi Angelos in hoc distinguit
 q. notis ex. hanc praeferentis, q. notis necessarium sit gratia auxili-
 um q. prout fieri & fieri, ^{illis} a. si datur, solum auxili-
 um q. potest fieri si vellent, q. auxili-um licet omnes Angeli habu-
 erint, magis in per liberam arbitrium agentibus docet reliquos per
 dem liberam arbitrium: (nimirum ad istum praeceto auxili-
 detur. & huius maiorem debitam mercedem recipere & alia
 huiusmodi docet, quibus satis aperte docet Anglos per suam libertate.
 R. dicitur esse: q. illorum merita fuerit praecisa antequam qui
 eligerentur: cum in hoc non nisi per gratiam discernantur sine
 eligantur. Ratio a. cur Deus potius Anglos ex meritis ele-
 gerit & hoc potius nam legem legens ante merita praecisa
 e. q. teste Augustino lib. de correct. & gra. cap. 10. Deus sic
 ordinavit Angelorum & hominum vitam, ut in Angelis gratia obtende-
 ret quae post eorum liberam arbitrium nempe cum auxili-um gratia ordi-
 natio, perinde quae post in hominibus sua gratia beneficio. potest etiam
 idem alia ratio cur Deus potius Anglos elegerit post merita praecisa
 & hoc ante meritorum praevisionem, ea vero e. q. Deus per suam
 futurorum conditionalium praevisionem q. si ipse crearet Angelos
 suam auxili-um gratia ordinatio, multum permaneret in gratia, q. q.
 nam ipsorum est omni integro nec operaretur tentationibus ab intrin-
 seco, vel ab extrinseco praevisionibus & illorum via brevis tem-
 pore est ventura, & ideo voluit illos eligere quos post praevisionem
 meritorum absolute futurorum, contra vero cum per suam
 futurorum conditionalium praevisionem q. si crearet hominem
 & ipse peccaret, fore nulli aut non nulli ex illis potius cum
 auxili-um gratia ordinatio pro rebellionem carnis & passionem, pro igno-
 rantia illis, pro imbecillitate & proclivitate ad peccandum deni-
 uata ex peccato originali, pro amaris & frequentibus tentationibus
 demonum, & frequentibus occasionibus peccati toto decem vite,
 qui saepe & longas, occurrentibus bene operaretur aut mereretur
 vitam aeternam, ideo ea sua bonitate & misericordia voluit
 hoc in sua lege eligere dependenter a praevisione meritorum,
 q. aut fore nullum aut nullum prout potius eligere per
 illos ante praevisionem meritorum. Item de Angelorum electio-
 ne & praevisione dicitur de decem, sicut de ipsa eorum rationem
 aut nihil traditur, sed nihil amplius de illa dicitur, ne forte quae
 se Trinitate tradenda sit plus, ideo immutatur.

Obiectum 77. repudietur & Deum per electionem
 factam ante meritorum praevisionem & determinatam ad sub-
 stantiam

stantiam collationis gloriae & Deus postea non movetur ex merito
 meritis praecipuis ad dandam subiectam gloriam & Deus in tem-
 pore datur gloriam ex meritis, quia dare gloriam ex meritis est dare
 subiectam gloriam ex meritis, cum a. Deus non det gloriae subiectam
 ex meritis, neque dat ipsam gloriam ex meritis.

Quod concedendo priorem consequens: & negando posteri-
 orem, concedimus a. priorem, quia Deus omnia vult uno actu qui
 respectu non differt ab ipsius subiecta & perfectione intrinseca, ac pro-
 inde nulla potest esse causa volitionis extrinseca. Unde S. Thomas 1. 2. q. 19.
 art. 5. ad finem con- docet Deum non velle unum quod aliud
 quod est Deum non moveri ab objectis ad actum volitionis, quamvis
 revera Deus vult unum quod est aliud & vult rem aliquam pro e-
 terna esse pro aliquo fine creatum nempe illum efficiendo pen-
 hant actione in qua sit intrinsece ordo ad illum finem, hinc
 huiusmodi actio est sufficiens finitudo cur una res dicatur esse pro
 aliam. sicut a. Deus vult unum quod est aliud in genere causa finali-
 tis, ita etiam potest velle ut unum sit pro aliud sequi dependenter
 ab alio in genere cause efficientis; ut in casu nostro per voluntatem
 executionis vult gloriam esse dependentem a meritis, cum illam con-
 fert intuitu meritorum, quia cum dicitur Deus movetur ex
 meritis ad dandam gloriam auctis, si nihil aliud significatur
 quam quod illam confert intuitu meritorum, hoc ultra concedimus.

Obicitur 2. voluntas gratuita alicuius dandi potest in
 rem voluntam ferretur in actum dandi illud gratis, quae voluntas
 si non retractetur necessario impletur quamvis nullum intercedat
 meritum cuius intuitu res datur, sed in Deo nulla est voluntas
 dandi gratis gloriam auctis, sicut neque in tempore datur gratis sex
 independentem a meritis & in Deo nulla est voluntas dandi gloriam
 & neque in Deo talis voluntas ante praesumptionem meritorum.

Pro solutione huius objectionis advertite tribus modis potest
 asari quod in Deo sit electio ad ultorem ante praesumpta merita. primo
 ita ut Deus habuerit voluntatem & electionem dandi illis gloriam
 abstractendo a dependentia a meritis & independentia ab illis. Secundo
 ita ut habuerit voluntatem dandi illis gloriam in iurisdictione, nempe
 vel dependentem a meritis, vel sine dependentia ab illis. Tertio ita
 ut habuerit voluntatem dandi illis gloriam ut premium suae ut
 dependentem a meritis nempe volendo auctis etiam meritis ut merum
 quod gloriam consequentiam. Notandum a. supra in ratione ad 8. q. 2. 10.
 objectionem una cum aliquibus Theologis recentibus primum modum e-
 tritum recentis, atque illum etiam exemplis illustravimus. Remaneat ut
 ingenue

ingenue fatear, nunc magis mihi probatur Dⁿⁱ motus, quam
religui, atq; ita iuxta eundem modum objectionem hanc dissolvam,
ex vi vero quae dicuntur responderi etiam poterit virily praedictis
rationibus.

Quod ergo dicitur: ma: si voluntas gratuita feratur
in rem absq; circumstantia in illa voluta ad quam sunt necessaria
merita concedo, si autem feratur in rem cum aliqua circumstantia
ad quam est nego ma: voluntas. a. effe ex dandi gloriam electis, quae
est in Deo ante praevisionem meritorum absolute futurorum fertur
in gloriam ut in praemium, hoc est, intendendo gloriam cum hac
circumstantia nimirum ut ille debeat tanquam praemium, deberi
enim beatitudinem alicui est pro bonum illius, et deo ex bene-
volentia optari est, intendi illi est, nihilominus talis voluntas est in-
tensio impleri si is nisi ex ipsa sequatur ut gloria debeat tanquam
praemium, quod est obitu volitum, neq; potest esse sine meritis. prima igitur
voluntas qua Deus vult ut alicui debeat gloria ut praemium
est quidem sine meritis, si tamen fertur in actum dandi gloriam sine
meritis, sed in actum dandi gloriam ex meritis. quoniam a. volun-
tas dandi gloriam ex meritis id est cognoscitur tam debiti ut actus
remuneratio, voluntas tamen dandi gloriam ex meritis nondum pra-
visis ut absolute praevisionis futuris sed potius cum intentione et volun-
tate ut sint etiam merita ex quibus gloria detur pertinet ad benevo-
lentiam. huiusmodi tamen voluntas est talis ut non potest dari gloria nisi
sint merita, eo quod feratur gloriam ut in praemium, nempe volendo
ut illa debeat ut praemium quod sine meritis impleri non potest, et inco-
nveniens voluntas est allegata meritis tanquam merito necessario ad
consecutionem finis voliti, siquidem ad circumstantiam praevisionis debiti
in obitu voliti meritum est tamen necessarium, voluntas. a. quae
fertur in finem cum aliqua circumstantia ita est allegata merito
necessario ad eandem circumstantiam ut sine illo impleri non potest.
ex his patet quod licet sit vera minor obiectio, negat tamen consequentia.

Ex dictis a. colligi potest quod licet prima intentio
dandi gloriam fuerit ante praevisionem meritorum absolute futuro-
rum, si tamen fuerit ante praevisionem meritorum sub conditione futu-
rorum scilicet illam, nam Deus per eandem sciam conditionalem
praevisionem, quod si Petrus v. g. praevideretur talibus gratia auxiliis
habet merita et quod potest habere gloriam dependentem ab ipsius
meritis, sive ut eorum praemium, si ex ipso in meritis conditionate
futuris ad ex sua bonitate et misericordia motus est ad hunc actum:
volo ut Petrus habeat gloriam ut dependentem a meritis sive ut
eorum

eorum premium, e' ideo ut has merita quorum intuitu illi confere- 118.
 tur gloria, quare Deus in hac re ita se gerit, sicut se gereret
 Rex vel Imperator, qui ex affectu et benevolentia in iudicium
 pangerem et nullius meriti deerneret illi conferre magnos hono-
 res et diuitias, non tamen nisi ut mercedem laborum et merito-
 rum mittere eam ad bellum ubi se bene gesta conferret promeri,
 tam mercedem, sicut ipse, intentio Regis huius e' gratia, ita et di-
 uina electio nunc prima intentio volendi electis gloriam et coronam,
 voluntas a. qua Reg in tempore caegit, collationem gloriae e' ex proxi-
 mione meritorum e' remuneratoria.

Obj. dicitur in Deo darentur duo actus voluntatis alter
 per modum intentionis alter per modum electionis executionis
 circa eandem gloriam electi, singuli eorum actuum habent pro-
 prium obiectum et propriam affectum per quem distinguuntur inter
 se, sed hoc e' falsum. R. neg. man. actus e' qui e' prima inten-
 tio gloria in tempore, respicit effectum alienum, cuius gratia ordinati ad finem
 gloriam ut ad finem regis futurum, cuius obiectum proinde distinguitur
 ab electione talis actus e' bonitas finis futuri cum circumstantia de-
 bita remuneratis in illo voluta, actus a. divinae voluntatis qui
 habet rationem executionis, respicit alium effectum nempe ipsa solutio gloriae
 sub ratione praemij debiti, circumstantia a. illa debiti, non e' pars
 obiecti voluti, ut volutum e' per actum executionis, sed inconstanter
 se habet in eodem obiecto voluto.

Dicitur idem actus quo efficaciter amatur finis et a quo
 oritur electio maiorem potest esse sufficientem principium
 finis voluti e' actus dandi gloriam et praemium non e' sufficientis
 ratio ut in voluntate Dei nisi actus executionis distinguatur ab actu
 intentionis. R. dicitur. An in voluntate creata concedo, in di-
 uina nego, nam illig actus distinguatur ad minimum per in-
 trinsecam suam entitatem, huius a. non nisi per extrinsecum
 complementum operans futuro.

Dicitur iterum, unus e' idem actus voluntatis creatae ver-
 sans circa finem potest etiam esse sufficientem principium executionis
 in quo nunc volendi, et mutat e' et unus idem actus divinae volunta-
 tis. Nego cons. quia actus voluntatis creatae distinguuntur ad intrinsecam
 per intrinsecam suam entitatem nec complent in suo esse per extrinsecum,
 cum operantur sicut actus voluntatis divinae, atque ideo huius, quando
 Deus operatur aliquid ut medium ordinatum ad aliquem finem necesse
 e' aliquid. duos actus, quorum unus habet rationem intentionis finis,
 et complent in suo esse per operationem executivam maij ordinati ad
 finem

finem, aliter veri hæc rationem executionis eundem finis e com-
pletur per operationem conceptivam ipsius finis.

Antequam hanc primam partem absolvamus adden-
da sūt duo, quorum unum pertinet ad casus ult^m q. 2. disp. 1.
ubi diximus lumen gloria simul rationem habitus elevantis potentiam
speciei intelligibilis representantis Deum, necesse est ad maiorem
confirmacionem qd sicut ad alia naturalia illi, præter potentiam illati-
viam proportionatam requiritur obiectum necessario species impressa vlt^m. Debet
nimis potentiam ad querendum, ita est ad actum supernaturalem visio-
nis beatificæ n̄ solum requiritur potentia supernaturaliter proportionata,
sed etiam ultimo determinata ad videndum Deum, cum sit pars vis.

2da addendum est ad cap. 2. q. 3. evident^r disp.
beatos videndo Deum videre quædam illum esse infinitum pfecti-
one, prout est in se, nempe qd se cognoscat infinita cognitione,
amet infinitis amoris. Respon^s in de^o distinguere, in Deo nisi ea
quæ in ipso, sūt ipsa distincta, nempe relatioes, et personalitates
divinas, n̄ vero ipsa attributa quæ Deum præ se modum illi-
gendi important aliquid extrinsecum vs est oipia ec. sed illa
cognoscunt solum secundum id qd dicitur in recto, ita ita
cognoscunt Deum esse infinitum pfectione vs est in se, ita vs acci-
dente, alia cognitione, per quam representetur imperfectio, repug-
nantia v. g. agendi ad extra sine producentia creaturas n̄ igni-
ficantes, Nam illi beati determinatur ad videndum n̄ esse
in Deo talem imperfectiorem. Respon^s obicit qd loco cit^o ad 7 obic-
dictum sit beatum cognoscentem Deum simul cognoscere
quod quid extra Deum n̄ implicat, et qd extra Deum est cognoscibile
id cognoscat, nam per hoc ipi volumus significare, qd ex corp^e
beatus cognoscat Deum esse infinitum pfectione, quæ vs talis est
exclusio talem imperfectiorem, illi beati n̄ accidat alia cognitio
curtus imperfectiorem determinetur ad videndum talem imperfec-
tionem n̄ esse in Deo; qd a. hic ut tenet doctrina colligi pote-
rat ex recognitione citata obiectionis 7 et in respon^sione ad 6.
ubi diximus beatum videre quidem Deum id est Deum p se pro-
ducere Angelum vel hominem dicit in recto, n̄ a. id est dicit in
obliquo, vs est n̄ implicancia hominis vel Angeli; item qui videt
Deum (ut in respon^sione ad 6.) videre, dicitur divinas quædam
id est dicit in recto, n̄ a. quoad id quod dicitur in obliquo.
Atq; hæc dicta sunt de Res vno.

Part II.